ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ТЕЗИ
X Міжнародної науково-практичної конференції

«ПСИХОЛІНГВІСТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ – 2015»

22-23 жовтня 2015

Переяслав-Хмельницький, Україна

State Higher Educational Establishment «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda»

THESES
of the 10 th International Scientific and Practical Conference

«PSYCHOLINGUISTICS IN A MODERN WORLD – 2015»

October 22-23 2015

Pereyaslav-Khmelnytskyi, Ukraine

УДК 81’23
ББК 88+81.2-5
П 86

Психолінгвістика в сучасному світі – 2015 : Тези X Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 жовтня 2015 року, Переяслав-Хмельницький) / Відп. ред. Л. О. Калмикова; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький: ФОП Лукашевич О.М., 2015. – 152 с.

Редакційна колегія**: Л. О. Калмикова,* д.психол.н., проф. ***(відп. ред.), *Н. В. Харченко,* к.пед.н., доц. ***(відп. секретар)***, *І. В. Мисан,* к.пед.н., ст.викл. ***(відп. секретар)***, *Л. В. Засєкіна,* д.психол.н., проф., *О. М. Корніяка,* д.психол.н., гол.н.с., *В. П. Коцур,* д.істор.н., проф., акад. НАПН України, *М. В. Лила,* к.психол.н., доц., *М. І. Навальна,* д.філол.н., проф., *М. О. Орап,* д.психол.н., доц., *І. М. Румянцева,* д.філол.н., д.психол.н., проф., *Н. О. Фоміна,* д.психол.н., проф., *О. М. Холод,* д.філол.н., проф., *С. Н. Цейтлін,* д.філол.н., проф., *В. А. Роменкова,* д.пед.н., проф., *Х. С. Кючуков,* д.пед.н., проф.

Щорічна науково-практична конференція «Психолінгвістика в сучасному світі» зберігає наукові традиції вітчизняної психолінгвістики, засновані О.О. Потебнею, Л.С. Виготським, О.Р. Лурією, О.М. Леонтьєвим, М.І. Жинкіним, О.О. Леонтьєвим та іншими видатними мовознавцями і психологами, розвиває існуючі підходи до досліджень психолінгвістичних феноменів, пропонує нові погляди на явища мови і мовлення людини й презентує найновіші результати психолінгвістичних розвідок.

Тези конференції надруковані українською, російською, англійською мовами та розподілені в збірнику за секціями, що заявлені в програмі конференції згідно з психологічним, мовознавчим і соціально-комунікативним аспектами психолінгвістики. Ці аспекти пов’язані спільним мовленнєво-мовним об’єктом дослідження споріднених галузей знань: «Психологія», «Мовознавство», «Соціальні комунікації».

У збірнику представлені наукові праці викладачів ВНЗ, наукових співробітників, докторантів, аспірантів, магістрантів – представників України, Арменії, Росії, Латвії, Німеччини.

Рекомендовано вченою радою ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (протокол № 2 від 21 вересня 2015 р.)

УДК 81’23
ББК 88+81.2-5
П 86

ISBN 978-617-7009-00-0

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2015

УДК 81’23
ББК 88+81.2-5
П 86

Psycholinguistics in a modern world – 2015 : Theses of the 10 th International Scientific and Practical Conference (October 22-23, 2015**,** Pereyaslav-Khmelnytskyi) / Editor in Chief L. O. Kalmykova; State Higher Educational Establishment «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda». – Pereyaslav-Khmelnytskyi: ФОП Лукашевич О.М., 2015. – 152 p.

Editorial board*:** *L. O. Kalmykova,* Dr., Professor (Psychology) ***(Editor in Chief), *N. V. Kharchenko,* Ph.D., Assistant professor (Pedagogy) ***(Executive Assistant)***, *I. V. Mysan,* Ph.D. (Pedagogy) ***(Executive Assistant)***, *L. V. Zasiekina,* Dr., Professor (Psychology), *O. M. Korniyaka,* Dr., Senior scientific worker (Psychology), *V. P. Kotsur,* Dr., Professor (History), Academician NAPS of Ukraine, *M. V. Lyla,* Ph.D., Assistant professor (Psychology), *M. I. Navalna,* Dr., Professor (Philology), *M. O. Orap,* Dr., Assistant professor (Psychology), *I. M. Rumiantseva,* Dr., Professor (Psychology and Philology), *N. A. Fomina,* Dr., Professor (Psychology), *O. M. Kholod,* Dr., Professor (Philology), *C. N. Tseitlin,* Dr., Professor (Psychology), *V. A. Romenkova,* Dr., Professor (Psychology), *Kh. S. Kiuchukov,* Dr., Professor (Pedagogy).

Annual Scientifi c Conference «Psycholinguistics in the modern world», maintains the tradition of the national scientifi c psycholinguistics based by O.O. Potebnia, L.S. Vygotskyi, O.R. Luria, O. M. Leontiev, M. I. Zhynkin, O. O. Leontiev and other prominent linguists and psychologists, develop existing approaches to the research of psycholinguistic phenomena, offers new perspectives on the phenomenon of human language and speech and presents the latest results of psycholinguistic researches.

Proceedings are published in Ukrainian, Russian and English and distributed in the collection of the sections stated in the conference program according to the psychological, linguistic and socio-communicative aspects of psycholinguistics. These aspects are related to common speech - language object of study of the related disciplines: «Psychology», «Linguistics», «Social communication».

The book presents the scientifi c works of higher school faculty members, researchers, doctoral students, post graduate students, graduate students, and undergraduates - representatives of Ukraine, Armenia, Russia, Latvia, Germany.

Recommended by a Scientific Counsil of SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» (Transaction №2 from 21 september 2015)

УДК 81’23
ББК 88+81.2-5
П 86

ISBN 978-617-7009-00-0

© SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda», 2015

ЗМІСТ

Акімова Н. В. Дослідження особливостей розуміння інтернет-комунікації за допомогою діалогічного та мультимедійного експериментів 10

Бондаренко О. Ф. Психосемантика маніпуляції: структура й зміст висловлювання 12

Бочаріна Н. О. Гендерні особливості комунікативних здібностей у підлітковому віці 14

Бутакова Л. О. Комплексный дискурсивно-психолингвистический анализ институциональных и персональных коммуникаций с участием ребёнка 16

Ващенко І. В., Литвиненко О. О. Вплив авторської орієнтації на особливості сприймання тексту читачем 18

Гордієнко-Митрофанова І. В., Постолова І. В. Психолінгвістичні особливості граматичних маніпулятивів як засобів активізації емоційної пам'яті 20

Грубич К. В. Концепт «їжа» у формуванні ефективних соціальних комунікацій на телебаченні 22

Дем'яненко С. Д. Металінгвістичний емпіризм – основа для становлення мовних понять у дітей старшого дошкільного віку 24

Досенко А. К. До питання динаміки розвитку української блогосфери 26

Дядюша Ю. В. Розповідання за серією сюжетних картинок – передумова розвитку внутрішнього мовлення дітей старшого дошкільного віку 28

Засєкін С. В., Колесникова І. М. У пошуках перекладацьких універсалій: корпусний підхід до експліцитації 29

Засєкіна Л. В. Психолінгвістичний підхід до дослідження наративної компетентності лікарів 30

Зубарєва М. А. Психолінгвістичний підтекст подій євромайдану в незалежній Україні 32

Ігнатьєва С. Є. Щоденниковий дискурс як феномен національної культури 33

Калмиков Г. В. Становлення мовленнєвої особистості психолога 35

Калмикова Л. О., Сорока З. В. Розвиток суб'єкта мовленнєвої діяльності – мовленнєвої особистості дошкільника 36

Карп'юк М. Д. Лексико-семантичне поле канонів універсалії «Вічність» 38

Кириченко Т. В. Теоретичні аспекти формування мовленнєвої культури майбутніх психологів в процесі професійної підготовки 41

Коміна Т. О. Використання елементів гри у вітчизняних телевізійних новинах як соціальнокомунікаційна технологія 43

Компанцева Л. Ф. Технології сугестивної лінгвістики в мобілізації мережевих спільнот 45

Кондрашихин А. Б. Многоязыковая среда как стимул карьерного роста выпускника ВУЗа 47

Корніяка О. М. Психологія професійно-комунікативного самоздійснення викладача вищої школи 49

Короп О. А. Розвиток механізму вірогідного прогнозування в процесі навчання аудіюванню як виду мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку 51

Кубрак Т. А. «Диалог» со зрителем в кинодискурсе: формирование значений в ответных репликах 53

Кючуков Х. С., Ушакова О. С., Яшина В. И. Изучение особенностей речевого развития детей дошкольного возраста в условиях билингвизма 55

Лапшина І. М., Козак І. І. Порівняльні аспекти формування мовної особистості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку .....

Лила М. В. Образність слова в оволодінні іноземною мовою .....

Лобода В. В. Особливості роботи фасилілатора у віртуальному навчальному середовищі .....

Лохвицька Л. В. Психолінгвістичні особливості вербалізації моральних понять як показника моральної вихованості дошкільників .....

Луценко І. О. Структура професійно-мовленнєвих умінь вихователя дітей дошкільного віку .....

Мачикова М. К. Розбудова іміджів українських та російських військовослужбовців як результат соціальної перцепції (на матеріалі соціальних мереж) .....

Мельникова І. М. Психолого-лінгвістичні аспекти у професіограмі магістра вищої школи .....

Мельникова О. С. Особливості дисидентської комунікації в Радянській Україні на прикладі «Радіо Свобода» .....

Мисан І. В. Психолінгвістичні особливості оволодіння дітьми дошкільного віку фразеологізмами .....

Михальчук Н. О., Івашкевич Е. Е. Психолінгвістичні аспекти відтворення розмовної та побутової лексики у перекладі роману Джерома Девіда Селінджера «Над прірвою у житі» .....

Мілінчук В. І. Психолінгвістичні особливості експресивної дислалії в дітей .....

Молодиченко В. В., Молодиченко Н. А. Філософія освіти і процеси гармонізації науки та вищої освіти .....

Недашківська Т. Є., Загородня О. Ф. Стимул як система зв'язків та його аналіз в асоціативному експерименті .....

Недашківська Т. Є., Самійлик С. В. Формування стимульного списку для проведення вільного асоціативного експерименту .....

Новикова Г. П. Формирование психолингвистической культуры студентов вуза в системе непрерывного лингвистического образования .....

Олександренко К. В. Маніпулятивний вплив у мас-медійному політичному дискурсі .....

Орап М. О. Теоретичний аналіз проблеми репрезентації змісту мовленнєвого досвіду .....

Петрова Г. Л. Зіставний психолінгвістичний аналіз назв продуктів харчування в українській та новогрецькій мовах (на матеріалі асоціативних полів слів-стимулів *молоко* / γαλα) .....

Порядченко Л. А. Психолінгвістична концепція мовної знаковості .....

Потапчук Є. М. Вплив ревнощів на мовленнєву поведінку подружжя .....

Роменкова В. А. Имя ребенка как фактор формирования идентичности .....

Рудківська Н. Л. Особливості синтаксичного структурування висловлювань дітей старшого дошкільного віку .....

Румянцева И. М. Овладение иноязычной речью через развитие когнитивных процессов .....

Савченко О. В. Базові характеристики наративної структури .....

Савчин О. М. Особливості різного типу розповідей дітей старшого дошкільного віку .....

Сибирякова Е. А. От линейного к мультипликативному: моделирование связи аудитории и современных медиа .....

Скорофатова З. Т. Особливості розвитку контрастного мовлення дітей старшого дошкільного віку .....

Сліпецька В. Д. Вираження негативних емоцій як стимул розвитку системи пунктограм в українській, російській, англійській мовах (на матеріалі творів І. Нечуй-Левицького «Кайдашева сім'я», М. В. Гоголя «Как поссорились Иван Иваныч с Иваном Никифоровичем», Ч. Діккенса «Записки піквікського клубу») .....

Соколова С. О. Трансформація мовної поведінки українськомовних киян під впливом середовища .....

Тамразян А. С. Имитация – начальная стадия развития языка в онтогенезе .....

Танана С. М. Психолого-педагогічні особливості навчання студентів-економістів термінологічної лексики .....

Терехова Д. І. Віра у сприйнятті українців, росіян та білорусів (за результатами матеріалів асоціативних експериментів) .....

Турчак О. М. Вербальні прояви тривожності у писемному мовленні студентів .....

Федосєєва І. В. Проблема комунікативної толерантності в професійній педагогічній діяльності вчителя .....

Федько С. Л. Факторна структура соціокультурного змісту професійної рефлексії практикуючих психологів .....

Харченко Н. В. Мовна особистість дошкільника в умовах аудіювання .....

Храбан Т. Е. Экспериментальное направление психолингвистики в изучении языкового сознания .....

Цар І. М. Мовна стійкість, мовна толерантність і мовний конформізм в повсякденному спілкуванні молоді .....

Цьось Ю. А. Соціально-психологічні виміри комунікативно-мовленнєвих стилів студентів .....

Чернякова О. І. Розвиток аудіювання і говоріння дітей дошкільного віку (розмовляємо з англійськими друзями) .....

Чижма Д. М. Психологічний супровід як форма корекції й розвитку саморегуляції учнів підліткового віку .....

Чміль Н. С. Вербальна репрезентація концепту професії богослова у студентів духовних та державних ВНЗ .....

Шелудько В. Л. Перемикання кодів у розмовному мовленні держслужбовців Полтавщини – координативних білінгвів .....

Шостак О. Г. Дослідження лінгвістичного гештальту good / evil .....

Юдко Л. В. Актуалізація дискурсу толерантності (сугестивний аспект) в електронних медіа .....

Відомості про авторів .....

CONTENTS

Akimova Nataliia V. Investigation of Features of Internet Communication Understanding by Means of Dialogical and Multimedia Experiments 10

Bondarenko Oleksandr F. Psychosemantic Structure and Content of a Machiavellian Discourse 12

Bocharina Nataliia O. Gender Peculiarities of Communicative Skills in Adolescence 14

Butakova Larisa O. Comprehensive Psycholinguistics and Discursive Analysis of Institutional and Personal Communications with Child 16

Vashchenko Iryna V. & Lytvynenko Olena O. The Influence of Author's Orientation on the Peculiarities of Text Perception 18

Hordienko-Mytrofanova Iya V. & Postolova Iryna V. Psycholinguistic Characteristics of Grammar Manipulatives as a Means of Emotional Memory Enhancement 20

Hrubych Kostiantyn V. The Concept «Food» in Formation of Effective Social Communications on TV 22

Demyanenko Svitlana D. Metalinguistic Empiricism-Basis for Language Concepts Formation in Preschool Children 24

Dosenko Angelika K. On the Question of Ukrainian's Blogosphere Dinamic Development 26

Diadiusha Yuliia V. Storytelling for a Series of Plot Pictures – Background of Senior Preschoolers' Inner Speech Development 28

Zasiekin Serhii V. & Kolesnikova Iryna M. In Search of Translation Universals: a Corpus-Based Approach to Explicitation 29

Zasiekina Larysa V. Psycholinguistic Approach to the Doctors' Narrative Competence 30

Zubarieva Mariia A. Psycholinguistic Subtext of Euromaidan Events in Independent Ukraine 32

Ihnatyeva Svitlana Ye. Diary Discourse as a Phenomenjn of the National Cultture 33

Kalmykov Heorhii V. Formation of Psychologist's Language Identity 35

Kalmykova Larysa O. & Soroka Zoya V. Development of the Subject of Speech Activity – Speech Personality of a Preschooler 36

Karpiuk Mariia D. Lexical-Semantic Field of Universal «Eternity» Canons 38

Kyrechenko Tetiana V. Theoretical Aspects of Future Psychologists' Speech Culture Formation in the Process of Professional Traing 41

Komina Tetiana O. Using Elements of Play in Ukrainian Television News Programs as a Social Communication Technology 43

Kompantseva Larysa F. Technologies of Suggestive Linguistics in Mobilization of Social Networks 45

Kondrashihin Andrey B. Multilingual Environment as an Incentive Career Growth of High School Graduate 47

Korniyaka Olha M. Psychology of Professional and Communicative Self-Fulfilment of a Higher School Lecturer 49

Korop Olesia A. Development of the Mechanism of Prediction in the Process of Teaching Listening as a Form of Preschoolers' Speech Activity 51

Kubrak Tina A. Formation of Meanings in Cinema Discourse 53

Kiuchukov Khrysto, Ushakova Oksana & Yashyna Valentyna Study of Peculiarities of Preschoolers' Speech Development in Terms of Bilingualism 55

Lapshyna Iryna M. & Kozak Inna I. Comparative Aspects of Linguistic Identity Formation of Preschool and Primary School age Children .....

Lyla Mahdalyna V. Word Imagery in Foreign Language Learning .....

Loboda Viktoriia V. Peculiarities of Facilitator's Work in a Virtual Learning Environment .....

Lokhvytska Liubov V. Psycholinguistic Features of Moral Concepts Verbalization as an Indicator of Preschoolers' Moral Education .....

Lutsenko Iryna O. Structure of Professional and Spoken Skills of the Preschool Teacher .....

Machikova Mariia K. Ukrainian and Russian Servicemen Image Building in Internet Service as a Result of Social Perception (based on social networks data) .....

Melnykova Iryna M. Psychological and Linguistic Aspects in Professiogram of High School Master .....

Melnykova Olena S. Features of Dissident Communication in Soviet Ukraine by the Example of «Radio Liberty» .....

Mysan Inna V. Psycoliguistic Features of Mastery Idioms by Preschool Children .....

Mykhalchuk Nataliia O. & Ivashkevych Ernest E. Psycholinguistic aspects of the explication of colloquial and everyday vocabulary in translation of the novel «The Catcher in the Rye» by Jerome David Salinger .....

Milinchuk Volodymyr I. Psycholinguistic Features of Expressive Dyslalia in Children .....

Molodychenko Valentyn V. & Molodychenko Nataliia A. Philosophy of Education and Processes of Harmonization of Science and Higher Educational .....

Nedashkivska Tetiana Ye. & Zagorodnia Olha F. Stimulus as a Link System and its Analisys in the Associative Experiment .....

Nedashkivska Tetiana Ye. & Samiilyk Svitlana V. Stimulus List Forming For a Free Association Experiment Realization

Novikova Halyna P. Creating a psycholinguistic culture of university students in the system of continuing linguistic education .....

Oleksandrenko Kateryna V. Manipulative Influence in the Mass-Media Political Discourse .....

Orap Maryna O. Theoretical Analysis of the Problem of Speech Experience Content Representation .....

Petrova Halyna L. Comparable Psycholinguistic Analysis of the Names of Food in Ukrainian and Modern Greek Languages (Based on Associative Fields of Words-Stimulus *Молоко / Γαλα*) .....

Poryadchenko Lesia A. Psycholinguistic Conception of Language Symbolism .....

Potapchyk Yevhen M. Impact of Jealousy on Spouses' Speech Behavior .....

Romenkova Valentina A. Child's Name as a Factor in the Formation of Identity .....

Rudkivska Nataliia L. Features of Senior Preschoolers' Syntax Structuring of Statements .....

Rumyantseva Irina M. Foreign Language Acquisition Trough Psychic Processes Development .....

Savchenko Olena V. The Basic Features of Narrative Structure .....

Savchyn Oleksandr M. Features of Different Type of Stories Made by Senior Preschool Children .....

Sibiriakova Olena O. From Linear to Multiply: the Modelling of Connection Between Audience and Contemprory Media .....

Skorofatova Zoya T. Developmental Features of Contrasting Senior Preschoolers' Speech .....

Slipetska Vira D. The Verbalization of Negative Emotions as a Stimulus for the Development of the Punctuation System in Ukranian, Russian, English (Based on the Works Written by I. Nechui-Levytskyi, M. V. Hohol, Ch. Dickens) .....

Sokolova Svitlana O. The Transformation of the Ukainian-Speaking Kyivite's Verbal Behavior under the Influence of Environment .....

Tamrazyan Hamest S. The Process of Masterning Imitaitonasa Basic Cognitive Operation and as a Verbal Tool .....

Tanana Svitlana M. Psychological and Pedagogical Peculiarities of Teaching Terminological Vocabulary the Students-Econimists .....

Terekhova Diana I. The Perception of Faith by Ukrainians, Russians and Belorussians (according to the results of association experiments) .....

Turchak Olesia M. Verbal Manifestations of Anxiety in Students' Written Speech .....

Fedoseieva Iryna V. Problem of Communicative Tolerance in Professional Educational Activities of a Teacher .....

Fedko Svitlana L. The Factor Structure of the Sociocultural Content of Psychologists' Professional Reflection .....

Kharchenko Nataliia V. Language Identity of a Preschooler in Terms of Listening .....

Khraban Tatyana Ye. Experimental Psycholinguistic Direction for Learning the Language Consciousness .....

Tsar Ivanna M. Lingustic Stability, Linguistic Tolerance and Linguistic Conformism in Everyday Communication of Young People .....

Tsos Yuliia A. Socio-Psychological Dimensions of Communicative-Speech Styles of Students .....

Cherniakova Olena I. Development of Listening and Speaking in Preschool Children (Talking with English Friends) .....

Chyzhma Diana M. Psychological Support as a form of Correction and Development of Self-Regulation in Adolescents .....

Chmil Nataliia S. Verbal Representation of the Theologian Profession Concept by the Students of Religious and State Universities .....

Sheludko Vira L. Code-Switching in Conversation of Public Servantion as Coordianating Bilinguals in Poltava Region .....

Shostak Oleh H. Research of Linguistic Gestalt Good / Evil .....

Yudko Liudmyla V. Realization of the Discourse of Tolerance (Suggestive Aspect) in Electronic Media .....

Our Authors .....

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗУМІННЯ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ДІАЛОГІЧНОГО ТА МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ЕКСПЕРИМЕНТІВ

Н. Акімова (Кіровоград)

З метою виявлення, наскільки ілюстрація полегшує розуміння інтернет-комунікації, було обрано два сучасні методи інтернет-досліджень: діалогічний та мультимедійний експерименти. Діалогічний експеримент полягає в мовленнєвому реагуванні на інформацію, зазвичай реплікою так / ні, підкріпленою аргументуючою думкою. Мультимедійний експеримент використовується для визначення частки вербальної і невербальної інформації в конкретному тексті і типу кореляції між ними (дублювання, доповнення, заміщення).

Відповідно до гіпотези, що варіативність розуміння зумовлена в тому числі й наявністю в текстах девіантних мовленнєвих одиниць, досліджуваним було запропоновано три ілюстрованих новинних анонси, текстова частина яких містить мовленнєві одиниці, що ми назвали девіантними (оскільки вони провокують девіації у розумінні у вигляді варіантів тлумачень).

Відповідно до поставлених завдань та специфіки використаних методів було сформульоване наступне завдання: *«Чи допомагають у розумінні тексту такі ілюстрації (так або ні)? Поясніть їх значення.*

Корреспондент: Проблема багатомовності на Заході

_____

В ожидании штопора

_____

Слово из 3 букв на крыше Академии искусств

_____*»*

Завдання складається з двох запитань, які виявляють, чи полегшує ілюстрація розуміння девіантного тексту. При цьому відповідь на перше питання містить читацьку суб'єктивну оцінку корисності малюнку, тоді як друге питання – об'єктивну оцінку, яку можна встановити за наявністю роз'яснень. Зазначимо, що при проведенні мультимедійного експерименту використано чорно-білі варіанти оригінальних ілюстрацій.

INVESTIGATION OF FEATURES OF INTERNET COMMUNICATION UNDERSTANDING BY MEANS OF DIALOGICAL AND MULTIMEDIA EXPERIMENTS

Nataliia Akimova (Kirovograd)

To identify how illustration facilitates understanding of Internet communication two modern methods of Internet research have been selected: dialogical and multimedia experiments. Dialogical experiment consists in speech response to the information contained in the text; such a speech reaction is usually a remark in response to the question-text-task; usually this replica is yes / no, backed by arguing opinion. Multimedia experiment is used to determine the proportion of verbal and non-verbal information in a particular type of text and the correlation between them (duplication, addition, substitution).

According to the hypothesis that understanding variability is determined in particular, by deviant speech units, were asked respondents to 3 illustrated news announcements, that the text contains deviant speech units (its provoke understanding deviations as variants of interpretation).

According to the purpose and the specific of used methods the next task was formulated: «Do the following illustrations facilitate understanding of the text (yes or no)? Explain their meaning.

Korrespondent: Problema bagatomovnosti na Zahodi [Reporter: The problem of multilingualism in the West]

_____

V ozhidanii shtopora [In anticipation of a corkscrew]

_____

Slovo iz 3 bukv na kryshe Akademii iskusstv [Word of 3 letters on the roof of the Academy of Arts]

_____*»*

This task consists of two questions that show if the illustration facilitates understanding of the deviant text. Thus the answer to the first question includes readership subjective opinion of the usefulness of the picture; the answer to the second question – an objective result that can be set by the explanation. Note that we used black and white versions of original illustrations in the multimedia experiment.

За результатами експерименту зроблено наступні висновки: малюнок спрощує розуміння девіантного тексту лише для кожного восьмого читача. При сприйнятті ілюстрованого девіантного тексту більшість опитаних засновує свої інтерпретації на малюнку, а не на тексті. Якщо ж значення ілюстрації незрозуміле, користувачі звертаються до тексту, використовуючи його як допоміжне джерело інформації.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в уточненні специфіки розуміння інтернет-комунікації за допомогою інших методів аналізу тексту, створенні на основі отриманих даних формули читабельності для сайтів новин, розробці бази для комп'ютерних програм смислового аналізу тексту на основі технології штучного інтелекту.

We did the following conclusions using results of experiment: a picture facilitates understanding of deviant text for every eighth reader. In perception of illustrated deviant text the majority of respondents base their interpretations of the picture rather than the text. If the illustration meaning is not clear users cognize to the text, using it as an auxiliary source of the information.

Prospects for research are to clarify Internet communication understanding specifics by other modern methods of text analysis and to create a readability formula for news sites on the basis of these data. Also we plan to develop theoretical basis for computer programs of semantic text analysis based on artificial intelligence technology.

ПСИХОСЕМАНТИКА МАНІПУЛЯЦІЇ: СТРУКТУРА Й ЗМІСТ ВИСЛОВЛЮВАННЯ

О. Бондаренко (Київ)

Загальновідомим є те, що свідомість становить систему ставлень людини до різних сторін буття. Зокрема, систему звичних ставлень. А мислення, перш за все поняттєве, дозволяє розкривати принципи, що породжують ті чи інші явища або їх сукупність. Власне людська свідомість, тобто свідомість людини розумної, формується разом з повноцінним вивченням наук і водночас осягненням класичних зразків різних видів мистецтв. Ідея, яку покладено в основу такої повноцінної освіти – це ідея гармонії, ідея відповідності високих почуттів високим поняттям, високих умінь – відповідним способам поведінки. Ядром повноцінного навчання є самостійне переживання відкриттів, зроблених в історії людства його величними представниками, і проживання логіки й естетики цих відкриттів. Апофеозом навчання є здатність людини до наукового відкриття, тобто до незаданих, створюваних нею самою способів дій, що дозволяють зрозуміти сенс природних або суспільних явищ. Досвід найбільших наукових відкриттів людства, починаючи з Ератосфена, який виміряв розміри земної кулі ще в третьому столітті до нашої ери (відкриття І. Кеплера, М. В. Лобачевського, К. Гауса, Б. Рімана, Г. Менделя, Д. І. Менделєєва, М. Планка, М. І. Вавілова, Н. Бора), свідчать: всесвіт влаштований так, що, усвідомивши принципи й закони взаємодії сил і речовин у ньому, людство отримує ключ до управління ним. Разом з тим, це означає й те, що закони всесвіту є відкритими для пізнання людським розумом. Можна висловити цю саму думку й у такий спосіб: розум людини є ключовою умовою для повноцінного користування всесвітом. Специфіка ж сучасної соціокультурної ситуації, на жаль, така, що в суспільних процесах все агресивніше й агресивніше виявляється не просвітництво, не навчання, а семантизація, тобто довільне конструювання слів-ярликів, які відводять вбік від розуміння того, що відбувається насправді. Прихований сенс семантизації полягає в маніпулюванні людською свідомістю, у введенні її в оману, і, в кінці кінців, в її деструкції.

Психосемантичний механізм побудови маніпулятивного висловлювання простий, але ефективний. Варто лише підійти до оцінки дійсності не в єдності змісту і форми, а розчленувати цю єдність, і ми отримуємо шаблон для створення слова-підробки. *Відокремлення змісту від форми – універсальний механізм*

PSYCHOSEMANTIC STRUCTURE AND CONTENT OF A MACHIAVELLIAN DISCOURSE

Oleksandr Bondarenko (Kyiv)

It is well known that the consciousness is a system of human attitudes to various aspects of life, in particular, the system of conventional or routine attitudes. Primarily conceptual thinking constitutes higher levels of consciousness, disclosing principles of a true knowledge which is power. In reality human consciousness, i.e. the consciousness of Homo sapiens is formed alongside with a complete study of science and at the same time comprehension of the classic masterpieces of different kinds of arts. The idea of a true developing education is therefore the idea of harmony, the idea that high feelings, high concept, high skills form adequate and appropriate human behaviors. The core of fully functioning learning presupposes following by a disciple logics and esthetics of these great minds and re-experiencing by him feelings of discoveries thus forming new and true understanding of the world. The apotheosis of learning is manifestation of human ability for scientific discovery, that is manifestation of his/her ability to create the unset ways or means of activity revealing the unknown concerning both natural or social phenomena. Experience of the greatest scientific discoveries of mankind, since Eratosthenes, who measured the size of the globe in the third century BC (discoveries made by Kepler, Mendel, Gauss, Mendeleev, Riemann, Lobachevsky, Lorentz, Puankare, Planck, Vavilov, Bohr), indicate that the universe is designed so that, realizing the principles and laws of interaction of forces and substances in it, mankind receives the key to its management. It means that the laws of the universe are open to their knowledge by the human mind. One may express the same idea in the following way: the human mind is a key condition for the full use of the universe. But a specific feature of the present-day socio-cultural situation, unfortunately, is that in social processes not education, not training, but arbitrary and deliberate semantization, i.e. constructing ideologically overloaded word-labels, which lead away from understanding what is really going on is taking place in more and more aggressive way. Semantization implicates manipulating the human mind, its distortion misleading which is fraught with destruction.

Psychosemantical machiavellian mechanism of a discourse constructing is simple but effective. One has only to approach the assessment of reality not in the unity of content and form, but in separating them and the pattern for a word-forgery is obtained. So, separation of the content from the form seems to

утворення маніпулятивної психосемантики. Ось чому й сьогодні ми можемо зустріти на вулицях і в школах Києва вивіски типу: «Клуб юних шевченківців». Механізм утворення зрозумілий. Був – «юних ленінців», став – «шевченківців». Може стати – кто завгодно. Це – кліше. Це формовідливка, за якою немає жодного зрозумілого сенсу. А маніпулятивного, тобто довільного – скільки завгодно. Ще одним розповсюдженим психосемантичних механізмом маніпуляції виступає атавістичне, що сягає середньовічної суперечки між «номіналістами» та «реалістами» протиставлення цінності ідеї цінності конкретному житті людини або ж приховування інформації. Як відомо, реалісти заради ідеї мами рідної не пошкодують, у той час як номіналісти за конкретною сосною не бачать лісу. А приховування інформації пережкоджають правильному судженню. В чому ж сенс психосемантичної війни, що створює димову завісу змаганням за ресурси та інтереси? Сенс очевидний: позбавити реципієнтів інформації для істиннісного орієнтування в дійсності, оскільки, як добре відомо вже понад дві тисячі років, пізнання істини робить людину вільною. З метою протистояння маніпулятивній психосемантиці пропонується застосовувати кілька конкретних способів дій. Першим з таких способів дій є *десемантизація*, тобто відновлення істинного сенсу слова-підробки, псевдопоняття або ж семантичної псевдосмислової конструкції шляхом розкриття змісту, який приноситься у жертву формі. Ефективним способом є також *викриття атавістичних форм* свідомості, які приховуються у певній психосемантичній конструкції та надання інформації.

be a universal mechanism of machiavellian psychosemantics. That is why today we may come across signboards like: «The Young Shevchenkivists Club» or see the slogan «Bye the Ukrainian Goods» etc. The mechanism of forming a predication is vivid. Initially it sounded as «The Young Leninists Club», now it sounds as it is indicated. The fact that the owner of factories producing «the Ukrainian goods» might be a citizen of Switzerland or Austria and visit Ukraine once in 5 years is not reported or known at all. These are machiavellian clichés. These are molds for casting ideological products with no clear meaning. Other common mechanisms of psychosemantical machiavellian constructions have their roots in atavistic medieval debates between the so called «nominalists» and «realists» or in a simple method of hiding and concealing information. As it is known, «realists» for the sake of their ideas did not have mercy to their mothers, while the «nominalists» did not see the forest behind pine trees. What is the meaning of psychosemantical war, which is being waged for creating a smokescreen in the arena of struggle for resources and interests? The meaning is clear: to deprive the recipients of information of true and realistic orientation in what is taking place indeed because, as it is well known for over two thousand years, knowing the truth makes a human being free. To resist manipulative psyhosemantics some specific techniques are offered. The are applied for restoring the true meaning of a discourse. The first of these techniques is called desemantisation. It helps to disclose the contents, which is sacrificed to the form. The second one consists in exposing atavistic and unhuman forms of consciousness, which are hidden in a discourse. The third one is to provide appropriate information.

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Н. Бочаріна (Переяслав-Хмельницький)

На розвиток особистості впливають ряд факторів, найвагомішим з яких є спілкування. Комунікативні здібності залежать від багатьох факторів таких як: особистісні характеристики дитини, індивідуальні особливості, культурні та гендерні особливості. У зв'язку з цим зростає увага до проблеми оптимізації міжособистісних стосунків і досягнення взаєморозуміння в процесі спілкування в підлітковому віці. Проблема комунікативних здібностей особистості не є новою для психологічної науки, її досліджували А. В. Батаршев, В. Л. Дранков, А. А. Кідрон, В. П. Казміренко, Л. М. Карамушка, Я. Л. Коломінський, Л. А. Лукаш, Г. Міллер, К. Роджерс та інші.

Так, Г. С. Васильєв, К. К. Платонов, М. Форверг розуміють комунікативні здібності як здібності до побудови міжособистісних стосунків, які виявляються в навичках суб'єкта вступати в соціальні контакти. В. В. Гаркуша, П. А. Гончарук, С. Д. Максименко, Р. С. Нємов вважають, що комунікативні здібності особи характеризуються вмінням легко й швидко встановлювати ділові й товариські контакти з людьми, прагненням до розширення сфери спілкування, до участі в суспільних і групових заходах тощо.

Гендерний вимір проблем розвитку комунікативних здібностей викликає сьогодні великий інтерес у дослідників. Методологічні основи ґендерних досліджень знаходять адекватне підґрунтя у вітчизняній психології: теоретико-експериментальне вчення Б. Г. Ананьєва про людину (вивчення статевих характеристик як індивідуальних властивостей індивіда і їх зв'язок із особливостями його соціальної поведінки), культурно-історична концепція Л. С. Виготського (залежність рівня розвитку від соціокультурної ситуації). Їм відповідають основні положення інтерпретаційних схем ґендерних досліджень західних науковців (концепція соціальної ідентичної особистості Х. Теджфела і Дж. Тернера, соціально-конструктивістський підхід).

Питання гендерних особливостей комунікативної сфери особистості підлітка перебуває в центрі уваги вчених. Відомо, що моделі і пріоритети гендерної соціалізації хлопчиків і дівчаток відрізняються, а в традиційних культурах навіть полярні. У результаті гендерної соціалізації хлопчики і дівчатка опановують певні якості, які утворюють різні типи гендерної

GENDER PECULIARITIES OF COMMUNICATIVE SKILLS IN ADOLESCENCE

Nataliia Bocharina (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

The development of the individual is affected by several factors, the most significant of which is communication. Communication abilities depend on many factors such as: personal characteristics of the child, individual peculiarities, cultural and gender characteristics. In this regard, increases attention to the problem of interpersonal relations optimization and progress in mutual understanding during the process of communication in adolescence. The problem of communicative abilities of the individual is not new for Psychological Science, it was examined by A. V. Batarshev, V. L. Drankov, A. A. Kidron, V. P. Kazmirenko, L. M. Karamushka, Y. L. Kolominskyy, L. A. Lucas, H. Miller, C. Rogers and others.

G. S. Vasiliev, K. K. Platonov, M. Forverg understand communicative skills as the ability to build interpersonal relationships, which are manifested in skills of a person to engage in social contacts. V. V. Harkusha, P. A. Honcharuk, S. D. Maksymenko, R. S. Nemov believe that communicative skills of a person are characterized by the ability to establish quickly and easily the business and friendly contacts with people, a desire to expand the scope of communication, to participate in social and group activities and more.

The gender dimension of the developmental problems of communicative abilities causes the great interest to researchers today. Methodological basis of gender studies have adequate grounds in national psychology: theoretical and experimental doctrine of a man by B. G. Ananyev (the study of sexual characteristics as the individual properties of personality and its relationship with the peculiarities of his social behavior), cultural and historical concept of L. S. Vygotsky (dependence of the level of development from socio-cultural situation). They correspond to the basic provisions of interpretational schemes of western scholars' gender studies (the conception of social identity of a person by J. H. Tedzhfel and Dj. Turner, socio-constructivist approach).

The issue of gender-specific communicative sphere of adolescent personality is attracts much attention of scientists. We know that the model and priorities of gender socialization of boys and girls are different, and in traditional cultures even polar. As a result of gender socialization of boys and girls acquire certain qualities that form the different types of gender identity (C. Boehm, E. Hidens, I. S. Klotsina,

ідентичності (С. Бем, Е. Гіденс, І. С. Кльоціна, Є. Р. Ярська-Смирнова). Складність вивчення компонентів гендерної ідентичності особистості підлітків пов'язана з тим, що традиційні зразки маскулінності та фемінності в сучасних умовах багато в чому змінилися і продовжують змінюватися. Це створює серйозні труднощі для підлітка, якій намагається інтегрувати у власній особистості різні соціальні ролі, зразки поведінки і риси.

Виявити гендерні ознаки комунікативної поведінки можливо, як стверджують фахівці, лише шляхом її детального опису за певними комунікативними характеристиками, насамперед виявом здатності до реалізації ймовірних контактів, комунікативної привітності, товариськості, комунікативної емоційності, здатності до підтримки комунікативного контакту, виявом характеру виходу з комунікативного контакту, комунікативним демократизмом, комунікативною самопрезентацією, етикою спілкування, комунікативним тиском, комунікативним контролем, тематичною зумовленістю спілкування, дискусійністю, вибором кола спілкування й типу співбесідника, орієнтацією на співбесідника, фізичним контактом, співвідношенням вербального й невербального спілкування, жестикуляцією, мімікою, гучністю, темпом спілкування.

E. R. Yarska-Smirnova). The complexity of study the components of gender identity of adolescents due to the fact that traditional patterns of masculinity and femininity in modern conditions largely changed and continue to change. This creates serious difficulties for teens, who tries to integrate in their own identity different social roles, behavior patterns and traits.

To identify the gender features of communicative behaviour is possible, according to experts, only by its detailed description of certain communication features, first of all, checking the capacity for implementation of possible contacts, communicative friendliness, sociability, communicative emotion, the ability to support communicative contact, expression of character of going out of the communicative contact, communicative democracy, communicative self-presentation, ethics of communication, communicative pressure, communication control, thematic conditionality of communication, discussion, choice of a circle of contacts and type of interlocutor, focus on interlocutor, physical contact, the ratio of verbal and nonverbal communication, gestures, facial expressions, volume, rate of communication.

КОМПЛЕКСНЫЙ ДИСКУРСИВНО-ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ И ПЕРСОНАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ С УЧАСТИЕМ РЕБЁНКА[1]

Л. Бутакова (Омск)

Решение междисциплинарной проблемы влияния коммуникативной среды на языковую личность в возрасте от 5 до 14 лет возможно с позиций теории речевой деятельности комплексным способом на определенном, регионально ограниченном материале. Исходным является положение о том, что поколение россиян, рождённых в «нулевые» годы XXI века, формируется в принципиально иной информационной среде. В коммуникативном пространстве, окружающем ребёнка, происходит «борьба и конкуренция дискурсов» (традиционного національного / западного; реального / виртуального; воспитательного / развлекательного). Возраст детей, которые посредством сети Интернет включаются в коммуникативные события глобального масштаба (мультфильмы на youtube, англоязычные программы для самых маленьких и т.д.), понижается. Новые формы детской досуговой коммуникации включены в новые форматы деятельности. Учебная коммуникация, формирующая значительный языкового сознания детей, также изменилась, т.к. иной состав художественных и нехудожественных текстов учебных программ по гуманитарным предметам предопределил трансформацию смыслового пространства этого типа коммуникаций.

Основные проблемные области исследования: предпочтения институциональных и персональных дискурсов современных городских / сельских детей и подростков за рамками школьного обучения; распределение коммуникативной активности городских / сельских детей и подростков региона по видам речевой деятельности (чтение, просмотр и прослушивание видео-, аудио-информации, обмен сообщениями в социальных сетях, разговоры с друзьями и старшими родственниками и т.д.); ценностные области, транслируемые и воспринимаемые в контакте с дискурсивной средой места проживания (город – сельская местность); смысловое пространство наиболее популярной в детской и подростковой среде теле-, кинопродукции, книг, журналов, сайтов; состояние языковой способности и речевой компетенции носителей русского языка 5-7, 7-12, 13-14, 15-

[1] Статья выполнена при финансовой поддержке гранта РГНФ 15-04-00325а.

COMPREHENSIVE PSYCHOLINGUISTICS AND DISCURSIVE ANALYSIS OF INSTITUTIONAL AND PERSONAL COMMUNICATIONS WITH CHILD

Larisa Butakova (Omsk)

The article was supported by a grant RHSF 15-04-00325a

The aim of the research is to solve the problem of communicative environment influence on the language personality between the age from 5 to 14 years old. We believe that such a solution is possible by the comprehensive linguistic method based on the theory of speech activity and the regional material.

Starting position: generation of Russians who were born in the «zero» years of the twenty-first century is formed into a fundamentally different information environment. Communicative space, which surrounds the child, has distinctive features in the form of «struggle and competition of discourses» (traditional national / Western, real / virtual, educational / entertainment). The children of an earlier age are included in the communication event on a global scale with the help of the Internet (cartoons on You Tube, English-language programs for the little ones, and so on). It creates new forms of children's communication. These forms of children's communication are included into new forms of activities. Educational communication has also changed, because different composition of fiction and nonfiction texts curriculum of humanities predestined transformation of semantic space of that type of communication. Meanwhile, it forms a significant part of the children's linguistic consciousness.

These are the prerequisites relevance of the proposed research.

Principal areas of research: the preferences of institutional and personal discourse of modern urban / rural children and adolescents outside the school; distribution of communicative activity of urban / rural children and adolescents in the region by types of speech activities (reading, watching and listening to video, audio, messaging, social networking, talking with friends and older relatives, etc.); value field broadcast and perceived in contact with the discursive environment of residence (city – countryside); semantic space of the most popular among children and adolescents of television, film production, books, magazines and websites; the state of language ability and speech competence of native speakers of Russian language 5-7, 7-12, 13-14, 15-16 years; typical speech and communication disorders in written texts and oral utterances in schools and gymnasiums, their causes.

Tools and methods. Methods and techniques of linguistic semantics, pragmatics will apply to

16 лет; типичные речевые и коммуникативные нарушения в письменных текстах и устных высказываниях учащихся школ и гимназий, их причины.

Методы и методики лингвистической семантики, прагматики, примененные к разножанровым текстам, позволят реконструировать ценностно-смысловое пространство, доминирующие интенции и речевые стратегии; контент-анализ медийных и рекламных текстов даст представление о качественно-количественном составе предметных номинаций и ключевых оценочных слов; социолингвистические методики опроса и анкетирования выявят репертуар наиболее привлекательных для субъекта дискурсов типов коммуникации; метод диагностирующих бесед с дошкольниками и младшими школьниками; скрытое и включенное наблюдение; лингвистическая методика «один речевой день» создадут реальные речевые портреты разного формата. Психолингвистические экспериментальные методы, в частности ассоциативный и семантический эксперимент, метод семантического дифференциала с последующей обработкой результатов с помощью методики факторного анализа позволят определить коммуникативно-дискурсивные предпочтения (коммуникативные ценности / антиценности), связанные с хронотопом и форматом общения, собеседником, темой (интересные – скучные, неприятные), любимым героем (из мира игр, фильмов, книг); выявить социальные и моральные ценности (отношение к своему городу и селу, оценка профессий, способов времяпрепровождения, места семьи и дружбы в системе ценностей и т.д.); диагностировать состояние языковой способности и речевой компетенции в 5-7, 7-12, 13-14, 15-16 лет. Сопоставительный метод выявит степень сходства результатов, полученных при реализации дискурсивного и экспериментального подходов.

different texts genres to reconstruct the value-semantic space, dominant intention and personality strategy; content analysis of media and advertising texts give an idea of the qualitative and quantitative composition of subject categories and key words valuation; sociolinguistic survey methodology and questionnaires reveal the repertoire of the most attractive for the subject of discourse types of communication; method of diagnosing conversations with preschoolers and younger students; hidden and participant observation; linguistic methodology «one speech a day» will create real voice portraits of different formats. Psycholinguistic experimental methods, in particular semantic and associative experiment, semantic differential method and factor analysis of its results will determine the communicative discourse preferences (communicative value / anti-values) associated with the chronotope and formats of communication, the interlocutor, the topic (interesting – boring unpleasant), favorite heroes (from the world of games, movies, books); identify social and moral values (related to their city and the village, the assessment professions pastimes, places the family and friendship in the system of values, etc.); to reveal the state of language ability and speech competence of 5-7, 7-12, 13-14, 15-16 years. The comparative method will reveal the degree of similarity of the results obtained in the implementation of the discursive and experimental approaches.

ВПЛИВ АВТОРСЬКОЇ ОРІЄНТАЦІЇ НА ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ ТЕКСТУ ЧИТАЧЕМ

І. Ващенко, О. Литвиненко (Київ)

Сприймання літературного тексту залежить від трьох основних факторів: двох активних суб'єктів (автора і читача) та одного пасивного об'єкта (тексту). При чому, співвідношення значимості цих факторів варіюється в залежності від типу тексту, що сприймається, читацьких уподобань людини, її ставлення до процесу читання, особистісних характеристик та попереднього досвіду взаємодії з творами певного автора.

Особливості тексту не являються всеосяжними детермінантами процесу сприймання, проте визначають коло параметрів, у межах яких цей процес може розгортатись. Тексти, як максимально об'єктивовані утворення різняться за жанром, стилем, формою та змістом. З позицій змістової диференціації можна виокремити п'ять типів текстів: опис природи, подій, почуттів, життєвого шляху та роздумів. Кожен літературний твір може вміщувати у собі одразу декілька, чи навіть усі перераховані типи текстів. Тому, на різних етапах роботи з твором у читача можуть виникати різні, навіть протилежні реакції. Крім того, окремі фрагменти загального тексту можуть сприйматися, розумітися та запам'ятовуватися значно ефективніше, ніж інші. Тим не менш, в кожному літературному творі один з типів тексту є провідним, тобто таким, що зустрічається частіше, ніж інші. Саме тому, доцільним є розподіл літературних текстів на п'ять типів відповідно до їх змістової наповненості.

Іншим фактором, що принциповим чином впливає на процес взаємодії людини з літературним твором являються особистісні особливості та інтенції його автора. Працюючи над текстом, автор визначає його змістову та жанрову спрямованість, загальну лінію розвитку подій та характер кожного окремого персонажу. В ході написання літературного твору автор може орієнтуватись на один з трьох основних компонентів: на суб'єкта, на послідовну зміну подій, на роздуми та почуття героїв.

Для суб'єктної орієнтації характерною є подача інформації через призму особливостей героїв твору. При цьому, автор детально змальовує зовнішні характеристики героїв, їх особистісні риси, мотиви і причини їх поведінки. Часто в таких творах мова йде від першої особи, що дозволяє читачу максимально ефективно ідентифікувати себе з героєм та сформувати загальне позитивне ставлення до прочитаного.

THE INFLUENCE OF AUTHOR'S ORIENTATION ON THE PECULIARITIES OF TEXT PERCEPTION

Iryna Vashchenko & Olena Lytvynenko (Kyiv)

Literary text perception depends on two groups of factors: objective and subjective. Objective factors include content and structure of the text and besides the objective situation of reading (the physical conditions of the reading situation). Subjective factors include individually-psychological peculiarities of the reader, his interests, values, believes and also subjective situation of reading (the reader's attitude to the reading process).

The ratio of these factors importance varies depending on the type of text that is perceived, personal characteristics and previous experience of the reader. Features of the text are not comprehensive determinants of the perception process. They only determine the range of parameters within which the process can be deployed. These parameters are always closely associated with subjective characteristics of the reader. Therefore, the information about personality traits and characteristics of the reader allows predicting how well he will perceive texts with different semantic fullness. Based on the results of empirical research, we can describe the structure of individual psychological plane of literary text perception.

Individually-psychological plane of literary text perception involves three main structural components: two active agents (author and reader) and a passive object (text). Texts, as the most objective formation can vary in genre, style, form and content. From the standpoint of semantic differentiation five types of texts can distinguished: description of the nature, events, feelings, lifespan and thought. Every piece of literature may include several or even all types of texts. Therefore, at various stages of reading process the reader may show different, even opposite reaction. In addition, some text fragments can be perceived, understood and remembered significantly more effective than others. However, in each literary work there is a leading text type that is more common than others. Therefore, it is reasonable to distribute literary texts into five types according to their content.

Other factors that fundamentally affect the process of human interaction with literary text are personal characteristics and intentions of its author. Creating a literary text, the author defines its genre and content, general line of the plot and the nature of each character. In the course of writing the author of literary work can be oriented on one of three main components: the subject, the succession of events, or thoughts and feelings of the characters.

Акціональна орієнтація визначає високу динаміку подачі змісту. При цьому автор чітко, логічно та послідовно представляє зміну подій та ситуацій, не акцентуючи надмірної уваги на переживаннях героїв, їх почуттях та роздумах. Акціонально-орієнтовані твори традиційно бувають простими для сприймання і оцінюються читачами як цікаві та зрозумілі. Після знайомства з ними у свідомості читачів зберігається хронологія основних подій, описаних автором.

При аналітичній та афективній орієнтації основну увагу автор приділяє відображенню внутрішнього світу героїв з їх почуттями та роздумами. У процесі роботи з таким текстом принципового значення набуває співвіднесення представлених в тексті позицій з поглядами читача і його попереднім досвідом. Якщо читач має досвід переживання емоцій, якими автор наділив своїх персонажів, це стимулює процес ідентифікації з героєм, що, своєю чергою, підвищить суб'єктивну привабливість тексту. З іншого боку, якщо переживання, описані в творі незнайомі читачеві, текст буде оцінено як нудний та беззмістовний. Що стосується роздумів, то тут на перший план виходить не те, чи згоден читач з позицією автора, а те, наскільки висвітлена у творі проблема є актуальною для читача. У разі її актуальності твір буде високо оцінений за показниками змістовності, навіть у випадку, якщо читач не погоджується з автором.

Таким чином, створюючи літературний текст автор може подавати інформацію орієнтуючись на особистість героя, події, або почуття і роздуми. Від того, наскільки авторський стиль співпаде з читацькими уподобаннями залежить суб'єктивна привабливість твору для читача.

The subjective orientation is characterized by presentation the information in the light of Heroes' personal traits. Thus, the author describes the external characteristics of the characters, features of their character, motives and reasons of their behavior. These works are often written from the first person that allows reader to identify himself with the character and form a general positive attitude towards the text.

Actional orientation is defined by high dynamics of the plot. The author clearly, logically and consistently represents the change of events and situations, without focusing on sensual experiences of the characters, their feelings and thoughts. Actional-oriented works are traditionally simple to perceive. Readers evaluate them as interesting and understandable. After working with such texts the chronology of described events is kept in the readers' minds.

The analytical and affective orientations are characterized by reflection of the inner world of heroes, their feelings and thoughts. While working with such texts the reader compares his own ideas and experience with the constructs, presented in the text. If the reader experienced feelings and emotion, which the author has given to his characters, it stimulates the process of identification with the hero, which, in turn, will increase subjective attractiveness of the text. On the other hand, if the experiences described in the book are unfamiliar to the reader, the text will be evaluated as boring and senseless.

Thus, creating a literary text the author can submit information focusing on the individuality of the hero, events, or feelings and thoughts. The subjective attraction of the text for the reader depends on how the author's style matches the reader's preferences.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРАМАТИЧНИХ МАНІПУЛЯТИВІВ ЯК ЗАСОБІВ АКТИВІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙНОЇ ПАМ'ЯТІ

І. Гордієнко-Митрофанова,
І. Постолова (Харків)

Розробка та застосування моделей у процесі навчання іноземній мові налічує вісімдесятирічну історію, починаючи ще з підстановчих таблиць, укладених Г. Пальмером [Palmer]. Однак, слід зауважити, що сучасні структурно-функціональні моделі, що використовують у практиці навчання мови здебільшого, не відповідають головним вимогам, що висуваються до правил педагогічної граматики (Черноватый, 1992), і мають ряд недоліків (Гордієнко-Митрофанова, 2006), серед яких, зокрема, досить високий рівень абстракції. Внаслідок чого, вони вимагають чітких вказівок щодо послідовності операцій, необхідних для виконання відповідної граматичної дії, а це не може гарантувати безпомилковості її виконання й тим самим викликає в учнів почуття невпевненості у правильності своїх відповідей і незадоволеністю собою, що призводить до підвищення рівня тривожності. Маніпуляції з такими структурно-функціональними моделями зводяться до примітивних перекладань карток учнями, що спричиняє також швидку стомлюваність учнів.

Негативні емоції, що викликані почуттями невпевненості, незадоволеністю, стомленістю й станом тривожності впливають на навчально-пізнавальну мотивацію й академічну успішність учнів. Іноземна мова як навчальний предмет накладає специфічний відбиток на значущість психічних пізнавальних процесів учнів й важливе значення мають саме позитивні емоції, які виникають під час його вивчання (Карпов, 1950).

Альтернативою сучасним структурно-функціональним моделям є граматичні маніпулятиви «MASP» (Гордієнко-Митрофанова, 2006). «MASP». Абревіатура MASP складається з перших літер англійських слів: model (модель), algorithm (алгоритм), speech pattern (мовленнєвий зразок). Поєднання «мовленнєвий зразок-модель-алгоритм» є максимально експліцитним і відповідає повній орієнтувальній основі дії (П. Я. Гальперін). Маніпулятиви є комбінованим типом навчальної інформації, тобто як модель вони містять у явному вигляді чіткий алгоритм виконання граматичних операцій і мовленнєвий зразок. Граматичні маніпулятиви «MASP» розроблені для формування й автоматизації англомовних граматичних навичок.

Згідно з теорією поетапного формування розумових дій для виконання граматичних

PSYCHOLINGUISTIC CHARACTERISTICS OF GRAMMAR MANIPULATIVES AS A MEANS OF EMOTIONAL MEMORY ENHANCEMENT

Iya Hordienko-Mytrofanova & Iryna Postolova
(Kharkiv)

Development and application of models in actual teaching of foreign language has eighty-yeasr-old history, that begins with Substitution Tables composed by G. Palmer [Palmer]. However, it is necessary to notice that modern structural and functional models which are used in language learning practice, in most cases do not meet the main requirements which are put forward to the pedagogical grammar rules (Chernovaty, 1992), and have a number of lacks (Hordienko-Mitrofanova, 2006), among these, particularly, the abstraction level is high enough. As the result they demand accurate instructions concerning sequence of the operations necessary for the performance of corresponding grammar action, and it cannot guarantee a faultlessness of its performance and so invokes in students the feeling of uncertainty in the correctness of their answers and dissatisfaction with themselves that leads to increasing of anxiety level. Manipulations with such structural and functional models are reduced to primitive rearrangements of cards by students that serve as the reason to quick students' fatigability.

The negative emotions which are caused by lack of confidence feelings, dissatisfaction, fatigue and anxiety, influence educative and cognitive motivation and students' academic success. The foreign language as a subject of study leaves a specific mark on the importance of students' psychic and cognitive processes and it is positive emotions that appear during the studying of language and have a great value (Carpov, 1950).

The grammar manipulatives «MASP» (Hordienko-Mytrofanova, 2006) are good alternative to modern structural and functional models (Hordienko-Mytrofanova, 2006), where MASP stands for «model, algorithm, and speech pattern». The combination «speech pattern – model – algorithm» is utterly explicit and corresponds to completely controlled and object-oriented activity (Piotr Galperin). Manipulatives is a complex type of learning input, since a manipulative model contains both an explicit algorithm of fulfilling grammar operations and a speech pattern. The «MASP» grammar manipulatives are designed to develop English grammar skills up to the stage of automaticity.

According to Galperin's theory the successful development of grammar skills depends on the completeness and pattern of object-oriented activity. To perform grammar operations it is crucially

операцій вирішальне значення має формування орієнтувальної основи дій щодо виявлення структурних відношень вербального тексту. Власне структурні відношення найбільш адекватно виражають лінгвістичну специфіку мови, що вивчається.

Негативні афективні характеристики учнів, зокрема тривожність і непевність, пов'язані, перш за все, з недостатністю орієнтування. Оволодіння іноземною мовою висуває досить високі вимоги до організації уваги й волі учнів. Саме тому найбільш «емоційно-сприятливою» формою презентації структурних відношень мовних явищ є маніпулятиви, які забезпечують повну орієнтувальну основу учнів у процесі виконання граматичних дій. Однак, понизити рівень тривожності учнів до оптимального й таким чином сформувати в учнів почуття впевненості на уроках англійської мови можливо тільки лише, використовуючи додатковий дидактичний супровід, що подається в ігровій формі. Додатковий дидактичний супровід має відображати функціонування граматичного матеріалу в мовленнєвій діяльності, сприяти швидкому скороченню орієнтувальної частини граматичної дії й стимулювати потребу в комунікації.

Отже, новий тип навчальної інформації має бути спрямований на активізацію модально-специфічних та мотиваційних ресурсів пізнавального процесу учнів за рахунок залучення моторної та емоційної пам'яті.

important to create an object-oriented basis of an activity in terms of revealing structural relations within a verbal text. It is the structural relations that most adequately express the linguistic specificity of the target language.

The negative affective characteristics of students, in particular anxiety and lack of confidence, are associated with the lack of orientation. Second language acquisition requires students' attention and their volition. Thus, manipualtives are the most «emotionally favourable» form of presenting structural relations of linguistic phenomena, as they provide completely controlled and object-oriented basis of students' activity while performing grammar operations. However, the only way to significantly reduce students' anxiety and consequently increase their self-confidence is to use additional didactic material which reflects the functioning of grammar material in speech activity, helps to reduce the orientation-related part of a grammar operation and encourages communication.

The new generation teaching materials should aim to strengthen modality-specific and motivational resources of the cognitive process through consolidation of motor and emotional memory.

КОНЦЕПТ «ЇЖА» У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНИХ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

К. Грубич (Київ)

Їжа вже давно перетворилася у самостійну філософську категорію, її значення не обмежується задоволенням лише фізіологічних потреб людини. Завдяки приготуванню їжі народи краще розуміють однин одного, тема гастрономічного стала однією з провідних у створенні розважальних телевізійних шоу-програм. Серед дослідників кулінарних телешоу назвемо В. М. Вільчек, М. О. Бережну, С. Л. Уразову, Г. Г. Молчанову, М. В. Капкан та Л. С. Ліхачову, Т. Ю. Веремчук, Ю. Е. Фінклера, Т. А. Захарс, С. В. Тагамлика, А. В. Юсиповича. Віддаючи належне науковій і практичній значущості праць цих учених, слід зазначити, що у вітчизняній науці комунікаційні телевізійні технології саме кулінарних телевізійних шоу досліджені недостатньо.

Базовий термін «комунікаційні технології» О. М. Холод визначає як: «комплекси-дії, спрямовані на зміну моделей поведінки суспільства під час обміну інформацією між комунікатором і комунікантом» (Холод, 2013 : 8); у такому випадку *комунікаційними технологіями кулінарних телевізійних шоу* слід вважати *спеціальні телевізійні комплекси-дії, спрямовані на зміну моделей поведінки телеаудиторії певного сегменту за допомогою обміну інформацією, яка стосується як безпосередньо кулінарії, так і кулінарного дискурсу*.

Кулінарний дискурс, як показує практика сучасних медіа, є досить затребуваним аудиторією. Представники телевізійного бізнесу вже давно зрозуміли, що кулінарні проекти не є чимось спорадичним, тобто другорядним, випадковим у сітці мовлення того чи іншого каналу, а навпаки – кулінарні передачі завжди будуть локомотивами по залученню рекламних бюджетів, бо попит на них завжди залишатиметься стабільним, він не залежить від політичної, соціальної та економічної ситуації у тій чи іншій країні у певний період часу її розвитку.

Тема гастрономічного є відносно новою для культурно-філософських дискусій, адже традиційна філософська думка уникала подібних «низових» тем, що актуалізували значення тілесного як цілком релевантного душевно-духовному життю людини, а не такого, що «обтяжує» його.

Між тим сфера їжі – один із найбільш важливих факторів життєдіяльності людини. За влучним висловом Олександра Геніса, «кожна

THE CONCEPT «FOOD» IN FORMATION OF EFFECTIVE SOCIAL COMMUNICATIONS ON TV

Kostiantyn Hrubych (Kyiv)

A food grew into an independent philosophical category for a long time, its value is not limited to satisfaction of physiology human needs only. People understand each other better due to food preparation, the gastronomic theme became one of leading theme in creation of entertainment television show programs. Such persons were among the researchers of culinary television show as V. M. Vilchek, M. O. Berezhna, S. L. Urazova, H. H. Molchanova, M. V. Kapkan and L. S. Likhachova, T. Yu. Veremchuk, Yu. E. Finkler, T. A. Zakhars, S. V. Tahamlyk, A. V. Yusypovych. Doing justice to scientific and practical meaningfulness of labours of these scientists, it should be noted that communication television technologies of culinary television shows are examined not enough in domestic science.

Such basic term as «communication technologies» was determined by O. M. Kholod as: «complexes-actions, intended for the change of behavioral models of society during an information exchange between communicator and communicant» (Kholod, 2013); in such case it is necessary to consider *the special televisional complexes-actions, intended for the change of behavioral models of television audience of certain segment by means of information exchange, which touches both directly cookery and culinary discourse* as *communication technologies of culinary televisional shows*.

Culinary discourse, as practice of modern media shows, is requested enough by an audience. The representatives of televisional business understood already for a long time, that culinary projects were not sporadic, secondary, casual in the broadcasting network for any channel, and vice versa – culinary programs will always as locomotives for attraction of advertising budgets, because demand for them will always remain stable. It does not depend on a political, social and economic situation in any country for a certain period of time of its development.

The gastronomic theme is relatively new for cultural and philosophical discussions, but a traditional philosophical idea avoided similar «basilar» themes, updating the value of corporal life as relevant to heartfelt and spiritual human life, but not as a «burden» for people.

In addition the sphere of meal is one of the most essential factors of vital activity of people. According to the well-aimed phrase of Oleksandr Henis, «each meal, given from oblivion is a hieroglyph of domestic culture; it is no less valuable, than the rebuilt church or saved icon» (Henis, 2000).

врятована з Лети страва – це ієрогліф вітчизняної культури, вона не менш цінна, аніж відбудована церква чи врятована ікона» (Геніс, 2000).

Ми не знайшли жодного фундаментального дослідження кулінарних шоу, яке б дозволило виокремити саме аналіз та розбір телепередач на гастрономічну тематику в самостійний напрямок телевізійної критики і науки про телевізійні комунікації. Поки що ми спостерігаємо окремі праці з аналізу тих чи інших конкретних кулінарних проектів, або ж спроби аналізу кулінарних шоу як фрагменту більш узагальнених досліджень телевізійних процесів. Згадана обставина свідчить про перспективність наукового осмислення та узагальнення тенденцій розвитку комунікаційних технологій презентації гастрономічної культури.

Диференціація соціальнокомунікаційних технологій кулінарних проектів (за К. Грубичем, 2015):

– технологія створення образу кухні, домашності, інтимності сприйняття;

– технологія введення в кулінарне шоу харизматичних ведучих;

– технологія праймінгу (введення у шоу обміну навичками);

– технологія зрозумілого глядачам телевізійного дискурсу, застосування інтонації;

– технологія застосування наочності показу;

– технологія запровадження конвергентності контенту кулінарних шоу;

– технологія надання можливості вивчати традиції кулінарії різних народів;

– технологія сучасного опанування національної кулінарної спадщини;

– технологія надання можливості отримати нові знання у царині кулінарії;

– технологія Інтерактивністі (можливості участі глядачів у створенні шоу);

– технологія дотримання темпоритму, динамічної режисури.

Отже, в роботі через призму концепту «їжа» досліджено соціальнокомунікаційні технології створення ефективних кулінарних телевізійних шоу.

Холод О. М. Комунікаційні технології / О. М. Холод. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – С. 8.

Генис А. Хлеб и зрелище. О кулинарной прозе Вильяма Похлебкина / Александр Генис // Звезда, Эссеистика и критика. – 2000. – № 1.

We did not found any fundamental research of culinary shows, which would allow to separate exactly an analysis and examination of television programs on gastronomic theme for independent direction of televisional criticism and science about televisional communications. We look separate works on analysis any concrete culinary projects or attempt of analysis of culinary shows as a fragment of more generalized research of television processes. The above mentioned circumstance testifies to perspective of scientific comprehension and generalization of development trends for communication technologies of presentation of gastronomic culture.

Differentiation of social communication technologies of culinary projects (according to K. Hrubych, 2015):

– technology of creation of kitchen image, domesticness, intimacy of perception;

– technology of attraction of charisma anchorperson to the culinary show;

– technology of priming (introduction of skills exchange into show);

– technology of television discourse, understandable for audience, application of igntonation;

– technology of application of show evidentness;

– technology of intruduction of convergence of content for culinary shows;

– technology of affording an opportunity to study traditions of cookery of different people;

– technology of modern mastering of national culinary heritage;

– technology of affording an opportunity to obtain new knowledge in the field of cookery;

– technology of interactivity (possibility of participation of audience in creation of show);

– technology of observance of speed rhythm, dynamic direction.

Social communication technologies of creation of effective culinary televisional shows are examined in a work through the prism of role and importance of meal.

Kholod O. M. Communication technologies / O. M. Kholod – K. : «Center of educational literature», 2013. – P. 8.

Henis O. Bread and performance. About culinary prose of William Pokhlebkin / Oleksandr Henis // Zvezda, Essayistics and criticism. – 2000. – № 1.

МЕТАЛІНГВІСТИЧНИЙ ЕМПІРИЗМ – ОСНОВА ДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ МОВНИХ ПОНЯТЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

С. Дем'яненко (Переяслав-Хмельницький)

У процесі мовного і мовленнєвого дорослішання дітей мова засвоюється шляхом наслідування або методом проб і помилок, що не завжди забезпечує розуміння, усвідомлення, об'єктивацію мовних дефініцій. Відтак мовно-мовленнєва освіта дітей старшого дошкільного віку безпосередньо пов'язана з сприйняттям і розумінням ними власного мовлення. У мові дітей середнього дошкільного віку з'являється мовна термінологія, з якою вони пов'язують свої уявлення про ті, чи інші мовні одиниці. Це – перші прояви металінгвістичних здібностей дітей. Однак, неусвідомленість мовних одиниць не в якій мірі не знижує їх величезного позитивного значення в мовному і металінгвістичному розвитку дітей.

Вивчаючи дитячу мова, нами, як і іншими дослідниками (О. Потебня, О. Лурія, А. Шафф, Л. Федоренко, Л. Калмикова), було виділено феномен «прозорості значення мовного знака». Суть цього явища полягає в тому, що, наприклад, мовна одиниця «слово», як і інші одиниці, для дитини прозорі, є своєрідним склом. Дитина виділяє не слова (лексичні одиниці мови), а речі, про які йде мова (одиниці смислу). При підрахунку слів у реченні, наприклад, «У мене – дві мандарини і яблуко», діти відповідали: три слова – дві мандарини і яблуко. Це свідчить про те, що дитина не об'єктивує слова як одиниці мови.

Первинне справжнє осмислення лінгвістичних одиниць настає тільки в процесі умовного практико-теоретичного мовного навчання в букварний періоді в першому класі початкової школи. Неусвідомлене використання дитиною мовної термінології у своїх роздумах-висловлюваннях, емпіричний металінгвістичний досвід дітей, має позитивний вплив на наступних етапах вивчення рідної мови, де імпліцитні лінгвістичні знання дошкільників стають своєрідною основою для становлення наукових понять. Даний металінгвістичний емпіризм – міцний фундамент, на якому виростають наукові поняття не відірвані від реальних уявлень дітей.

Дійсно, засвоєння дитиною в дошкільному віці мовних понять – один із елементів металінгвістичного розвитку, який здійснюється самостійно спонтанно, природно і без будь-яких помітних зусиль. Відзначимо, що спеціальне мовне навчання дітей, згідно з програмами

METALINGUISTIC EMPIRICISM-BASIS FOR LANGUAGE CONCEPTS FORMATION IN PRESCHOOL CHILDREN

Svitlana Demyanenko (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

In the process of language and speech children's growing up the language is absorbed by imitation or trial and error that does not always provide understanding, awareness, objectification of language definitions. Thus, speech and language education of preschool children is directly related to the perception and understanding of their own speech. In language of senior preschoolers appears linguistic terminology with which they associate their ideas about linguistic units. These are the first manifestations of children's metalinguistic abilities. However, poor understanding of linguistic units does not reduce in any way their tremendous positive value in metalinguistic and language development of children.

Studying the language of children, we, like other researchers (O. Potebnya, A. Luria, A. Schaff, L. Fedorenko, L. Kalmykova) singled out the phenomenon of «transparency value of sign». The essence of this phenomenon lies in the fact that, for example, linguistic unit «word» as the other units for child is transparent, is a kind of glass. A child identifies not words (lexical units of language), but things they speak about (units of sense). When counting the words in a sentence such as «I have two tangerines and an apple», the children answered: three words – two tangerines and an apple. This indicates that the child does not objectify the word as a unit of language.

Primary real understanding of linguistic units comes only during the conventional practice-theoretical language studies in bukvar period in the first grade of primary school. Unconscious use of language terminology by a child in his reflections, statements, empirical metalinguistic experience have a positive impact on further stages of studying the native language where implicit linguistic knowledge of preschoolers become a kind of foundation for scientific concepts formation. This metalinguistic empiricism – a solid foundation on which scientific concepts grow, they are not separated from the real ideas of children.

Indeed, learning of language concepts by a preschool child is one of the elements of metalinguistic development, which is realised independently spontaneously, naturally and without any visible effort. We should note that special language training of children according to the pre-school programs begin only with senior preschoolers. And the idea about linguistic units appears earlier. Such abilities of preschool children, first of all are related with

дошкільних навчальних закладів, починають тільки зі старшого дошкільного віку. А уявлення мовних одиниць виникають раніше. Такі здібності дошкільників, насамперед, пов'язані з процесами їх когнітивного та загального психологічного становлення.

Передумовою прояви металінгвістичних здібностей дітей є неусвідомлювання ними акта власної мовної практики, в процесі якої актуалізується біологічно закладена здатність мимоволі, машинально, ненавмисно експлікувати свої уявлення про мову, виконувати вербальні дії. Такі природні металінгвістичні рефлексиви і когніції є базовими для подальшого справжнього осмислення власного мовлення і об'єктивації мови. Довільність ситуації вербального акту, пов'язаного з експлікацією самостійно виведених дітьми лінгвістичних «знань», обмежує, а іноді і повністю виключає можливість висловлюватися про мову. Діти володіють імпліцитними лінгвістичними знаннями і не завжди готові до їх відтворення за завданням дорослих. А якщо і експлікуються ці знання, то їх вербалізація здійснюється значно складніше.

Отже, у старшому дошкільному віці мова для дітей стає предметом цікавого для них спостереження, аналізу, привабливого порівняння, узагальнення, що забезпечує її осмислення. Дитина, не тільки маленький дослідник, уважний спостерігач, але і здатний талановитий учень, який мимоволі, інтуїтивно, що не помітно для себе самого пізнає явища мови і мовлення. Тому, на дошкільному металінгвістичному рівні розвитку слід підтримувати: зростаючий інтерес дітей до мовної дійсності; ранні металінгвістичні прояви і природні здатності до ігрових дій з мовними дефініціями (звук, слово, речення, вислів) до рефлексії над мовленням.

processes of their cognitive and overall psychological development.

Prerequisite for manifestation of metalinguistic skills in children is poor understanding of their own language practice act, in which lies biological ability to explicate spontaneously, automatically, unintentionally their understanding of language and perform the verbal action. Such natural metalinguistic reflexions and cognitions make the basis for further real understanding of their own objectification of speech and language. Arbitrariness of verbal act situation related to explication of independently made by children linguistic «notions», limits and sometimes eliminates the opportunity to speak about language. Children have implicit linguistic knowledge and not always are ready to reproduce them according the instructions of adults. And if this knowledge is explicated, the verbalization is made much more difficult.

Thus, for senior preschoolers language becomes an interesting matter for observation, analysis, attractive comparison, generalization that ensure its reflection. The child, is not just the little scholar, a keen observer, but talented and capable student who spontaneously, intuitively, not noticeable to himself knows the phenomenon of language and speech. Therefore, at preschool metalinguistic level it is necessary to support: the growing interest of children to language reality; early metalinguistic manifestations and natural abilities to game action with language definitions (sound, word, sentence, statement) for speech reflection.

ДО ПИТАННЯ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ БЛОГОСФЕРИ

А. Досенко (Київ)

Виникнення та існування аматорських медіа завантажень обумовлюється розширенням впливу інтернет. Розширюючи свої обрії, мережа як комунікативна платформа створює всі умови для того, аби юзери користувалися не лише соціальними мережами для спілкування, а створювали власні сторінки. Одним із перших аматорських медіа, що дав поштовх до розвитку інших їх видів. Блоги, або так звані електронні щоденники.

Ми кваліфікуємо електронний щоденник як: «форму непрофесійної журналістики, документальна проза нового покоління, яка лише проходить етап становлення. Це призводить до появи нових поглядів і точок зору не тільки на гіпертекст, а й на журналістику в цілому. Хоча зараз істотно зменшується вплив традиційних ЗМІ на аудиторію, не слід забувати, що інтернет-аудиторія також залежить від них. Увесь потік інформації, який отримав доступ до широких мас, походить із традиційних засобів масової інформації. Тому не дивним є реструктурування тексту як такого на сторінках мережі. Евристична система пошуків інформації, безперечно, властива і для блогів. Наведемо приклад: індивід, який щойно зареєструвався на сайті та створив власний щоденник, зацікавлений колом осіб, які постійно ведуть свої сторінки. Через пошукову систему він може знайти не тільки особу, яка викликає у нього інтерес, а й найпопулярніші теми дня, тижня, місяця. У такому випадку тексти переписок (блоги, чати, форуми) є сплетінням величезного поля інформації всередині мережі».

Блогерський жанр розвивається двома напрямами: щоденники і тематичні блоги. У щоденниках люди діляться подіями з особистого життя, крамольними думками, віршами і взагалі чим завгодно. Призначені такі сайти для порівняно невеликого кола знайомих або людей зі спільними інтересами.

Тематичні блоги здобули вплив і визнання у 2002-2003 роках, коли у США розгорілася пара політичних скандалів після публікацій у блогах. На сьогодні аудиторія популярних англомовних блогів сягає кількох мільйонів унікальних відвідувачів на місяць. Професійні блогери живуть з публіцистичної діяльності, оновлюючи свої сайти кілька разів на день і заробляючи гроші на рекламі. Багато інформаційних порталів «мейнстріймових ЗМІ» також запровадили авторські блоґи, щоб не відставати в динамічності та популярності від новоявленої медіа.

ON THE QUESTION OF UKRAINIAN'S BLOGOSPHERE DINAMIC DEVELOPMENT

Angelika Dosenko (Kyiv)

An origin and existence of amateur media of loads is stipulated by the expansion of the Internet influence. Extending its horizons, the network as communicative platform creates all terms for possibility of users to use not only social network for intercourse but create the own pages. One of the first amateur media that gave the shove to the development of other kinds is Blog, or so-called electronic diaries.

We qualify electronic diary as «a form of unprofessional journalism, nonfiction of new generation that is only at phase of development. This leads to appearing of new views and perspectives not only on hypertext, but also on journalism in general. Although now greatly reduces an impact of traditional media on the audience, we should not forget that the Internet audience is also dependent on them. The entire flow of information, which has access to the masses, comes from traditional media. The restructuring of the text as such on network pages is not surprising. Heuristic system of an information search is certainly peculiar for blogs. Here is an example: an individual who has just registered on the site and created his own diary is interested in range of persons who permanently support their pages. Through the search system he can locate not only the person who is causing him concern, but the most popular topics of the day, week and month. In that case the texts of their communication (blogs, chats, forums) make a huge field of information within the network».

Blog as a genre develops in two ways: diaries and thematic blogs. In diaries people share the events from the personal life, interesting links by seditious ideas, poems, and in general whichever. Such sites are appointed for the comparatively small circle of acquaintances or people with common interests.

Thematic blogs were got the influence and confession in 2002-2003 years, when in the USA the pair of political scandals flamed up after publications in blogs. Today, the audience of popular modern English-language blogs has a few million unique visitors on a month. Professional bloggers live from publicist activity, renewing the sites once or twice on a day and earning money on advertising. Many informational portals of «main stream media» inculcated author blogs also, not to fall behind in dynamic and popularity from new media.

Total confession of blogs became when possibility to open personal blog simply and free of charge appeared in each, even not too experimental internet-user. A site Blogger was opened in 1999th, and then

Масове визнання прийшло до блогів тоді, коли можливість просто і безкоштовно завести особистий блог з'явилась у кожного, навіть не надто досвідченого інтернет-користувача. В 1999-му році було відкрито сайт Blogger, а потім і «Живий журнал» (Livejournal.com). Епітет «живий» добре відображає ідею спілкування між багатьма людьми, які шукають замітки самі і можуть залишати коментарі в чужих щоденниках.

Нові медіа розгорнули небачені можливості мережевого способу політичної комунікації: звернення до кожного виборця не тільки під час політичних зібрань, мітингів, зустрічей або з екрану телевізора, а й у мережі онлайн дали відчуття, що саме до кожної думки прислухаються, на неї оперативно реагують, про що свідчать інтерактивні можливості Інтернету, надихнули мільйони американців на політичні дії, які стали безпрецедентними в історії цієї країни

«*Блог* – це форма публічної комунікації, окрема, особиста, відкрита для стороннього доступу та коментарів сторінка користувача мережі у блогосфері, що створюється задля розширення власних комунікаційних можливостей блогера, створює умови для швидкої та некваліфікованої публікації при бажанні автора залишатися «інкогніто».

the «Living magazine» (Livejournal.com). An epithet «living» well represents the idea of intercourse between many people which search notes and can abandon comments in stranger diaries.

New media opened the extraordinary possibilities of network method of political communication: address to every elector not only during political meetings, mass meetings, meetings, or from the TV screen, but also in on-line network. They gave the feelings, that exactly every idea is listened; it is reacted operatively, what interactive possibilities of the Internet testify to, they inspired millions of Americans on political actions, which became unprecedented in the history of this country.

We consider that «blog» is a form of public communication, separate, personal, opened for extraneous access and comments page of the network user in blogosphere, which is created for the sake of communication possibilities expansion of a blogger, creates conditions for the fast and unskilled publication at the desire of an author to remain «incognito».

РОЗПОВІДАННЯ ЗА СЕРІЄЮ СЮЖЕТНИХ КАРТИНОК – ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ю. Дядюша (Переяслав-Хмельницький)

Розповідання за серією сюжетних картинок – це складна розумова діяльність, в якій мають місце аналіз, синтез, порівняння, умовиводи, оволодіння правильним співвіднесенням зображеного з тим, що воно передає. В основі розповідання за серією сюжетних картинок лежить опосередковане сприйняття навколишнього життя (Гавриш, 2006).

Смислова сторона розповідей за картинками дітей старшого дошкільного віку, за дослідженнями Т. В. Ахутіної, залежить від якісної специфіки стану їхніх вищих психічних функцій, зокрема розвитку внутрішнього мовлення. Автор вважає, що при розробці методів формування у дітей умінь розповідати важливо враховувати не тільки необхідність роботи над зв'язністю мовлення, а й цілісністю (Ахутіна, 2009).

Розповідаючи за сюжетом, зображеному на картинках, дитина вчиться структурі монологічного висловлювання: дізнається, як правильно розпочати розповідь, дійти до кульмінації та логічно завершити її. Саме так поступово розвивається внутрішньо-мовленнєва програма правильної розповіді, відбувається інтеріоризація зовнішніх мовленнєвих операцій у внутрішньомовленнєві. Діти починають розуміти, що сутність не в словах, а в думках, логічній послідовності, у змісті, який вони формують і передають.

Отже, розвиток у дітей внутрішньомовленнєвої програми, завдяки розповіданню за серіями сюжетних картинок сприяє плавному розгортанню її у зовнішнє мовлення, яке поступово стає зв'язним, структурно логічним, цілісним, і головне – зрозумілим слухачеві. Відтак ситуативне мовлення трансформується у контекстне, монологічне висловлювання.

Ахутина Т. В. Как дети 5-7 лет передают смысл картинки : нейролингвистическое исследование / Т. В. Ахутина, К. В. Засыпкина, А. А. Романова // Психолінгвістика : [зб. наук. праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»]. – Переяслав–Хмельницький : ПП «СКД», 2009. – Вип. 4. – С. 10-20.

Гавриш Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят : навч.–метод. посіб / Н. В. Гавриш. – К. : Вид. дім «Шкільний світ», 2006. – 119 с.

STORYTELLING FOR A SERIES OF PLOT PICTURES – BACKGROUND OF SENIOR PRESCHOOLERS' INNER SPEECH DEVELOPMENT

Yuliia Diadiusha (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

Storytelling for a series of plot pictures is a complex mental activity in which includes analysis, synthesis, comparison, conclusions, mastering of the correct correlation of shown with that it transmits. In the basis of storytelling for a series of plot pictures lies the mediated perception of life (Gavrysh, 2006).

Semantic side of preschoolers' storytelling for pictures, according to T. V. Ahutina depends on the qualitative specific of their higher mental functions state, including the development of inner speech. The author believes that the development of methods for children's abilities formation to tell it is important to consider not only the need for working over connectivity of speech, but also integrity (Ahutina, 2009).

By telling the story, shown in the pictures, the child learns the structure of monologue statement: finds out how to begin the story, reach a climax and logically complete it. In this way gradually develops the intra-speech program of correct narration, happens internalization of external speech operations into internal ones. Children begin to understand that the essence is not in words but in thoughts, logical sequence, in content which they form and transmit.

Thus, the development internal speech program in children through storytelling for series of plot pictures helps it smooth deployment into external speech, which gradually becomes coherent, structurally logical, integrated, and the most importantly – understandable to the audience. Hence, situational speech transforms into context one and monological utterance.

Akhutina, T.V., Zasypkina, K.V. & Romanova, A.A. (2009). Kak deti 5-7 let peredayut smysl kartinki: neyrolingvisticheskoe issledovanie. *Psycholinguistics*. (pp. 10-20). (Vol. 4). Pereyaslav-Khmelnytskyi : PP «SKD» [in Ukrainian].

Gavrish, N.V. (2006). *Rozvitok zvyaznogo movlennya doshkilnyat*. Kyiv: Vid. dim «Shkilniy svit» [in Ukrainian].

У ПОШУКАХ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ УНІВЕРСАЛІЙ: КОРПУСНИЙ ПІДХІД ДО ЕКСПЛІЦИТАЦІЇ

С. Засєкін, І. Колесникова (Луцьк)

Ця розвідка є продовженням дослідження перекладацьких універсалій в англо-українському художньому перекладі, відбитого в серії попередніх публікацій (Zasyekin, 2010; Засєкін, 2012) із теми.

Наявність у перекладних текстах розмаїття мовних феноменів, що мають більшу чи меншу частотність та дистрибуцію, ніж це зафіксовано в оригінальних текстах, створених носіями цією є мовою, потребує ретельного їх вивчення з метою профілактики їхнього вживання в майбутньому недосвідченими перекладачами.

Більшість дослідників-перекладознавців визначає їх у термінах психолінгвістичних, тобто з погляду процесу й стратегій перекладу. Бурхливий розвиток останніми роками дескриптивного підходу в перекладознавстві уможливив установлення цих мовних рис у великих за обсягом електронних корпусах текстів. Про потенціал електронних корпусів у наданні досліднику широкого емпіричного поля для виявлення перекладацьких універсалій наголошувала М. Бейкер (1993).

У цій праці викладено результати дослідження експліцитації як одного з видів перекладацьких «Т-універсалій» (Chesterman, 2004) на основі двох спеціально укладених корпусів – українського корпусу оригінальних художніх текстів (УОК) та українського перекладного корпусу (УПК), обсяг кожного з яких становить 6 млн. 200 тис. слововживань.

Експліцитація полягає в уведенні перекладачем додаткової інформації, яка фактично відсутня в оригінальних текстах.

Результати зіставного дослідження УПК доводять наявність у перекладених текстах експліцитації, що виражена суттєвим збільшенням кількості введених перекладачами сполучників, дискурсивних маркерів локальної й глобальної когерентності, а також модальних слів.

IN SEARCH OF TRANSLATION UNIVERSALS: A CORPUS-BASED APPROACH TO EXPLICITATION

Serhii Zasiekin & Iryna Kolesnikova (Lutsk)

The article is part of broader author's research reflected in a series of publications (Zasyekin, 2010; Zasiekin, 2012) covering the area of universals in the English-Ukrainian translation of fiction.

The presence of various linguistic phenomena in translated texts that have deviated frequency or distributed differently from what is found for the same phenomena in non-translated texts reveals the need, first, to discover them, and, secondly, to avoid them in translation by novice translators.

The majority of researchers define them psycholinguistically, i.e. in terms of processes or strategies of translation that may have a number of textual features. The development of the Descriptive Translation Studies in the last quarter of the last century made it possible to seek these items in large body of electronic texts traditionally called corpora. The potential of electronic corpora to supply the broad evidential material required in translation universals investigation was outlined by M. Baker (1993). For the purpose of establishing translation universals, two author-designed comparable monolingual corpora that include translational (UTT) and non-translational Ukrainian texts of fiction (UNT) with 6,200,000 tokens each, were compiled. The study deals with T-universals (Chesterman 2004), with special focus on local and global text coherence markers – conjunctions, discourse markers, and modal words, and is based on psycholinguistic and corpus linguistics approaches.

The current paper attempts to investigate explicitation as a kind of T-universals in translational literary Ukrainian. Explicitation consists in translator's introducing extra information in the target text that is implicit in the source text. The results of the study show that on the whole translated texts are more explicit, i.e. more cohesive and coherent lexically, as they contain more connectives and pragmatic markers than non-translated Ukrainian texts. Thus the analysis of the comparable two corpora proved that Ukrainian translations are more explicit as compared with native texts.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ НАРАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРІВ

Л. Засєкіна (Луцьк)

Наративна компетентність у вітчизняній психології загадується у працях Н. В. Чепелєвої (Чепелєва, 2004). Враховуючи визначення компетентності і наративу, які пропонує вчена, доходимо висновку про те, що наративна компетентність особистості – це репрезентації минулого досвіду з допомогою послідовності упорядкованих речень, які передають часову послідовність подій. У контексті діяльності лікаря, розуміємо, що мова йде про репрезентацію професійного досвіду у вигляді подієвих історій.

Відповідно до вираженого ставлення особистості до різних подій у наративі та специфіки емоційно забарвлених лексичних одиниць М. Муррей розмежовує наративи на регресуючі, прогресуючі, й емоційно нейтральні (Murray, 2008).

З метою дослідження наративної компетентності лікарів (115 осіб чоловічої статі, 135 – жіночої; 110 особи хірургічного профілю роботи, 140 – терапевтичного профілю) було проведено методику «Автонаратив», темою якого була «Моя професія». Аналіз 250 автонаративів відповідно до емоційного тону ставлення лікарів до різних життєвих подій дав змогу розмежувати тексти на три групи: амбівалентні (40%), емоційно позитивні (32%) й емоційно нейтральні наративи (28%).

За отриманими даними, серед лікарів терапевтичного профілю 43% опитаних створили амбівалентні, 43% – емоційно-нейтральні і лише 14% – емоційно-позитивні наративи. Це вказує на той факт, що переважна частина лікарів терапевтичного профілю не осмислюють свій професійний досвід, не усвідомлюють його значення і не включають його в аналітично-рефлексивну інтерпретаційну систему свого світогляду, а відтак, не породжують смислів, які б сприяли розвиткові професійної я-концепції і зростанню професійної якості життя.

Серед лікарів хірургічного профілю роботи, 55% респондентів створили емоційно-позитивні автонаративи, 36% – амбівалентні та лише 9% – емоційно-нейтральні. Така відмінність у результатах пов'язана, на наш погляд, із вищезазначеними особливостями профілю роботи.

З метою перевірки значущих відмінностей у показниках зазначених індивідуально-психологічних особливостей відповідно до типу наративної компетентності був проведений

PSYCHOLINGUISTIC APPROACH TO THE DOCTORS' NARRATIVE COMPETENCE

Larysa Zasiekina (Lutsk)

Narrative competence in Psychology is treated as representation of personal experience by means of the coherent sentences (Murray, 2008). The author's definition of narrative competence is proposed as representation of professional experience which determines effective narrative strategies in the situations: doctor-doctor, doctor-patient, doctor-self, and doctor-society. The types of narrative competence were defined: regressive, progressive, and ambivalent (Charon, 2001).

The goal of empirical study was to define the typology of narrative competence on the basis of auto-narrating of professional experience and compare the narrative competence with doctor's professionally relevant traits. The sample was represented by 250 doctors from hospitals in Volyn region (115 men, 135 – women; 110 surgeons, 140 – therapists). They were asked to write narrating «My profession».

The results of 250 auto-narratives allow revealing three groups of texts: ambivalent (40%), emotionally positive (32%), emotionally neutral (28%). Moreover, the doctors of therapeutic profile presented three types of auto-narratives: 43% – ambivalent, 43% – emotionally neutral and 14% – emotionally positive. It means that the doctors do not reflex their professional experience, do not develop their professional identity and do not construct their professional future. They do not imply the analytical interpretive scheme for the professional experience framing and do not give the positive meaning to their professional activity. In our opinion, it is connected with the specifics of therapists' activity, which is not directed for getting so quick results as surgeons' treatment.

There is different distribution of auto-narratives among surgeons: 55% of them represented emotionally positive texts, 36% – ambivalent and only 9% – emotionally neutral texts.

The results of empirical study of professionally important traits of the doctors: empathy and communicative tolerance according to the type of narrative competence with Nonparametric Kruskal Wallis Test show the highest indices of empathy of the doctors with ambivalent narrative competence and the middle level of the empathy of the doctors with progressive narrative competence and the low level of empathy of the doctors with regressive narrative competence (correspondently, 32,75; 27,88; 12,43). The results are in line with the fact that the middle level of empathy is the most appropriate for the medical activity and connected with their professional health and quality.

статистичний аналіз з допомогою критерію Н Краскала-Уоллеса. Для діагностики рівня емпатії й толерантності використовувалися опитувальники В. Бойка.

На рівні значущості $p \leq 0{,}01$, існують відмінності у показниках емпатії між порівнюваними групами. Найвищий рівень емпатії виявлено у групі респондентів, які написали амбівалентний автонаратив із амбівалентною наративною компетентністю. Середній рівень емпатійних здібностей виявлений у лікарів, які написали емоційно-позитивні автонаративи, тобто із прогресуючою наративною компетентністю. Можемо припустити, що саме середній рівень розвитку емпатійних здібностей є оптимальним для конструювання професійної я-концепції лікаря, збереження професійної якості життя і довголіття. Саме середній рівень емпатії як найкраще зберігає взаємодію лікаря із самим собою в наративній ситуації лікар-Я.

Отримані дані дають змогу спостерігати, що на рівні значущості $p \leq 0{,}01$, найвищі показники комунікативної толерантності належать авторам емоційно-позитивних наративів із прогресуючою наративною компетентністю. Тоді як регресуюча наративна компетентність пов'язана із низьким рівнем комунікативної толерантності. Результати емпіричного дослідження дають змогу підтвердити припущення про те, що наративна компетентність може слугувати емпіричною моделлю для толерантності й емпатії лікаря.

Чепелєва Н. В. Проблеми психологічної герменевтики : [монографія] / Н. В. Чепелєва. – К. : Міленіум, 2004. – 273 с.

Murray, M. Narrative Psychology in Qualitative Psychology : A Practical Guide to Research Methods / Ed. J. A. Smith. – London : Sage Publication Ltd, 2008 – P. 111-131.

The highest indices of communicative tolerance were revealed in the sample of doctors with the progressive narrative competence and the lowest in the sample of doctors with regressive narrative competence (correspondently, 15, 64; 32, 72). The results allow considering the narrative competence as empirical model for doctors' empathy and communicative tolerance.

Narrative competence is defined as dynamic phenomenon, which is determined by individual peculiarities of the doctor's personality and social factors, in part profile of professional activity.

The research of narrative competence is theoretically and practically significant for Psycholinguistics and Narrative medicine development.

Charon R. Narrative medicine : form, function, and ethics // International Medicine. – 2001. – P. 83-87.

Murray, M. Narrative Psychology in Qualitative Psychology : A Practical Guide to Research Methods / Ed. J. A. Smith. – London : Sage Publication Ltd, 2008 – P. 111-131.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДТЕКСТ ПОДІЙ ЄВРОМАЙДАНУ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

М. Зубарєва (Острог)

Події в Україні залишили свій слід в лінгвістиці. Головний неологізм – це саме поняття «євромайдан», яке тепер позначає практично будь-яке масове зібрання, що критично ставиться до чинної влади. Суспільство і по сьогоднішній день плутає значення таких слів, як «свобода», «інтереси нації», «воля». Мова ворожнечі заполонила собою все. Колоради і кріп, ватники і правосекі, карателі, хунта, жидобандерівці і фашисти, Лугандон, Луганда і Донбабве і багато-багато іншого.

Чудесне і легендарне сприймається краще, ніж логічне і раціональне. Поведінка натовпу завжди мінлива, адже вона реагує на відповідні імпульси. Безпосереднє «володіння» політичною владою - прерогатива ЗМІ. Вони здійснюють відбір новин, що поставляються інформаційними агентствами, виступають їх коментаторами і розповсюджувачами.

При виборі тем публікацій і передач ЗМІ спираються на такі ключові принципи: пріоритетність та привабливість теми, неординарність фактів, новизна та унікальність фактів, політичний успіх, високий суспільний статус. Оцінки зростаючого впливу ЗМІ на політику і суспільство прямо протилежні. З одного боку, в них можна побачити паростки нової цивілізації, інформаційного суспільства. З іншого боку, констатуючи спустошуючий і руйнівний вплив на особистість і культуру мас-медіа, і особливо телебачення, можна оцінити зростаючу роль інформаційної влади вельми песимістично.

Психолінгвістичний потік, потік неологізмів здатні точно передати суспільні настрої в Україні. У свою чергу, ЗМІ тільки підсилюють і так нестабільні настрої суспільства.

PSYCHOLINGUISTIC SUBTEXT OF EUROMAIDAN EVENTS IN INDEPENDENT UKRAINE

Mariia Zubarieva (Ostrog)

Events in Ukraine have left their mark in linguistics. The main neologism – is the concept of «euromaidan», which now stands for almost any mass referring critically to the current government. Society and until today confounds meaning of words such as «freedom», «the interests of the nation», «will». Enmity speech is captivated everything. Colorado and dill, quilted jacket and pravoseki, punishers, junta and fascists zhydobanderivtsi, Luhandon, Luganda and Donbabve and much more.

Wonderful and legendary is perceived better than logical and rational. The behavior of the crowd is always variable, because it responds to appropriate pulses.

Direct «ownership» of political power is the prerogative of media. They are engaged in the selection of the information supplied by news agencies, themselves are involved in sourcing and design. Choosing the topics of publications the mass media broadcasts are based on following key principles: the priority and attractiveness of the theme, many unique factst, the novelty and uniqueness of the facts, messages about the success of political leaders, the high social status.

Estimates of the growing influence of the mass media on politics and society are diametrically opposed. On one hand, they can see the shoots of new, higher and humane civilization, the information society, to track the actual movement of the «heterogeneous, personal, anti-bureaucratic, searching, thinking in a creative state». On the other hand, stating devastating and destructive influence on personality and culture media, and especially television, we can estimate the growing role of information power is very pessimistic.

ЩОДЕННИКОВИЙ ДИСКУРС ЯК ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

С. Ігнатьєва (Дніпропетровськ)

Дослідження щоденникового дискурсу як феномена національної культури неодмінно спрямовує вектор пошуку на рівень народного дискурсивного мовлення, що репрезентується через вербальні коди архаїчної народної обрядовості і святковості, традиційної звичаєвості. Вони втілюють стійку парадигму етнічного світогляду, що ґрунтується на архетипних віруваннях, породжених колективною свідомістю соціуму. Показова з цього погляду індивідуальна практика діаристів II половини XX – початку XXI століть О. Довженка, В. Винниченка, О. Вишні, А. Любченка, О. Гончара, Л. Коваленка, Ю. Луцького, Г. Тютюнника, В. Малика, В. Симоненка, Л. Танюка, О. Волі, Є. Барана, К. Москальця та ін., яка засвідчує активний розвиток української діаристики. Щоденниковий дискурс становить важливу комунікативну одиницю, що виступає засобом передачі авторської інформації, розрахованої на її цілком відповідне розуміння з боку адресата, а також є важливим джерелом української культури. Саме у ньому якнайповніше знайшли відображення національні традиції, звичаї, внутрішня культура діариста. Цей тип дискурсу наскрізно пройнятий етнокультурними елементами, увінчаний християнською релігією, які по-своєму привносяться і переосмислюються оповідачем. Його естетизм не окреслюється лише феноменологією краси, а й означує ендотимне підґрунтя, розкриває найпотаємніші схованки душі, слугує важливим засобом організації особистого досвіду, відображає емоційний стан діариста на певний момент часу.

Щоденниковий дискурс якнайповніше визначає ідіостиль діариста. Цьому типові дискурсу притаманні три постулати: *обов'язкова присутність авторського «Я», віднесеність до літератури факту, ретроспективне бачення подій*. Автозв'язок оповідача тісно пов'язаний з ситуацією в просторових, тимчасових і міжособистісних стосунках, що зокрема полегшує регулюванню загальної уваги до повідомлюваного. Автодіалог формується не тільки через обмін інформацією сам на сам, а й створює міцне підґрунтя для її осмислення, сприяє розширенню ментального поля адресанта-адресата, окреслює національно-культурний простір, репрезентуючи тим самим етапи руху свого мислення.

Одним із важливий чинників, що активізує консенсуальну тенденцію в межах щоденникової

DIARY DISCOURSE AS A PHENOMENJN OF THE NATIONAL CULTTURE

Svitlana Ihnatyeva (Dnipropetrovsk)

Research of the diary discourse as a phenomenon of national culture certainly directs at the level of national discourse speech. That speech is represented through the verbal codes of archaic folk rituals and festives, traditional decency. They embody the ethnic paradigm stable outlook that is based on the archetypal beliefs generated by collective consciousness of society. It is indicative in this respect the individual practice diary researchers of the second half of the XX – XXI centuries: Dovzhenko, V. Vynnychenko, O. Vyshni, A. Lyubchenka, Honchar, L. Kovalenko, Yu. Lutskoho, H. Tyutyunnyka, V. Malyka, Mr. V. Symonenko, L. Tanyuka, O. Voli, Ye. Barana, K. Moskaltsya et al., which shows active development of Ukrainian diary studies.

Diary discourse is the important communicative unit, which is a means of transferring the author's information, which is quite appropriate for its understanding on the part of the recipient, as well as an important source of Ukrainian culture. It fully reflects national traditions, customs, internal culture diary's author. This type of transparent discourse is imbued with ethno-cultural elements, topped the Christian religion, which in its own introduced and reinterpreted storyteller. His aestheticism is defined not only by phenomenology of beauty, but also defines endotym ground, revealing the innermost recesses of the soul, serves as an important tool for organizing personal experience reflects the emotional state diarysta at a time.

Diary discourse more fully defines idiostyle of the author. This typical discourse has three tenets: be present of the author's «I», relatedness to the literature of fact and retrospective vision of events. Auto connection of the narrator is closely linked with the situation in spatial, temporal and interpersonal relations, which in particular facilitates regulation of attention to the message. Auto dialog is formed not only through the exchange of information alone, but also creates a solid foundation for its understanding, promotes mental sender-recipient fields, outlines the national cultural space, thus representing the stages of movement of the mind.

One of the important factors that activates consensual tendency within the diary communication is fashination – rhythmic repetition of certain elements of the diary text messages that make it possible perception of communicants-narrator as «text for themselves», he is complicit in the events that describes.

Consistently, this principle is embodied in the diaries dedicated to important events in the life of

комунікації є фасцинація – ритмічна повторюваність окремих елементів щоденникового тексту, що вможливлює сприйняття повідомлення комунікантові-наратору як «текст для себе», адже він є співучасником тих подій, які описує. Послідовно цей принцип втілено в щоденникових записах, присвячених важливим подіям у житті наратора. Обстежений великий за обсягом фактичний матеріал засвідчує, що роль кодів у щоденниковому дискурсі другої половини XX століття виконує архетип: *«Матері»*, та його контекстуальні репрезентанти: *«Мати-Україна» – «народ» – «вірність» – «пам'ять»; «Мати-дружина» – «кохання» – «материнство» – «саможертовність»; «Мати-Земля» – «життя»; «Мати-Природа» – «краса» – «любов» – «єдність»* тощо. Важливими вкрапленнями у національну канву щоденникового тексту є гострі критичні зауваги щодо стану української мови, літератури, культури, мистецтва. Ці розмисли мають вагоме значення для вивчення історії української мови, літератури, культури загалом. Отже, щоденнковий дискурс становить феномен національної культури, заснованій на основі міжтекстової ідеї, відзначеною смисловою єдністю. Він є особливо показовим матеріалом для з'ясування його ролі в пізнавальній і комунікативній діяльності народу. Все те, про що наратор дізнався ще до моменту написання свого тексту-повідомлення відчувається, свідомо і позасвідомо, в його щоденниковому «шедеврі».

Перспективою дослідження є вивчення щоденникового дискурсу в проекції на етнолінгвістичний аспект.

the narrator. Surveys by a large amount of factual material shows that the role of codes in the diary discourse of the second half of the twentieth century takes archetype: «Mother», and its contextual representant *«Mother Ukraine» – «the people» – «loyalty» – «memory»; «Mother Wife» – «Love» – «Motherhood» – samozhertovnist»; «Mother Earth» – «life»; «Mother Nature» – «Beauty» – «Love» – «unity»* and so on.

Important patches into the national fabric of diary text is sharp critical remarks on the status of the Ukrainian language, literature, culture, art.

These thoughts of essential to the study of the history of the Ukrainian language, literature and culture in general. So schodennkovyy discourse is a phenomenon of national culture, founded on the basis intertextual ideas marked semantic unity. It is particularly illustrative material to determine its role in the cognitive and communicative of people.

All what the narrator knew even before writing his text messages felt, consciously and pozasvidomo in his diary «masterpiece».

Perspective is to study the diary discourse projected on ethno-linguistic aspect.

СТАНОВЛЕННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА

Г. Калмиков (Слов'янськ)

Як новоутворення, мовленнєва особистість властива здебільшого людям мовленнєвих професій, психологу зокрема. В його основі знаходиться розвиток суспільних за своєю природою відношень психолога до соціального світу. Особистісно мовленнєве утворення, що розвивається за етапами, має стадіальний характер, починаючи з дошкільного віку, а далі продовжується стадіальний розвиток у житті студента-психолога, психолога-практика в житті дорослої людини.

Важливим регулятором комунікативної поведінки мовленнєвої особистості психолога є Я-*концепція* – сукупність її уявлень про своє мовлення, взаємопов'язаних із самооцінкою. Серед багатоманітностей потреб мовленнєвої особистості можна виокремити дві фундаментальні, взаємопов'язані між собою: потреби мовленнєвої персоналізації і мовленнєвої самореалізації.

Мовленнєва особистість майбутнього психолога, як варіант, може бути представлена системною якістю, що набувається індивідом у взаємодії із соціально-комунікативним оточенням у таких формах, як мовленнєве спілкування, пізнання рідної мови, інших мов та мови психологічного фаху, оволодіння мовленнєвою професійною діяльністю.

Крім того, мовленнєвою особистістю можна вважати психолога з певними якостями і можливостями, що набуваються ним у взаємодії з соціальним оточенням у формах професійно-мовленнєвого спілкування; рефлексії системи професійно-мовленнєвих дій; усвідомлення власного мовлення в якості засобу мовленнєвого впливу на смислову перебудову свідомості клієнта у спроектованому і спрограмованому психологом напрямку. Ці якості є засобами мовленнєвої особистості, яка здійснює мовленнєві вчинки або способом впливу чи психолінгводидактичними способами стверджує своє існування в соціальному світі людей.

FORMATION OF PSYCHOLOGIST'S LANGUAGE IDENTITY

Heorhi Kalmykov (Slovyansk)

As tumors, language identity is mostly inherent to people of professions related to speaking, psychologists in particular. In its base is the development of social by nature relationships of a psychologist and social world. Personal speech formation that develops in stages, has a stage character, beginning from preschool age, and further continues stage development in the life of student-psychologist and practical psychologist of an adult.

An important regulator of verbal communicative behavior of psychologist's language identity is self-concept – a set of its ideas about his speech, interconnected with self-esteem. Among the variety of needs of the individual we can distinguish two fundamental, interrelated; they are needs of speech personalization and speech self-realization.

Language identity of future psychologist, alternatively, can be presented by a systemic quality that is acquired by the individual in interaction with social and communicative environment in such forms as speech communication, knowledge of the mother tongue and other languages, and language of psychological profession, mastering the professional speech.

In addition, as language identity can be considered a person with certain psychological qualities and capabilities that he acquire in interaction with the social environment in forms of vocational and speech communication; reflexion of the system of vocational and speech acts; awareness of the own speech as a means of verbal impact on semantic restructuring of client's consciousness in foreseen by a psychologist direction. These qualities are the means of language identity, who makes speech actions or it is a way of influence or in psycholingvodidactic ways affirms his existence in the social world of people.

РОЗВИТОК СУБ'ЄКТА МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

Л. Калмикова, З. Сорока
(Переяслав-Хмельницький – Київ)

Мовлення дітей дошкільного віку є мимовільним, ненавмисним, неусвідомлюваним, невідрефлексованим, майже неконтрольованим. Таке *мовлення спонтанне,* тобто непідготовлене мовлення, мовлення в природних, нестимульованих з боку педагогів умовах. Воно, як правило, ситуативне: зрозуміле за умов знання усіма співрозмовниками ситуації, про яку йдеться у висловлюванні дитини.

У старшому дошкільному віці нова ситуація розвитку, пов'язана із збільшенням обсягів навчальної діяльності дітей, урізноманітненням їх комунікативних процесів і розширенням кола, форм і видів мовленнєвого спілкування, природно вимагає від дітей виявлення нових, не існуючих раніше, мовленнєвих проявів: і в галузі говоріння, і в галузі аудіювання. Одним із таким мовленнємовних новоутворень стає у старших дошкільників контекстне мовлення.

Контекстуальні зміни в мовленні дітей відбуваються зі збільшенням у мисленнєвих образах кожної дитини вербальних компонентів, у зв'язку з чим ситуативні ознаки мовлення поступово зникають, вивільняючи місце для контекстного плану, який починає набувати висхідного рівня. Але спочатку ситуативне і контекстне мовлення співіснують у дітей, а вони користуються то одним, то другим залежно від змісту, який потрібно повідомити, і характеру спілкування. Контекстне мовлення зрозуміле незалежно від ситуації, його виклад пропонується широкому колу слухачів; воно потрібно для зв'язного викладу явища, ситуації, що виходять за межі дійсності певної ситуації (С. Л. Рубінштейн, А. М. Лєушина). Отже, контекстне мовлення за своїми процесуальними істотними ознаками відноситься до діяльнісного мовлення, тобто до мовленнєвої діяльності.

Що ж являє собою мовленнєва діяльність? Ми надаємо різний понятійний зміст термінам «мовлення» (в широкому значенні цього слова) і «мовленнєва діяльність». *Мовленнєва діяльність – це спеціалізоване використання мовлення для спілкування, окремий випадок діяльності спілкування.* Це означає, що мовленнєве спілкування може бути не тільки самостійною діяльністю, а й компонентом іншої – некомунікативної діяльності, тобто виступати лише потенційним компонентом будь-якої

DEVELOPMENT OF THE SUBJECT OF SPEECH ACTIVITY – SPEECH PERSONALITY OF A PRESCHOOLER

Larysa Kalmykova & Zoya Soroka
(Pereyaslav-Khmelnytskyi – Kyiv)

Speech of preschoolers is involuntary, unintentional, unconscious, not reflected almost uncontrolled. Such speech is spontaneous, that is unprepared, speech in natural, unstipulated by teachers conditions. It is usually situational, understood in certain situation when all interlocutors know about it.

In senior preschool age the new situation of the development is related to the increase in training activities of children, diversifying of their communication processes and expansion of the circle, forms and types of speech communication. It requires from children to identify new, not existing before, manifestations of speech, and in listening. One of such speech and language tumors in older preschoolers becomes context speaking.

Contextual changes in children's speech occur with verbal components increasing in thinking images of every child, therefore the situational characteristics of speech gradually disappear, freeing space for contextual plan that begins to take the rising level. But firstly, situational and contextual speech coexists in children, and they use them one after another, depending on the content which is necessary to announce and the nature of communication. Contextual speech is understandable regardless of the situation, its statement is offered to wide audience; it is necessary for the coherent presentation of events, situations that go beyond the reality of a situation (S. Rubinstein, A. Lyeushyna). Thus, the contextual speech for its significant procedural grounds is connected with activity, i. e. the speech activity.

What is speech activity? We provide different conceptual meaning of the term «speech» (in the broadest sense of the word) and «speech activity». Speech activity is a specialized use of speech for communication, a special case – activity of communication. This means that speech communication can be not only independent activity, but also a component of another not communicative one that serve only as potential component of any not communicative activity: cognitive, gaming, labor, structural, research and more.

From psychological point of view we regard speech activity as a multidimensional phenomenon, as a way of organizing purposeful speech and interdependent with it other mental processes. This method is associated with motivation and purposefulness, subjective content and hierarchical and phase structures.

немовленнєвої діяльності: пізнавальної, ігрової, трудової, конструктивної, дослідницької тощо.

З психологічної точки зору розглядаємо *мовленнєву діяльність* як *багатовимірне явище*, як спосіб організації цілеспрямованого мовлення й взаємообумовлених з ним інших психічних процесів. Цей спосіб пов'язаний з мотивацією і цілеполяганням, предметним змістом й ієрархічною та фазовою будовами.

Ми ґрунтуємося на кількох аспектах у розумінні багатовимірного феномена «мовленнєва діяльність». Зокрема, йдеться про такі інтерпретації в науці цього поняття: мовленнєва діяльність – це система мовленнєвих дій, що забезпечує взаємодію суб'єкта з природним і соціальним середовищем. Вона має орієнтувальний, мотиваційний, інтенціональний, цільовий, виконавський та контрольний компоненти, виникає з потреби у смислоформуванні і смислоформулюванні. Їй властиві довільність, навмисність, усвідомленість, програмованість, рефлективність, а також використання мовних знаків: за своїм структурним місцем вони є своєрідним «оперантом» і визначають спосіб мовленнєвої дії, який до неї має бути доданий. Мовленнєва діяльність має «*горизонтальну*» структуру, тобто *фазну* будову породження мовлення, і «*вертикальну*» – *ієрархічну* її організацію, що включає *механізми* мовлення, мовленнєві *операції і дії*.

Калмикова Л. О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку : [монографія] / Л. О. Калмикова. – К. : Фенікс, 2008. – 497 с.

Калмикова Л. О. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: діагностико-розвивальна програма : [монографія] / Л. О. Калмикова. – Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2010. – 212 с.

We base on several aspects in understanding the multidimensional phenomenon of «speech activity». In particular, it is related to the following interpretation of this concept in science: speech activity – a system of speech acts, which provides interaction of an individual with natural and social environment. It has orientational, motivational, intentional, targeted, performance and control components, arises from the need for sense formation and sense formulation. It is characterized by arbitrariness, purposefulness, awareness, programmability, reflexivity, and use linguistic signs, in its structural place they are a kind of «operant» and determine the way of verbal action that should be added to it. Speech activity has «horizontal» structure, i.e. the phase structure of speech production, and «vertical» – its hierarchical organization, that includes the mechanisms of speech, speech operations and actions.

Kalmykova, L.O. (2008). *Psikhologiya formuvannya movlennєvoї diyalnosti u ditey doshkilnogo viku*. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].

Kalmykova, L.O. (2010). *Rozvitok movlennєvoї diyalnosti ditey doshkilnogo viku*. Pereyaslav-Khmelnitskiy: PP «SKD» [in Ukrainian].

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ КАНОНІВ УНІВЕРСАЛІЇ «ВІЧНІСТЬ»

М. Карп'юк (Переяслав-Хмельницький)

Вічність – це світоглядна універсалія, яка визначає повноту й глибину, аспект і спосіб мислення особистості фахівця, а також розуміння й переживання ним світу в собі й навколо себе. У системі світоглядних універсалій важливо розрізняти два основних блоки. Перший з них утворюють концепти, в яких фіксуються найбільш загальні характеристики об'єктів, що в процесі діяльності особистості (етносів, народів, народностей) зазнають еволюційних трансформацій, – *«простір», «час», «рух», «властивість», «відношення», «Вічність», «кількість», «якість», «причинність», «необхідність», «вібрації», «планета», «Природа», «Галактика», «Всесвіт», «цикл», «ритм», «вимір», «Ера», «Ієрархія», «енергія», «матерія»* тощо. Другий блок універсалій етнокультури особистості фахівця, що визначають його вербальну свідомість і її реалізацію в процесі інформаційно-комунікативної соціальної взаємодії, а також моделі його спілкування й поведінки, його відношення до партнерів по професійній діяльності й соціуму, до цілей і цінностей життя в цілому, становлять концепти, які характеризують людину як суб'єкта діяльності, зокрема: *«людина», «суспільство», «праця», «конкуренція,» «свідомість», «Я», «інший», «Ми», «Краса», «Добро», «Любов», «Віра», «Надія», «Мудрість», «Гармонія», «обов'язок», «відповідальність», «совість», «вірність», «справедливість», «свобода», «соборність», «віче»* і. т. д.

Процеси, які відбуваються, вимагають вийти з обіймів абстрактно-законцептуалізованої, притуплено-інтелектуальної штучної реальності, яку ми створили, й прикласти всі інтелектуальні зусилля для розуміння реально існуючої, Природної (Планетарно-космічної) реальності, тим більше, що нам така можливість надається для власної світоглядної еволюції й адаптації до принципів, канонів і Законів, за якими функціонує Універсум, частиною якого є кожний з нас.

Унікальність нашої доби на переломі тисячоліть і в тому, що активно формується *міжпросторова комунікація* – комунікація між різними вимірами багатомірного Всесвіту. Це факт, свідченням якого є наявність уже шести номерів журналу «Світовий ченнелінг», а також огром потужної інтелектуальної літератури від позаземних цивілізацій, а також Ієрархів Сил Світла, Учителів земного людства, Архангелів Михайла, Гаврила, Метатрона та ін. З 2004 року на

LEXICAL-SEMANTIC FIELD OF UNIVERSAL «ETERNITY» CANONS

Mariia Karpiuk (Pereyaslav-Khmelnyskyi)

Eternity is a worldview universal which determines the completeness and depth, aspect and way of professional personality's thinking, understanding and experience of the internal and around world. In the system of philosophical universals it is important to distinguish between two main blocks. The first of them form concepts, in which are recorded the most common characteristics of objects that in the process of personality's activity (ethnic groups, nations, nationalities) undergo evolutionary transformations – *«space», «time», «traffic», «property», «attitude», «Eternity», «number», «quality», «causality», «need», «vibration», «planet», «Nature», «Galaxy», «universe», «cycle», «rhythm», «dimension», «Era», «Hierarchy», «energy», «matter»* and so on. The second block of universals of professional personality's ethnic culture, which define its verbal consciousness and its implementation in the information and communication social interaction, as well as models of its communication and behavior, its attitude to partners in professional work and society, to goals and values of life as a whole, includes concepts that characterize a person as a subject of activity, in particular: *«man», «society», «work», «competition», «consciousness», «I», «other», «we», «Beauty», «Good», «Love», «Faith», «Hope», «wisdom», «Harmony», «duty», «responsibility», «conscience», «loyalty», «justice», «freedom», «catholicity», «Chamber»* and. t. e.

The processes that occur require abandoning the embrace of abstract law conceptual, blunt-intellectual artificial reality that we have created, and make every intellectual effort to understand really existing, Natural (planetary space) reality, the more we are offered such opportunity for the own ideological evolution and adaptation to principles, canons and Laws by which the Universe operates, the part of which is each of us.

The uniqueness of our days at the turn of the millennium lies in fact, that actively is forming interspace communication – communication between the different dimensions of the multidimensional Universe. This fact, evidence of which is the existence of six issues of the magazine «World chenneling» and a powerful addition of intellectual literature from extraterrestrial civilizations and Forces of Light Hierarchs, Teachers of earth humanity, Archangels Michael, Gabriel, Metatron and others. Since 2004, the relationship of humanity went through an information channel of L. Maslov Father Absolute. This fact makes fundamental and radical changes

зв'язок із людством вийшов через інформаційний канал Л. І. Маслова Отець Абсолют. Цей факт вносить принципові й кардинальні зміни в усі сфери життя мовної особистості будь-якого фаху – в логіку, психологію мислення й мовлення, моделі психовербальної поведінки, перспективи найближчого особистісного розвитку, соціально-професійної самореалізації, світоглядної трансформації тощо.

Повнота репрезентації в етномовній картині світу реалій реального Світу (законів, принципів, канонів, Епох, циклів, періодів, ритмів, Сил, енергій та ін.) залежить від рівня сформованості, розвиненості наукової картини світу. А сучасна фундаментальна наука визнає ту Творчу Силу Всесвіту, яку ми звикли іменувати словом «Бог», більше того, представники фундаментальної науки беруть участь у міжпросторових діалогах для з'ясування цілого ряду принципових наукових питань. Отже, ми просто приречені відгукуватися на виклики часу й вивчати інноваційний фактологічний матеріал, доповнюючи ним уже наявні знання, в тому числі і в галузі психолінгвістики.

У подальшому викладі основної частини статті подаємо Канони лексико-семантичного поля «Вічність», що зібрані та проілюстровані за матеріалами названого джерела. І зміст Канонів, і наведений ілюстративний матеріал мають реальний енергетичний вплив і силу на трансформацію підсвідомості й свідомості особистості, бо несуть енергією ЛЮБОВІ й ІСТИНИ від ПЕРШОДЖЕРЕЛА.

Вічність! Вдумайтеся в смисл цього слова, бо Вічність є безконечність досконалості й нескінченність меж творчості, заснованої на етапах постійної еволюції! (Послання від 11.04.08, текст 13). Нам важливо знати ті Канони, що забезпечують спокій Вічного Руху Буття й можливість нашого розвитку.

Здійснений аналіз переконує в актуальності інноваційної інформації, яка дозволяє кожному з нас світоглядно трансформуватися до рівня тих вібрацій, які забезпечать максимальне збереження людських життів на переломі тисячоліть, коли епоха «матерії й Мамони» реально змінюється епохою Духу, що потребує від людини нових знань, перш за все про Закони, Принципи й Канони, за якими функціонує Універсум, частиною якого ми є, як фрактали Творця. Через Вічність Душі людина має пряме відношення до Вічності, Канони, Закони й Принципи якої маємо вивчати, щоб їх не порушувати, бо тільки так можна розвивати й реалізовувати свій Богопотенціал, еволюціонуючи в Ієрархію Сил Творення (Ієрархію Бога). Без розуміння Законів і Канонів Вічності

in all spheres of life of any profession linguistic identity – in logic, psychology of thought and speech, patterns of psyhoverbal behavior, immediate prospects for personal development, social and professional self-realization, ideological transformation and so on.

Completeness of representation in the ethno-linguistic picture of the world of the realities of the real world (laws, principles, canons, eras, cycles, periods rhythms, forces, energy, etc.) depends on the formation, development of scientific world. But modern fundamental science recognizes the Creative Force of the Universe, which we used to call by word «God», more over, representatives of the basic science are involved in interspace dialogues to clarify a number of fundamental scientific questions. So, we just doomed to respond to challenges and explore innovative factual material, adding already existing knowledge, including in the field of psycholinguistics.

In following main part of the article we present Canons of lexical-semantic field of «Eternity» that have been collected and are illustrated by the materials of the named source. The content of Canons and illustrations have real energy influence and power on transformation of subconsciousness and consciousness of the individual, as carry the energy of Love and Truth from the Source.

Eternity! Think about the meaning of the words, because Eternity is infinity of perfection and infinity of boundaries of creativity, based on the stages of constant evolution! (Letter from 11.04.08, text 13).

The analysis proves the importance of innovative information that allows each of us ideologically transforme to the level of such vibration that will ensure maximum preservation of human life at the turn of the millennium, when the era of «matter and Mammon» is really changed by the era of Spirit, which requires from person of new knowledge, first of all about Laws, Principles and Canons, according to which operates the Universe, a part of which we are, as fractals of Creator. Through Eternity of Soul human is directly related to Eternity, Canons, Laws and Principles which we sould learn in order not to violate them, because the only way to develop and implement the own Bohopotentsial, evolving into Force of Creation Hierarchy (Hierarchy of God). Without understanding the Laws and Canons of Eternity a man has poor perspective to enter the Hierarchy of Deterrent Forces (Forces of AntiGod). The era that follows is the Age of Spirit, therefore, on the agenda is the question of Unity in Spirit, that is Spiritual Unity of all who recognize their Divine origin, who respects himself as a fractal of Creator, who understands the importance of Forces of Light Unification to overcome spiritual slavery, dictates of Mammon, and those who more and more impudently and aggressively crawl out from all barns of the

людина має прикру перспективу потрапити до Ієрархії Сил Стримування (Сил АнтиБога). Епоха, що настає, є Епохою Духу, отже, на порядок денний постає питання про Єднання в Духові, тобто ДУХОВНЕ ЄДНАННЯ всіх, хто визнає своє Божественне походження, хто шанує себе як фрактала Творця, хто розуміє важливість Єднання всіх Сил Світла для подолання духовного рабства, диктату Мамони, які все нахабніше й агресивніше виповзають з усіх комор невігластва. Даровані знання дають можливість оволодіти методиками самооздоровлення, повноцінного творчого довголіття; вийти з обіймів звужених (а часто помилкових, ілюзорних) стереотипів і відкрити для себе цінність свого власного Богопотенціалу та навчитися його розвивати й реалізовувати «тут і тепер»; гармонійно увійти в контакт з представниками Небесного Роду, з іншими формами життя, з позаземними цивілізаціями тощо.

ignorance. Granted knowledge give us opportunity to capture techniques of self-sanitation, valuable creative longevity; get out of the embrace of narrow (and often false, illusory) stereotypes and discover for themselves the value of Bohopotentcial and learn to develop it and implement «here and now»; perfectly make contact with representatives of Heaven lineage, with other forms of life with extraterrestrial civilizations etc.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Т. Кириченко (Переяслав-Хмельницький)

Особлива роль у становленні мовленнєвої культури психологів належить професійній підготовці на етапі навчання у вищому начальному закладі. Проблема співвідношення культури, мови і мовлення висвітлено у наукових працях філософів, психологів, культурологів, лінгвістів (М. М. Бахтіна, О. О. Бодальова, Л. С. Виготського, Ж. Лакана, О. О. Леонтьєва, С. Д. Максименка, О. О. Потебні, Н. Ф. Шевченка, Н. В. Чепелєвої).

Професійна мовленнєва культура – це інтегральна якість: сплав особистої культури, професійних знань і світогляду. Загальний мовленнєвий розвиток студента-психолога визначається якісним рівнем його мовленнєвої культури, що виявляється як у професійній діяльності, так і в процесі його самореалізації у навчанні.

У майбутніх психологів у процесі професійної підготовки необхідно формувати літературний тип мовленнєвої культури. Головними параметрами літературного типу мовленнєвої культури є: дотримання основних норм літературної мови, володіння різними мовними стилями і здатність легко їх змінювати відповідно до вимог комунікативної ситуації, уміння контролювати та змінювати свою мову у її процесі, багатство активного та пасивного словникового запасу, знання норм мовного етикету, розуміння мовного гумору, здатність оцінити форму і зміст тексту, наявність тематичного і стилістичного самоконтролю, відсутність жаргонної і ненормативної лексики тощо. О. Б. Сиритініна наголошує, що без освіти сформувати літературну мовну культуру неможливо, адже шкільна освіта закладає її основу, а вуз завершує цей процес. Важлива роль у цьому процесі належить особливостям професійної спрямованості студентів, де професійна освіта орієнтована на спілкування, використання мови в якості важливого інструмента професійної діяльності (Сиротініна, 2003).

Мовленнєва культура психолога має відповідати нормам сучасної української літературної мови. Норми літературної мови регулюють функціональне варіювання та вибір різних її засобів (фонетичних, морфологічних, синтаксичних, лексичних, стилістичних, акцентологічних). Важливим показником мовленнєвої культури майбутнього психолога є

THEORETICAL ASPECTS OF FUTURE PSYCHOLOGISTS' SPEECH CULTURE FORMATION IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAING

Tetiana Kyrechenko (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

A special role in the development of speech culture belongs to professional training of psychologists at the stage of their studies in higher education institution. The problem of correlation between culture, language and speech is highlighted in the scientific works of philosophers, psychologists, cultural scientists, linguists (M. M. Bahtin, O. O. Bodaliov, L. S. Vygotsky, Zh. Lakan, O. O. Leontiev, S. D. Maksymenko, A. A. Potebnya, N. F. Shevchenko, N. V. Chepelieva).

Professional speech culture is an integral quality: combination of personal culture, professional knowledge and world outlook. Total speech development of student-psychologist is determined by quality level of his speech culture, manifested both in their professional activity and in the process of self-realization in learning.

During professional training it is necessary to form in future psychologists a literary type of speech culture. The principal characteristics of the literary type of speech culture are: compliance with the basic norms of literary language, possession of different linguistic styles and the ability to change them easily as required by the communicative situation, the ability to control and modify their language in its process, a riches of active and passive vocabulary, knowledge of the rules of linguistic etiquette, understanding of verbal humor, the ability to assess the form and content of the text, the presence of the thematic and stylistic self-control, lack of slang and profanity and so on. O. B. Syrytinina stresses that it is impossible to form a literary language culture without education, because school education lays its foundation and the university completes this process. An important role in this process belongs to features of professional orientation of students where professional education is focused on communication, use of language as an important tool in professional activity (Syrotinina, 2003).

Speech culture of a psychologist must comply with the norms of modern Ukrainian language. Rules of literary language regulate the functional variation and selection of its various means (phonetic, morphological, syntactic, lexical, stylistic, and accentual). An important indicator of future psychologist' speech culture is cleanliness of broadcasting, absence of unusual for literary language elements that are rejected by norms of morality.

L. P. Krysin identifies four levels of language proficiency: linguistic (free manipulation with

чистота його мовлення, відсутність невластивих літературній мові елементів, що відкидаються нормами моралі.

Л. П. Крисін виділяє чотири рівні володіння мовою: власне – лінгвістичний (вільне маніпулювання мовою, незалежно від характеру її використання в різних сферах людської діяльності); національно – культурний (володіння національно обумовленою специфікою використання мовних засобів); енциклопедичний (володіння не тільки словом, але і «світом слова», тобто тими реальностями, які стоять за словом); ситуативний (уміння застосовувати мовні знання і здібності відповідно до ситуації) (Крисін, 1994).

Власне-лінгвістичний рівень є відображенням мовної компетенції особистості, енциклопедичний – відображенням мовної свідомості, ситуативний – комунікативної компетенції. Що ж стосується національно-культурного рівня мовної особистості , то він є складовою частиною як мовної і комунікативної компетенції, так і частиною мовної свідомості й містить етичні норми поведінки.

Отже, при вдалому застосуванні мовних засобів у професійній підготовці майбутніх психологів студент отримає мовні знання, які становлять сукупність лінгвістичних знань (фонологічних, лексичних, граматичних, прагматичних), енциклопедичних знань – загальну систему упорядкованих та ієрархізованих одиниць про світ, мовних стратегій для досягнення мовних цілей у різноманітних комунікативних ситуаціях. Багаті мовні знання сприятимуть формуванню мовленнєвої культури фахівця.

Крысин Л. П. Владение языком : лингвистический и социокультурный аспекты / Л. П. Крысин // Язык – Культура – Этнос. – М. : Наука, 1994 – С. 66-78.

Сиротинина О. Б. Устная речь и типы речевых культур / О. Б. Сиротинина. – Саратов : СГУ, 2003. – 360 с.

language, regardless of the nature of its use in various fields of human activity); national – cultural (knowledge of national specific of language means usage); encyclopedic (possess not only by a word, but «the world of words», i. e. those realities which stand behind the word); situational (ability to apply linguistic knowledge and skills according to situation) (Krysin, 1994).

The linguistic level is a reflection of personality's language competence, encyclopedic – a reflection of language awareness, situational – communicative competences. As for the national and cultural level of language identity, it is a part of both the linguistic and communicative competence and a part of language awareness and includes ethical norms of behavior.

Consequently, the successful application of linguistic resources in professional training of future psychologists foresees the student's acquisition of language skills, which make a set of linguistic knowledge (phonological, lexical, grammatical, pragmatic), encyclopedic knowledge – common system of ordered and hierarchic units of the world, language strategies for achieving linguistic objectives in various communicative situations. Rich language skills will contribute to the formation of speech culture of a specialist.

Krisyn, L. P. (1994). Vladenye yazykom : lynhvystycheskyi y sotsyokulturnыi aspekti. *Yazik –Kultura. Этnos*. (pp. 66-78). Moscow : Nauka [in Russian].

Syrotynyna, O. B. (2003). *Ustnaia rech y typi rechevikh kultur*. Saratov : SHU [in Russian].

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГРИ У ВІТЧИЗНЯНИХ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ НОВИНАХ ЯК СОЦІАЛЬНОКОМУНІКАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ

Т. Коміна (Київ)

Сучасний стан справ в Україні дає підстави наголосити на потребі серйозних досліджень впливу на формування суспільної думки інформаційних програм – телевізійних новин. Саме інформаційний простір нині є полем для проведення відзначених науковцями «інформаційних операцій», «інформаційних війн», «гібридних війн», для здійснення яких використовуються різноманітні соціальнокомунікаційні технології.

Мета дослідження – виявити використання елементів гри у вітчизняних теленовинах як соціальнокомунікаційну технологію.

Вітчизняні науковці (В. Різун, Г. Почепцов, О. Холод та ін.) справедливо наголошують на великій ролі у роботі телебачення саме новин, бо вони формують громадську думку. Відзначено, що на українському телебаченні переважно порушуються глобальні проблеми (катастрофи, смерті), таким чином залякуючи аудиторію, і пропонується мало життєстверджуючих матеріалів, пропонуючи матеріали розважального характеру.

Основні результати дослідження. Оскільки теленовини є своєрідним інформаційним епіцентром телебачення, вони завжди в центрі уваги громадськості та мають високі рейтинги. В інформаційних та новинних програмах, окрім серйозної подачі матеріалу, зустрічається свого роду гра з інформацією та глядацькою аудиторією. Спираючись на опис ігрової культури Й. Хейзінга у праці «Homo ludens» під грою в системі масової комунікації ми розуміємо особливий спосіб подачі новин: живий, часто іронічний, що відрізняється від викладу фактів та інформації. Така гра проявляється в поведінці, текстах ведучих та кореспондентів, у відеоматеріалах, анонсах сюжетів, стендапах та ін. За Й. Хейзінгою визначаємо ознаки гри як соціального явища: «будь-яка гра – перш за все вільна дія, спрямована на задоволення», гра не є «буденним» чи «справжнім» життям, вона – життя «навмисне», гра відмежована від буденного життя місцем і часом, де діють свої правила. «Повторюваність – одна з найсуттєвіших властивостей гри».

Соціальнокомунікаційні технології у вітчизняних телевізійних новинах спираються на стиль, суть, подачу інформації, яка наповнена міфологічністю завдяки властивого поведінці

USING ELEMENTS OF PLAY IN UKRAINIAN TELEVISION NEWS PROGRAMS AS A SOCIAL COMMUNICATION TECHNOLOGY

Tetiana Komina (Kyiv)

The present state of affairs in Ukraine requires serious studies of the effect of television news programs on the formation of public opinion. Today, information space represents a battlefield for, as noted by scholars, «information operations», «information wars» and «hybrid wars» which use various social communication technologies.

Purpose of study: showing the use of elements of play in Ukrainian television news programs as a social communication technology.

Ukrainian scholars (V. Rizun, H. Pocheptsov, O. Kholod and others) correctly emphasize the large role of news in television broadcasts, because news programs form the public opinion. It was noted that Ukrainian TV channels cover mostly global problems (catastrophes, deaths), thus frightening the audience, and offer little optimistic, life-asserting materials, showing mainly entertaining materials.

Key results of the study. Since TV news programs represent a sort of information epicenter of television, they are always in the focus of public attention and have high ratings. Besides serious presentation of materials, information and news programs include a sort of a play with information and viewer audience. Based on the description of play culture in Johan Huizinga's book *Homo Ludens*, we understand the play in mass communication system as a special method of presenting the news: live, often ironical, differing from the statement of facts and information. This play manifests itself in the behavior and texts of news presenters and correspondents, in video reports, program announcements, stand-ups, etc. According to Johan Huizinga, we define the features of play as a social phenomenon: «any play is, first of all, a free act aimed at satisfaction»; play is not «ordinary» or «real' life – it is a 'pretended» life; play is distinct from «ordinary» life both as to locality and duration which have own rules. «Repetition is one of the most essential features of play».

Social communication technologies used in Ukrainian television news programs are based on the style, essence and presentation of information filled with the mythological thanks to the playing origin typical to human behavior. In our opinion, news editors take into account the main requirements to the creation and dissemination of information and particularities of play as a social phenomenon. We agree with Huizinga that play creates order, «temporary, limited perfection»; it has rhythm and harmony; one of the play's characteristics is

людини ігрового начала. На нашу думку, працівники новинних редакцій враховують основні вимоги до створення, поширення інформації, та особливості гри як соціального явища. Погоджуємось з Хейзінгою, що гра встановлює порядок, «тимчасову обмежену досконалість», в ній є ритм і гармонія; для гри властива «напруга – свідчення невпевненості, але і наявність шансу», тобто елемент змагання, азарту, ризику; гра базується «на певному образному перетворенні дійсності». Остання характеристика вирізняє новини кожного каналу на українському ТБ, які враховують запити аудиторії інформаційних випусків. Завдяки можливостям медіа двосторонньої комунікації, кожен громадянин є співтворцем і може стати творцем контенту.

Найчастіші теми новин сьогоднішнього вітчизняного ТБ (АТО на Сході, анексія Криму, санкції проти Росії, асоціація з ЄС та ін.) багаторазово висвітлюються у жанрі репортажу. Однак деякими дослідниками зауважено, що репортерство стає менш актуальним у виробництві новин. Натомість основою стає розвиток технічних засобів зв'язку, що обумовлює виникнення феномену «рерайту».

Результати і висновки. Бажання телеканалів показати новини спираються на традиції соціальної комунікації, основою якої є міфологічність, гра, рерайт. Припускаємо, що використання елементів гри у телевізійних новинах призводить до парадоксальних результатів: сприяє викривленню інформації, неповноцінному розкриттю тем, втраті суті повідомлення, маніпуляції та ін. і водночас завдяки емоційності покращує засвоєння матеріалу та утримує увагу глядачів. Журналісти, ведучі, інші працівники новинних редакцій через запити аудиторії на розважливу подачу інформації вимушені шукати нові форми та жанри матеріалів, грати цікаву глядачам роль. Попри те, що глядачі знають про пропаганду та маніпуляцію, вони продовжують свідомо активно дивитися теленовини. Отже, телебачення виробляє ігрові продукти, які викликають в аудиторії азарт і захоплення, а елементи гри у теленовинах можна назвати соціальнокомунікаційною технологією.

«tension – evidence of uncertainty but also the presence of chance», i.e. an element of contest, gamble, risk; play is based «on certain figurative transformation of reality». The latter characteristic applies to news programs of every Ukrainian TV channel which take into account the needs of the news program audiences. Thanks to the possibilities of interactive communication media, every person is a co-author and may become the author of content.

The most frequently covered subjects of today's news programs on Ukrainian TV channels (ATO in Eastern Ukraine, annexation of Crimea, sanctions against Russia, association with EU and others) have on many occasions been presented in running commentary genre. However, certain scholars have noted that live reports become less important in news production. Instead, the priority is given to development of technical means of communication, thus bringing to life the «rewriting» phenomenon.

Results and conclusions. The desire of TV channels to show news is driven by traditions of social communication based on the mythological, play and rewriting. We assume that the use of elements of play in TV news programs leads to paradoxical results: distortion of information, incomplete coverage of a subject, loss of the meaning of message, manipulations and so on, and at the same time, thanks to emotionality, it improves the digestion of materials and holds the viewer's attention. Because the audience demands an entertaining form of information presentation, journalists, presenters and news editors have to look for new forms and genres of news materials and play the role that will be interesting to viewers. And even though the viewers know about propaganda and manipulations, they conscientiously continue to actively watch TV news programs. Therefore, television makes game products that excite and captivate the audience, and the elements of play in TV news programs may be called a social communication technology.

ТЕХНОЛОГІЇ СУГЕСТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В МОБІЛІЗАЦІЇ МЕРЕЖЕВИХ СПІЛЬНОТ

Л. Компанцева (Київ)

Сугестивна лінгвістика – наука, що вивчає феномен сугестії як комплексну психолінгвістичну проблему, поєднуючи давні знання й сучасні методи, традиційні та нетрадиційні підходи. Складність відношень між суб'єктом й об'єктом вивчення сугестивної лінгвістики (особистість – текст – тексти міфів, що становлять пересічні міфологічні поля особистості й суспільства) зумовлює комплексний, міждисциплінарний підхід цієї науки: вивчення лінгвістичних аспектів сугестії неможливе без виходу за межі мовознавства.

Проблемами сугестивних впливів опікувалися як фахівці в галузі інформаційної безпеки (В. Прокоф'єв, В. Петрик, М. Присяжнюк), так і дослідники нейролінгвістичного програмування (Г. Адлер, Р. Ділтс). Утім, технології сугестивного впливу на рівні мови, тексту, дискурсу отримали детальне вивчення саме в лінгвістиці. На сьогодні досліджено сугестію сакрального дискурсу (О. Климентова), технології сугестивних впливів у різних сферах соціальних комунікацій (О. Панасюк, Н. Слухай), впливи лінгвосугестивних засобів на розвиток суспільства та геополітики (І. Черепанова). Актуальності нині набули дослідження сугестивних технологій в інформаційних мережевих війнах, що зумовлено глобалізованістю інформаційно-психологічних впливів, яскравим прикладом чого є події на Сході України.

Аналіз проросійських інтернет-ресурсів (Правда. Ру. – http://www.pravda. ru/news/expert та ін.) дав змогу визначити активне застосування таких лінгвістичних прийомів: а) конкретність та образність ключових слів (*Чем тушить пылающий котел Украины*); б) емоційне перенасичення тексту (*Вводили – веселились, посчитали – прослезились*); в) використання риторичних питань (*Сколько продлится война на Украине?*); г) приховування джерел інформації (*В Израиле назвали имя ЗАКАЗЧИКА катастрофы Боинга над Донбассом*); д) уживання наказових конструкцій (*Теперь, Украина, держись*); є) використання лінгвістичних структур єдності, довіри та експлуатація ідеї «кола своїх» (*Мы, народ Донбасса*); ж) використання евфемізмів (*РФ прочертила под носом у США красную линию*); з) активізація оказіональних конструкцій, звернення до основ лінгвопластики (*Кримнаш*); і) *концептоцентричність* (російська пропаганда в Криму та на Донбасі в 2014 році базувалася на концептах «*славянское единство*»,

TECHNOLOGIES OF SUGGESTIVE LINGUISTICS IN MOBILIZATION OF SOCIAL NETWORKS

Larysa Kompantseva (Kyiv)

Suggestive linguistics is a discipline which studies the phenomenon of suggestion as a complex psycho-linguistic problem. It combines old-established knowledge and modern methods, traditional and non-traditional approaches. The complexity of relations between the object and the subject of studying by suggestive linguistics (person – text – texts of myths which represent crossing mythological spheres of a person and a society) determines the complex interdisciplinary approach of this discipline: the study of linguistic aspects of suggestion is impossible without going out of boundaries of philology.

The problems of suggestive influence have been investigated both by experts in the field of information security (V. Prokofiev, V. Petryk, M. Prysiazhniuk) and researchers of neurolinguistic programming (G. Adler, R. Dilts). However, the technologies of suggestive influence on the level of language, text, and discourse have been thoroughly studied in linguistics. Today there have been studied the suggestion of the sacral discourse (O. Klimentova), the technologies of suggestive influence in different spheres of social communications (O. Panasiuk, N. Slukhai), the influence of linguo-suggestive instruments on the development of society and geopolitics (I. Cherepanova). The investigations of suggestive technologies in information network warfare have become of particular urgency recently, which is caused by globalization of information and psychological influences. The developments in the east of Ukraine are the striking instance of the latter.

The analysis of pro-Russian web sources (Правда. Ру. – http://www.pravda. ru/news/expert and others) led to the conclusion that linguo-suggestive methods have been actively used, namely: a) concreteness and figurativeness of key words (*Чем тушить пылающий котел Украины*); b) emotional supersaturation of texts *(Вводили – веселились, посчитали – прослезились*); c) the use of rhetorical questions *(Сколько продлится война на Украине?*); d) non-disclosure of sources of information (*В Израиле назвали имя ЗАКАЗЧИКА катастрофы Боинга над Донбассом*); e) the use of imperative constructions *(Теперь, Украина, держись*); f) the use of linguistic constructions of uniting, trust and the exploitation of the idea of circle of friends (*Мы, народ Донбасса*); g) the use of euphemisms *(РФ прочертила под носом у США красную линию*); h) active use of occasional constructions? Appealing to the basics of linguo-plastic (*Кримнаш*); i) concept-centricity

«*русский мир»*); к) створення нових асоціативних рядів (*Евромечта не укрыла, а накрыла Украину*).

Комплексне застосування наведених лінгвосугестивних прийомів спрямоване на переформатування картини світу відвідувачів проросійських інтернет-ресурсів, що підтримують озброєні заворушення на Сході України. Лінгвосугестивні прийоми сприяють реалізації агресивних маніпулятивних технологій, наприклад, «вікон Овертона». «Вікна» – модель зміни уявлень, яку сформулював Джозеф П. Овертон (1960-2003 рр.), старший віце-президент Центру суспільної політики Mackinac Center. Згідно з «вікнами можливостей Овертона» для кожної ідеї чи проблеми в суспільстві існує певна розбіжність можливостей – вікно, в межах якого ідею можуть активно обговорювати, відкрито підтримувати, пропагувати, закріплювати на рівні законодавства. Вікно може пересуватися, трансформуючи ідею від стадії *немислиме, повністю не визнане суспільною мораллю* до стадії *актуальна політика*. Визначальна особливість цієї технології полягає в непомітності її використання для масової свідомості.

Отже, сугестивні технології – провідний компонент російської пропаганди, протидія їм набуває актуальності для кожного відвідувача Мережі, що передбачає певні навики психолінгвістичного аналізу, який має базуватися на триєдиній когнітивній матриці: не погоджуватися з тими рішеннями, які суперечать системі цінностей нації й людини – розкодовувати евфемізми – чітко знати межі «кола своїх» і «кола чужих».

(Russion propaganda in the Crimea and Donbass was based on the concepts *слов'янська єдність*, *руський світ*); j) creation of new associative arrays (*Евромечта не укрыла, а накрыла Украину).*

Complex use of the mentioned above linguo-suggestive devices is aimed at redesigning of the worldview of pro-Russian Internet resources visitors, who support the armed conflict in the East of Ukraine. Linguo-suggestive devices serve to realize aggressive manipulative techniques, such as «The Overton Windows». «The Windows» are the pattern of changing ideas which was formulated by Joseph P. Overton (1960-2003), a former vice president of the Mackinac Center for Public Policy. According to Overton's «window of possibilities» there is a certain range of possibilities for any idea or problem in a society – the window, within which the idea can or cannot be widely discussed, supported, propagated, and made a policy. The window can move and transform the idea from the stage *unacceptable*, *not recognized by the public morals*, to the stage *actual policy*. The main feature of this technique consists in its inconspicuousness for collective consciousness.

So, suggestive technologies are the basic aspect of Russian propaganda, and countering them is becoming significant for every Web visitor. This involves acquiring ultimate skills of psycho-linguistic analysis, which must be based on the triune cognitive matrix: to disagree with the decisions which contradict the set of values of the nation and the person – to decode euphemisms – to know exactly where there is the border line between the circle of friends and the circle of foes.

МНОГОЯЗЫКОВАЯ СРЕДА КАК СТИМУЛ КАРЬЕРНОГО РОСТА ВЫПУСКНИКА ВУЗА

А. Кондрашихин (Севастополь)

Глобализация и непредсказуемость интеграционных процессов создают условия для овладения человеком нескольких языков как необходимого средства социальных коммуникаций, поиска подходящего рабочего места и карьерного роста. В полной мере это относится к выпускникам ВУЗов, получающим высшее профессиональное образование по выбранной специальности с задачей скорейшего трудоустройства. При этом могут возникать языковые проблемы, требующие от выпускника перехода на иной язык общения, чем его родной, например: с русского – на украинский (иной славянский), с крымско татарского – на русский (украинский), с украинского (русского) – на польский, немецкий или английский. Создание в ВУЗе в период обучения благоприятных условий для общения студентов несколькими языками становится стимулом в последующей их профессиональной деятельности.

Опросы показывают, что более 70% студентов выпускных курсов экономических специальностей владеют не менее чем двумя языками в достаточной степени для свободной профессиональной коммуникации. Небольшая часть (7-16%) способны общаться по предмету профессиональной деятельности на трёх языках: русский-украинский-английский, украинский-польский-русский, русский-крымскотатарский-английский и в других сочетаниях. Однако в аудиторном общении третий язык практически не применяется.

Представители этих групп студентов, как правило, демонстрируют повышенные показатели успеваемости относительно усреднённых значений, проявляют высокий интерес к научно-исследовательским задачам, к окончанию периода обучения имеют одну или более научные публикации, легче других подключаются к коммуникативным мероприятиям, студенческим научным конференциям, национальным конкурсам студенческих работ, приобретая навыки профессиональной подготовки более высокого качества.

Практическими средствами ВУЗа и кафедры для формирования способностей к многоязыковому формированию будущего специалиста можно отнести:

1) образовательную услугу получения второго высшего образования за рубежом, предлагаемую ВУЗом параллельно с получением основного высшего образования;

MULTILINGUAL ENVIRONMENT AS AN INCENTIVE CAREER GROWTH OF HIGH SCHOOL GRADUATE

Andrey Kondrashihin (Sevastopol)

Globalization and the unpredictability of the integration processes create the conditions for man's mastery of several languages as a necessary means of social communication, finding a suitable job and career opportunities. This fully applies to graduates receiving higher professional education in the chosen specialty with the task of early employment. At the same time there may be language problems requiring graduate transition to a language of communication than his own, such as: a Russian – the Ukrainian (other Slavic); with the Crimean Tatars – on the Russian (Ukrainian); a Ukrainian (Russian) – Polish, German or English. Creation at the university during the training period of favorable conditions for students to communicate in several languages becomes a stimulus in their subsequent career.

Polls show that more than 70% of graduate students of economic specialties speak at least two languages sufficiently to free professional communication. A small portion (7-16%) are able to communicate on the subject of professional work in three languages: Russian, Ukrainian, English, Ukrainian-Polish-Russian, Russian-Crimean Tatar, English and in other combinations. However, in the classroom communicating third language is not widely applied.

Representatives of these groups of students tend to demonstrate higher academic performance relative to the average values, show great interest in research tasks, to the end of the training period have one or more scientific publications more easily connected to the communicative activities, student conferences, a national competition of student works by acquiring the skills training of higher quality.

Practical means to the university and the department for the formation of abilities to shape the future of multilingual specialist include:

1) educational services the second higher education abroad, the proposed institution of higher education in parallel to obtain a basic higher education;

2) to conduct international (satellite) student conferences multilingual support;

3) creation and support of the teachers conditions for multilingual communication between students in the classroom, the study of special terminology in several languages (for example, Russian-Ukrainian-English).

Further integration of the global economic space dramatically reduces the possibility of planning

2) проведение международных (сателлитных) студенческих конференций многоязыкового сопровождения;

3) создание и поддержка преподавателями условий для многоязыкового общения между студентами в аудиторных занятиях, изучение специальной терминологии одновременно несколькими языками (например, русский-украинский-английский).

Дальнейшая интеграция мирового экономического пространства резко сужает возможности планирования будущей профессиональной деятельности в пределах заданной территории и детерминации языка профессионального общения. Система высшего профессионального образования, будучи средой формирования молодого специалиста, наилучшим образом может способствовать выработки навыков общения и карьерного роста в многоязыковой среде. Целесообразным в дальнейшем видится более тесное изучение психических способностей к многоязычию с быстротой овладения профессиональными навыками студентов экономических специальностей.

Калмикова Л. О. Наукова школа як форма підвищення науково-професійного потенціалу кафедри / Л. О. Калмикова // Кафедра у системі управління навчальним процесом вищого навчального закладу : Збірник матеріалів міжкафедрального науково-практичного семінару, Київ, 18 квітня 2013 р. – К. : АМУ, 2013. – С. 55-56.

Адукацыя. Мова Нанова [Аудиовидеоресурс] / Телеканал Белсат. – Режим доступа: http://belsat.eu/be/. – Время доступа 05.08.2015.

future professional activity within a given territory and determination of the language of professional communication. The system of higher education, as a medium of formation of the young specialist, can best contribute to the development of communication skills and career development in a multilingual environment. Appropriate in the future seems closer study of psychic abilities to multilingualism with a speed of mastering skills of students of economic specialties.

Kalmykova, L.O. (2013). Naukova shkola yak forma pidvishchennya naukovo-profesiynogo potentsialu kafedri. *Kafedra u sistemi upravlinnya navchalnim protsesom vishchogo navchalnogo zakladu*. (pp. 55-56). Kyiv: AMU [in Ukrainian].

Адукацыя. Мова Нанова [Аудиовидеоресурс] / Телеканал Белсат. – Режим доступа: http://belsat.eu/be/. – Время доступа 05.08.2015.

ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО САМОЗДІЙСНЕННЯ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

О. Корніяка (Київ)

Фах викладача вищої школи як представника комунікативного типу професій є надзвичайно складним, по-перше, через численність завдань, які треба розв'язати у процесі професійної діяльності – педагогічного, когнітивного, наукового, соціально-комунікативного і методичного її аспектів; по-друге, через необхідність встановлювати численні комунікативні контакти з різними (за віком, освітою, статусом, статтю тощо) людьми і, нарешті, через потребу емоційного включення у процес професійного спілкування.

Професійну діяльність викладача, як відомо, супроводжує *професійне спілкування*, яке зумовлене її цілями і забезпечує взаємодію її суб'єктів у процесі розв'язання професійних завдань. Професійне спілкування є головним засобом професійної – науково-педагогічної – діяльності: без нього практичну діяльність неможливо виконати. Це специфічний вид діяльності, «діяльність у діяльності», або комунікативна діяльність. Викладач вищої школи має здійснювати комунікативну діяльність у всіх сферах своєї роботи: дидактичній, виховній, методичній, технологічній, організаційній тощо. Така всеохоплююча загальність зумовлює пріоритетність сформованості і розвитку в системі його професійної компетентності передусім *комунікативної компетентності* як ключового інструмента діяльності спілкування. Ця діяльність детермінована потребою розв'язання саме комунікативних завдань, що виникають у процесі фахової взаємодії, а через них – розв'язання власне професійних завдань. Відтак, професійне самоздійснення викладача вищої школи неможливе без його комунікативного самоздійснення. Професійне самоздійснення розглядаємо як безперервний процес цілеспрямованого професійного розвитку і як досягнення професійної досконалості, професіоналізму.

У процесі емпіричного дослідження з'ясовано, що комунікативна компетентність відіграє важливу роль у самоздійсненні фахівців науково-педагогічного профілю, становленні та розвитку їх професійної компетентності, що реалізується у здійснюваній ними науково-педагогічній діяльності. Разом з тим зафіксовано зниження розвитку комунікативної компетентності (та окремих її складових) у сфері ділового спілкування у викладачів вищої школи в міру їх дорослішання – 40 років і старші. До цього, певно, призводить

PSYCHOLOGY OF PROFESSIONAL AND COMMUNICATIVE SELF-FULFILMENT OF A HIGHER SCHOOL LECTURER

Olha Korniyaka (Kyiv)

A lecturer is the representative of the communicative type of professions so his work is very complex for several reasons. Firstly it involves solving numerous tasks and aspects such as pedagogical aspect, cognitive aspect, scientific aspect, sociable aspect, communicative aspect and methodological one. Secondly it is complicated by necessity to establish numerous contacts with people of different age, background, sex and status. At last lecturer's work requires emotions inclusion in the professional communication.

The professional activity of a lecturer is connected with professional communication that stipulates by the goals and guarantees the interaction between the subjects of communication in the process of solving professional tasks. Professional communication is principal way of professional, scientific and pedagogy activity: it's impossible to fulfill job without it. Professional communication is specific kind of activity «one activity in other activity» or communicative activity. A lecturer must perform communication in all spheres in his work: didactic, methodical, technological, organizational and so on. Such comprehensive universality stipulates the priority of its formation and development in the system of professional competence, first of all communicative competence as the key communicational tool. This activity is stipulated by the needs of solving the communicative tasks that are arisen in the process of professional interaction, and solving such task helps to fulfill professional tasks. So, communicative self-fulfilment of lecturer is impossible without his communicative self-fulfilment. We look at professional self-fulfilment as a continuous process focused on professional development and achievement of professional excellence and professionalism.

In the process of empirical study we have found out that communicative competence plays a very important role in the self-fulfilment of the scientific and pedagogical specialists and in the development of their professional competence that is carried out in the scientific and pedagogical activity. At the same time the decreasing in the development of communicative competence (and some of its components) has been recorded in the sphere of the business communication of the lecturers as they are growing older – 40 plus, this may be the result of person's over «identification» with profession – communicative and professional deformation- that causes to inertia in pedagogical communication, carelessness, authoritarianism, lack

виникнення – внаслідок надмірної «ідентифікації» особистості з професією – комунікативно-професійної деформації, що зумовлює енерційність у педагогічній взаємодії, неуважність до інших людей, авторитарність, відсутність критичного ставлення до себе, суб'єктивізм, а головне – послаблення психологічної готовності (або її цілковита відсутність) до нових професійних (і комунікативних) звершень. До того в міру дорослішання і ймовірного посилення професійного навантаження може мати місце виснаження емоційних ресурсів, зменшення ролі рефлексивної і комунікативної домінант у психологічних структурах суб'єктів освіти і науки.

У дослідженні зафіксовано розгалужені позитивні кореляційні зв'язки *інструментального критерію* комунікативної компетентності цих фахівців з показниками професійного самоздійснення (охоплюють майже всі його показники), які мають досить виразний характер. У свою чергу, зв'язки *мотиваційного критерію* більш розгалужені та виразні з показниками внутрішньопрофесійного, ніж зовнішньопрофесійного, самоздійснення. Нарешті, *когнітивний критерій* комунікативної компетентності викладачів вищої школи має позитивну кореляцію лише з внутрішньопрофесійним рівнем самоздійснення та двома його показниками: «потреба у професійному вдосконаленні», «постійна постановка нових професійних цілей».

Попри важливість сформованості і розвитку *вміння викладати свої думки, вміння слухати* і *перцептивно-невербальних засобів*, що належать до визначальних складових комунікативної компетентності, результати дослідження свідчать про протилежне – недостатність їхнього розвитку для безперебійного розв'язання завдань професійної самореалізації цих фахівців, а відтак, про потребу в їх постійному професійно-комунікативному вдосконаленні з метою успішного самоздійснення у просторі професії.

Отримані результати стосовно взаємозв'язку між комунікативною компетентністю (її складовими) і показниками професійного самоздійснення викладачів вищої школи свідчать про потребу постійного узгодження розвитку самоздійснення у професії з вдосконаленням їх комунікативної компетентності, яка виступає чи не найважливішим психологічним інструментом у процесі самоздійснення цих фахівців.

of critical self-appraisal, subjectivism, weakening (or absence) of psychological readiness for professional advancement. Moreover, as the time is extended and a person is growing older with probable increasing of the teaching load we can observe job burnout and reduction the role of reflexive and communicative dominants in the psychological structure of the subjects of culture and education.

In the research we represent the branched positive correlated connections of instrumental criterion of communicative competence of the employees with significant characteristics of professional self-fulfilment (it concerns almost all characteristics). In return the connections of motivation criterion are more branched and distinct in the characteristics of internal professional than external professional self-fulfilment. At last the cognitive criterion of the communicative competence of lecturers has positive correlation only with internal professional self-fulfilment and its two characteristics: «needs in professional improvement», «constant professional goal-setting».

Despite the importance of mature thinking skills, listening skills, perceptive and nonverbal abilities, which we consider as the main components of communicative competence, the results of scientific research show the opposite results – the lack of the development of these skills for permanent solving tasks for the professional self-fulfilment of these employees and needs in a constant professional and communicative improvement for the successful realization in the professional field.

The results concerning the connection between communicative competence of the lecturers and the characteristics of professional self-fulfilment testify about the needs of the permanent and coherent development of professional self-fulfilment and the improvement of the communicative competence which is one of the most important psychological tools in the process of self-fulfilment of these specialists.

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ВІРОГІДНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЮ ЯК ВИДУ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

О. Короп (Переяслав-Хмельницький)

Аудіювання – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, що передбачає одночасне слухове сприйняття і розуміння усних розгорнутих висловлювань, тестів. Учені (В. О. Бухбіндер, І. О Зимняя, О. О. Залевська, З. І. Кличнікова, та ін.) виокремлюють такі основні механізми, які функціонують в процесі аудіювання, як-от: оперативна і довготривала мовленнєва пам'ять; осмислення; вірогідне прогнозування (антиципація); апперцепція.

Вірогідне прогнозування – мовленнєвий механізм, що дозволяє передбачати появу тих чи інших елементів мови у процесі смислового сприймання. Без вірогідного прогнозування неможлива розумова діяльність дитини взагалі, й розуміння тексту, зокрема (П. К. Анохін, Н. О. Бернштейн, М. І. Жинкін, І. О. Зимня, Б. Ф. Ломов, К. Ф . Сєдов, І. Фейгенберг, Р. М. Фрумкіна). Тому надзвичайно важливо здійснювати спеціальну мовно-мовленнєву роботу в дошкільних навчальних закладах щодо розвитку в дітей механізму антиципації.

Вірогідне прогнозування здійснюється на двох рівнях: 1) рівень смислу (передбачення розвитку думки співрозмовника – рівень смислових гіпотез); 2) рівень конкретної реалізації (вербалізації) цих смислових зв'язків – рівень вербальних гіпотез (Зимняя, 2004 : 230). Погоджуємося з думкою Д. Л. Морозова, згідно якої «в процесі розвитку механізму вірогідного прогнозування головним має бути смисл аудіо матеріалу» (Морозов, 2008 : 86).

З метою розвитку механізму вірогідного прогнозування доцільно використовувати різні види ігор та ігрові вправи, як-от:

1. ***«Я почну речення, а ти його продовжиш»*** (на основі наочності). Перед дітьми розкладаються декілька картинок. Після розгляду до кожної з картинок вихователь починає озвучувати початок речення, а дітям пропонується продовжити його згідно тих подій (того сюжету), які зображенні на картинці. Наприклад: «У цього зайчика свято. Він ... (веселий, радіє, усміхнений. Оченятка в зайчика... (сяють, веселі, радісні). Зайчик з радості плескає ... (в долоньки, лапками)».

2. ***«Яке слово наступне»*** (Діти уважно слухають початок фрази і називають (із запропонованих варіантів слів) те, яке підходить за смислом. Наприклад: «Настала осінь, усе листя

DEVELOPMENT OF THE MECHANISM OF PREDICTION IN THE PROCESS OF TEACHING LISTENING AS A FORM OF PRESCHOOLERS' SPEECH ACTIVITY

Olesia Korop (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

Listening – receptive type of speech activity, which involves simultaneous auditory perception and understanding of the detailed oral statements, tests. Scientists (V. A. Buhbinder, I. O. Zymnyaya, O. O. Zalewska, Z. I. Klychnikova, etc.) distinguish such basic mechanisms that operate in the process of listening, as: operational and long-term speech memory, comprehension, probable prediction (anticipation), apperception.

Probable prediction is a speech mechanism which allows predicting of the emergence of various elements of language in semantic perception. Without a probable prediction is not possible mental activity of the child in general, and understanding of the text, in particular (P. K. Anokhin, N. O. Bernstein, M. I. Zhynkin, I. O. Zymniaya, B. F. Lomov, K. F. Sedov, I. Feyhenberh, R. M. Frumkina). It is therefore extremely important to make a special speech and language work in pre-schools on the development in children of a mechanism of anticipation.

The probable prediction is carried out at two levels: 1) level of sense (prediction of interlocutor's thought – level of semantic hypotheses); 2) concrete implementation level (verbalization) of these semantic relationships – the level of verbal hypotheses (Zymnyaya, 2004 : 230). We agree with the idea D. L. Morozov, according to which «in the process of the development of probable prediction mechanism the main point should be sense of audio material» (Morozov, 2008 : 86).

For the purpose of probable prediction mechanism development it is appropriate to use different types of games and game exercises, such as:

1. «I'll start a sentence, and you'll continue it» (based on visibility). Before children are put some pictures. After reviewing each of the pictures caregiver begins to sound the beginning of a sentence, and children are invited to extend it by those events (the plot) that have place in the picture. For example: «This hare has a holiday. He ... (cheerful, happy, smiling. His eyes are ... (glow, happy). Bunny with joy slams ... (in his hands, legs)».

2. «What word is following» (Children listen attentively the beginning of the sentence and name (from proposed words) one that is suited for meaning. For example: «There was a fall, all leaves in trees are ... (white, green, yellow)»; «In summer, children like to bathe in ... (river, barrel, sink)».

на деревах... *(*побіліло, позеленіло, пожовкло*)*»; «Влітку діти дуже люблять купитися в …*(річці, бочці, умивальнику)*».

3. ***«Придумай сам»*** (педагог пропонує дітям прослухати частину (початок, кінцівку) тексту (казки, оповідання), а діти прогнозують (придумують) варіанти продовження, або початку твору.

4. ***«Ану, відгадай!»*** (вихователь озвучує назву (заголовок) літературного твору, який буде читатися дітям, а дітям необхідно за заголовком спрогнозувати зміст («смислове ядро») тексту.

Отже, цілеспрямоване формування вірогідного прогнозування використання мовленнєвих ігор і вправ у навчально-виховному процесі сучасного дошкільного навчального закладу буде сприяти ефективному розвитку механізму вірогідного прогнозування у процесі навчання аудіювання як вид мовленнєвої діяльності.

Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – М. : Московский психолого-социальный институт, Воронеж : НПО «МОДЭК», 2001. – 432 с.

Морозов Д. Л. Роль механизма вероятностного прогнозирования в процессе смыслового восприятия иноязычной речи на слух / Д. Л. Морозов // Вестник КГУ им. Н. А. Некрасоваю – 2008. – Т. 14. – № 3. – С. 85-88.

3. «Think Yourself» (a teacher offers children to listen a part (beginning, ending) of the text (tale, story), and children predict (coming up) options for continuing or beginning of a work.

4. «Come, Guess» (a caregiver name (title) of a literary work, which will be read to children, and children need to predict according to the title the content («semantic core») of the text.

So, the purposeful formation of probable prediction during the use of games and exercises in the educational process of modern kindergarten will promote the efficient development of probable prediction mechanism in teaching listening as a form of speech activity.

Zimnyaya, I.A. (2001). Lingvopsikhologiya rechevoy deyatelnosti. Moscow : Moskovskiy psikhologo-sotsialnyy institut, Voronezh : NPO «MODEK» [in Russian].

Morozov, D.L. (2008). Rol mekhanizma veroyatnostnogo prognozirovaniya v protsesse smyslovogo vospriyatiya inoyazychnoy rechi na slukh. *Vestnik KGU im. N.A. Nekrasovayu, 3*, 85-88 [in Russian].

«ДИАЛОГ» СО ЗРИТЕЛЕМ В КИНОДИСКУРСЕ: ФОРМИРОВАНИЕ ЗНАЧЕНИЙ В ОТВЕТНЫХ РЕПЛИКАХ

Т. Кубрак (Москва)

При дискурсивном подходе к изучению кино в фокусе внимания исследователя оказывается «диалог» кино и зрителя, а в более широком понимании «диалог» создателей фильма и зрителя, которые с использованием определенного киноязыка реализуют в кинофильме свой авторский замысел; в ответных же репликах (отзывах, мнениях, высказываниях по поводу фильма) зрителей отражается сложный, развернутый во времени процесс осмысления, приписывания ими значений фильму, во многом обусловленный личностными, контекстными, социальными и др. переменными.

Для исследования был выбран один из значимых фильмов российского кинематографа последних лет – фильм «Елена» (реж. А. Звягинцев, 2011 г.).

Было проанализировано более 37 текстов, представляющих собой отзывы зрителей на фильм, а также интервью и высказывания режиссера и сценариста: 1 группу составили отзывы зрителей, взятые с сайта afisha.ru; 2 группу – отзывы «продвинутых» зрителей, взятых с сайта kinopoisk.ru; 3 группу – отзывы кинокритиков.

Качественно – количественный анализ выявил различия по группам зрителей в отношении «переработки» и понимания кинофильма. В зависимости от «продвинутости» зрителя усложняется структура приписываемых фильму значений. Кроме того, выявляются и разные уровни его осмысления. Многие значения не соответствуют авторскому замыслу.

Важными для формирования значений являются отдельные элементы в структуре кинотекста – символы, представляющие собой пресуппозиции (Дейк ван, 1989) настраивающие на определенное понимание.

Эффекты воздействия фильма проявляются, в основном, у «продвинутых» зрителей, у которых их описание является важной составляющей отзыва о фильме. Непосредственное влияние фильма на зрителя осуществляется в процессе его просмотра с помощью различных элементов киноязыка (Кубрак, 2012; 2014; Латынов, 2013; Психологическое воздействие, 2014), однако не всегда осознается самим зрителем.

Таким образом, фильм вступает в самостоятельный «диалог» со зрителем, побуждая его к ответным репликам, различным по значению и во многом расходящимся с авторским.

FORMATION OF MEANINGS IN CINEMA DISCOURSE

Tina Kubrak (Moscow)

Discursive approach to the study of cinema involves the analysis of «the dialogue» of film and the viewer, more precisely, «the dialogue» of the filmmakers and the viewer. The authors implement their ideas using a specific cinematic language; the complicated process of understanding, attributing of meanings to the film, largely due to the personal, contextual, social and other variables, is reflected in «the reply saying» (the opinions, reviews, etc.) of the viewers.

One of the most important Russian films recently, the film «Elena» (dir. A. Zvyagintsev, 2011), was selected for the study.

37 texts were analyzed: the interviews of the director and screenwriter and the reviews of the viewers including «advanced» audience and the film critics.

Qualitative – quantitative analysis revealed the differences between the groups of the viewers in relation to understanding of the film: a different structure of attributed meanings to the film and the different levels of comprehension. Many of meanings don't match the author's ideas. Some elements in the structure of film, symbols as presupposition, are important for the formation of meanings.

The film enters into «the dialogue» with the viewer prompting him to «the reply sayings» that different in meanings and often inconsistent with authors'. The narrative component of the film and cognitive effects of its influence are mainly reflected in the viewers' reviews. Features of perception and understanding of the film due to both personal characteristics and the genre of the film.

Deyk van T.A. (1989). *Yazyk. Poznanie. Kommunikatsiya*. Moscow [in Russian].

Kubrak, T.A. (2014). Rol psikhologicheskikh kharakteristik vospriyatiya kino v protsesse ego vozdeystviya. *Psikhologicheskoe vozdeystvie v mezhlichnostnoy i massovoy kommunikatsii*. (pp. 94-111). Moscow : Izd-vo «Institut psikhologii RAN» [in Russian].

Kubrak, T.A. (2012). Spetsifika psikhologicheskogo vozdeystviya kinodiskursa. *Psikhologicheskoe vozdeystvie v mezhlichnostnoy i massovoy kommunikatsii*. (pp. 202-222). Moscow : Izd-vo «Institut psikhologii RAN» [in Russian].

Latynov, V.V. (2013). *Psikhologiya kommunikativnogo vozdeystviya*. Moscow : Izd-vo «Institut psikhologii RAN» [in Russian].

В высказываниях зрителей преимущественно отражаются нарративная составляющая фильма, осмысление которой происходит на разных уровнях в зависимости от «продвинутости» зрителя, а также когнитивные эффекты воздействия фильма. Такие аспекты восприятия фильма и переработки кинотекста обусловлены как личностными особенностями, так и жанром фильма.

Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация / Дейк ван Т. А. – М., 1989.

Кубрак Т. А. Роль психологических характеристик восприятия кино в процессе его воздействия / Т. А. Кубрак // Психологическое воздействие в межличностной и массовой коммуникации / Отв. ред. А. Л. Журавлева, Н. Д. Павловой. – М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2014. – С. 94-111.

Кубрак Т. А. Специфика психологического воздействия кинодискурса / Т. А. Кубрак // Психологическое воздействие: механизмы, стратегии, возможности противодействия / Под ред. А. Л. Журавлева, Н. Д. Павловой. – М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2012. – С. 202-222.

Латынов В. В. Психология коммуникативного воздействия / В. В. Латынов. – М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2013.

Психологическое воздействие в межличностной и массовой коммуникации / Отв. ред. А. Л. Журавлев, Н. Д. Павлова. – М. : Изд-во «Институт психологии РАН», 2014.

Zhuravlev, A.L. & Pavlova, N.D. (2014). *Psikhologicheskoe vozdeystvie v mezhlichnostnoy i massovoy kommunikatsii*. Moscow : Izd-vo «Institut psikhologii RAN» [in Russian].

ИЗУЧЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ РЕЧЕВОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В УСЛОВИЯХ БИЛИНГВИЗМА

Х. Кючуков, О. Ушакова,
В. Яшина (Берлин – Москва)

Важнейшим ценностным приоритетом современного образования является обучение родному языку, начиная с дошкольного возраста. Владение родным, неродным и иностранными языками способствует расширению этнокультурных и языковых контактов, является важнейшим показателем культуры и образованности человека.

Ведущей тенденцией языкового развития современного общества является двуязычие и многоязычие, при этом проблема обучения родному языку остается одной из важнейших в развитии личности ребенка-дошкольника. Вопрос детского многоязычия, по Л. С. Выготскому, включает в себя рассмотрение необходимости речевого, интеллектуального и эмоционального развития ребенка во всем богатстве его психологического содержания.

Усвоение детьми родного языка включает не только формирование практических речевых навыков, совершенствование коммуникативных форм и функций языковой действительности, но и формирование осознания языковой действительности, которое названо *лингвистическим развитием ребенка* (Ф. А. Сохин).

В рассмотрении проблемы овладения родным языком в дошкольном детстве важным является понимание особенностей становления и взаимосвязи различных компонентов языковых уровней – фонетического (произнесение звуков речи, дикция, интонация), лексического (словарный запас), грамматического (владение морфологией, словообразованием, синтаксисом) в тесной связи с развитием метаязыковой способности (осознанием явлений языка и речи).

Словообразование, морфология и синтаксис во взаимной сочетаемости представляют собой грамматический строй языка. Наряду с пониманием лексического значения слова у детей формируется понимание и грамматического значения слова. Необходимость изучения особенностей овладения ребенком грамматическим строем родного языка определяется той ролью, которую играет грамматика в языке.

Формирование синтаксиса тесно связано с развитием всех сторон речи – фонетической, лексической, морфологической. Исследование синтаксиса детской речи имеет особое значение

STUDY OF PECULIARITIES OF PRESCHOOLERS' SPEECH DEVELOPMENT IN TERMS OF BILINGUALISM

Khrysto Kiuchukov, Oksana Ushakova
& Valentyna Yashyna (Berlin – Moscow)

The most important value priority of modern education is teaching of mother tongue beginning from a pre-school age. Possession of native, non-native and foreign languages enhances linguistic and ethno-cultural contacts and is very important indicator of human culture and intelligence.

The leading trend of language development in modern society is bilingualism and multilingualism, while the problem of mother-tongue education is still one of the most important in the development of preschool child's personality. The issue of child's multilingualism, according to Vygotsky, includes the consideration of the necessity of child's speech, intellectual and emotional development in all the richness of its psychological content.

Mastering by children of the mother tongue includes not only the formation of practical language skills, the improvement of communication forms and functions of language reality, but also the formation of the awareness of linguistic reality, which is called *the linguistic development of a child* (F. A. Sokhin).

In regarding the problem of native language mastering in a pre-school age it is important to understand the peculiarities of its formation and the relationships of the various components of language levels – phonetic (pronunciation of speech sounds, diction, intonation), lexical (vocabulary), grammar (possession of morphology, word formation, syntax) in close connection with the development of metalinguistic abilities (awareness of the phenomena of language and speech).

Word formation, morphology and syntax in mutual compatibility represent a grammatical structure of the language. Along with understanding of the lexical meaning of the word in children is formed the understanding of grammatical meaning of the word. The need to study the characteristics of child's mastery of grammatical structure of the native language is determined by particular role played by the grammar in language.

Syntax formation is closely related to the development of all aspects of speech – phonetic, lexical, and morphological. Research of the syntax in child's speech is of particular importance for solving the problems of coherent speech development, because in syntactic constructions are used the words, phrases, grammatical categories necessary for building a coherent monologic statement.

для решения вопросов развития связной речи, поскольку именно в синтаксических конструкциях используются слова, словосочетания, грамматические категории, необходимые для построения связного монологического высказывания.

При обучении грамматике родного языка закладываются основы умения свободно оперировать с синтаксическими единицами, что обеспечивает возможность сознательного выбора языковых средств.

На основе устной речи идет усвоение лексического богатства языка, поэтому лексика является первоосновой синтаксиса письменной речи. А грамматика рассматривает в слове возможности его синтаксической сочетаемости (интенция слова, его валентность) и тенденцию вбирать в себя семантические и грамматические характеристики своего лексико-грамматического окружения. Грамматическое значение в слове существует вместе с его лексическим значением, в предложении – вместе с его семантической структурой. По словам В. В. Виноградова, предложения выступают одним из самых основополагающих элементов грамматики.

Формируя элементарное представление о структуре предложения и о правильном использовании лексики в предложениях разных типов, мы показываем детям разные способы сочетания слов в предложении, развиваем понимание некоторых смысловых и грамматических связей между словами и умение интонационно оформить предложение и текст в целом. Кроме того, у детей повышается уровень самоконтроля при построении высказывания, что особенно важно для развития связной монологической речи.

Таким образом, языковая способность ребенка развивается как совокупность речевых умений и навыков, которая позволяет ему понимать и строить новые высказывания, в соответствии с речевой ситуацией и в рамках системы правил, принятых в данном языке для выражения мыслей. Эти же закономерности наблюдаются и при обучении второму языку.

Формирование полноценного двуязычия, начиная с дошкольного возраста, способствует становлению личности, развивает её интеллектуальные, когнитивные и металингвистические способности, создаёт положительный опыт вхождения в полиэтничный социум. Однако при обучении второму языку зачастую недооценивается уровень владения ребенком родным языком.

В совместном исследовании, проведенном в московском детском саду авторами тезисов,

Teaching grammar of the native language lays the foundation skills to operate freely with syntactic units that allow a conscious choice of language means.

On the basis of oral speech occurs the assimilation of lexical richness of the language, so the vocabulary is a fundamental principle of writing syntax. A Grammar is considered in word as the possibility of its syntax compatibility (intention of the word, its valence) and a tendency to absorb the semantic and grammatical characteristics of its lexical and grammatical environment. Grammatical meaning in word exists together with its lexical meaning, in a sentence – together with its semantic structure. According to Vinogradov, the sentences reflect the most fundamental elements of grammar.

Forming a basic understanding of the sentence structure and proper use of language in different types of sentences, we show the children different ways of words combination in a sentence, develop an understanding of some grammatical and semantic relationships between words and form by intonation a sentence and text as a whole. In addition, in children increases the level of self-control in the construction of statements, which is especially important for the development of coherent monologue speech.

Thus, the child's language ability develops as a set of verbal skills, which allow them to understand and build new statements, according to speech situation and within the regulations adopted in this language to express thoughts. These same patterns are observed in teaching a second language.

Formation of full bilingualism from pre-school age, contributes to the formation of the individual, develops the intellectual, cognitive and metalinguistic abilities, and creates a positive experience in multiethnic society occurrences. However, when learning a second language very often the level of child's first language is underestimated.

In a joint study conducted in Moscow kindergarten by the authors of abstracts were reviewed some aspects of learning the second and native languages of the children. In the future, we have identified based on the analysis of psycholinguistic characteristics of children's speech and taking into account the psychological specifics of pre-school age the study of major methodological problem – the ratio of native and non-native languages (phonetics, vocabulary, grammar), and also to clarify the general laws of native and second language assimilation.

были рассмотрены некоторые аспекты обучения родному и неродному языку разноязычных детей. В дальнейшем мы наметили на основе анализа психолингвистических особенностей детской речи, учёта психологической специфики дошкольного возраста изучить и главную методическую проблему – соотношение родного и неродного языка (фонетики, лексики, грамматики), а также уточнить общие закономерности усвоения родного и второго языка.

ПОРІВНЯЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

І. Лапшина, І. Козак (Вінниця)

Входження України в європейський і світовий освітній простір супроводжується розбудовою системи національної освіти, докорінною її модернізацією. Формування національно свідомої, духовно багатої мовної особистості, здатної комунікативно виправдано користуватися засобами рідної мови, повинно розпочинатися ще в дошкільному віці. Становлення мовної особистості школяра перспективно продовжується у початковій школі, відповідно до завдань, визначених навчальною програмою «Українська мова. 1-4 класи» для загальноосвітніх навчальних закладів: «Основна мета курсу полягає у формуванні ключової комунікативної компетентності молодшого школяра, яка виявляється у здатності успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) у процесі спілкування, пізнання навколишнього світу, вирішення життєво важливих завдань» (Вашуленко, 2011).

Складовими мовної особистості, як неодноразово підкреслювалося дослідниками, є не тільки ґрунтовні мовні знання і мобільність їх використання, а й національно-мовна свідомість, мовні здатності й здібності, мовне чуття, мовно-ціннісні орієнтації, мовна культура, мовний смак тощо. Мовна особистість повинна володіти цілою низкою компетенцій: мовною, мовленнєвою, предметною, прагматичною, комунікативною. Складовими мовної особистості є також постійний інтелектуальний і психічний розвиток, духовне багатство. Таким чином, мовна особистість постає як багатогранний феномен, складне поєднання лінгвістичних, соціальних, психологічних характеристик. А тому формування мовної особистості – процес тривалий, складний і різноплановий.

Формування мовної особистості передбачає п’ять етапів:

– рівень мовної правильності. Цей рівень передбачає вироблення орфоепічних, орфографічних, пунктуаційних навичок, уміння будувати речення, нескладні типові тексти і користуватися ними;

– рівень інтеріоризації (вміння реалізувати себе у мовленні, володіти основними формами усного і писемного спілкування. Це рівень виразності і комунікативної достатності);

– рівень насиченості (володіння багатством і різноманітністю мовних засобів);

COMPARATIVE ASPECTS OF LINGUISTIC IDENTITY FORMATION OF PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL AGE CHILDREN

Iryna Lapshyna, Inna Kozak (Vinnytsia)

Ukraine joining to the European and world educational space is accompanied by the strengthening of the system of national education, its whole modernization. The formation of national conscious, spiritually rich linguistic personality, who is capable to use communicatively justified of the mother tongue, should begin already at pre-school age.

The formation of linguistic identity of a schoolboy is forward continued in primary school, according to objectives determined by the curriculum of «The Ukrainian language of 1-4 forms» for secondary schools: «the main objective of the course is to form the core of the communicative competence of a primary school pupil, which is expressed in the ability to use successfully the language (all types of speech activity) in the process of communication, knowledge of the world, the solution of vital problems» (Vashulenko, 2011).

Components of linguistic identity, as it is often stressed by researchers, are not only language knowledge and mobility of its use, but national language consciousness, language abilities and language sense, language and value orientations, language culture, linguistic taste, etc. Linguistic personality must possess a number of competencies: linguistic, speech, subject, pragmatic, communicative. A constant intellectual and mental development and spiritual wealth are also components of the linguistic identity. Thus, linguistic identity arises as a multifaceted phenomenon, a complicated combination of linguistic, social, and psychological characteristics. So, the formation of linguistic identity is a long, complex and varied process.

Scientists distinguish five stages in the formation of linguistic identity:

– the level of linguistic correctness. It is reached through language education, i.e. the study of the rules for use of language system. This level involves the production of orphoepical, spelling, and punctuation skills, ability to build sentences, simple typical texts and use them;

– the level of interiorisation is the ability to realize oneself in speaking, possess the main forms of oral and written communication. It is the level of expression and communicative adequacy;

– the level of saturation – mastering of wealth and variety of language means;

– the level of adequate choice implies perfect knowledge of functional styles of literary language,

– рівень адекватного вибору передбачає досконале володіння функціональними стилями літературної мови, уміння говорити відповідно до ситуації мовлення та відгукуватися точною мовленнєвою реакцією;

– рівень фахової метамови (володіння терміносистемами, фразеологією, мовними формулами тощо професійного мовлення) (Мацько, 2002).

Порівняльний аналіз аспектів формування мовної особистості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку демонструє наявність спільних ознак, зокрема розвитку предметного мотиву, усвідомлення мети мовлення, засвоєння суми мовленнєвих дій, виду активності, що спричиняється потребою у спілкуванні, самовираженні тощо; наступності в усіх напрямах розвитку комунікативних можливостей, в усіх видах мовленнєвої діяльності. Основними методами реалізації завдань формування мовної особистості як у старшому дошкільному, так і в молодшому шкільному віці виступають сюжетно-рольові, творчі ігри, створення комунікативних та умовно-навчальних мовленнєвих ситуацій.

Таким чином, і дитина дошкільного, й молодшого шкільного віку, яка на належному рівні володіє мовленнєвими здібностями, уміє спілкуватися і взаємодіяти з іншими дітьми й дорослими, спроможна розв'язувати різноманітні життєві (побутові, пізнавальні, особистісні) проблеми комунікативними засобами, тобто реалізує свій особистісний розвиток через органічний зв'язок національного і мовленнєвого виховання.

ability to speak according to the situation of speech and respond with exact speech reaction;

– the level of specific metalanguage is mastering of term system, phraseology, linguistic formulas, etc. of professional speech (Matsko, 2002).

Experts believe senior preschool age is a sensitive period of the assimilation of the native language and the most intensive «social imitation» of norms and rules of conduct, including speech. Thus, the purposeful work on the formation of linguistic identity is important to spend at this age period of personal development.

Comparative analysis of aspects of the formation of linguistic identity of preschool and primary school age children demonstrates the presence of common features, including the development of an incentive, the realization of the purpose of speaking, mastering the amount of speech acts, the kind of activity that involves the need for communication, self-expression etc.; continuity in all directions of the development of communicative possibilities in all types of speech activity. The principal methods of implementation of the objectives of the formation of linguistic identity both in preschool and primary school age are plot-role, creative games, creating communicative and conditional educational speech situations.

Thus, the child of preschool and primary school age, who has speech abilities at the proper level, is able to communicate and interact with other children and adults and can solve a variety of life (household, educational, personal) problems by means of communication i.e. implementing his personal development through organic link of national and communicative upbringing.

ОБРАЗНІСТЬ СЛОВА В ОВОЛОДІННІ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

М. Лила (Переяслав-Хмельницький)

Світ людини розглядається у лінгвістиці крізь призму мови, або точніше з двох позицій – системної й когнітивної. Різне розуміння мови дозволяє бачити в ній, з одного боку, знакову систему, засіб комунікації, а з іншого – простір думки. Основною одиницею аналізу мови традиційно є слово. Воно являється складною єдністю матеріального (звука, форми) та ідеального (значення). Характерною тенденцією сучасних психолінгвістичних досліджень є не тільки дослідження змістовної сторони значення, а й вивчення більш широкого спектру істотних, глибинних характеристик, пов'язаних з образами конкретних об'єктів в природній мові.

У ситуації навчального білінгвізму ступінь образності засвоюваних слів обумовлюється рідною мовою мовця. Сутність поняття «образність слова» визначається межами взаємовідносин «конкретність↔образність↔абстрактність». Під *образністю англійського слова* розуміється його здатність викликати у свідомості людини уявний образ об'єкта або ситуації (Жинкін, 1982; Залевська, 1999; Ушакова, 1999; Юріна, 2005).

Образ як суб'єктивний феномен, виникає в результаті предметно-практичної, сенсорно-перцептивної, мислительної діяльності, що становить цілісне інтегральне відображення дійсності, в якому водночас представлені основні перцептивні категорії (простір, рух, колір, форма, фактура тощо). Вважається, що в ситуації навчального білінгвізму образний потенціал іншомовного слова впливає на легкість запам'ятовування і міцність його засвоєння, а також є одним з визначальних чинників оволодіння мовою.

Оволодіння англійською мовою з точки зору психолінгвістики є складним процесом утворення нової мовної системи, яка починає співіснувати й постійно взаємодіяти з вже виробленою системою рідної мови, випробовуючи на собі її інтерферуючий вплив. Образно-логічне мислення, наочно-образне мислення – це різні розумові процеси так званого «образного» вирішення завдань, яке передбачає візуальне уявлення ситуації і оперування образами складових її предметів. Наочно-образне мислення, по суті, є синонімом слова «уявлення», яке дозволяє найбільш яскраво і чітко відтворити все різноманіття різних фактичних характеристик предмета або явища.

Англійські слова здебільшого багатозначні. Діалектика багатозначності слова, лексичної

WORD IMAGERY IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Mahdalyna Lyla (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

The world of man is considered in linguistics through the prism of language, or more precisely from two perspectives – cognitive and systemic. Different understanding of language allows seeing in it, on the one hand, the sign system, means of communication, on the other – the space of thought. The main unit of language analysis traditionally is the word. It is a complex unity of material (sound, shape) and ideal (meaning). The characteristic tendency of modern psycholinguistic researches is not only investigation of substantial side of meaning, but study of a wide range of essential, underlying characteristics associated with images of the specific objects in natural language.

In situation of educational bilingualism the degree of imagery is conditioned by words of the native language speaker. The essence of the concept «word imagery» is defined by the relationship «Concreteness ↔imagery↔abstraction». English word imagery refers to its ability to cause in mind of a man a mental image of an object or situation (Zhynkin, 1982; Zalevska, 1999; Ushakova, 1999; Yurina 2005).

The image as a subjective phenomenon appears in the result of subject-practical, sensory-perceptual and mental activity that makes an integral holistic reflection of reality in which key perceptual categories are presented (space, movement, color, shape, texture, etc.). It is believed that in educational situation of bilingualism the shaped potential of foreign word affect the ease of memorizing and strength of mastering, and it is one of the determining factors of language acquisition.

The English language mastering from the point of view of psycholinguistics is a complex process of a new language system formation, which begins to coexist and interact with a constantly generated native language, testing on itself an interfering influence. Figurative and logical thinking, visual-figurative thinking – these are different mental processes of so-called «imaginative» solving of a problem, which provides a visual representation of situation and operation with images of its constituent objects. Visual-figurative thinking, in fact, is synonymous with the word «imagery» which allows in brightest and clearest way to reproduce the diversity of different characteristics of the actual object or phenomenon.

English words are mostly polysemantic. The dialectic of word multiplicity, lexical polysemy reveals in text. The feeling of imagery words, ability to withdraw from it acquired additional text values – these are the factors associated with qualitative changes in learning foreign language vocabulary.

полісемії розкривається у тексті. Чуття образності слова, уміння вилучити з нього додаткові набуті у тексті значення – це ті чинники, що пов'язані з якісними зрушеннями в оволодінні іншомовною лексикою. Слова несуть у мозок інформацію і впливають на формування і розбудову процесів мислення. Отже, слову слід приділяти увагу і як засобу навчання, і як предмету вивчення, і як засобу формування розумово-психічного апарату людини.

Words carry information to the brain and affect the formation and development of thought processes. Thus, the word should be given attention as a means of education and as a subject of study, and as a means of mentally psychic apparatus of a man.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ФАСИЛІЛАТОРА У ВІРТУАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

В. Лобода (Львів)

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в останні десятиліття спровокував поширення новітніх навчальних технологій, які використовують Інтернет як середовище для комунікацій та навчання. Прикметою часу є відкритість, доступність та гнучкість навчання та спілкування у віртуальних середовищах. Система віртуального навчального середовища проектується з урахуванням досягнень педагогіки, психології та лінгвістики, де акцент робиться на нові підходи до управління знаннями та на взаємодію між студентами та викладачем(ами) через співпрацю. Дистанційне (електронне) навчання має цілу низку особливостей, що, у свою чергу, вимагає від викладачів засвоєння та розвитку нових навичок: окрім необхідних технічних знань для роботи у віртуальному навчальному середовищі, викладачеві потрібно знати, як забезпечити ефективний зворотний зв'язок, зміцнити навчальну спільноту та ефективно спілкуватися, щоб стимулювати студентів до спільної побудови знань. Для цього потрібні навики фасилітації, а саме: привернення уваги аудиторії, налаштування позитивного і комфортного тону спілкування у віртуальному середовищі, чітке та точне представлення фактичної інформації, здатність допомогти кожному учаснику бути залученим до спільної навчальної діяльності, дати можливість кожному «бути почутим», підтримувати інакомислення, сприяти обміну та обробці інформації всередині групи, за потреби – спрямовувати і підтримувати учасника у побудові індивідуальної навчальної траєкторії.

На відміну від тьютора, який веде групу згідно покрокової послідовності подій в он-лайн курсі, фасилітатор підтримує те, як природним чином розгортається робота групи, іншими словами – підтримує процес самоорганізації групи, в першу чергу, створює і підтримує у групі комфортний психологічний клімат, сприятливий для навчання і комунікації. За Карлом Роджерсом (Rogers, 1983), основними умовами створення мотивуючої для розвитку атмосфери є позитивне ставлення, емпатія, конгруентність (аутентичність), а також утримування від інтерпретацій та підказок. Ці елементи є ключовими і для успішної он-лайн фасилітації: коли кожному учаснику групи забезпечується шаноблива увага та емпатія, група в цілому здатна виявити свій власний творчий

PECULIARITIES OF FACILITATOR'S WORK IN A VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT

Viktoriia Loboda (Lviv)

The rapid development of information and communication technologies in the past decades has brought about the spread of new educational technologies where the Internet is used as a medium for communication and learning. Its distinguishing feature is openness, accessibility and flexibility of learning and communication in virtual environments. The system of a virtual learning environment is designed taking into account the achievements of pedagogy, psychology and linguistics, where the focus is made on new approaches to knowledge management and interaction between students and teacher(s) through their cooperation. Distance learning (eLearning) has a number of features that, in turn, requires teachers to master new skills: in addition to the necessary technical knowledge in order to work in a virtual learning environment, teachers need to know how to provide effective feedback in order to strengthen the eLearning community and to communicate effectively in order to encourage students to construct and share knowledge. This requires facilitation skills, namely drawing attention of the audience, setting a positive and comfortable tone of communication in a virtual environment, making clear and accurate presentation of factual information, having the ability to help each participant to be involved in joint learning activities and to give everyone the opportunity «to be heard», supporting nonconformity, facilitating the exchange and processing of information within the group, and when necessary – leading and supporting a participant in building his/her own learning trajectory.

Unlike a tutor, who leads the group in accordance with the incremental sequence of events in an online course (e-course), a facilitator supports the group work the way it naturally unfolds, in other words, he/she supports the process of self-organization of the group, first of all, by creating and maintaining comfortable psychological climate in the group, which promotes learning and communication processes. According to Carl R. Rogers (Rogers, 1983), the basic conditions for the formation of a motivating atmosphere is a positive regard, empathic understanding, congruence (genuineness), as well as refraining from interpretations or prompting. These elements are the key to successful online facilitation, where each participant feels respectful attention and empathy, the group as a whole is able to reveal its own creative potential and to find answers to the challenges it faces.

The art of facilitation includes also the ability to formulate questions that encourage learners to

потенціал та шукати відповіді для вирішення проблем, з якими вона стикається.

Мистецтво фасилітатора полягає також у вмінні формулювати запитання, що провокують до пошуку відповіді. Так, потужне, добре сформульоване запитання є надійним інструментом фасилітації. Фасилітатор має ставити запитання, якими можна привернути увагу до певних аспектів, які передбачають декілька правильних відповідей, якими заохочуєте до творчого процесу, вибору пріоритетів та генерування ідей. Також важливими факторами успішної фасилітації є спостереження і узагальнення, формулювання нейтральних оцінок та пропозицій, вирішення конфліктів і надихання успіхом та ентузіазмом.

Отже, про ефективність фасилітації у віртуальному навчально середовищі свідчить демонстрація студентами знань та розуміння основних понять (на он-лайн форумах, де учасники обговорюють ключові поняття, вчаться один в одного, обмінюються ідеями); створення спільноти, що дозволяє студентам стати частиною навчального співтовариства; рефлексія, що спонукає студентів надавати чесні і відверті відповіді; знаходження консенсусу; критичне мислення та студентське лідерство.

seek answers. Thus, a powerful and well-formulated question is an effective tool of facilitation. Facilitators should ask questions, which draw learners' attention to specific issues, involve multiple correct answers, encourage the creative process, the choice of priorities and ideas generation. And last but not least, factors for the successful facilitation include observation and generalization, formulation of neutral evaluations and proposals, conflict resolution and inspiration through success and enthusiasm.

Thus, the effectiveness of facilitation in the virtual learning environment is indicated by learners' demonstration of their knowledge and understanding of the basic concepts (in online forums where the participants discuss key concepts, learn from each other and share ideas); creation of an educational community; reflection that encourages students to give honest and frank answers; finding consensus; critical thinking and student leadership.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ МОРАЛЬНИХ ПОНЯТЬ ЯК ПОКАЗНИКА МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Л. Лохвицька (Переяслав-Хмельницький)

Моральне виховання – цілеспрямований процес прилучення дітей до моральних цінностей людства і конкретної спільноти. Особлива роль у цьому процесі відводиться спілкуванню, яке забезпечує вербалізацію моральних норм і постулатів, стимулює активізацію словника, що номінує моральні поняття. Водночас спілкування виступає як засіб формування у дошкільників моральних суджень, що найкраще виконує завдання коригування уявлень про мораль і сприяє вихованню моральних почуттів і взаємин. Для дітей важливим спочатку є розуміння словесного пояснення моральних приписів, яке виступає фундаментом для виникнення моральних суджень і усвідомленого відображення в мовленні власних моральних переживань. З віком у моральних судженнях на перше місце виходять його аналітичні функції, і особистісна складова.

Вербалізація моральних понять відбувається шляхом використання таких груп засобів: до першої групи належать стилістичні форми, що виражають емоційність (інтеракція, інверсія, гіперболи, окличні звороти, переривчасті конструкції мовлення), на кшталт: «Так не можна!», «Хіба так добре?!» та ін. Другу групу складають «емоційно-виразні», «виразні», «експресивні» засоби, за допомогою яких моральний стан передається інтонаційно (ритм, паузи, модуляція голосу, голосові підкреслення). Третя група – допоміжні, другорядні засоби виразності мовлення, що виконують функцію створення узагальненого тла: міміка, жести, пантоміміка (за роботами С. Рубінштейна).

Якщо дитина молодшого дошкільного віку, наслідуючи дорослого, зазвичай копіює його висловлювання щодо ознак моральної поведінки інших, то старший дошкільник вже здатен на основі здійсненого морального аналізу через вербалізоване моральне судження адекватно оцінити моральні дії і вчинки оточуючих, цим самим проявити особистісну обізнаність про моральні норми. Розвитку моральних суджень дітей дошкільного віку слугує поповнення їх словникового запасу, формування вміння правильно, зв'язно та емоційно висловлювати свої знання та уявлення про моральні правила поведінки. У той же час моральні судження, як одна зі складових моральної вихованості, можуть мати як форму внутрішнього мовлення, а також як мовлення зверненого до інших.

PSYCHOLINGUISTIC FEATURES OF MORAL CONCEPTS VERBALIZATION AS AN INDICATOR OF PRESCHOOLERS' MORAL EDUCATION

Liubov Lokhvytska (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

Moral education – purposeful process of children's familiarizing to moral values of humanity and a particular community. A special role in this process is given to communication, which provides verbalization of moral norms and postulates, stimulates vocabulary activation that nominate the moral concepts. However, communication serves as a means of moral reasoning formation in preschool children that performs the best way in adjusting ideas about morality and promotes education of moral feelings and relationships. For children primarily is important an understanding of verbal explanation of moral prescriptions, which acts as the foundation for the emergence of moral reasoning and conscious reflection in speech of the own moral feelings. With age, in moral judgments the analytical functions and personal component become basic.

Verbalization of moral concepts is realized through the use of such groups of means: the first group includes stylistic forms that express emotion (interaction, inversion, hyperbole, exclamation turnovers, and intermittent constructions of speech) like: «You cannot do it this way!», «Is it good?» etc. The second group make «emotionally significant», «distinct», «expressive» means by which the moral state is transmitted with intonation (rhythm, pauses, voice modulation, voice emphasis). The third group – auxiliary, secondary means of speech expression, performs the function of creating generalized background: facial expressions, gestures, pantomimes (after works by S. Rubinstein).

If a child of younger preschool age, imitating an adult, usually copies his remarks about the signs of moral behavior of others, the older preschooler is already able to assess the moral actions and deeds of others adequately on the basis of moral analysis through verbalized moral judgment, thus express personal awareness of moral standards. The development of preschoolers' moral reasoning progresses through the replenishment of their vocabulary, skills formation to express their knowledge and understanding of the ethical rules of behavior correctly, coherently and emotionally. At the same time moral judgments as one of the moral upbringing components may have a form of inner speech as well as broadcasting facing the other.

During the pre-school childhood occurs mastering of the «language» of emotions and moral sentiments that characterize moral experience, which

У період дошкільного дитинства відбувається засвоєння «мови» емоцій і моральних почуттів, які характеризують моральні переживання, що є структурним компонентом моральної вихованості. Діти за допомогою поглядів, усмішок, жестів, рухів, інтонацій голосу виявляють своє ставлення до інших (наприклад, співчуваючи одноліткові). Вербалізовані «добре», «зле», «можна», «заборонено» дитина співвідносить зі своїми діями і вчинками (конативна складова моральної вихованості), що слугують орієнтиром її моральної діяльності.

Таким чином, основними критеріями оцінки моральної вихованості дошкільників виступають особливості сприйняття ними моральних норм і форм моральної поведінки, усвідомленість проявів моральних почуттів та емоцій, глибина засвоєння моральних уявлень з використанням системи вербалізованих понять морального змісту. Застосування психологічного механізму інтеріоризації (від сприйняття – осмислення – до розуміння), що виявляється у моральному судженні, шляхом вербалізації моральних понять, забезпечує становлення «Я»-морального у процесі усвідомлення моральних норм і правил, їх осмислення і продукування через суб'єктні міжособистісні моральні взаємини.

is a structural component of the moral upbringing. Children using looks, smiles, gestures, movements, voice intonation reveal their attitude to others (such as sympathizing with peers). Verbalized «good», «bad», «could», «forbidden» the child relates to his actions and deeds (conative component of moral upbringing) that serve as the benchmark of moral activity.

Thus, the main evaluation criteria for moral education of preschool children are the features of their perception of moral norms and forms of moral behavior, moral awareness of feelings and emotions displays, and depth of moral ideas assimilation with the use of verbalized concepts of moral content. The use of psychological mechanism of interiorization (from perception – comprehension to understanding), which is found in moral judgment by virtue of verbalization of moral concepts, provides the formation of «I» – moral in the process of moral norms and rules awareness, their comprehension and production through subjective interpersonal moral relationship.

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

І. Луценко (Київ)

Вивчення особливостей професійно-мовленнєвого спілкування вихователя з дітьми дало змогу виокремити основні групи інтегрованих комунікативно-мовленнєвих умінь, а саме: вміння організовувати просторовий, інтерактивний, емоційний та мовленнєвий контакти.

Володіння мовленнєвим контактом охоплює вміння для здійснення орієнтувального етапу: орієнтуватися в умовах спілкування, у дитині, як у мовленнєвому партнерові, умовах педагогічного комунікативного завдання; здійснення моделювального етапу: вміння прогнозувати хід і результати мовленнєвого контакту; моделювати особливості розуміння дитиною зверненого до неї мовлення, сприймання предметів і явищ довкілля; моделювати зміни, що мають відбутись у її мотиваційній сфері, світогляді, мовленні після контакту; кодувати бажані навчально-розвивальні і виховні зміни – планувати своє мовлення: добирати зміст висловлювання, обирати адекватну форму мовлення, мовні, інтонаційні й паралінгвістичні засоби; пов'язані з організацією і управлінням мовленнєвим контактом.

Вступний етап передбачає уміння залучати дитину до мовленнєвого спілкування через виклик довіри до себе, застосовувати прийоми просторової організації спілкування; основний змістовий етап – уміння зберігати і розгортати контакт через ініціювання предмета розмови і підтримку ініціативи дитини, динамічну зміну комунікативних позицій учасників контакту; спрямування розмови у потрібне русло, використання прийомів пристосування, зворотного зв'язку, емоційного впливу, просторової організації спілкування; спрямування якостей і техніки педагогічного мовлення на здійснення мовленнєвого впливу, виконання професійного комунікативно-мовленнєвого завдання; заключний етап як вдале завершення контакту охоплює вміння підсумовувати обговорювану тему, закріплювати налагоджений емоційний і мовленнєвий контакти, їх позитивні наслідки.

Реалізація інтерактивного контакту передбачає вміння викликати у дітей бажання до спільних дій; використовувати мовленнєвий контакт з метою організації навчально-мовленнєвих, комунікативно-мовленнєвих дій; організовувати мовленнєвий контакт під час спільної практичної діяльності з метою навчання дітей комунікативно-мовленнєвої взаємодії; у взаємодії здійснювати розвиток різних видів дитячої діяльності.

STRUCTURE OF PROFESSIONAL AND SPOKEN SKILLS OF THE PRESCHOOL TEACHER

Iryna Lutsenko (Kyiv)

Studying of the features of professional and spoken communication of a teacher with children made it possible to distinguish major groups of integrated communicative and spoken skills, namely the ability to organize spatial, interactive, emotional and verbal contact.

Mastery of spoken contact includes the ability of implementation of the preliminary stage: focus in terms of communication, in the child as in the speech partner, pedagogical conditions of communicative task; implementation of modelling stage: the ability to predict the course and results of verbal contact; model features of understanding the speech addressed to a child, perception of objects and phenomena of the environment; model changes that are to take place in its motivational sphere, world perception, speech after the contact; encode the required educational and developmental changes – plan your speech, choosing the content of statements, choose the adequate form of speech, language, intonation and paralinguistic means; related to the organization and management of speech contact.

Introductory phase involves the ability to raise a child to speech communication through the challenge of credibility, to apply techniques of spatial organization of communication; main contents stage – the ability to deploy and maintain contact by initiating a conversation subject and an initiative of the child, dynamic change of communicative positions of the contact participants; directing the conversation in the right direction, using techniques of adjusting, feedback, emotional impact, spatial organization of communication; directing skills and technology of pedagogical speech to performance of speech influence, solving of professional communicative problem; the final stage as the successful completion of a contact includes the ability to summarize the topic under discussion, consolidate the established emotional and verbal contacts, their positive effects.

Implementation of interactive contact provides the ability to cause in children the desire to act together; use verbal contact with the purpose of teaching and speech, communicative speech acts; organize verbal contact during a joint practice with the aim of teaching children verbal communicative interaction; in collaboration implement development of different types of children's activities.

РОЗБУДОВА ІМІДЖІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ (на матеріалі соціальних мереж)

М. Мачикова (Київ)

Імідж державних структур та силових відомств у сучасному інформаційному просторі набуває геополітичного статусу, оскільки позиціонує національну психологію, історію кожної окремої нації, унікальні риси національного характеру. В умовах інформаційно-психологічного протиборства актуальною стає проблема розбудови іміджу в Інтернеті, що ґрунтується на мережецентричному принципі формування суспільної думки за рахунок створення добре обізнаних розгалужених мереж незалежно від їхньої географічної віддаленості. Розбудова іміджу державних структур може бути визначена як результат цілеспрямованого формування соціальної перцепції.

Поняття «соціальна перцепція» запропонував Дж. Брунер у 1947 році під час розробки так званого «нового погляду» (New Look) на сприйняття. У цьому контексті імідж став визначатися як різновид образу, що виникає в результаті соціального пізнання (Б. Ломов), суб'єктивна картина світу або його фрагментів, включаючи самого суб'єкта, інших людей (Я. Український), просторове оточення та тимчасова послідовність подій (В. Зінченко, Б. Мещеряков); результат психічного відображення того чи іншого об'єктивного явища, в процесі якого можливі перетворення вихідної інформації (Є. Перелигіна).

Особливої актуальності формування механізмів соціальної перцепції набуває в періоди кризових психологічних станів суспільства та інформаційно-психологічного протиборства. Прикладом чому став аналіз сприйняття образів українського та російського військовослужбовців у соціальних мережах під час російсько-українського конфлікту 2014-2015 років. На основі асоціативного й рецептивного експериментів було визначено глибинні моделі зв'язків і взаємин, що склалися в носіїв української та російської культур, щодо позиціонування парадигми *український військовослужбовець (свій) – російський військовослужбовець (чужий)* – для картини світу відвідувачів соціальних мереж-українців, *російський військовослужбовець (свій) – український військовослужбовець (чужий)* – для відвідувачів соціальних мереж-росіян.

У результаті експерименту було отримано такі дані: ставлення українців та росіян до військових

UKRAINIAN AND RUSSIAN SERVICEMEN IMAGE BUILDING IN INTERNET SERVICE AS A RESULT OF SOCIAL PERCEPTION (based on social networks data)

Mariia Machikova (Kyiv)

The image of government and law enforcement agencies in the modern information space acquires geopolitical status as it positions national psychology, the history of every single nation, the unique features of the national character. In terms of information and psychological confrontation the problem of online image building becomes relevant. It is based on the netcentricity principle of public opinion formation by creating extensive knowledgeable networks independently of their geographic distance. In this study, state institutions image building is seen as the result of purposeful formation of social perception

The concept of «social perception» was offered by John Bruner in 1947 during the development of so-called «new look» on perception. In this context, the image is defined as the result of social cognition (B. Lomov), the subjective picture of the world or its fragments, including the subject, other people, the environment and temporary sequence of events (V. Zinchenko, B. Meshcheriakova); the result of mental reflection of an objective phenomenon; during which the initial information conversion is possible (E. Perelygina);

Social perception formation mechanisms acquire particular relevance during crisis psychological states and information and psychological confrontation. It can be exemplified by the analysis of perception of Ukrainian and Russian servicemen in social networks during the Russian-Ukrainian conflict of 2014-2015. On the bases of association and reception experiments the profound models of connections and relationships formed among representatives of Ukrainian and Russian cultures were specified. These models position a Ukrainian soldier as a friend and a Russian soldier as a foe to the Ukrainian social networks users while they position a Russian serviceman as a friend and a Ukrainian one as a foe to Ukrainian social networks users.

In the course of the experiment the following data were obtained: the attitude of Ukrainian and Russian people to the servicemen of the enemy country is largely formed on the basis of specific sensory interpretation, which proves inability (unwillingness) to make an abstract logical analysis of the situation between Ukraine and Russia. Ukrainian respondents offer a wider range of Russian soldier image interpretations, a significant number of responses (67%) belong simultaneously to different thematic groups, which is the evidence of attempts

країни-противника значною мірою формується на основі конкретно-чуттєвої інтерпретації, що є свідченням неможливості (небажання) зробити абстрактно-логічний аналіз ситуації, яка склалася між Україною й Росією. Українські респонденти пропонують більш широку палітру інтерпретацій образу російського військовослужбовця, значна кількість відповідей (67%) одночасно належить до різних тематичних груп, що є свідченням спроби розібратися у воєнно-політичній ситуації, яка склалася, критично її оцінити. У когнітивній картині світу українських відвідувачів соціальних мереж відбувся злам стереотипу «російський військовослужбовець – колега, такий самий, як і ми, захисник Вітчизни», його замінив образ ворога або особистості, що була зомбована пропагандою.

У російській когнітивній картині світу образ українського військовослужбовця сприймається більш схематично: він представлений особистістю, що змушена виконувати накази влади, інші мотиви майже не зазначаються респондентами. Цей факт свідчить про відсутність критичного ставлення до російсько-українського конфлікту відвідувачів російських соціальних мереж.

Одним із провідних завдань розбудови медіапростору України стає формування позитивного іміджу українського військовослужбовця в соціальних мережах, що може бути здійснено за допомогою таких технологій: створення асоціативних рядів позитивної конотації, позиціонування образів героїв-військовослужбовців, апеляція до історичних та національних цінностей; актуалізація мотивів самореалізації під час пропагування служби у Збройних Силах України.

to understand the military and political situation, evaluate it critically. In cognitive picture of the world of Ukrainian social network users the stereotype of «Russian soldier» has been broken. A Russian serviceman is no longer perceived as a colleague or a defender of the Motherland». This image has been replaced by the perception of a Russian soldier as an enemy or a person, who was brainwashed by propaganda.

In Russian cognitive picture of the world a Ukrainian soldier is perceived more schematically: he is represented as the person who has to carry out the orders of the authorities, other motives are hardly indicated by the respondents. This fact indicates the absence of critical attitude of Russian social networks users to the conflict between Russia and Ukraine.

One of the main tasks of the development of Ukraine's media space is the formation of positive image of the Ukrainian serviceman in social networks, which can be achieved by means of the following technologies: formation of associative arrays of positive connotation, positioning of images of hero-soldiers, appeal to the historical and national values; actualization of self-realization motives while promoting service in the Armed Forces of Ukraine.

ПСИХОЛОГО-ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ У ПРОФЕСІОГРАМІ МАГІСТРА ВИЩОЇ ШКОЛИ

І. Мельникова (Київ)

Складність психолого-лінгвістичної підготовки викладача вищої школи обумовлена, на нашу думку, масштабністю цього складного і різноманітного поняття. На жаль, у нас склалася така система освіти викладачів вищої школи, у тому числі і магістерського рівня, що не забезпечує відповідної психолого-лінгвістичної, тобто високої професійно-комунікативної підготовки. Посібники, програми, докторські та кандидатські дисертації, монографії за роки розвитку психолінгвістики чітко визначили, крім деяких інших, дві відмінні риси психолого-лінгвістичної підготовки – дієвість і загальність.

У зв'язку з цим вирішення заявленої проблеми ми вбачаємо у діалектичній єдності двох напрямків – методичного (практичного) і методологічного (теоретичного). Однобічне захоплення одним із основних напрямків є порушенням провідного принципу вузівської дидактики – науковості.

Разом з тим, простежити взаємопроникнення практичної та теоретичної підготовки майбутнього викладача навіть у найзагальніших рисах, використовувати напрацьований в науці і практиці комплекс методів, засобів, форм, технологій психолінгвістичного вдосконалення у професійній діяльності, визначити його систему і структуру – все це розраховано на зусилля багатьох фахівців різного профілю.

Проектуючи вищу школу майбутнього, вже сьогодні необхідно визначити і намітити сучасні та надійні наукові позиції. На цей час, в тому числі і в рамках X Міжнародної науково-практичної конференції «Психолінгвістика в сучасному світі», здійснюється успішна спроба спроектувати сучасну освіту педагога і представити психолого-лінгвістичні аспекти його професійної діяльності.

Час вимагає розширити обсяг спеціальних компетенцій і розвинути у майбутнього педагога психолінгвістичні здібності. На жаль, поки що в університеті переважає масове теоретичне навчання, котре гальмує процес формування внутрішньої готовності до досконалого виконання гуманістичної функції в педагогічній праці. Так, спостереження в період педагогічної практики дозволяють зробити висновок про те, що форми і прийоми психолого-лінгвістичного впливу студентів (магістрантів)-практикантів досить бідні, одноманітні, а часом і неадекватні стосовно сформованим ситуаціям. Безпорадно виглядає

PSYCHOLOGICAL AND LINGUISTIC ASPECTS IN PROFESSIOGRAM OF HIGH SCHOOL MASTER

Iryna Melnykova (Kyiv)

We think, the complexity of psycho-linguistic training of high school teachers is due to the scale of this complex and diverse concept. Unfortunately, we have such a system of high school teachers' education, including master's level, which does not provide proper psycho-linguistic, i.e. high professional and communicative training. During the years of psycholinguistics development, manuals, programs, candidate and doctoral theses, monographs clearly defined, besides some others, two distinctive features of psychological and language training – effectiveness and universality.

Therefore, we think the solution of the problem is dialectical unity of two directions – methodical (practical) and methodological (theoretical). One-sided interest in one of the main directions is a violation of university education leading principle of scientificness.

At the same time, there is a need in efforts of many professionals in various fields: to trace the interpenetration of practical and theoretical training of future teacher; to use complex of accumulated in science and practice methods, tools, forms, technologies of psycholinguistic improvement in professional activity; to determine its system and structure.

When projecting higher school of the future, we have to define and identify modern and reliable scientific positions. Nowadays, and within the framework of X International scientific-practical conference «Psycholinguistics in the modern world», many researchers attempt to design modern education of pedagogue and to present psychological and linguistic aspects of his professional activity.

Time requires to expand the amount of special competencies and to develop psycholinguistic abilities of future teacher. Unfortunately, in university theoretical training prevails, which slows down the formation of inner readiness for perfect execution of humanistic function in pedagogical work. Thus, the observations during teaching practice lead to the conclusion that forms and methods of psycho-linguistic influence of students (undergraduates)-trainees are quite poor, monotonous and irrelevant to the situation sometimes. Such teacher is helpless in the classroom and during any communication, who is unable to capture the subtle changes in the emotional sphere, does not have the ability for instant competent and professional reaction, as well as the ability to design accurately his activities. That is why

такий педагог в класі, аудиторії, будь-якому спілкуванні, якщо він не здатний тонко вловлювати зміни в емоційній сфері, не наділений здібністю миттєво і професійно грамотно реагувати, а також умінням точно спроектувати свою діяльність. Ось чому такий актуальний в університетських аудиторіях тренінг психотехніки, починаючи з перших курсів, як обов›язковий програмний матеріал.

Професія педагога – мовна, проте в існуючій практиці відбору абітурієнтів не приділяється увага професійним ознакам: тембру голосу, широті його діапазону, виразності, емоційності, звучності, готовності до значно більших голосових мовних навантажень. Виникає риторичне запитання: хто і які навчальні дисципліни допомагають майбутньому викладачеві економно користуватися голосом, професійно їм управляти і попереджати у зв›язку з цим професійні захворювання, у тому числі мовного апарату?

Університетська освіта покликана дати майбутньому педагогу, в нашому контексті магістрантові, різнобічну науково-теоретичну підготовку, яка забезпечить йому подальше самостійне професійне вдосконалення. На жаль, аналіз наукових досліджень і практичного досвіду свідчить про те, що психолого-лінгвістичний аспект ще не посів гідного місця в системі університетської освіти. Спостерігається епізодичність, стихійність, дублювання психолого-лінгвістичної тематики у навчальних курсах філософії, психології, педагогіки, літератури, етики, приватних методик та ін.

Інтеграції та централізації управління психолого-лінгвістичною освітою майбутніх педагогів, її безперервності здебільшого сприяло б створення кафедр психолого-лінгвістичних дисциплін, а також розробка і впровадження психолого-лінгвістичних компетенцій у вимоги професійно-кваліфікаційних характеристик майбутніх педагогів.

psychotechnic trainings are so important in university as a mandatory program material, starting with the first course.

Educator profession is verbal, but in the current practice of entrants' selection, no attention is paid to professional criteria: tone of voice, the breadth of its range, expression, emotion, sonority, preparedness for much greater voice speech loads. A rhetorical question occurs: who and which educational disciplines help future teachers to use the voice efficiently, manage it professionally and prevent occupational diseases, including such of the speech apparatus?

University education aims to give future teachers (undergraduates in our context) diverse scientific and theoretical knowledge that will provide it further independent professional improvement. Unfortunately, analysis of scientific researches and practical experiences indicates that psycho-linguistic aspect has not occupied a worthy place in the system of university education yet. We can see episodicity, spontaneity and duplication of psychological and linguistic subjects in training courses of philosophy, psychology, pedagogy, literature, ethics, private practices, and others.

We think creation of departments of psychological and linguistic disciplines, as well as psycho-linguistic competencies development and its implementation in future teacher's professional qualification characteristics requirements, could greatly facilitate integration and centralized management of psychological and linguistic education of future teachers and its continuity.

ОСОБЛИВОСТІ ДИСИДЕНТСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ «РАДІО СВОБОДА»

О. Мельникова (Маріуполь)

У Радянському Союзі не всі виступи шістдесятників заборонялися, хоча відбувалися масові арешти української інтелігенції. Існування самвидаву (1965-1972) як провідної форми альтернативної культури відбувся, коли почалися арешти авторів, видавців, організаторів, поширювачів самвидавних видань. В свою чергу, інформація розповсюджувалася за допомоги трансляції дисидентського самвидаву на радіо «Свобода», «Голос Америки», «Бі-Бі-Сі», «Радіо Ватикану».

Дисидентську комунікацію як форму інакомислення досліджували вчені з різних галузей знань. Зокрема, її розглядали А. Грамші, Г. Лукач, Т. Адорно, М. Хоркхаймер, Г. Маркузе, Р. Барт, Г. Моска, М. Фуко, Р. Мертон, Е. Ноель-Нойман, Х. Арендт, С. Давидов, І. Суслов. Самвидавну активність досліджували А. Блюм, А. Струкова, С. Ушакін, О. Обертас, вплив іноземних радіопередач і їх «глушіння» – Т. Горяєва, І. Утєхін, Є. Фінкельштейн, особливості альтернативних медіа – Л. Тимофєєва, А. Струкова, І. Брага.

Один з найвпливовіших альтернативних каналів інформації під час холодної війни було радіо, зокрема «Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода», «Голос Америки», радіо Ватикану, «Бі-бі-сі». Взагалі радянськими спецслужбами було зафіксовано 80 «ворожих» радіостанцій у середині 1950-х рр., що транслювали антирадянську пропаганду та піддавалися «глушінню» (Ремовська, 2014 : 24).

На думку Г. Почепцова, холодна війна між СРСР і США мала три етапи: обмін зовнішніми ударами (класична холодна війна); обмін внутрішніми ударами (громадянська холодна війна); закріплення отриманих результатів (Почепцов, 2012 : 45).

Особливою популярністю користувалося «Радіо Свобода», українська редакція якої сформувалася у 1954 з емігрантів Радянського Союзу. Крім того, збирали емігрантів, що проживали в Німеччині чи США, проводили прес-конференції та намагалися давати різноманітну інформацію та різні погляди. Радіо існувало за рахунок фінансування з боку ЦРУ «Амкомбліб», яке надходило до розвідувального управління за статтею щорічних асигнувань Конгресу (Sosin, 1999 : 14). Формальний зв'язок зі спецслужбою США проіснував до 1973 року, поки про це не дізналися американські ЗМІ, зокрема «Washington Post», «Times», «CBS».

FEATURES OF DISSIDENT COMMUNICATION IN SOVIET UKRAINE BY THE EXAMPLE OF «RADIO LIBERTY»

Olena Melnykova (Mariupol)

The Soviet Union banned performances of the sixties; there were mass arrests of Ukrainian intellectuals. The existence of samizdat (1965-1972) as the leading forms of alternative culture took place when began to be arrested authors, publishers, organizers, circulating samizdat editions. In its turn, the information distributed with the help of dissident samizdat broadcast on the «Radio Liberty», «Voice of America», «BBC», «Vatican Radio».

Dissident communication as a form of dissent was studied by scientists from various disciplines. In particular, it is viewed by A. Gramsci, G. Lukacs, T. Adorno, M. Horkheimer, H. Marcuse, H. Barth, G. Mosca, M. Foucault, R. Merton, E. Noelle-Neumann, H. Arendt, S. Davydov, I. Suslov. Samizdat investigated by A. Blum, A. Strukov, S. Ushakin, O. Obertas, the impact of foreign radio broadcasts and their «jamming» researched by T. Goryaeva, I. Utyehin, E. Finkelstein, especially the alternative media examined by L. Timofeev, A. Strukov, I. V. Braga.

One of the most influential alternative channels of information during the Cold War was radio, including «Radio Free Europe / Radio Liberty», «Voice of America», «Vatican Radio», «BBC». Generally Soviet secret services were registered 80 «enemy» radio stations in the mid-1950s. Which broadcast anti-Soviet propaganda and subjected to «jamming» (Removska, 2014 : 24).

The Cold War between the USSR and the US had three stages: foreign exchange blows (classic Cold War); exchange blows internal (civil cold war); consolidation of the results (Pocheptsov, 2012 : 45).

«Radio Liberty» was popular; its Ukrainian editorial board was formed in 1954 immigrants from the Soviet Union. In addition, collecting immigrants living in Germany or the United States held a press conference and tried to give different information and different views. Radio existed funded by the CIA «Amkomlib» which reported to the Intelligence section of the annual appropriations by Congress (Sosin, 1999: 14). Formal relationship with US intelligence existed until 1973, while it does not know about the American media, including the «Washington Post», «Times», «CBS».

To combat foreign radio stations fought the Soviet Union in two ways: first, the «jamming» of radio and secondly – counter-propaganda in the media. For the «jamming» was used protection of radio, consisting of two thousand transmitters. In Ukraine the information

Для боротьби з іноземними радіостанціями Радянський Союз боровся двома шляхами: по-перше, «глушіння» радіосигналів, а по-друге, – контрпропаганда в ЗМІ. Для «глушіння» була використана система радіозахисту, що складалася з двох тисяч передавачів. В Україні інформація «ворожих» радіостанцій без перешкод передавалася на 20-40 хвилях в західних та південних областях, особливо в сільській місцевості легко можна було налагодити потрібну хвилю. Крім того, були радянські радіостанції встановлення перешкод, відомі як РПП. Також «заглушували» «Радіо Свобода» за допомогою радіостанцій, які працювали на тих частотах чи близьких до них офіційні радянські радіостанції за умови більш потужного сигналу (Ремовська, 2014 : 27).

На думку Мікконана, унікальною особливістю «Радіо Свобода» була його редакційний колектив та автори повідомлень, який повністю складався з радянських емігрантів. Це допомагає зрозуміти свою аудиторію набагато краще. «ЦРУ» під егідою станції судилося вплинути на Радянську громадську думку і масову свідомість. Підривна роль ЦРУ забезпечувала радянську аудиторію інформацією про внутрішні справи Радянського Союзу (Mikkonen, 2010 : 248).

Присутність альтернативного медіа, зокрема «Радіо Свобода» допомагала людям підтримувати свою етнічну ідентичність на відміну від радянських радіостанцій, де на засадах інтернаціоналізму створювався єдиний образ громадянина. У своїх програмах «Радіо Свобода» повідомляло радянську аудиторію про особливості західного життя, що західні робітники можуть купити з їх заробітної плати, як було організовано їх дозвілля (Mikkonen, 2010 : 251).

Ремовська О. Говорить Радіо Свобода. Історія української редакції / О. Ремовська. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2014. – 163 с.

Почепцов Г. Контроль над розумом / Г. Почепцов. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – 350 с.

Sosin G. Sparks of Liberty : An Insider's Memoir of Radio Liberty / G. Sosin. – Penn State Press, 1999. – 313 p.

Mikkonen S. Radio liberty– the enemy within? The dissemination of western values through us cold war broadcasts. In Europe / S. Mikkonen // Cross-cultural dialogues between the West, Russia, and Southeastern Europe. – Uppsala University Press, 2010. – pp. 243-257.

«enemy» radio stations without interference waves passed 20-40 in the western and southern regions, especially in rural areas it was easy to establish the right moment. In addition, by establishing Soviet radio interference, known as EPA. Also «jamming» «Radio Liberty» through the radio stations that worked on those frequencies close to them or Soviet official radio station provided a more powerful signal (Removska, 2014: 27).

The unique feature of «Radio Liberty» was his editorial staff and authors messages, which consisted entirely of Soviet immigrants. This helps to understand the audience better. «Radio Liberty, a CIA-sponsored station destined to affect Soviet popular opinion and people's minds, thus became a crucial tool of Western intelligence. Its subversive role included providing the Soviet audience with information about Soviet internal affairs» (Mikkonen, 2010 : 247).

The presence of alternative media, especially «Radio Liberty» helped people to maintain their ethnic identity in contrast to the Soviet Union, where the principles of internationalism created a single image of the citizen. In his program «Radio Liberty» informed its Soviet audience about features of Western life, showed how Western workers lived, what they could buy with their salary, how their leisure was spent (Mikkonen, 2010 : 251).

Removska, O. (2014). *Said Radio Liberty. History of Ukrainian edition*. Kyiv : Type. House «Kyiv-Mohyla Academy» [in Ukrainian].

Pocheptsov, G. (2012). *Mind control.* Kyiv : Type. House «Kyiv-Mohyla Academy» [in Ukrainian].

Sosin G. Sparks of Liberty : An Insider's Memoir of Radio Liberty / G. Sosin. – Penn State Press, 1999. – 313 p.

Mikkonen S. Radio liberty– the enemy within? The dissemination of western values through us cold war broadcasts. In Europe / S. Mikkonen // Cross-cultural dialogues between the West, Russia, and Southeastern Europe. – Uppsala University Press, 2010. – pp. 243-257.

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОВОЛОДІННЯ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ФРАЗЕОЛОГІЗМАМИ

І. Мисан (Переяслав-Хмельницький)

Фразеологізми є специфічними мовними формулами, картинами світу із закодованою інформацією про минуле наших предків, їхній спосіб сприйняття світу та оцінку всього сущого. Фразеологічні одиниці (далі – ФО) передають неосяжний світ людських почуттів, вражають точністю асоціацій між природою, звичайними життєвими фактами та людською поведінкою, нашими емоціями й вчинками. Незважаючи на психолінгвістичне походження й досить динамічне соціальне функціонування фразеологічних одиниць у мовленні людини, ці оперативні мовленнєві одиниці залишаються до цих пір малодослідженою проблемою в психолінгвістиці.

Особливий інтерес для психолінгвістики представляє те, як відбувається процес оволодіння й реальне володіння фразеологізмами дітьми дошкільного віку. Фразеологізми – надслівні, семантично цілісні, відносно стійкі (з допущенням варіантності), відтворювані й переважно експресивні одиниці, які виконують характеризуючо-номінативну функцію. Фразеологічне значення – специфічне, узагальнено цілісне значення, місткіше й багатше порівняно зі значенням лексем і характеризується домінуванням конотативного, або експресивно-емоційного аспекту (Фразеологічний словник, 1993).

Д. Б. Ельконіним, С. Л. Рубінштейном, а пізніше Є. В. Ільєнком неодноразово було зауважено, що виникла можливість злиття предметного змісту образу одного об’єкта з предметним змістом образу другого об’єкта, яке обумовлене процесуальністю уяви, спричиняє розвиток метафоричності мовлення. Саме метафоричність мовлення, як здатність людини/дитини розуміти та вживати слова або вирази в переносному значенні, *тобто не в прямому, а в образній номінації, характерній для фразеологізмів.*

Розуміння значення фразеологізмів Л. О. Калмикова пов’язує із здійсненням у дитини смислового й системного розвитку слів, засвоєнням дошкільником денотативного та конотативного значень; поступальним оволодінням фразеологічним значенням, яке постає в дитини індивідуальним надбанням внаслідок опанування метафоризацією вільного словокомплексу (переінтеграції сем), цілісної семантики ФО, але незалежної від контексту. Оволодіння фразеологічним значенням дошкільниками

PSYCOLIGUISTIC FEATURES OF MASTERY IDIOMS BY PRESCHOOL CHILDREN

Inna Mysan (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

Idioms are specific language formulas, pictures of the world coded information about the past of our ancestors, their way of perceiving the world and evaluation of everything. Phraseological units (further FU) transmit a vast world of human emotions, strike up associations between nature, ordinary life facts and human behavior, our emotions and actions. Despite of psycholinguistic origin and very dynamic social functioning of idioms inhuman speech, these operational units of speech are still not researched enough in psycholinguistics.

The particular interest to psycholinguistics represents the fact, how the process of learning and real mastery of phraseology actualizes by preschool children. Phraseological units are over words, semantically coherent, relatively stable (with the assumption of variance), mostly expressive units that perform describing nominative function. Idiomatic meaning is a specific, generalized integral value broaden and richer in comparing meaning of the lexemes and is characterized by the dominance of connotative, emotional or expressive aspect (Praseological dictionary, 1993).

D. B. Elkonin, S. L. Rubinstein and later E. V. Ilienko repeatedly noted that there is a great possibility of the merger of subject matter of the image of one object with substantive content of the other image of the object that is caused by processuality of imagination, leads to the development of metaphorical speech. The metaphorical speech as the ability of human / child to understand and use words or expressions in a figurative sense, that is not in direct but in figurative category, typical for phraseology.

Understanding of phraseological meaning L. O. Kalmykova relates to providing in child of semantic and systemic development of words, learning by preschooler of denotative and connotative meanings; progressive mastery of phraseological value that appears in child’s personal property as a result of mastering the metaphorization of free word complex (reintegration of sems), integrated FU semantics, but independent from context. Mastering of phraseological meaning by preschoolers is substantiated by the specifics of this matter, richer and broader in comparing with lexemes meaning, and also with features of understanding the dominant in it connotative, expressive or emotional aspect. Dynamism of FU extends stylistically-semantic possibilities of its adaptation to different conditions of educational work in kindergartens and different types of discourse.

обумовлено специфікою цього значення, багатшого й місткішого порівняно зі значенням лексем, а також з особливостями розуміння домінуючого в ньому конотативного, або експресивно-емоційного аспекту. Динамізм ФО розширює стилістично-смислові можливості її адаптації в різних умовах освітньої роботи ДНЗ і в різних видах дитячого дискурсу.

Дослідження дитячого мовлення психолінгвістичної спрямованості засвідчують, що дошкільники здатні адекватно сприймати й виражати у висловах емоційність і оцінку, які є складовими структури фразеологічного значення. Зокрема, діти старшого дошкільного віку спроможні надавати оцінку оточуючому, виражаючи її за допомогою емоційно-забарвлених засобів мови; в них динамічно починає актуалізовуватися оцінна й пояснювальна функції слова. У цьому віці удосконалюються параметри експресивних ознак мовлення, його диференційованості та узагальнення експресії. В механізмах розвитку розпізнавання й розуміння дітьми емоцій, викликаних ФО, істотну роль починають відігравати вербальні функції; вони оволодівають поступово розумінням слів й стійких словосполучень, що виражають емоції, спроможні розпізнати емоційні стани, експліковані засобами слів і висловлювань, що мають фразеологічне значення.

Фразеологічний словник української мови : В 2 кн. – К. : Наукова думка, 1993.

The study of children's speech in psycholinguistic area shows that preschoolers are able to perceive adequately and express in expressions their emotions and evaluation, which are components of idiomatic meaning structures. In particular, senior preschoolers are able to provide an assessment of others, expressing it with emotionally colored means of language; they rapidly began to update the evaluative and explanatory function of a word. In this age are improved the parameters of expressive features of speech, its differentiation and synthesis of expression. In developmental mechanisms to recognize and understand emotions by children caused by FU, a significant role began to play verbal functions; they gradually acquire an understanding of words and set phrases, which express emotions, are able to recognize emotional states, explicated by words and expressions that have phraseological meaning.

Frazeologichniy slovnik ukraïnskoï movi (1993). Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДТВОРЕННЯ РОЗМОВНОЇ ТА ПОБУТОВОЇ ЛЕКСИКИ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖЕРОМА ДЕВІДА СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ»

Н. Михальчук, Е. Івашкевич (Рівне-Київ)

Актуальним й досі залишається вивчення особливостей перекладу певним фахівцем окремого літературного твору. У даній праці буде проаналізовано переклад роману Джерома Девіда Селінджера «Над прірвою у житі», зроблений Олексою Логвиненком.

Стосовно перекладу розмовної та побутової лексики в науковій літературі (Л. В. Коломієць, В. Н. Коміссаров, Р. К. Мін'яр-Бєлоручев, В. Д. Радчук, Т. О. Фесенко, О. Д. Швейцер) виокремлюють наступні *перекладацькі стратегії*: включення в текст додаткових елементів (авторські вкраплення у перекладі); опущення елементів, надлишкових з точки зору іншомовного читача; перетворення смислової структури слів і виразів; компромісні перекладацькі рішення; використання адекватних замін (інтерпретація, антонімічний переклад, компенсація і т.д.); знаходження функціонального аналога; суто авторський переклад.

У перекладі роману зустрічаються різні стратегії перекладу. Найчастіше О. Логвиненко використовує стратегію «знаходження функціонального аналога». Дана стратегія передбачає використання перекладачем розмовного варіанту лексеми, або її перекладу як сленгу, вульгаризму, жаргонізму, лайливого слова, просторіччя, арго тощо.

Як *розмовний вираз* перекладає Олекса Логвиненко наступні словосполучення: **«all that David Copperfield kind of crap» – «всю оту муру в дусі Девіда Копперфілда»**; **«my whole goddam autobiography or anything»** перекладається **«свою триклятущу біографію»**. Отже, вживання автором першотвору **«or anything»** наприкінці речення додає ефекту експресивності, емоційності, афективного наголосу; подібно до слова «goddam» перекладається «stupid»: **«…on top of that stupid hill» – «а надто на вершечку отої триклятущої гірки»**; **«corny-looking or something»** перекладає О.Логвиненко як **«недорого вдягнена»**; речення **«It cost him damn near four thousand bucks»** перекладається як **«Вгатив у неї, кляту, мало не всі чотири тисячі»**. Слово «кляту», яке є розмовним, перекладач вживає з метою максимального наближення ситуації твору до розмовної української мови.

У тексті перекладу зустрічається досить багато *побутових слів*, які в оригінальному творі

PSYCHOLINGUISTIC ASPECTS OF THE EXPLICATION OF COLLOQUIAL AND EVERYDAY VOCABULARY IN TRANSLATION OF THE NOVEL «THE CATCHER IN THE RYE» BY JEROME DAVID SALINGER

Nataliia Mykhalchuk & Ernest Ivashkevych (Rivne – Kyiv)

It is actual nowadays to study the peculiarities of novels translation by the interpreter. We've analyzed the translation of the novel «The Catcher in the Rye» by Jerome David Salinger» made by Oleksa Lohvynenko.

So, according to the translation of colloquial and everyday vocabulary in the scientific literature (researches done by L. V. Kolomiyets, V. N. Komissarov, R. K. Min'yar-Byeloruchev, V. D. Radchuk, T. O. Fesenko, O. D. Shveytser and others), there are such strategies of the translation of novels: the inclusion of additional elements into the text (author's inclusions into the translation); the omission of items which are non-productive as the reader thinks; the transformation of the semantic structure of words and phrases; compromise solution in the translation; the usage of adequate replacements (interpretation, antonymic translation, compensation); finding functional equivalents; the author's translation.

In the translation of the novel there are different strategies of translation. More often O. Lohvynenko uses a strategy «finding out the functional analogue». This strategy anticipates the usage by the interpreter the spoken version of the word, or its translation as slang, vulgarism, jargon, curse (лайливе слово), colloquial word, argot (арго).

As colloquial word combinations Oleksa Lohvynenko translates such sentences: **«all that David Copperfield kind of crap» – «всю оту муру в дусі Девіда Копперфілда»**; **«my whole goddam autobiography or anything»** translates as **«свою триклятущу біографію»**. So, Jerome David Salinger uses **«or anything»** at the end of the sentence to add the effect of expressivity, emotionality, affective stress; like the word «goddam» Oleksa Lohvynenko translates «stupid»: **«…on top of that stupid hill» – «а надто на вершечку отої триклятущої гірки»**; **«corny-looking or something»** is translated as **«недорого вдягнена»**; the sentence **«It cost him damn near four thousand bucks»** is translated as **«Вгатив у неї, кляту, мало не всі чотири тисячі»**. The word «кляту», which is a colloquial one, Oleksa Lohvynenko uses with the purpose to approach the situations from the text as close as it can be to the spoken Ukrainian language.

In the translation of Oleksa Lohvynenko there are a lot of words which denote everyday vocabulary.

позначаються загальнорозмовною лексикою. Наприклад, «…**his big horny-looking nails**» перекладається як «**Не нігті, а кігті!**» Ще один приклад речення із лексемою «**horny**»: «**I was feeling pretty horny. I have to admit it**» – «**Ніде правди діти: з голови не йшли кляті жінки**». Також нерідко О.Логвиненко вживає лайливі слова у перекладі. «**They don't do any damn**» перекладається як «**Проклят буду**».

З урахуванням стратегії «знаходження функціонального аналога» О.Логвиненко відтворює *сленг* в українському перекладі. Вираз «**some hotshot guy**» перекладається «**такий собі хвацький жевжик**». В тексті Дж. Д. Селінджера досить багато речень із лексемою «**horse**». Всі вони перекладаються О. Логвиненком, виходячи зі значення сленгу «тупий», «дурень».

У тексті оригіналу та в перекладі зустрічаються випадки використання *жаргону*. Вираз «**for God's sake**» перекладається Олексою Логвиненком як «**трясця їхній матері!**», використовуючи жаргон (загальновживаним перекладом цього висловлювання є «заради всього святого!»).

Іншою стратегією, яку використовує О. Логвиненко у перекладі, є стратегія «суто авторський переклад». Суто авторська стратегія перекладу спрямована на досягнення досить важливої мети професійної діяльності перекладача, а саме відображення експліцитних та імпліцитних значень першотвору з метою збереження щонайбільшої свободи інтерпретації. Наприклад, **«lousy childhood»** перекладається О.Логвиненком як **«безголове дитинство»**. Переклад даного словосполучення О. Логвиненком будемо вважати *непрямим перекладом із привнесенням авторського смислу*, адже прямим перекладом цього словосполучення мало б бути «нікчемне дитинство» чи «паршиве, «гидотне, «дряне дитинство» тощо.

For example, «…**his big horny-looking nails**» is translated as «**Не нігті, а кігті!**». Other example with the word «**horny**» is: «**I was feeling pretty horny. I have to admit it**» – «**Ніде правди діти: з голови не йшли кляті жінки**». So often Oleksa Lohvynenko uses words denoting ***curse***. «**They don't do any damn**» is translated as «**Проклят буду**».

According to the strategy «finding out the functional analogue» Oleksa Lohvynenko translates ***slang***. Word combination «**some hotshot guy**» is translated «**такий собі хвацький жевжик**». In the novel «The Catcher in the Rye» there are a lot of sentences with a word «**horse**». All of them are translated by Oleksa Lohvynenko in accordance with the meaning of slang «тупий», «дурень».

In the novel «The Catcher in the Rye» and in its translation there are some cases of using ***jargon***. The expression «**for God's sake**» is translated by Oleksa Lohvynenko as «**трясця їхній матері!**», using jargon (generally employed variants of this expression is «заради всього святого!»).

Another strategy which Oleksa Lohvynenko uses in his translation is «the author's strategy of translation». It is directed on the achievement of the most important goal of professional translation, such as displaying implicit and explicit meanings of the original text in order to preserve maximum freedom of interpretation. For example, **«lousy childhood»** is translated by Oleksa Lohvynenko as **«безголове дитинство»**. It was used «the author's strategy of translation» because the explicit translation is «нікчемне дитинство» or «паршиве, «гидотне, «дряне дитинство».

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПРЕСИВНОЇ ДИСЛАЛІЇ В ДІТЕЙ

В. Мілінчук (Луцьк)

Існує низка мовленнєвих порушень у дітей, що суттєво впливають на продукування й розуміння мовлення. Одним із найсерйозніших комунікативних порушень, описаних у працях із мовної патології, є дислалія (алалія), що представляє дефіцит під час виробництва звуків. Попри широке визнання проблеми, досі не існує загальноприйнятого підходу до психолінгвістичної корекції цього розладу. Відтак виникає нагальна потреба, по-перше, у всебічному дослідженні порушення, а, по-друге, в дотриманні конкретної процедури в терапії чи-то лікуванні розладу.

Ця праця є спробою пролити світло на проблему дислалії шляхом узагальнення деяких підходів до її тлумачення. Порушення аналізовано з психолінгвістичної позиції, яка бере до уваги і теоретичне підґрунтя, й емпіричні розвідки в галузі. Це дослідження покликане теоретично проаналізувати явище й оцінити вироблені підходи, запропоновані іншими вченими. Низка авторів визначають лексичний і семантичний аспект, тобто значення слова як головну перешкоду, з якою стикається дитина з розладом. Інші дослідники меншою мірою зосереджені на виявленні причин, фокусуючись натомість на виробленні позамовних передумов покращення мовних навичок дитини з відхиленням.

Результатом низки асоціативних експериментів, проведених Т. Нестеровою, О. Федосовою (2014) є висновок про те, що дітям з експресивною алалією бракує динамічного структурування значення слова, що негативно впливає на групування слів на основі значення в межах ментального словника. Це стосується всіх частин мови, де діти демонструють слабкий рівень логічного зв'язування з іншими частинами мови на рівні висловлювання. Найпоширенішим способом покращення ситуації є тренування артикуляції звуків, збагачення словника на основі гри.

Головні етапи корекції дислалії за методом А. Ігнатьєва (2014) охоплюють а) демонстрування й називання предметів; б) формування початкових навичок мовлення в діалогічному спілкуванні; в) навчання продукування висловлювань; г) формування комунікативних навичок й породження зв'язного мовлення. Метод засвідчив свою ефективність через загальне покращення продукційних навичок мовлення.

Серед перспективних напрямів подальшого дослідження дислалії в дітей слід зазначити пошук і визначення, поряд із психолінгвістичними, соціо-

PSYCHOLINGUISTIC FEATURES OF EXPRESSIVE DYSLALIA IN CHILDREN

Volodymyr Milinchuk (Lutsk)

There are a number of disorders in children that impact on speech production and comprehension. One of the most severe communication disorders in the field of language pathology is dyslalia as a speech sound production deficit. While there is wide acknowledgement of the existence of this disorder, no widely accepted framework of its psycholinguistic correction has been adopted yet. Thus there is a growing need, first, to close examining the disease, and secondly, to undertaking a particular therapy or treatment methods.

The paper is an attempt to shed light on the issue of dyslalia as one of the most severe speech disorders in children and generalize some approaches to its understanding. The disorder is analyzed from psycholinguistic standpoint that takes into account both theoretical background and applied studies in the field. Thus this study aims to investigate theoretically the issue and evaluate a set of treatment approaches offered by other scholars. The goal of the research is to analyze thoroughly speech articulation disorder which generally includes two impairments – dyslalia and dysarthria, and to discuss dyslalia. Some authors report that the main difficulty that faces a child with dyslalia is of lexical and semantic origin, i.e. word meaning. Others hold the view that there is a need to focus on the development of extralinguistic prerequisites to improve children's speech skills.

The results of the associative experiments held by T. Nesterova, O. Fedosova (2014) revealed that children with motor dyslalia lack dynamic word meaning structuring which adversely affect word grouping on the basis of meaning in a child's mental vocabulary. The defect covered all parts of speech that represent poor logical ties with other parts of speech. Children did not understand attributive and action connections between words. Therefore, the authors followed descriptive rather than diagnostic terms to describe dyslalia. The most common way of treating dyslalia is to involve small patients into sound articulatory training, enriching vocabulary through playing with the psychologist.

Among the main stages in A. Ignatiev's (2014) training method were a) showing and then naming objects, b) the formation of primary speech skills in conversation, c) training to produce utterances, d) forming communicative skills and coherent discourse production. The method proved to be efficient, since children improved their speech production skills.

One of the most promising areas of future research in the field of dyslalia in children is finding and

прагматичних і етнокультурних чинників упливу на покращення процесів комунікації дітей із експресивною й сенсорною дислалією.

defining social and pragmatic, ethno-cultural, along with psycholinguistic, factors that could influence faster improvement of communicative language skills in children with motor and sensory dyslalia.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І ПРОЦЕСИ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАУКИ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

В. Молодиченко, Н. Молодиченко (Мелітополь)

Одним із завдань сучасної вищої освіти є трансформація і трансляція сучасного наукового знання. При цьому кожен із викладачів вищого навчального закладу, перш за все, повинен бути науковцем, а тоді вже викладачем. Але у вузах все частіше спостерігаються закономірності середньої школи, коли викладач, так само як і вчитель, виконує лише постійно зростаюче навантаження годин, а займатися науковими дослідженнями майже не має часу.

Між тим, у сучасній науковій і освітній практиці є багато цікавих доробок, які здійснюють процеси гармонізації освіти і науки. Про те, що це не одномоментний процес і до нього потрібно готувати свідомість людини, свідчать основні напрями зарубіжних досліджень, які проголошують необхідність змін у сучасній освіті, втілення нового освітнього потенціалу – творчої особистості:

1. Розробка і впровадження системи творчого (латерального мислення), суть якої полягає у використанні оригінальної методики «інтелектуального інсайту» для розвитку в людині здібностей інтуїтивного мислення (Едвард де Боно).
2. Дослідження поєднання навчально-виховного процесу з науковою діяльністю, співвідношення ідеалів та норм науки з ідеалами художньої творчості (Дж. Ален, К. Уілфорд, Р. Дьордер, С. Гросман, М. Кінг та інші).
3. Впровадження ключових філософських концепцій недосконалості і рефлективності в умовах відкритого суспільства в стратегію життя та бізнесу (Дж. Сорос).

Усі ці доробки стали можливими завдяки появі філософії освіти як реалізації теоретично обґрунтованих і практично впроваджених моделей та цінностей гуманітарного знання, які орієнтовані на креативний рівень діяльності, утворюючи підґрунтя для методологічних схем у гуманітарній сфері.

PHILOSOPHY OF EDUCATION AND PROCESSES OF HARMONIZATION OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION

Valentyn Molodychenko & Nataliia Molodychenko (Melitopol)

One of the tasks of modern higher education is transformation and transmission of modern scientific knowledge. Herewith each of lecturers of higher educational establishment, first of all, should be a scientist, and then a teacher. But higher schools increasingly observe patterns of secondary schools, when a lecturer, like a teacher, performs only constantly increasing load of hours, and he practically has no time to conduct a scientific research.

By the way, in modern scientific and educational practice there are many interesting achievements which provide the processes of educational harmonization and science. However, it is not one-stage process and the mind of a person should be prepared to it. This is confirmed by main directions of foreign researches that declare the need for changes in modern education, implementation of the new educational potential – creative personality:

1. The development and implementation of creative thinking system, essence of which is based in using of original method of «intellectual insight» for development in person the intuitive thinking capabilities (Edvard de Bono).
2. The research of educational process is combined with scientific activity, correlation of ideals and norms of science with ideals of art creativity (John Alen, K. Wilford, R. Dorder, S. Grossman, M. King and others).
3. The introduction of key philosophical concepts of imperfection and reflectivity in conditions of open society into the strategy of life and business (John Soros).

These entire works made it possible by the emergence of educational philosophy as a realization of theoretically reasonable and practically implemented models and values of humanitarian knowledge, oriented on creative level of activity, forming a basis for methodological schemes in humanitarian field.

СТИМУЛ ЯК СИСТЕМА ЗВ'ЯЗКІВ ТА ЙОГО АНАЛІЗ В АСОЦІАТИВНОМУ ЕКСПЕРИМЕНТІ

Т. Недашківська, О. Загородня (Житомир)

Найактуальнішою проблемою в лінгвістиці XXI сторіччя є реконструкція мовних картин світу (МКС), дослідження з питань котрої ведуть з діяльнісного, антропоцентричного поглядів у психолінгвістичному, когнітивістському, лінгвокультурному напрямках. Серед найсучасніших досліджень – роботи Т. В. Бісовецької, У. Б. Марчук, О.Я. Сурмач, Н. В. Плотнікової, А. М. Барабулі, І.А. Кожушко та ін. Масштабні психолінгвістичні дослідження продовжують відомі психолінгвістичні школи та осередки (Тверська, Волинська, Переяслав-Хмельницька школи, психолінгвісти Києва, Харкова, Львова, Житомира).

Вивчення суспільно-політичного фрагмента МКС українців здійснюється на основі вільного асоціативного експерименту із залученням авторської інформаційно-комп'ютерної системи «Stimulus», котра розробляється в межах дослідження. Обробка, аналіз та інтерпретація даних за допомогою цієї системи здатні представити комплексний, багатоаспектний, системний аналіз МКС та її складових: денотативного, конотативного шару, окремих концептів (стимулів), структурних зв'язків різного масштабу (від стимулів до зв'язків між стимулами як концептами) тощо. Графічне представлення отриманих результатів наочно демонструє структурний характер МКС, прогнозує потенційний розвиток її складових та динаміку психолінгвістичного значення мовних одиниць, а також надає досліднику можливості різновекторної інтерпретації отриманих даних залежно від конкретних задач. Інформаційно-комп'ютерна система «Stimulus» стає універсальним інструментом, необхідним для проведення досліджень на основі асоціативних експериментів (Загородній, Загородня 2010; 2015).

Комплексний підхід до стимулу як системи зв'язків представлений аналізом денотативного та конотативного елементів значення. Денотативний елемент досліджується через визначення ядерних та периферійних асоціатів стимула із зазначенням індексів яскравості; стратифікування асоціатів за семами, виміру ступеня відхилення асоціативного значення мовної одиниці від лексичного; стратифікування асоціатів за семантичними сферами, визначення актуальних / неактуальних сторін психологічного образу суспільно-політичних слів-стимулів для сьогоденної мовної

STIMULUS AS A LINK SYSTEM AND ITS ANALYSIS IN THE ASSOCIATIVE EXPERIMENT

Tetiana Nedashkivska & Olha Zagorodnia (Zhytomyr)

The reconstruction of the language world view remains actual problem in the linguistics of the XXI-st century. Such research work is being conducted according to the anthropocentric activity approach in psycholinguistic, cognitive and cultural aspects. The works of Ukrainian researchers T. Bisovetska, U. Marchuk, O. Surmach, N. Plotnikova, A. Barabulia, I. Kozhushko and others are the most modern ones in this sphere and a great psycolinguistic research work is constantly provided by the well-known Psycholinguistic Science Societies in Ukraine and Russia. Thus, the Tver Psycholinguistic Society (Russia), Volyn and Pereyaslav-Khmelnytskyi Psycholinguistic Societies (Ukraine), psycholinguists of Kyiv, Kharkiv, Lviv, Zhytomyr are among them.

The study of social and political fragment of the Ukrainian language world view is currently being realized on the free associative basis with the help of authorial Information and Computer Software «Stimulus» developed especially for the research. Processing, analysis and interpreting of the data obtained by the free associative experiment and made with the help of the «Stimulus» reflect a multipurpose system analysis of the language world view including its structural elements such as denotative and connotative layers, the concepts (stimuli) taken separately, structural links on the associative and conceptual levels of the language world view etc. The graphical representation of the results visually demonstrates the world view structure, forecasts its potential development, shows the dynamics of psycholinguistic meaning of lexical units and gives an opportunity to interpret the data according to the specificity of the research goals. The Information and Computer Software «Stimulus» is developed to be a universal tool for the varied research on the basis of associative experiments (Zagorodniy, Zagorodnia 2010; 2015).

The multipurpose approach to the stimulus as a link system is represented by the analysis of the denotative and connotative elements of the stimuli's (cue words') meaning. The denotative element is analyzed via the stating the core and peripheral associations (target words) originated from the stimulus taken with the frequency of their occurrence indices; ranging the target words according to the stimulus's lexico-semantic structural units, measuring the deviations of associative stimulus's meaning from its lexical one; ranging the target words according to

свідомості українців в умовах швидких суспільно-політичних змін.

Конотативний елемент стимулів досліджується через вимір позитивності / негативності асоціатів та асоціативних зв'язків за допомогою виведених та експериментально перевірених шкал оцінок асоціатів та асоціативних зв'язків (Загородня, 2013). Статистичний підрахунок та графічне представлення міри меліоративності / пейоративності стимулів наочно демонструє зміни конотацій стимулів в асоціативному значенні мовних одиниць. Авторами також пропонується удосконалена класифікація асоціативних зв'язків, виведена в практичній роботі з експериментальними даними за допомогою ІКС «Stimulus» на основі усталених класифікацій Д. І. Терехової та Л. В. Кушмар.

Системний підхід до тлумачення стимулів АЕ, кількісний підрахунок часток їх структурних компонентів, ретельний якісний аналіз АП стимулів значно збагачує аналіз психолінгвістичного значення мовних одиниць, породжує нові гіпотези, стимулює виникнення різновекторних досліджень в психолінгвістиці та споріднених галузях.

Загородня О. Ф. Система оцінювання конотативного елементу асоціацій та асоціативних зв'язків / О.Ф. Загородня // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – Вип. 16. – Т. V (167). – С. 28-36.

Загородня О. Ф. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій для обробки даних асоціативних експериментів / О. Ф. Загородня, Ю. В. Загородній // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015 (знаходиться у друці).

Zagorodniy Yu. V. Evaluating the State of Social Group on the Basis of Psycholinguistics Tests and Fuzzy Logic / Yu. Zagorodniy, O. Zagorodnia // Abstarcts of XVI International Conference «PDMU», Yalta. – 2010. – p. 26.

the semantic areas (like parts of the structural frame), analyzing actual and non-actual parts of psychological image of a number of social and political notions in the Ukrainian current language world view. It shows the specificity of the Ukrainian language consciousness that found itself in the dynamic political events.

The connotative element of the stimuli is analyzed via the measurement of positive and negative meaning of both the target words and associative links with the help of the evaluative scales and criteria proved experimentally in the previous research work (Zagorodnia, 2013). Statistical calculation and graphical representation of the evaluative indices of stimuli visually demonstrate changes in the connotative structure of the associative word meaning comparing with the lexical one. We also propose a modified classification of associative links which has been elicited from the well-known classifications of D. Terekhova and L. Kushmar during the ranging the experimental data with the help of the «Stimulus» system.

System approach to the analyzing the cue words (stimuli) in the associative experiment as well as the quantitative measurement of their structural elements and thorough qualitative analysis of associative fields of the stimuli greatly enrich the analysis of psycholinguistic meaning of the language units, generates new hypothesis, enhance new varied research in psycholinguistics and its related branches.

Zagorodnia O. F. Systema otsiniuvannia connotatyvnogo elementu asotsiatsii ta asotsiatyvnykh zviazkiv / O. F. Zagorodnia // Mova i cultura. – K. : Vydavnychyi Dim Dmytra Burago, 2013. – Issue 16. – T. V (167). – p. 28-36.

Zagorodnia O. F. Vykorystannia informatsiyno-kompiuternykh technologii dlia obrobky danykh asotsiatyvnykh eksperymentiv / O. F. Zagorodnia, Yu. V. Zagorodniy // Mova i cultura. – K. : Vydavnychyi Dim Dmytra Burago, 2015 (currently is being published).

Zagorodniy Yu. V. Evaluating the State of Social Group on the Basis of Psycholinguistics Tests and Fuzzy Logic / Yu. Zagorodniy, O. Zagorodnia // Abstarcts of XVI International Conference «PDMU», Yalta. – 2010. – p. 26.

ФОРМУВАННЯ СТИМУЛЬНОГО СПИСКУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВІЛЬНОГО АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Т. Недашківська, С. Самійлик (Житомир)

Вільний асоціативний експеримент (далі – ВАЕ) є одним з найпопулярніших методів у психолінгвістиці, проте він має ряд методологічних та практичних труднощів, як-от розробка стимульного списку. Дослідники по-різному підходять до вирішення цієї проблеми. Дехто з них звертався до словників та фахової літератури (Кушмар, 2011), а також законодавства (Недашківська, 2008), дехто використовував методи шкалування (Кирпонос, 2013), зіставлення (Горошко, 1998) або комплекс методів (Денисевич, 2015). Тому розробка універсальної методики для формування стимульного списку зумовлює *актуальність проблеми*.

Метою дослідження є розробка власної методики формування стимульного списку для проведення ВАЕ.

Оперуючи освітньою лексикою, ми застосували власну методику формування стимульного списку, яка основана на частотності вживання у спеціальній літературі (підручники з педагогіки та законодавство України). Скориставшись різними педагогічними словниками, ми визначили, яка лексика є потенційно вживаною в цих текстах. При цьому ми користувалися функцією пошуку та підрахунку запитуваних слів у тексті, яку пропонують браузер Google Chrome та програма Adope Reader.

Коефіцієнт частотності $К_ч$ на 1 сторінку обчислювався за формулою:

$К_ч = (\Sigma_{в1} : \Sigma_{c1})_1+(\Sigma_{в2} : \Sigma_{c2})_2+\ldots+(\Sigma_{вn} : \Sigma_{cn})_n : n = (К_1 + К_2 + \ldots +К_n) : n,$

де $\Sigma_в$ – сума вживань певного терміна в джерелі n; Σ_c – кількість сторінок у джерелі n; n – кількість проаналізованих джерел; $К_n$ – коефіцієнт частотності уживання в джерелі n.

Деякі освітні поняття мали коефіцієнт частотності більше 1 ($К_ч$>1). Таких понять виявилося 38 (*виховання, виховний, вищий навчальний заклад, діяльність, завдання, знання, інститут, контроль, курс, навчальний, начально-виховний, навчання, наука, науковий, освіта, освітній, педагогічний, підготовка, план, програма, процес, студент, факультет, школа* тощо). На нашу думку, саме ці поняття можуть сформувати стимульний список. Запропонований метод підрахунку $К_ч$ можна назвати *частотним методом*.

Отже, формування стимульного списку може здійснюватися шляхом визначення коефіцієнта

STIMULUS LIST FORMING FOR A FREE ASSOCIATION EXPERIMENT REALIZATION

Tetiana Nedashkivska & Svitlana Samiilyk (Zhytomyr)

A free association experiment (here after – FAE) is one of the most popular methods in psycholinguistics but it has a lot of test operational procedure difficulties like stimulus list working out. Researchers solved the problem in different ways. Some of them used dictionaries and professional literature (Kushmar, 2011), the Laws as well (Nedashkivska, 2008), someone used the scaling method (Kyrponos, 2013), the comparison method (Goroshko, 1988) or the complex of methods (Denysevych, 2015). That is why working out of a universal technique for stimulus list forming dictates *the topicality of the research*.

The aim of the research is working out of the own technique for stimulus list forming for a FAE realization.

Working with educational vocabulary, we employed the own technique for stimulus list forming which is based on a frequency occurrence in professional literature (textbooks on pedagogics and the Laws of Ukraine). Using different pedagogical dictionaries, we defined the potential used vocabulary in those texts. There we used the Google Chrome browser and Adope Reader programme function of searching and calculating the asked words.

The frequency coefficient C_f per 1 page was calculating by formula:

$C_f = (\Sigma_{u1} : \Sigma_{p1})_1+(\Sigma_{u2} : \Sigma_{p2})_2+\ldots+(\Sigma_{un} : \Sigma_{pn})_n : n = (К_1 + К_2 + \ldots +К_n) : n,$

Σ_u for the amount of the term using in the source, Σ_p for the amount of pages in the source *n*, *n* for the amount of the sources, K_n for the frequency coefficient in the source *n*.

Some educational concepts had the frequency coefficient C_f over than 1 (C_f>1). There were 38 of them (*виховання, виховний, вищий навчальний заклад, діяльність, завдання, знання, інститут, контроль, курс, навчальний, начально-виховний, навчання, наука, науковий, освіта, освітній, педагогічний, підготовка, план, програма, процес, студент, факультет, школа,* etc.). In our opinion, just those very words can form the stimulus list. The proposed method can be named *the frequency method*.

Thus, a stimulus list forming can be provided by the frequency coefficient calculating for fixed in professional literature and the Laws educational terms, using popular and easy of access technical means. The frequency method can help to solve the problem of stimulus list forming but the technique must to be perfected. That courses *farther researches*.

частотності вживань зафіксованих словниками термінів у спеціальній фаховій літературі, а також законах України, використовуючи для цього популярні та доступні технічні засоби. Частотний метод може наблизити вчених до розв'язання проблеми формування стимульного списку, але запропонована методика потребує удосконалення. Це й визначає *перспективу подальших досліджень*.

Горошко Е. И. Специфика ассоциативного сознания некоторых групп русскоязычного населения Украины / Е. И. Горошко // Языковое сознание : формирование и функционирование. – М. : Ин-т языкознания РАН, 1998. – С. 186-200.

Денисевич О. В. Лексика реклами в структурі мовної картини світу українців : автореф. дис. ... канд. філол. наук / О. В. Денисевич. – Луцьк : 2015 . – 23 с.

Кирпонос О. О. Проблема формування стимульного списку для проведення асоціативного експерименту (на емпіричному матеріалі) / О. О. Кирпонос // Мова і культура. – 2013. – Вип. 16. – Т. 1. – С. 79-87. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mik_2013_16_1_14.pdf

Кушмар Л. В. Лексика економічної сфери в мовній картині світу українців : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Л. В. Кушмар. – Луганськ : Б.в., 2011. – 20 с.

Недашківська Т. Нові термінологічні поняття у професійній картині світу державних службовців / Т. Недашківська // Новітні тенденції розвитку демократичного врядування : світовий та український досвід : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 30 трав. 2008 р. : у 3 т. / за заг. ред. О. Ю. Оболенського, С. В. Сьоміна. – К. : НАДУ, 2008. – Т. 2. – С. 54-55.

Denysevych, O. V. (2015). Leksyka reklamy v strukturi movnoi kartyny svitu ukraintsiv [Vocabulary of an advertisement in a worldview structure of Ukrainians]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Lutsk [in Ukrainian].

Goroshko, Ye. I. (1998). *Spetsyfika assotsyativnogo soznaniya niekotorykh grupp russkoiazychnogo naseleniya Ukrainy [The specific character of some Russian-speaking groups' consciousness of Ukrainian people]*. Yazykovoye soznaniye: formirovaniye i funktsyonirovaniye – Language consciousness : forming and functioning, 186-200 [in Russian].

Kushmar, L. V. (2011). Leksyka ekonomichnoi sfery v movnii kartyni svitu ukraintsiv [Economical vocabulary in Ukrainian worldview]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Luhansk: B.v. [in Ukrainian].

Kyrponos, O. O (2013). Problema formuvannia stymulnoho spysku dlia provedennia asotsiatyvnoho eksperymentu (na empirychnomu materiali) [The problem of stimulus list forming for a free association experiment realization (on empiric material)]. *Mova i kultura – Language and Culture*, 16 (Vol. 1), 79-87 [in Ukrainian].

Nedashkivska, T. (2008). Novi termonolohichni poniattia u profesiinii kartyni svitu derzhavnykh sluzhbovtsiv [New terms in state servants' professional worldview]. Proceeding from MIIM '08 (Vols. 3): *Novitni tendentsii rozvytku demokratychnoho vriaduvannia: svitovyi ta ukrainskyi dosvid: Innovative tendencies of democratic public administration development.* (54-55). Kyiv: NAPA [in Ukrainian].

ФОРМИРОВАНИЕ ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ ВУЗА В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Г. Новикова (Москва)

Требования к формированию психолингвистической (речевой) культуры студентов вуза в системе непрерывного лингвистического образования вытекают из основных идей непрерывного образования, и основываются на тех же принципах, что и процесс обучения в целом, а развитие системы педагогического образования вписывается в реализацию социальных целей, т.е. ведет к повышению социальной и речевой профессиональной компетентности выпускника.

Поскольку речевая профессиональная компетентность охватывает все сферы личности (потребностно-мотивационную, операционно-техническую, самосознание), формируется в активной деятельности, является промежуточным этапом на пути к профессионализму, то выделенные сферы деятельности и являются критериями профессионального становления речевой личности в системе ее непрерывного образования. От уровня их сформированности зависит эффективность профессионального самоопределения выпускников школ, профессиональная подготовка выпускников вузов и мастерство педагогов.

Результаты проведенного исследования позволили сделать следующие выводы:

1. Переход от отдельных изолированных просветительских тем в обучении студентов к непрерывному модульному лингвистическому образованию, включающему не только междисциплинарное обучение, но и широкую систему внеурочных мероприятий, создает, с одной стороны, информационный фонд необходимых сведений, с другой, – закладывает основу, формирующую психолингвистическую культуру обучающихся.

2. Подтверждена не только необходимость, но и возможность: во-первых, создания оправдавшей себя системы непрерывного лингвистического образования; во-вторых, ее научной обоснованности; в-третьих, развития в процессе образовательной деятельности педагогической культуры школьников и студентов, совершенствования всех видов их творчества.

3. Доказана значимость проведения систематического педагогического мониторинга (в детском саду, в школе, в вузе), так как научно

CREATING A PSYCHOLINGUISTIC CULTURE OF UNIVERSITY STUDENTS IN THE SYSTEM OF CONTINUING LINGUISTIC EDUCATION

Halyna Novikova (Moscow)

Requirements for the formation of psycholinguistic (speech) culture of higher school students in the system of continuous linguistic education are derived from the basic ideas of lifelong learning, and they are based on the same principles as learning process in general, and development of the system of pedagogical education fits into realization of social goals, i.e. leads to increased social and speech professional competence of the graduate.

As the speech professional competence covers all areas of personality (need-motivational, operational, technical, self-awareness), it is created in the active work, and is an intermediate step on the way to professionalism, the selected fields of activity make the criteria of professional speech person formation in the system of its continuing education. From the level of their formation depends the effectiveness of school-leavers' professional self-determination, vocational training of graduates and skills of teachers.

The results of conducted research allow making of following conclusions:

1. Transition from single isolated educational topics in training of students to a modular continuous linguistic education, includes not only the interdisciplinary training, but also an extensive system of extra-curricular activities, creates, on the one hand, the information collection of required information, on the other – provides a framework forming psycholinguistic culture of students.

2. Confirmed is not just a necessity, but also an opportunity: firstly, the creation of the proven system of continuous linguistic education; secondly, its scientific validity; thirdly, development of pedagogical culture of schoolchildren and students in the process of educational activity, improving of all kinds of their creativity.

3. The importance of carrying out systematic monitoring of teaching is proved (in kindergarten, in school, in high school), so as scientifically credible data of situation let to find out pedagogical and linguistic problems. Organization based on preschools, schools and the University of the Center for Continuing Education of language allows setting of organizational communication and implement the idea of continuity between the pre-school, general, initial vocational education and education of adults.

Research has convinced in significant potential possibilities of actualization in linguistic education of the idea of continuity, which became organizing, training and developmental factor contributing to

достоверные данные ситуации позволяют выявить педагогические и лингвистические проблемы. Организация на базе прогимназии, школы и вуза Центра непрерывного лингвистического образования позволяет установить организационные связи и реализовать идею преемственности между дошкольным, общим, начальным профессиональным образованием и образованием взрослых.

Исследование убедило в значительных потенциальных возможностях реализации в лингвистическом образовании идеи непрерывности, которая явилась организующим, обучающим и развивающим фактором, способствующим формированию речеязыковой компетентности и ценностных ориентаций речевой личности.

Дьяченко М. И. Психология высшей школы: учебное пособие для вузов / М. И. Дьяченко. – Мн.: БГУ, 1981.

Сластенин В. А. Профессионализм учителя как явление педагогической культуры / В. А. Сластенин // Педагогическое образование и наука. – 2008. –№ 12. – С. 4-11.

Новикова Г. П. Проблемы социально-культурного формирования речевой личности студента как будущего профессионала в процессе языкового образования / Г. П. Новикова // Психолінгвістика : [зб. наук. праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди]. – Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2015. – Вип. 17. – С. 110-118.

formation of speech and language competence and values of speech identity.

Dyachenko, M.I. (1981). *Psikhologiya vysshey shkoly*. Minsk : BGU [in Russian].

Slastenin, V.A. (2008). Professionalizm uchitelya kak yavlenie pedagogicheskoy kultury. *Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka, 12*, 4-11 [in Russian].

Novikova, H.P. (2015). Problemy sotsialno-kulturnogo formirovaniya rechevoy lichnosti studenta kak budushchego professionala v protsesse yazykovogo obrazovaniya. *Psikholingvistika, 17,* 110-118. Pereyaslav-Khmelnitskiy: «Vidavnitstvo KSV» [in Ukrainian].

МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ У МАС-МЕДІЙНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

К. Олександренко (Хмельницький)

Маніпулятивний вплив – це складне багаторівневе явище, до якого входять різноманітні лінгвістичні та екстралінгвістичні засоби, що взаємодоповнюються і взаємоперетинаються. Ця багаторівневість виражається в існуванні таких складових, як застосування комічного, нагнітання страху і паніки, відображення чуток у друкованих мас-медіа. У процесі впливу, здійснюваного друкованими засобами масової інформації проходить взаємодія вербальних і невербальних елементів (зокрема, кольору, розміру шрифту тощо).

Суперечності в дослідженнях цього явища виникають при визначенні самого поняття. У науковій літературі як з лінгвістики, так і з суміжних наук, трапляються різні терміни: маніпуляція, маніпулювання.

Аналіз лексикографічних англомовних та російськомовних джерел показав, що зазначені терміни мають надто багато значень, і навіть із негативною конотацією, що не є бажаним для існування терміна. Тому ми використовуємо більш нейтральний варіант – маніпулятивний вплив.

Є. Л. Доценко, розглядаючи маніпуляцію як вид психологічного впливу, дає декілька варіантів розуміння цього поняття, поситуюючи рівноправність кожного з них. Деякі інші визначення (Б. Бессонов, Я. Кучера тощо) мають ідеологічне забарвлення, що теж не відповідає необхідним властивостям терміна. Праці, присвячені дослідженню маніпулятивного впливу, орієнтуються переважно на визначення, що існують у психологічних соціологічних, філософських працях. Аналіз наявних у науковій літературі дефініцій надає можливість сформулювати такий варіант визначення: маніпулятивний вплив розглядаємо як спосіб зміни чи коригування картини світу реципієнта, що реалізується за допомогою вербальних і невербальних складових, базованих на окремих мовних і немовних засобах. Маніпулятивний вплив ґрунтується на принципах прихованості, майстерності, існування/створення ілюзорної дійсності.

MANIPULATIVE INFLUENCE IN THE MASS-MEDIA POLITICAL DISCOURSE

Kateryna Oleksandrenko (Khmelnytskyi)

Manipulative influence is a complicated multilevel phenomenon formed by means of various linguistic and extralinguistic means which are connected and interrelated.

This multilevel aspect is distinguished through the existence of such components as the usage of comic effect, fear and panic imposing, gossiping presenting in the printed mass media. In the process of influence realized by the printed mass media the interaction of verbal and non-verbal elements takes place (e.g. colour, size of letters etc).

Contradictions in the investigations of this phenomenon arose during the definition of this concept. In the scientific literature (linguistic, psychological as well as in other correlated sciences) different terms are used: manipulation, manipulating etc.

The detailed analysis of the English and Russian lexicographical sources testifies to the fact that the above mentioned terms possess too many meanings and even with the negative connotation which is undesirable for the term itself. That is why we tend to the usage of a more neutral variant – manipulative influence.

Investigating manipulation as a type of psychological impact Ye. Dotsenko gives several variants of understanding of this term, stressing the equal role of each of them.

Some other definitions (B. Bessonov, Ya. Kuchera) possess the ideological colouring, which doesn't correspond the necessary peculiarities of the term. The scientific works, devoted to the investigation of manipulative influence are oriented on the definitions existing in psychology, sociology, philosophy. The analysis of the given definitions gives a possibility to formulate the following variant: manipulative influence is regarded as the way of change or correction of the recipient's world picture which is realized by verbal and non-verbal components based on particular linguistic and non-linguistic means. Manipulative influence is based on the principles of conceal, skill, existence/creation of the illusory reality.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЗМІСТУ МОВЛЕННЄВОГО ДОСВІДУ

М. Орап (Тернопіль)

На сучасному етапі розвитку науки всезагальність та багатоаспектність поняття «досвід» зумовлює розмаїтість напрямків його вивчення. Відтак, теоретичні та практичні підходи до визначення одиниць репрезентації змісту досвіду також різняться залежно від концептуальних засад дослідження.

Здійснене нами дослідження структурної організації мовленнєвого досвіду (Орап, 2014), сформулювало нову наукову проблему визначення змістових характеристик останнього. Питання репрезентації змісту мовленнєвого досвіду вимагає визначення одиниці, котра, за висловом Л.С. Виготського, втілює у собі всі істотні характеристик цілого та є найменшим елементом системи. Мовленнєвий досвід в силу своєї багатоаспектної природи, репрезентується у таких одиницях, які повинні бути водночас і одиницями загального досвіду людини, і такими одиницями, котрі відображають саме мовленнєві особливості існування досвіду. Це й зумовило необхідність глибоко теоретичного аналізу значного корпусу наукової літератури з психології, психолінгвістики, лінгвістики, філософії мови, когнітивної психолінгвістики, когітології тощо.

Як продемонстрував теоретичний аналіз, дослідження досвіду, здійснювані у «особистісній» парадигмі, обов'язково визначають наявність певних конструктів, текстів, текстем, у яких цей досвід існує та актуалізується у життєвих ситуаціях (О. М. Лактіонов, Т. М. Титаренко, Н. В. Чепелєва, Ю. М. Швалб). У психолінгвістиці розрізняють мовні, психолінгвістичні та психологічні одиниці, котрі співвідносяться, відповідно, із мовою, мовленнєвою діяльністю та мовною здатністю людини загалом (О. М. Леонтьєв, О. О. Залевська, І. О. Зимняя). Інтерпретація психолінгвістичних одиниць дуже близька до психологічної інтерпретації одиниць мовлення, проте, проектуючись на мовленнєву діяльність, залучає діяльнісні елементи (дії та операції). Водночас, слід зазначити, що принципи методологічного підходу до виділення тих чи інших одиниць аналізу мовленнєвої діяльності у психології мовлення та психолінгвістиці відрізняються: психолінгвістичні одиниці виділяються стосовно різних рівнів організації мовленнєвої діяльності, одиниці мовлення – як вимовні та смислові одиниці процесу реалізації мовленнєвої діяльності.

THE THEORETICAL ANALYSIS OF THE PROBLEM OF SPEECH EXPERIENCE CONTENT REPRESENTATION

Maryna Orap (Ternopil)

At the present stage of science universality and multidimensional of concept «experience» causes different directions of its investigation. So, theoretical and practical approaches to determining the representation of units in the content of experience also depend on conceptual basis of the study.

Realized study of structural organization of speech experience (Orap, 2014) formulates a new scientific problem of definition of the speech experience content characteristics. The problem of the content of speech experience representation requires determination of unit, which, according to L. S. Vygotsky, embodies all the essential characteristics of the whole and is the smallest element of the system. Speech experience because of its multidimensional nature, represented in these units, must be both: of general human experience, and such units, which reflect the speech peculiarities existence of experience. This caused the necessity of deep theoretical analysis of scientific literature on psychology, psycholinguistics, linguistics, philosophy of language, cognitive psycholinguistics, cognitology and more.

As theoretical analysis demonstrated, the researches of experience, undertaken in «personal» paradigm, necessarily determine the presence of certain constructs, texts, textems, in which this experience are existed and actualized in situations (O. M. Laktionov, T. M. Tytarenko, N. V. Chepelyeva, Yu. M. Shvalb). In psycholinguistics are distinguished linguistic, psycholinguistic and psychological units, which correspond, respectively, with language, speech activity and personality's speech capacity in general (O. M. Leontyev, O. O. Zalevska, I. O. Zymnyaya). Interpretation of psycholinguistic units is very close to psychological interpretation of speech units, however, projecting on speech activity, involves activity elements (actions and operations). However, it should be noted that the principles of methodological approach to the allocation of certain units of analysis in the psychology of speech and psycholinguistics are different: psycholinguistic units out on different levels of organization of speech activity, speech unit – both spoken and semantic units of the process of speech activity realization.

Cognitology while studying the problem of semantic constructs of texts determines the cognitem as a unit of speech thought expression (contceptem as a part that is indicated by linhvem) (O. I. Fefilov). Cognitive linguistics determines tekstem as a language unit, that embodies the organized prototype features

Когітологія, вивчаючи проблеми смислових конструктів текстів, визначає сукупною експресивною одиницею мовленнєвої думки когітему (певну частина концептеми, що позначається за допомогою лінгвеми) (О. І. Фефілов). Когнітивна лінгвістика визначає мовною одиницею текстему, що втілює організовані прототипові ознаки певного класу текстів, у яких і закріплюється досвід (Н. М. Амосова, В. Кох, О. І. Москальська, О. О. Селіванова). У когнітивній психолінгвістиці при визначенні базових когнітивних категорій, які є універсальними у здійсненні репрезентації змісту досвіду, вчені оперують поняттями «концепт», «пропозиція», «фрейм», «скрипт», «схема», «схемата», «сценарій», «репрезентація», «лексико-семантичне поле», які отримують у сучасній психолінгвістичній та когнітивній літературі неоднозначне тлумачення (Дж. Андерсон, В. М. Дружинін, Л. В. Засєкіна, О. С. Кубрякова).

Здійснений трансдисциплінарний аналіз проблеми одиниць існування досвіду людини, та її мовленнєвого досвіду зокрема, дав змогу виокремити синтагму одиницею мовленнєвого досвіду. Синтагма, як лінійне поєднання слів, виділяється у висловлюваннях зв'язного мовлення, вичленовується із них, і разом з тим – утворює їх. Так, з одного боку, вона бере участь у породженні мовлення, а з іншого – є його одиницею. Будь-яке висловлювання чи текст можна розділити на відрізки, що виражають єдині, хоча часом і складні поняття. Визначальними для синтагми є саме смислові відношення, котрі й обумовлюють фонетичну єдність елементів, що утворюють синтагму. Відтак, принциповими характеристиками синтагми, що дозволяють виділити її одиницею мовленнєвого досвіду є те, що синтагма – це єдність смислу і фонетичного вираження яка будується з слів, але є цілісною, такою, що далі не розкладається, одиницею, у якій репрезентовані особливості цілого (у даному випадку – мовленнєвого досвіду).

of a certain class of texts in which the experience is fixed (N. M. Amosova, V. Koh, O. I. Moskalska, O. O. Selivanova). In cognitive psycholinguistics while determining the basic cognitive categories that are universal in the experience content, the researchers use the term «concept», «proposition», «frame», «script», «schemata», «representation» «lexical-semantic field», that get in the modern psycholinguistic and cognitive literature controversial interpretation (Dzh. Anderson, V. M. Druzhynin, L. V. Zasyekina, O. S. Kubryakova).

Done transdisciplinary analysis of human experience units existance, and the speech experience in particular, made it possible to identify a syntagma as the speech experience unit. Syntagma as a linear combination of words in the sentence, released in the coherent speech, and yet – forms them. On the one hand, it is involved in speech production and on the other – is its unit. Any expression, sentence or text can be divided into segments that express one, although sometimes difficult concepts. The most important for syntagmas is just semantic relations that cause the phonetic unity of elements, which form syntagma. Therefore, the fundamental characteristics of syntagma, that can provide it as speech experience unit is that syntagma – a unity of meaning and phonetic expression which is built from words, but it is complete, such that no further decomposed, the unit, which in which are represented the features of the whole (in this case – the speech experience).

ЗІСТАВНИЙ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЗВ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВАХ (на матеріалі асоціативних полів слів-стимулів молоко / γαλα)

Г. Петрова (Київ)

Дослідження мовної картини світу все більше привертає увагу спеціалістів різних галузей сучасної науки. Поглиблює специфіку досліджень інтеграція у європейській простір, з одного боку, та вивчення національно-культурних особливостей, з іншого. Розумінню особливостей сприйняття світу, його оцінки представниками різних мовних культур сприяє вивчення вербальних асоціацій, що містяться у свідомості як кожного носія окремої мови, так всієї мовної спільноти. Формування картини світу відбувається під впливом багатьох факторів, серед яких одним з найважливіших на сучасному етапі розвитку суспільства є засоби масової інформації в цілому та реклама зокрема, завданням якої не тільки інформування, а й навіювання певного способу мислення, отже, вплив на світогляд.

Завдання впливу реклами реалізує широкий спектр вербальних та невербальних засобів, серед яких провідна роль належить рекламним текстам, які містять у собі основне смислове повідомлення, що навіюється. Це може стосуватися будь-яких сторін нашого життя, наприклад, вибір продуктів харчування та приготування різних страв. Цей аспект повсякденного побуту людини відіграє важливу роль у кожній родині будь-якої країни. Отже, лексико-семантична група «продукти харчування» потребує детального вивчення. Ефективним методом такого дослідження у психолінгвістиці є вільний асоціативний експеримент. Асоціації завжди супроводжують процеси мислення, це актуалізовані в свідомості респондента зв›язки між елементами лексичної структури тексту та співвідносними з ними явищами дійсності або свідомості, а також світом інших слів (Болотнова, 2001 : 127). Реклама, завдяки постійній повторюванності, впливає на формування певних асоціацій.

У дослідженні проаналізовано асоціативні реакції на слово-стимул МОЛОКО / ΓΑΛΑ в українській та новогрецькій мовах, побудовано асоціативне поле кожного стимулу, визначено типи асоціацій відповідно до сучасних класифікацій.

Серед значної кількості класифікацій реакцій досі не існує універсальної, загально прийнятої, оскільки складно виділити універсальні параметри, які одночасно враховували б форму, зміст, тип асоціацій (Караулов, 1994 : 95). Таким

COMPARABLE PSYCHOLINGUISTIC ANALYSIS OF THE NAMES OF FOOD IN UKRAINIAN AND MODERN GREEK LANGUAGES (Based on Associative Fields of Words-Stimulus Молоко / Γαλα)

Halyna Petrova (Kyiv)

Study of the language picture of the world is constantly attracting the attention of specialists of various fields of modern science. The integration to the European area exacerbates the specificity of the research on the one hand and the study of national and cultural features on the other. The study of verbal associations that contains in the minds of each native speaker and of the whole linguistic community contributes to the understanding of the peculiarities of the world vision, its evaluation by speakers of the different linguistic cultures. The formation of the worldview is influenced by many factors. The media in general and advertising in particular are among the most important factors in modern society. The aim of the advertising is not only to inform but also to inspire a certain way of thinking, and thus to affect the worldview.

Relevance of the research. A wide range of verbal and non-verbal means implements the task of influence of advertising, including the leading role of advertising texts, which carry the main semantic messages of suggestion. That may relate to any aspect of our lives, such as food choices and cooking different meals. This aspect of everyday life plays an important role in every family of any country. Therefore, in our opinion, such a lexical-semantic group as «food products» needs a circumstantial study. An effective method of such study is the free associative experiment. Association always accompany the processes of thinking, they are the links (actualized in the reader's mind) between the elements of the lexical structure of the text and correlated phenomena of reality or consciousness, and also the world of other words (Bolotnova, 2001 : 127). Advertising, thanks to the constant repetition, affects the formation of certain associations.

This article will analyze the associative reactions to stimulus-word МОЛОКО / ΓΑΛΑ in Ukrainian and Modern Greek languages, build the associative field for each of the words-stimulus, specify types of associations according to the current classifications.

Among the significant number of classifications of reactions there is still no any that would be considered a universal, generally accepted, because it is difficult to identify universal options that would simultaneously take into consideration the form, content and type of the associations (Karaulov,

чином, враховуючи відсутність універсальної класифікації словесних асоціацій, завдання дослідження та специфіку досліджуваного матеріалу, за результатами вільного асоціативного експерименту в українській та новогрецькій мовах виділяємо такі типи асоціацій на слово-стимул МОЛОКО / ΓΑΛΑ, спільні для української та новогрецької мов: синтагматичні, парадигматичні, тематичні, оцінні, географічні, торгові марки, суб'єктивні, проте словотвірний тип асоціацій виявлено поки що лише в новогрецькій мові.

Найчастотнішими в обох мовах виявилися тематичні, синтагматичні та парадигматичні реакції. При визначенні напрямів асоціювання в межах цих типів асоціацій було виявлено розбіжності в кількісному та якісному аспектах. У кількісному аспекті відрізнялося відсоткове співвідношення реакцій у напрямах асоціювання. В якісному аспекті відмінності полягають в тому, що в асоціативному полі новогрецької мови на цьому етапі дослідження виявлено на всі напрями, визначені в асоціативному полі української мови.

1994 : 95). Thus, taking into consideration the lack of a universal classification of word associations, the research objectives and the specificity of the test material, according to the results of free associative experiment in Ukrainian and Modern Greek languages we distinguish these types of associations to the word-stimulus МОЛОКО/ΓΑΛΑ, that are common for Ukrainian and Modern Greek languages: syntagmatic, paradigmatic, thematic, evaluative, geographical, trademarks, subjective, but derivational type of associations was found so far only in the Modern Greek language.

The most frequent in both languages were thematic, syntagmatic and paradigmatic reactions. Defining the ways of associating within these types of associations some differences in the quantitative and qualitative aspects were found. In quantitative aspect the difference is in the percentage correlation of reactions in the ways of associations. In the aspect of quality the difference is determined by the lack of some ways of associating in the Modern Greek language at this stage of the study.

Болотнова Н. С. Об основных понятиях и категориях коммуникативной стилистики текста / Н. С. Болотнова // Вестн. РГНФ. – 2001. – № 3. – С. 123-133.

Караулов Ю. Н. От структуры ассоциативного словаря к структуре языковой способности / Ю. Н. Караулов // Вестник РУДН. – 1994. – № 1. – С. 15-26.

Bolotnova, N.S. (2001). Ob osnovnykh ponyatiyakh i kategoriyakh kommunikativnoy stilistiki teksta [About the basic concepts and categories of communicative stylistics of the text]. *Vestn. RGNF. – Russian State Science Foundation*, 3, 123-133 [in Russian].

Karaulov, Yu.N. (1994). Ot struktury assotsiativnogo slovarya k structure yazykovoy sposobnosti [From the structure of the associative dictionary to the structure of linguistic ability]. *Vestnik RUDN. Seriya «Fililogiya. Zhurnalistika». – Russian University of Peoples' Friendship*, 1, 15-26. [in Russian].

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ МОВНОЇ ЗНАКОВОСТІ

Л. Порядченко (Київ)

При визначенні терміна «мова» насамперед звертаємо увагу на те, що «мова» – це знакова система. В історії мовознавства безліч досліджень присвячено вирішенню проблеми знаковості мови (В. Гумбольдт, О. Потебня, П. Фортунатов, І. Бодуен де Куртене, В. Поржезинський, В. Богородицький та ін.). Незважаючи на це, існують суперечності та дискусії з приводу знаковості, як найважливішої атрибутивної властивості мови. Існують різні школи та погляди на те, що таке «знак» взагалі і «мовний знак» зокрема. Ці суперечки стосуються визначень субстанції знака.

Практично всі дослідники Фердинанд де Соссюр (1857-1913), Чарльз Пірс (1839-1914), Чарльз Морріс (1901-1978) та ін. визначають «знак», як предмет, який заміщає в собі інші процеси та явища. Знак характеризується функцією заміщення. Звичайно, набагато простіше було б не замінювати предмет словом, яке може мати і зовсім інше значення, а представити слухачеві сам предмет, але це досить важко здійснити на практиці. Легкість словесного спілкування полягає в тому, що ми замість самих предметів застосовуємо мовні знаки. Але залишається проблема субстанції знака. Що таке мовний знак за своєю субстанцією? Матеріальний він чи ідеальний, чи має змішану субстанцію: матеріально-ідеальну?

У мовознавстві й в психолінгвістиці існує три школи визначення субстанції знака. Одні стверджують, що «знак» – це матеріальний предмет, який заміщує в собі деякі психічні та інші сутності (М. П. Кочерган), інші стверджують, що знак – це виключно психічна сутність (Фердинанд де Соссюр, Чарльз Моріс, Чарльз Пірс). Треті намагаються визначати субстанцію знака, або винятково як психічної, або як матеріальної сутності, стверджуючи, що знак – це матеріально-ідеальна сутність (О. С. Мельничук, С. В. Семчинський).

У психолінгвістиці знак розглядається з погляду мовної діяльності. Розглянемо третю концепцію: знак – це матеріально-ідеальна сутність, яка одночасно є і предметом, і психічним явищем. Тут відразу виникає питання: в якій сфері дійсності розташований цей знак? Якщо він психічний хоча б частково, то він знаходитися в психічному житті людини і не має зовнішньої форми існування. Якщо ж він – матеріальний, то він не може перебувати в психічній формі.

PSYCHOLINGUISTIC CONCEPTION OF LANGUAGE SYMBOLISM

Lesia Poryadchenko (Kyiv)

In defining the term «language» we firstly pay attention to the fact that «language» – is a sign system. In the history of linguistics a lot of researches are devoted to the problem of language symbolism (von Humboldt, O. Potebnya, P. Fortunatov, J. Baudouin de Courtenay, V. Porzhezynskyy, V. Bohorodytskyy etc.). Despite of this, there are contradictions and discussions about symbolism as the most important attributive property of language. There are different schools and views on what a «sign» is in general and «language sign» in particular. These disputes are related to definitions of a substance of sign.

Virtually all the researchers Ferdinand de Saussure (1857-1913), Charles Peirce (1839-1914), Charles Morris (1901-1978) and others determine «sign» as an object that replaces in it other processes and phenomena. Sign is characterized by the function of replacement. Of course, it would be much easier not to replace a subject by word which may have a completely different meaning, but introduce to the audience the object itself, but it is quite difficult to implement in practice. The ease of verbal communication lies in the fact, that we use linguistic signs instead of the objects themselves. But there is a problem of sign substance. What is a linguistic sign in its substance? Is it of material or ideal nature or whether it has mixed substance: material and ideal?

In linguistics and psycholinguistics there are three schools of sign substance definition. Some argue that «sign» – a material object, which replaces in it a certain mental and other entities (M. P. Kocherhan), others claim that the sign – is a particularly mental entity (Ferdinand de Saussure, Charles Morris, Charles Pearce). Still others are trying to determine the sign substance solely as mental or as material essence arguing that sign has a material and ideal essence (O. Melnychuk, S. V. Semchynskyy).

In psycholinguistics sign is regarded in terms of language activity. We consider a third concept: sign has a material and ideal essence, which is both a subject and a mental phenomenon. In this case immediately raises the question: in what field of reality is this sign? If it is mental at least partially, then it is in the mental life of a man and has no external form of existence. If it is material one, it cannot be in a mental form. Hence, appear the ambivalence and ambiguity of the conception. We cannot present it to understand the mental nature, as in this case, our words will exist only in the mental world and will have no material shell. On the other hand the representatives of this conception argue that every sign is a carrier

Звідси виникає подвійність та невизначеність даної концепції. Ми не можемо представити для сприйняття саме психічну сутність, оскільки в такому випадку наші слова існуватимуть лише в психічному світі і не матимуть матеріальної оболонки. А з іншого боку представники даної концепції стверджують, що кожен знак є носієм значення. А значення – це психічна сутність, тобто сукупність уявлень, які асоціативно закріплені за знаком. Таким чином прихильники цієї концепції намагаються примирити два різносторонні погляди: знак – матеріальний та знак – психічний. Але примирити їх не можна, оскільки якщо вважати знак психічним, то ми не можемо запропонувати його для сприйняття і розуміння, що позбавляє знак можливості його комунікативного вживання, а з погляду процесів породження і сприйняття мовного висловлювання це є неприпустимим. На жаль дана концепція часто зустрічається в сучасному мовознавстві.

Розглянемо другу концепцію – концепцію виключно психічної сутності мовного знака (Фердинанд де Соссюр). Виходячи з даної теорії Фердинанд де Соссюр трактував мовний знак як виключно психічну сутність, яка складається з означаючого і означуваного, де означаюче – це психічний образ, а означуване – це поняття. Поєднання цих двох речей і складає знак. З погляду психічної сутності це логічно, але коли ми звертаємося до реального комунікативного процесу породження і смислового сприйняття висловлювання, ми розуміємо, що такої концепції мови замало. Потрібно обов›язково припустити існування матеріальної акустичної або графічної форми буття мовних феноменів. Тільки за таких умов можлива комунікація. Тільки так стає можливим існування мови як засобу спілкування, як засобу управління поведінкою інших людей, як засобу реалізації діяльності, засобу, який може бути сприйнятий органами чуття. Тому ми загалом не поділяємо зміст даної концепції.

Залишається визнати знак як виключно матеріальну сутність – акустичної або графічної форми. Виникає питання: де в цьому знакові значення, де той соціальний досвід, який закріплений за цим знаком? В самому знакові цього значення немає. Знак – це виключно матеріальна сутність. У ньому немає нічого психічного.

Виходячи з цього можна зробити висновок, що в написаному немає ніяких думок. Думки є виключно у того, хто написав повідомлення і у того, хто буде його читати. Думки – це нейродинамічний процес збудження та гальмування в корі головного мозку. За знаками в психічному житті читачів книги містяться,

of meaning. And value has a psychic essence, which is a set of ideas that are assigned associatively. So proponents of this conception try to reconcile the two diverse views: sign is material and sign is psychic. But they cannot be reconciled because if we consider sign as a mental one, then we cannot offer it for perception and understanding, which deprives the sign of the possibility of its communicative use, but in terms of the processes of generation and perception of verbal utterance it is unacceptable. Unfortunately this conception is often found in modern linguistics.

The second conception we consider is a conception of only mental nature of the sign (Ferdinand de Saussure). Based on this theory Ferdinand de Saussure interpreted language sign solely as a mental entity that has meaning and signified where meaning – a mental image, and signified – a concept. The combination of these two things makes a sign. In terms of mental essence it is logical, but when we turn to the actual communicative process of generating and semantic perception of speech, we understand that this conception of language is not enough. It is necessary to assume the existence of material acoustic or graphic form linguistic phenomena's being. Only under such conditions the communication is possible. The only way it becomes possible existence of language as a means of communication, as a means to control the behavior of others, as a means of implementation, means that can be perceived by the senses. Therefore, we generally do not share the content of this conception.

We can recognize the sign as a purely material essence of acoustic or graphical form. The question is: where in this sign a meaning, where is a social experience that is associated with this sign? In sign itself there is no value. Sign is only material essence. There is nothing mental in it.

From this we can conclude that there are no opinions in written. Opinions has solely the one who wrote the message and someone who will read it. Thoughts is neural dynamic process of excitation and inhibition in the cerebral cortex. By signs in mental life of readers of the book, certain values appear and activate. In expressions there are no thoughts. Thoughts arise from the author on one hand and the recipient on the other. From this it follows that sign has exclusively material nature.

How is it possible to link this material phenomenon with mental processes that exist and which investigates psycholinguistics? In this case, it is necessary to change the concept «sign» for concept «language sign unit». «Sign» has a purely material form, and «language sign unit» is associative unity of sign and mental process which this sign replace. In this sense language is not a system of signs but sign system. We conclude that the «language» is a system

виникають і активізується певні значення. У самих висловлюваннях думки немає. Думки виникають у автора з одного боку і реципієнта з іншого. З цього випливає висновок, що знак – виключно матеріальна сутність.

Яким же чином можна пов'язати це матеріальне явище з тими психічними процесами, які існують і які досліджуються психолінгвістикою? У такому випадку потрібно перейти від поняття «знак» до поняття «мовна знакова одиниця». «Знак» – це виключно матеріальна форма, а «мовна знакова одиниця» – це асоціативне єдність знака і психічного процесу, який цей знак заміщає. У цьому сенсі мова є не системою знаків, а знаковою системою. Звідси випливає висновок, що «мова» – система мовних знакових одиниць, кожна з яких є єдністю знака і психічних процесів, закріплених за даним знаком практикою застосування мови.

Семчинський С. В. Загальне мовознавство / С. В. Семчинський. – К. : Вища школа, 1988. – С. 126-127.

of language sign units, each of which is a unity of sign and mental processes, assigned to the present sign by practice of language use.

Semchinskiy, S.V. (1988). *Zagalne movoznavstvo*. Kyiv : Vishcha shkola [in Ukrainian].

ВПЛИВ РЕВНОЩІВ НА МОВЛЕННЄВУ ПОВЕДІНКУ ПОДРУЖЖЯ

Є. Потапчук (Хмельницький)

Мовленнєва поведінка членів сім'ї є ключовим моментом її життєдіяльності, вона визначає ефективність її функціонування і перспективи розвитку. Серед поширеніших проблем, які належать до сфери міжособистісної взаємодії, є проблема ревнощів.

Для ревнивців притаманна низка поведінкових та мовленнєвих реакцій, як-от: 1) *когнітивні реакції*, які виявляються в прагненні аналізувати факт ймовірної подружньої невірності, шукати її причину, а також винуватця (я – партнер – суперник), вибудовувати прогноз ситуації, простежувати передісторію, тобто відтворювати картину події. Когнітивні реакції більш виражені в осіб астенічного складу, інтелектуалів; 2) *афективні реакції*, які виявляються в емоційному переживанні ймовірної подружньої невірності. Найхарактерніші емоції – розпач, гнів, ненависть, презирство до себе і партнера, любов і надія. Залежно від типу особистості, афективні реакції мають перебіг на тлі меланхолійної депресії. Перевага афективних реакцій спостерігається в людей художнього, емоційно-лабільного складу; 3) *поведінкові реакції* постають у вигляді боротьби або відмови. Гострі й глибокі реакції ревнощів є результатом повної несподіванки подружньої невірності на тлі благополучного шлюбу. Боротьба виражається в спробах відновити стосунки (пояснення), утримати партнера (прохання, умовляння, погрози, тиск, шантаж), усунути суперника, утруднити зустрічі з ним, привернути увагу до себе (викликати жалість, співчуття).

Залежно від *типу темпераменту* ревнивці реагують на ревнощі по-різному:

– *холерики,* як люди запальні, можуть виявляти агресивні мовленнєві реакції, а саме: ображати, загрожувати, шантажувати;

– люди *флегматичні*, пасивні самі страждають при думці про можливу зраду, переживаючи власну безпорадність. При цьому вони можуть не мати агресивних почуттів до партнера чи суперника і, навпаки, висувати власні пояснення тому, що сталося. Зазвичай такі люди мовчки страждають, не афішуючи своїх почуттів все ж сподіваються на подальше відновлення стосунків;

– *меланхоліки* найбільш болісно переживають ревнощі. Вони можуть настільки глибоко поринати у свої страждання, що подальше життя для них стає нестерпним. Будучи недовірливими за своїм характером, такі люди не тільки підозрюють

IMPACT OF JEALOUSY ON SPOUSES' SPEECH BEHAVIOR

Yevhen Potapchuk (Khmelnytskyi)

Speech behavior of family members is a key point of its life, it determines the effectiveness of its functioning and prospects. Among the more common problems that belong to the sphere of interpersonal interaction, is the problem of jealousy.

The jealous is characterized by a number of behavioral and speech reactions, such as: 1) cognitive reactions, revealed in an effort to analyze the facts alleged adultery, look for the cause and the culprit (I – partner – rival), to build a weather situation, trace background, that reproduce the picture of the event. Cognitive reactions are more pronounced in individuals asthenic composition intellectuals; 2) affective reactions that are likely to experience emotional adultery. The most characteristic emotions are frustration, anger, hatred, contempt for himself and partner, love and hope depending on the type of personality, affective reactions against the backdrop of progress with melancholic depression. The advantage affective reactions observed in humans artistic, emotionally labile structure; 3) behavioral responses appear in the form of struggle or failure. Sharp reaction and deep jealousy is the result of surprise adultery against the backdrop of a successful marriage. Fighting expressed in attempts to restore relations (explanation), keep partner (please, exhortations, threats, pressure, blackmail), eliminate the opponent; make it difficult to meet him, to draw attention to itself (cause pity, compassion).

Depending on the type of temperament jealous jealousy reacts differently:

– Choleric, inflammatory how people can detect aggressive speech reaction, namely, abuse, threaten, blackmail;

– People phlegmatic, passive themselves suffering at the thought of a possible betrayal, experiencing their own helplessness. They can not have aggressive feelings to a partner or a rival and, conversely, to put forward their own explanation for what happened. Typically, these people suffer in silence, without advertising their feelings still hope for further recovery relationships;

– Melancholic most painful experience jealousy. They can dive so deep in their suffering, that further life becomes unbearable for them. Being distrustful by nature, these people not only suspected his partner in treason, but also «see» that confirms their opinion. Ultimately, their jealousy as they nullify the own life and the life of his partner may be decided on a desperate step – suicide because of the «insulted» love.

свого партнера в зраді, але й «бачать» те, що підтверджує їхні думки. В остаточному підсумку своїми ревнощами вони зводять нанівець як власне життя, так і життя свого партнера і можуть зважитися на розпачливий крок – суїцид через «зганьблену» любов.

Щодо мовленнєвої поведінки жертв ревнивців, то вони постійно відчувають себе під контролем. Через це вони вимушені весь час виправдовуватися і щось пояснювати своїм партнерам; обмежувати своє перебування в магазині, на роботі чи на прогулянці; попереджувати колег чи друзів, щоб ті не телефонували їм додому. Жертви ревнивців, яких постійно принижують підозрами, докорами і скандалами мають вигляд змучених і пригнічених людей. Найчастіше, після багатьох років страждань і вагань, вони залишають своїх партнерів або вступають у інтимні стосунки з іншим партнером.

У своїй роботі психолог може використовувати різні техніки та форми роботи з ревнивцями. У більшості випадків варто застосовувати *раціональну психотерапію* як ланцюг послідовних етапів взаємодії психолога та ревнивця: вивчення особистості ревнивця та генези ревнощів; пояснення правильного погляду на причини виникнення ревнощів, їх вияви та шляхи подолання; створення індивідуального сценарію поведінки при появі ревнощів; активування та тренування самоконтролю для запобігання виникнення ревнощів; закріплення і підтримка нових стосунків зі шлюбним партнером і перспективних планів сімейного життя. При цьому доцільно застосовувати такі форми та методи як:

✓ *пояснення* – роз'яснення сутності ревнощів, причин їх виникнення та небезпеки для сімейного життя. Це допомагає прояснити картину проблеми, зняти додаткові джерела тривоги, посприяти ревнивцеві взяти під контроль вияви ревнощів;

✓ *переконання* – корекція когнітивного та емоційного компонентів відношення до ревнощів, що сприяє переходу до модифікації особистісних установок ревнивця;

✓ *переорієнтація* – досягнення позитивних перемін в установках ревнивця, пов'язаних зі змінами в системі його цінностей.

Отже, застосування раціональної психотерапії дозволяє ефективно боротися з проблемою ревнощів у сім'ї. Подружжю важливо вміти позбавлятися необґрунтованих ревнощів та контролювати свою мовленнєву поведінку. Вивчення зазначених вище питань має бути одним із *перспективних напрямків* для подальших досліджень даної проблеми.

As for the speech behavior of victims of jealous, they always feel in control. Therefore they have to constantly justify and explain something to their partners; limit their stay in the store, at work or on a walk; warn colleagues or friends to those they have not phoned home. Victim's jealous, constantly humiliating suspicions, accusations and scandals look like weary and oppressed people. Often, after years of suffering and hesitation, they leave their partners or enter into an intimate relationship with another partner.

In my work psychologist may use different techniques and ways of working with jealous. In most cases, you should use rational psychotherapy as a chain of successive stages of interaction psychologist and jealous, jealous and individual study of the genesis of jealousy; explanation of correct view of the causes of jealousy, their expressions and remedies; Creating a personal script behaviors with the appearance of jealousy; activation and exercise self-control to prevent the emergence of jealousy; securing and maintaining new relationships with spouses and family life term plans. It is helpful to use such forms and methods as:

✓ explanation – an explanation of the essence of jealousy, their causes and dangers to family life. This helps clear picture of the problem, remove additional sources of anxiety, jealous contribute to control expressions of jealousy;

✓ belief – correction of cognitive and emotional components related to jealousy, contributing to the transition to a modified personal settings jealous;

✓ reorientation – the achievement of positive changes in the settings jealous associated with changes in the system of values.

Consequently, the use of sound therapy can effectively deal with the problem of jealousy in the family. For spouses it is important to be able to get rid of unreasonable jealousy and control their speech behavior. The study of above mentioned should be one of the promising areas for further researches.

ИМЯ РЕБЕНКА КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ИДЕНТИЧНОСТИ

В. Роменкова (Латвия)

Исследованию связи положительного отношения к своему имени и формирования самосознания детей дошкольного возраста является актуальной задачей. Низкая самооценка ребенка, увеличение количества неврозов и невротических проявлений у детей уже в дошкольном возрасте, помимо общего ухудшения психического здоровья, свидетельствуют о нарушения формирования самосознания. Наиболее устойчивым элементом самосознания является имя ребенка. Изучение формирования идентичности у детей дошкольного возраста показало, что восприятие своего имени и отнесение его к себе является первым элементом формирующейся идентичности. Дети с задержкой психического развития или депривированные дети гораздо позже обретают такую способность (Исследование развития «Я» (самосознания)… [http://autism-vrn.narod.ru/vopros1.htmlю]; Роменкова, 2010).

В ходе исследования удалось определить, что в целом в дошкольном возрасте 83,64% детей считают свое имя хорошим; себя хорошими признали 90,43% исследуемых.

Однако, в старшем дошкольном возрасте уже примерно 20% детей считают себя плохими. Это тесно связано с отрицательным отношением к своему имени, где первичным является негативная самооценка.

По нашему мнению, причинами негативного отношения к имени являются такие: а) иная модель воспитания с иными традициями называния по имени; б) странные и неблагозвучные в нашей языковой среде имена; в) низкий уровень защищенности ребенка и уровня доверия к взрослому, связанных с недостаточно теплым отношением к ребенку; г) несколько имен ребенка; д) использование имени ребенка в негативном контексте, например, когда он поступает плохо; е) видение и ощущение ребенком своего отличия от других как недостатка и порока.

Так, в русской и латышской модели воспитания различаются традиции называния по имени – полным или уменьшительным именем (например, по-латышски имя мальчика будет Александр, по-русски – Саша). Следовательно, ребенок ожидает, что его так же будут называть и в детском учреждении. Это, как правило, не происходит, и к 6-7 годам у ребенка снижается самооценка.

Мальчики более чувствительны к иной форме называния по имени.

Еще одной причиной негативного отношения к имени являются имена, взятые из иной

CHILD'S NAME AS A FACTOR IN THE FORMATION OF IDENTITY

Valentina Romenkova (Latvia)

Investigation of the link between a positive attitude towards own name and identity formation in preschool children is a topical task. Low self-esteem of the child, the increasing number of neuroses and neurotic symptoms in children already at the preschool age, in addition to a general deterioration in mental health, reveal a disturbance in the self-awareness formation. The most stable element of self-awareness is the name of the child. The study of identity formation in preschool children has shown that the perception of own name and its ascription to himself is the first element of the emerging identity. Children with mental retardation or deprived children acquire such capability much later (Study of the development of «I» (self-consciousness) ... Romenkova V. (2010)).

In the course of the study it was possible to determine that, in general, at preschool age 83,64% of children consider their name as good; 90,43% of subjects recognized themselves as good.

However, in older preschool age already about 20% of children consider themselves as bad. This is closely linked with a negative attitude to own name, where negative self-esteem is primary.

The reasons for the negative attitude towards the name are frequently encountered reasons: a) different model of education with other traditions of calling by name, b) names that are strange and discordant in our language environment, c) low level of protection of the child, low level of trust in adults, associated with insufficiently warm relation to the child, d) several names for the child, d) use of the child's name in a negative context, for example, when he does something bad e) the child seeing and feeling his difference from others as his shortcoming.

In Russian and Latvian models of upbringing there are different traditions of calling by name – full or pet (diminutive) name (in Latvian, the boy's name is Alexander, in Russian – Sasha). Consequently, the child expects that he will also be called so in the child care facility. This, as a rule, does not occur, and by 6-7 years child's self-esteem is reduced.

Boys are more sensitive to being called differently.

Another reason for a negative attitude towards the name are names taken from other language environment or invented by parents. In Latvian environment those were girl names Grafīne, Hafīze, Dzjažui, Jondža, Kiana, Manala, Mei, Ļera, Viva and Paipere, and boy names Bjulents, Batists, Bekams, Fabiass, Ebeneza, Džesi, Esters, Faims, Gors, Ņamočirs, Ļeļs, Krosofico, Linuss, Melhisedeks, Takdiršohs, Betmen.

языковой среды, или придуманные родителями. В латышской среде это были имена девочек Grafīne, Hafīze, Dzjažui, Jondža, Kiana, Manala, Mei, Ļera, Viva un Paipere, и имена мальчиков Bjulents, Batists, Bekams, Fabiass, Ebeneza, Džesi, Esters, Faims, Gors, Ņamočirs, Ļeļs, Krosofico, Linuss, Melhisedeks, Takdiršohs, Betmen.

С трудом принимают свое имя и дети, у которых два или больше имен. Считаем, что это связано с большими усилиями при формировании идентичности. Ребенок идентифицируется сначала с одним именем. Если же взрослые называют его разными именами, процесс соотнесения со своим именем замедляется, а самооценка появляется скорее негативная. К концу дошкольного возраста у большинства детей формируется предпочтение одного из имен. Они пытаются объяснить наличие другого имени («Когда вырасту, буду Аманда» (Лизе-Аманда, 6,5 лет).

Довольно чувствительны дети к форме своего имени в иной культурной среде. Однако, если взрослые относятся к ребенку тепло, употребляют его имя охотно и в той форме, как его употребляют дома, негативного отношения к имени, а также низкой самооценки не возникает. Во многих учреждениях педагоги спрашивают родителей о форме употребления имени, таким образом, стараясь продолжить формирование соотнесения со своим именем.

Выявив детей с негативными показателями формирования идентичности (неприятие себя, своего имени), мы сделали попытку исправить отношение ребенка к себе, используя его имя.

Каждого ребенка называли по имени несколько раз в течение дня на протяжении продолжительного времени. Детей приветствовали при встрече, прощались с называнием имени, использовали игры, где каждого называют по имени. Педагог давал задания подписать рабочий лист, рабочие принадлежности (даже если ребенок только рисовал свое имя), раскрасить буквы имени, поместить табличку с именем в список всех детей, рассказать о выдающихся людях, носящих такое же имя и т.п.

В результате работы у большинства детей дошкольного возраста удалось изменить негативное отношение к себе и своему имени на положительное, что выявилось в укреплении доверия к взрослому, дружественном отношении к детям, общему эмоциональному положительному фону настроения.

Also children with two or more names have difficulty accepting their name. In our opinion, this is due to the great efforts in the formation of identity. In the beginning child identifies with one name. If adults call him by different names, the process of association with his name slows down and self-esteem is more negative. By the end of preschool age most children develop a preference for one of the names. They are trying to explain the presence of another name («When I grow up, I'll be Amanda» (Lize Amanda, 6,5 years).

Children are quite sensitive to the form of their name in a different cultural environment. However, if adults act kindly towards the child, use his name readily and in such manner as it is used at home, the negative attitude towards the name, as well as low self-esteem does not arise. In many child care institutions, teachers ask parents about the form of the child's name, thus, trying to continue building the association with his name.

By identifying children with negative indicators of identity formation (rejection of self, own name), we attempted correcting child's relationship to himself by using his name.

Each child was called by his name several times during the day for a longer period of time. Children were welcomed and said goodbye by calling their name, used games, where everyone is called by name. The teacher gave the task to sign the worksheet, operating supplies (even if the child only drew his name), color the letters of the name, put the name tag in the list of all children, tell about prominent people bearing the same name, etc.

As a result of study the majority of the pre-school children managed to change the negative attitude towards themselves and their name to positive, which appeared in strengthening of trust in the adult, friendly attitude towards children, and the generally positive emotional background of the mood.

ОСОБЛИВОСТІ СИНТАКСИЧНОГО СТРУКТУРУВАННЯ ВИСЛОВЛЮВАНЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Н. Рудківська (Переяслав-Хмельницький)

Для вивчення операцій синтаксичного структурування мовлення дітей п`яти років використовувався спеціально розроблений модуль тестів. Це тести з одним «радикалом». Вони містять такі завдання:

1. Завдання із синтаксису на репродукцію речень з різною граматичною структурою.
2. Завдання із синтаксису на редагування неправильно побудованих речень.
3. Вправи на формотворення.
4. Завдання із синтаксису на словотворення.
5. Завдання на побудову висловлювань за малюнком.
6. Завдання на створення розповідей (за картинками, із власного досвіду).
7. Завдання на продукування описів та міркувань.

Здійснений аналіз синтаксичної будови мовлення дітей за методикою, розробленою Л. О. Калмиковою (Калмикова, 2011), засвідчив наступний якісний стан розвитку в дошкільників операцій синтаксичного структурування, представлений за встановленими рівнями:

Достатній рівень. Мовлення дітей характеризується достатнім для створення висловлювань рівнем розвитку операцій синтаксичного структурування. Разом з тим у ньому спостерігаються елементи ситуативності, дещо обмежена кількість деяких видів простих і складних речень, зустрічаються помилки при вживанні окремих відмінків і прийменників, однотипне вираження членів речення.

Середній рівень. Діти володіють окремими операціями побудови простих і складних речень, проте їх недостатньо для розгорнутих висловлювань: мовлення ситуативне, інтонаційно не розчленоване. Спостерігається недостатнє для вираження смислу володіння відмінками і прийменниками. У реченнях діти зазвичай уживають лише прямі додатки й обставини місця, які виражають одноманітно, оскільки не володіють різними способами їх передавання. Їх мовлення дієслівне.

Недостатній рівень. Дітям важко актуалізувати слова. Речення складаються із 2-3 слів. Складні речення вони майже не вживають. Їх висловлювання містять 3-4 непоширених або поширених прямим додатком речень. Вони нерідко відмовляються будувати розповіді, відчувають невпевненість у собі, страх, дискомфорт.

FEATURES OF SENIOR PRESCHOOLERS' SYNTAX STRUCTURING OF STATEMENTS

Nataliia Rudkivska (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

In order to study the five years old children's operations on speech syntactic structuring was used the specially designed module of tests. These are tests with one «radical». They include following tasks:

1. The tasks on syntax for reproduction sentences with different grammatical structure.
2. The tasks on syntax for editing incorrectly constructed sentences.
3. Exercises on form creation.
4. The tasks on syntax for derivation.
5. The tasks to build statements according to the picture.
6. The tasks to create stories (with pictures, from own experience).
7. The tasks to produce descriptions and considerations.

Conducted analysis of the syntactic structure of speech after the method developed by L. Kalmykova (Kalmykova, 2011), showed the following qualitative state of preschool children's development in operations on syntactic structuring. It is presented by the established levels:

Sufficient level. Speaking of children is characterized by sufficient for creating expressions level of syntactic structuring operations development. However, are observed situational elements in it, somewhat is limited the number of some types of simple and complex sentences, there are mistakes in the use of cases and prepositions, the same type of the members of sentences expression.

Average level. Children have some operation skills in constructing simple and complex sentences, but they are not sufficient for the detailed statements: speech is situational, but intonationally not always correct. Insufficient knowledge of cases and prepositions to express the sense is observed. The children usually use in sentences only the direct objects and adverbial modifies of place which they express monotonously because they do not know many ways of their transmitting. Their speech is verbal.

Insufficient level. It is difficult for kids to actualize the words. The sentences consist of 2-3 words. Complex sentences they almost do not use. Their statements contain 3-4 unextended or extended by the direct object sentences. They often refuse to build a story, feel self-doubt, fear, and discomfort.

For improving of this age children's syntactic structure of speech was created psycho-correctional technique that involves achieving of positive

З метою удосконалення синтаксичної будови мовлення дітей цього віку створена психокорекційна методика, яка передбачає досягнення позитивної динаміки у висловлюваннях дітей у зоні їх найближчого мовленнєвого розвитку.

Калмикова Л. О. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку : діагностико-розвивальна програма : [монографія] / Л. О. Калмикова. – Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2010. – 212 с.

dynamics in statements of children in their immediate area of language development.

Kalmykova, L.O. (2010). Rozvitok movlennєvoї diyalnosti ditey doshkilnogo viku:diagnostiko-rozvivalna programa. Pereyaslav-Khmelnitskiy : PP «SKD» [in Ukrainian].

ОВЛАДЕНИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ РЕЧЬЮ ЧЕРЕЗ РАЗВИТИЕ КОГНИТИВНЫХ ПРОЦЕССОВ

И. Румянцева (Москва)

При овладении иноязычной речью постижения только лингвистической её стороны бывает недостаточно. Чтобы речь стала живой и гибкой, необходима тонкая настройка всех психических процессов, которые пронижут эту «новую», иноязычную, речь, словно живительные лучи.

На этом факте и основан наш интенсивный метод обучения иноязычной речи – Интегративный лингво-психологический тренинг (ИЛПТ).

Речь, занимая особое положение среди психических процессов, так же как и память, мышление, воображение, внимание, принадлежит к их числу и связана со всеми остальными психическими явлениями. Речь охватывает всю психику человека, осуществляя в ней интегративную функцию.

Формирование речи начинается с *ощущений* и *восприятий* – сенсорно-перцептивного уровня психического отражения. Ощущения называют *каналами восприятия*: по ним информация о внешнем мире и внутренних состояниях человека поступает в его мозг. Чтобы восприятие окружающего мира было полным и ярким, чтобы мозг питался новой информацией, каналы восприятия нужно постоянно расширять. Это нужно и потому, что иноязычная речь придёт к человеку по всем каналам восприятия не только в виде лингвистической информации, но и в виде целого оркестра сопровождающих её ощущений: звуковых, зрительных, обонятельных, осязательных, двигательных, вкусовых, которые вольются в речевые образы, и, даже на периферии сознания, закрепят эту лингвистическую информацию в его памяти.

Именно поэтому особое внимание при формировании иноязычной речи мы уделяем непроизвольным и периферическим психическим процессам. Так, произвольное *внимание* человека может быть сфокусировано на определённом речевом сигнале, в результате чего тот поступает в центр поля сознания и начинает обрабатываться. Однако «боковым», периферийным, вниманием человек ухватывает и иные сигналы, например, шум дождя за окном, или завывание ветра, которые, закрепившись на периферии поля сознания способны в последствии помочь *памяти*. Возможно, заслышав шум дождя или вой ветра вновь, человек сможет воскресить в своей памяти и тот самый речевой сигнал. Для обучения человека одинаково важна вся информация, перерабатываемая головным мозгом: и та, которая

FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION TROUGH PSYCHIC PROCESSES DEVELOPEMENT

Irina Rumyantseva (Moscow)

To acquire a foreign language it is not enough to master its linguistic side only. In order to make one's foreign speech alive and flexible, it is necessary to tune up all psychic processes which will penetrate this «new» foreign speech like warm rays.

This fact was taken as the basis of our intensive method of foreign language teaching named Integrative Linguistic and Psychological Training (ILPT).

Human speech is a special psychic process and just as memory, thinking, imagination, attention etc. belongs to the same phenomena and is connected with all of them. Speech envelopes all human psychics and realizes its integrative function.

Speech formation starts with sensations and perceptions – that is a sensory-perceptive level of psychic reflection. Sensations are called sometimes perception channels: with their help the information about the external world and internal conditions of a person comes into the brain. These channels should be constantly developed in order to make the perception more full and bright, and to give the brain fresh information. It is necessary to be done because a foreign language will come to a person by all the perception channels not only in linguistic form but in form of a whole orchestra of accompanying these signals sensations: sounding, visual, olfactory, tactile, motor, gustatory, which will mix with speech images and even staying at the periphery of consciousness will fix this linguistic information in memory.

For this very reason in teaching a foreign language we give a special role to involuntary and peripheral psychic processes. Thus, voluntary attention can be focused on a certain speech signal, as a result of which it comes into the center of consciousness and starts to be processed. Nevertheless by lateral, peripheral attention a person gets some other signals, like sound of rain an wind howling, which staying at the periphery of consciousness are able to help memory in future. Perhaps, hearing a sound of rain and wind howling a person will remember that very linguistic signal. For foreign language teaching all the information is essential: the one, that comes into the center of consciousness and the one that stays at its periphery and even behind its borders. Many ILPT techniques are based on this phenomenon.

The important condition for effective memory work is good imagination, which makes the base for creative thinking and helps speech images to stay in memory, making them more bright and rich. It's not

попадает в центр сознания, и та, что находится на его периферии и даже за границами сознания. На данном феномене основаны многие психотехники ИЛПТ.

Важным условием для продуктивной работы памяти является *воображение*, которое составляет основу образного и творческого *мышления* и содействует речи в том смысле, что сами речевые образы, становясь в результате воображения ярче и богаче, намного лучше закрепляются в человеческой памяти. Неправомерно считать, что с речью соотносимо лишь логическое мышление, с ней соотносимо и мышление образное.

Что касается усвоения иноязычной речи, то её символизм просто необходимо переводить в разнообразную и многоликую форму живых образов. Сделать это не так сложно, потому что речь сама имеет психическую природу: если слова представляют собой форму кодов (речевых), то образы слов есть психическое отображение этих кодов. Чтобы иноязычные слова прочно укоренялись в памяти, нужно чтобы их образы были как можно богаче, ярче, необычнее и прочно связывались со всей гаммой чувственных и двигательных восприятий, а также с широким спектром эмоций. Зная это, можно научить людей сознательно управлять собственной памятью, но можно и педагогу прибегнуть к режиссуре этого процесса как бы из-за кулис с целью стимуляции непроизвольной памяти учащихся.

right to think that speech is connected with only logic thinking, it is just as well connected with image-bearing thinking.

What concerns foreign speech acquisition, one should transfer its symbolism into diverse forms of alive images. It is not very difficult to do, because speech itself has a psychic nature: if words are the form of speech codes, the images of words are the psychic reflection of these codes. In order to implant foreign words well in memory, it's necessary to make their images more bright and unusual, and also to connect them with the whole spectrum of sensual and motor perceptions and emotions. Knowing that, it is possible to teach people to rule their own memory, and a teacher to rule this process from behind a curtain in order to stimulate the involuntary memory of his students.

БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАРАТИВНОЇ СТРУКТУРИ

О. Савченко (Луцьк)

Наративний підхід прийшов у вітчизняну психологічну науку з постмодерністських та постструктуралістських літературознавчих філософських концепцій. Особистісний наратив, представлений у формі розповіді, історії, дозволяє об'єктивувати наступні характеристики особистості: життєві концепції, мотиви, установки, позиції, стратегії вирішення проблемних ситуацій та ін. Створюючи наратив, суб'єкт не лише структурує і впорядковує свій індивідуальний досвід, а й конструює своє майбутнє через визначення ієрархії життєвих сенсів, пріоритетних життєвих завдань, стратегій самовизначення та самоздійснення. Наративи дозволяють суб'єкту будувати життєві сценарії, проводити інтерпретацію подій власної життєдіяльності та навколишньої реальності. Відповідно до постнеокласичної парадигми вивчення особистості зміна форми та змісту наративу призводить до трансформації внутрішньої «Я-концепції» суб'єкта.

Н. В. Чепелєва розглядає наратив як структуру, що включає всі основні ознаки розповідного тексту (автора, героїв, події, сюжет тощо) і представляє собою певну рамку, фрейм, в яку поміщаються реальні події з тим, щоб суб'єкт зміг їх зрозуміти, осмислити, включити в особистісний досвід через розповідь та усвідомлення власної історії.

Ми визначили головні властивості наративу, який відображає досвід суб'єкта в подоланні певної проблемно-конфліктної ситуації, описує і саму ситуацію, і засоби її розв'язання. Нами виокремленні такі ознаки: 1) загальні характеристики наративу як тексту; 2) характер персонажів; 3) авторська позиція щодо проблемно-конфліктної ситуації та відношення до себе як до учасника; 4) форма зображення конфлікту; 5) характер відображення головної події; 6) особливості розповіді (логічність, наявність протиріч).

Кожна властивість була операціоналізована низкою показників, рівень вираженості яких визначався за порядковими шкалами. Так, загальні характеристики наративу як тексту поєднали наступні оцінки: ступень цілісності (представленість єдиного стилю викладу; відсутність відступів від оповідання), ступінь зв'язності (логічність викладу, ступінь виразності композиційної структури), наявність вказівок на соціокультурний контекст оповіді (дати, місце дій), ступінь завершеності тексту (наявність висновків,

THE BASIC FEATURES OF NARRATIVE STRUCTURE

Olena Savchenko (Lutsk)

The narrative approach came into the native psychological science from the postmodern and poststructuralist literary philosophical concepts. The personal narrative presented in the form of the story, novel makes it possible to objectify such characteristics as life concepts, motives, attitudes, positions, strategies of the problem`s solving and others. The subject, creating narrative, organizes and structures the own individual experience and also designs his future through the formation of the life meaning`s hierarchy, the priority of life tasks, self-determination and self-realization strategies. The narratives allow the subject to form the life scenarios, to interpret the events of own life and the surrounding reality. According to the postneoclassical paradigm of the personality research the changes in the narrative`s form and content lead to the transformation of the subject's internal «self-concept».

N. Chepeleva considers that a narrative is a structure which includes all the main features of the declarative text (author, characters, events, story, etc.) and represents a frame, in which real events are placed so that the subject will be able to understand, comprehend and include them in the personal experience through storytelling and awareness of his own life story.

We have identified the basic features of the narrative that reflects the subject`s experience of the overcoming of the certain problem-conflict situation, describes this situation and the means of its solving as well. We have identified such characteristics: 1) the basic characteristics of the narrative as text; 2) the nature of the characters; 3) the author's position to the problem-conflict situation and the attitude to himself as the participant; 4) the model of the conflict's image; 5) the nature of the image of the main event; 6) the storytelling's features (logic, the presence of contradictions etc.).

Each of the basic features were operationalizing through the several indicators, the level of expression of which was determined by ordinal scales. Thus, the basic characteristics of the narrative combined such evaluation: the degree of the text`s integrity (the representation of the unique style of the narration, the lack of the deviations from the general line of the storytelling), the degree of the text's coherence (the logic of the narration, the level of the compositional structure`s representation), the presence of the indications to the narrative's sociocultural context (date, place of action etc.), the degree of the text's completeness (the presence of

узагальнень, «коди»), ступінь виразності рефлексивного плану інформації, ступінь виразності регулятивного плану інформації, рівень викладу матеріалу (описовий, розповідний, рівень інтерпретації або узагальнення), ступінь деталізації опису події, насиченості тексту (кількість слів).

Характер персонажів оцінювався за показниками: кількість введених персонажів, середній ступінь насиченості опису персонажів, представленість позитивних (негативних якостей) в описі персонажів, представленість різних форм взаємодії між персонажами, характер ставлення автора до себе як до персонажа, характер ставлення автора до інших персонажів.

Авторську позицію ми відобразили за наступними параметрами: тип тексту-наративу (емоційно-позитивний, емоційно-негативний, нейтральний, амбівалентний), рівень активності власного персонажа, рівень усвідомленості дій персонажа, з яким ідентифікує себе суб'єкт, представленість раціональних конструкцій у поясненні поведінки, представленість емоційних компонентів в оповіданні, ступінь співвідношення раціональних та емоційних компонентів, наявність інтернальної або екстернальної установки в поясненні подій, представленість прагнення змінити себе, представленість прагнення змінити ставлення до себе оточуючих.

Проблемно-конфліктна ситуація, що відображається в наративі, була оцінена за наступними показниками: наявність опису травматичних переживань, представленість захисних механізмів, що допомагають впоратися з травмуючими переживаннями, ступінь особистісної дезорганізації в описі посттравматичного стану, представленість опису зовнішніх обставин, які блокують досягнення мети, представленість опису внутрішніх особливостей, що блокують досягнення мети, тип конфлікту (зовнішній, внутрішній), ступінь вирішення конфлікту, представленість різних способів розв'язання проблемно-конфліктної ситуації.

conclusions, generalizations, «coda» etc.), the level of the reflective plan`s representation, the level of the regulatory plan's representation, the level of the narration (descriptive, declarative, interpretation or generalization), the degree of the detail description of the events (the number of words).

The nature of the characters was evaluated by such marks: the number of the characters, the average degree of saturation of the description of characters, the representation of the positive (negative) qualities in the characters' description, the representation of different forms of an interaction between the characters, the nature of the author's attitude to himself as a character, the nature of the author's attitude to other characters.

We assessed the author's position by such parameters: the type of the text-narrative (emotionally positive, emotionally negative, neutral, ambivalent), the level of the his own character's activity, the level of awareness of the actions of the character, with which the subject identifies himself, the representation of the rational structures in the behavior's explaining, the representation of the emotional components of the story, the degree of the coherency of the rational and the emotional components, the presence of external or internal attitude in the events' explanation, the representation of the tendency to change himself, the representation of the tendency to change others' attitude to himself.

We proposed to assess the problem-conflict situation, which was reflected in the narrative, by such criteria: the presence of the traumatic experiences' description, the representation of the protecting mechanisms that help to cope with traumatic experiences, the degree of the personal disorganization in the description of post-traumatic state, the text's representation of the external circumstances that block the goal, the text's representation of the internal features that block the achievement of the goal, the conflict's type (external, internal), the degree of conflict's solution, the representation of different means of the problem-conflict situation's solving.

ОСОБЛИВОСТІ РІЗНОГО ТИПУ РОЗПОВІДЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

О. Савчин (Переяслав-Хмельницький)

У старшому дошкільному віці діти вперше починають осмислювати переносні значення слів, оволодівають процесом зміни смислів. Від того, наскільки своєчасно здійснюватиметься робота з розвитку мовленнєвих навичок кожної дитини будувати різного типу розповіді, залежатиме не тільки мовленнєвий, а й у всебічний психічний розвиток старших дошкільнят.

Аналіз мовленнєвих навичок дітей старшого дошкільного віку, як правило, виявляє брак образності, виразності, влучності, національної забарвленості й емоційності мови дітей. Дефіцит мовних засобів у дошкільника ускладнює перебіг комунікативно-доцільних мовленнєвих процесів щодо побудови різних типів розповідей. Студіювання дитячих розповідей також засвідчує відсутність в них логічної послідовності при експлікації їхнього змісту, труднощі при передачі часових відношень в мовленні: події, які відбуваються пізніше, знаходять свою вербалізацію значно раніше ніж ті, які передували їм. Дитячі розповіді спонтанні, виникають мимовільно, тільки тоді, коли дитина виявляє бажання висловити свої думки, почуття, емоції. Довільне створення розповідей викликає в них значні труднощі.

Розповіді, створені дошкільниками, також характеризуються ситуативністю, що виявляється в розповідях у великій кількості прислівників (там, туда, тоді та ін.), відсутності відмінниково-прийменникових форм.

Піднятою проблемою автор статті намагається привернути увагу психологів та психолінгвістів до цієї проблематики з метою подальшої актуалізації дійових методик психолінгвістичного розвитку дітей дошкільного віку, з особливою увагою до старшого дошкільного віку в процесі підготовки їх до нового – шкільного етапу життя, де мовна діяльність особистості дошкільника постає в іншому соціальниму оточенні шкільної комунікації.

FEATURES OF DIFFERENT TYPE OF STORIES MADE BY SENIOR PRESCHOOL CHILDREN

Oleksandr Savchyn (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

In senior preschool age children begin to comprehend figurative meanings of words, master the process of sense changing. From work done in time on speech skills development of each child to build a different type of story, will depend not only their speech, but comprehensive mental development of senior preschoolers.

Analysis of preschool children's speech skills as usual reveals a lack of imagery, expressiveness, accuracy, national colouring and emotionality of children's language. The deficit of language means in preschooler complicates the communicatively appropriate speech processes to build different types of stories. Study of children's stories also shows their lack of logical sequence in explication of their content, difficulties in transmission of time relations in speech: events that occur later find its verbalization much earlier than those which preceded them. Children's stories are spontaneous; spontaneously arise only when the child shows a desire to express his thoughts, feelings and emotions. Arbitrary creation of stories causes difficulties in them.

Stories created by preschoolers are also characterized as situational, it is reflected in the stories by a large number of adverbs (there, then etc.), absents of case and prepositional forms.

By raised issue the author tries to draw the attention of psychologists and psycholinguists to the problems with the aim of further updating of the effective methods of preschool children's psycholinguistic development, and special attention to senior preschool children in preparing them for new – school stage of life, where language activities of a preschooler appears in another surrounding connected with school communication.

ОТ ЛИНЕЙНОГО К МУЛЬТИПЛИКАТИВНОМУ: МОДЕЛИРОВАНИЕ СВЯЗИ АУДИТОРИИ И СОВРЕМЕННЫХ МЕДИА

Е. Сибирякова (Киев)

Эволюция представлений про связь аудитории и медиа в теории массовой и социальной коммуникации прошла свой путь от линейного и мультипликативному.

Становление подходов к моделированию связи аудитории и медиа происходила в рамках традиционных представлений про линейную коммуникацию, где передача сообщений между отправителем и получателем происходила в одностороннем порядке. Аудитория воспринималась гетерогенным объектом, генерирующим «обратную связь» в процессе контакта и получающим сигнал с единого комплексного технического источника. Реакция аудитории фиксировалась с помощью специальных аппаратно-технических средств.

Более поздние научные исследования связи смещают объект исследования на процесс полилинейного взаимодействия (взаимовлияния) между аудиторией и медиа-каналом. Научные концепции влияния медиа изучают также в качестве объекта исследований «медиа-контент» (в том числе такие типы медиа-контента, как коммерческая реклама, новости, развлекательная продукция, фильмы наряду с политическими выступлениями) и «медиа-дискурс».

Теория М. Маклюена и концепции «медиа-эффектов» порождают тезис про аудиторию, которая сама может порождать медиа-эффекты и коммуникацию как многосторонний процесс связи. Коммуникация существует на том условии, когда существует одно актуальное значение, общее для всех участников (объектов) коммуникации.

Развитие технических и технологических факторов, в том числе возникновение феномена Интернета и социальных сетей, и конвергентных типов медиа, повлияли на возникновение сетевых моделей связи. Особенностью сетевого типа связи являются множественные связи между удаленными объектами (либо группами объектов), обладающими определенными атрибутами (ролями). Связи основаны на облегченном обмене данными (посты, лайки, теги, картинки) между удаленными объектами либо группами объектов и являются автоматически измеримыми.

Новые виды медиа оказали сильное воздействие на характер коммуникационных исследований, очищая это поле от многих прошлых предположений, предыдущих парадигм

FROM LINEAR TO MULTIPLY: THE MODELLING OF CONNECTIONBETWEEN AUDIENCE AND CONTEMPRORY MEDIA

Olena Sibiriakova (Kyiv)

Within the domain of mass and social communication theory, the evolution of understanding of the connection between audience and the media has made a long way from linear to multiply over the century.

The formation of approaches to modelling the connection between audience and the media was occurring in the framework of conventional theory about linear communication, whereby the transfer of messages from sender to recipient was one-way. Audience was perceived as a heterogeneous object that generates «feedback» in the course of contact and receives signal from one complex technical source.

Later scientific communicative theory the research object shifts towards the multilinearity interaction (mutual influence) type of communication between the audience and a media channel, and «media discourse».

Scientific concept of M. McLuhan's and «media effects» concepts give birth to the thesis about an audience that can itself generate media effects and communication as a multilateral process. Communication exists on condition that there exists one relevant meaning that is common for all participants (objects) of communication.

The development of technical and technological factors, including the emergence of the phenomenon of Internet and social networks, as well as convergent types of media, influenced the appearance of the types network type of connections and their modeling in social practice.

A specific feature of the network type of connection is the multiple links between remote objects (or groups of objects) possessing certain attributes (roles). Links are based upon facilitated data exchange (posts, likes, tags, pictures) and are automatically measurable.

New kinds of media have had a serious impact on the nature of research into communication, removing from this field many past assumptions, previous paradigms and methods, and posing before the researchers new objectives pertaining to the measurement of the efficiency of mass and social communication.

Dominant linear models of communication are giving way to the multilinearity and network (multiple) models of communication. The next step is the introduction and substantiation of the multiply type of connections as the object of modelling.

и методов, ставя перед исследователями новые задачи, связанные с измерением эффективности массовой и социальной коммуникации.

Господствующие линейные модели коммуникации уступают дорогу, представлениям про двусторонние и сетевые связи.

Следующий шаг – ведение и обоснование мультипликативный (преумножащий) тип связей как объекта моделирования.

Массовая коммуникация в этой модели существует на том условие, когда существующее актуальное (мета) значение мира одновременное мультивоспроизведение и мультиумножения в различных точках пространства.

Необходимость моделирования мультипликативной связи становятся тем более актуальной задачей ввиду особых технических и технологических особенностей этой связи. Интенсивность, скорость, недискретность и масштабность мультипликативных связей неизбежно повлекут за собой появление и новых социальных и коммуникационных проблем, которые нужно решать исследователям в ближайшем будущем.

Одной из основных задач в этой связи станет разработка нового дискурса и методологии мультипликативной коммуникации, включая методы оценки ее эффективности в системе медиа и социума.

Mass communication under this model exists on condition that actual existing (meta) meaning of the world is simultaneously multi-reproduced and multiply at different points.

The necessity of modelling multiply connection becomes all the more obvious and relevant a task for researchers in view of special technical and technological specifics of this connection.

Intensity, speed, non-discreteness and immensity of multiply connections inevitably leads to the emergence of new social and communication problems which call for a solution on the part of researchers in the near future.

One of the main objectives will be the development of a new discourse and methodology of multiply communication, including the methods of the efficiency assessment of its in the media and social processes.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОНТРАСТНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

З. Скорофатова (Драбів)

Розвиток словника дітей дошкільного віку, його актуалізація має велике значення в загальній системі мовної роботи в ДНЗ. І це закономірно. Адже слово – основна одиниця мови і мовленнєвого спілкування, без якого неможливе розширення словникового запасу дитини-дошкільника. Необхідність формування у дітей контрастного мовлення, його смислової сутності з використанням засобів антонімії розглядається в ДНЗ як найважливіша умова розвитку зв'язного мовлення та мовної творчості дітей.

Для того, щоб з'ясувати можливості оволодіння антонімами в дошкільному віці, а саме: як дошкільники використовують у самостійних висловах антоніми – різні частини мови, наскільки точно орієнтуються у смислових відтінках цих слів – був проведений психолінгвістичний експеримент. Дітям були запропоновані в ігровій формі завдання на підбір антонімів. Їх мета – виявити, наскільки точно дошкільники розуміють значення слів-антонімів, про що свідчитиме правильно підібрані антоніми. Діти підбирали до наданих їм словосполучень слова, протилежні за значенням, наприклад: *один втрачає – а інший ... (знаходить)*.

Результати аналізу виконаних завдань засвідчують, що дошкільники допускають багато смислових помилок при доборі антонімів до багатозначних прикметників. Вони говорять: «пластилін *м'який*, а горіх *міцний* замість «*твердий*»; добавляють «не» до прикметників, наприклад: *м'який – не м'який*, *твердий – не твердий*; до прикметників додають іменники: *сміливий-боягуз*.

Аналіз даних проведеного експерименту також демонструє те, що у мовленні дітей старшого дошкільного віку в більшій мірі наявні антоніми-іменники, проте значно менше антонімів-дієслів. Дуже бідний словник дітей на антоніми-прийменники. Кількість спожитих дошкільниками антонімів-іменників значно вища ніж антонімів – інших частин мови. Найбільші труднощі у дітей спостерігались при виборі антонімів до прикметників і прийменників, при вживанні яких спостерігалися велика кількість неправильних слововживань, на кшталт: *солодкий-кислий, правдивий-брехун*.

DEVELOPMENTAL FEATURES OF CONTRASTING SENIOR PRESCHOOLERS' SPEECH

Zoya Skorofatova (Drabiv)

Vocabulary development of preschool children, its actualization is very important in the overall system of work on language in kindergarten. And it is natural. Because the word is the basic unit of language and speech communication, without which the increasing of preschoolers' vocabulary is impossible. The need for developing in children's speech contrast, its semantic nature with the use of antimony is considered in preschool as the essential condition of coherent speech development and language creativity of children.

To find out the possibility of mastering antonyms in a preschool age, how preschoolers use antonyms in self-expressions – various parts of speech, how well they are oriented in the shades of meaning of these words, was conducted a psycholinguistic experiment. Children were offered in form of a game some tasks for antonyms selection. Their goal was to find out how well preschoolers understand the meaning of words-antonyms, which indicated correctness of selected antonyms. Children selected to the phrases available to them words opposite in meaning, for example, one loses – and the other (finds).

The analysis of assignments shows that preschoolers make many semantic errors in antonyms selection to polysemantic adjectives. They say: «a clay is soft and nut is strong instead of «solid»; add adjectives to nouns.

Analysis of the experiment data also shows that in speech of senior preschool children predominate nouns antonyms over antonyms verbs. Very poor is vocabulary of children in antonyms prepositions. Quantity of used by preschoolers nouns antonyms is larger than antonyms of the other parts of speech. The greatest difficulties in children are observed in selecting antonyms to adjectives and prepositions, usage of which is corroborated by a large number of mistakes, such as: sweet – sour, heavy – light, true – deceiver, brave – coward.

ВИРАЖЕННЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ ЯК СТИМУЛ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПУНКТОГРАМ В УКРАЇНСЬКІЙ, РОСІЙСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ І. НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКОГО «КАЙДАШЕВА СІМ'Я», М. В. ГОГОЛЯ «КАК ПОССОРИЛИСЬ ИВАН ИВАНЫЧ С ИВАНОМ НИКИФОРОВИЧЕМ», Ч. ДІККЕНСА «ЗАПИСКИ ПІКВІКСЬКОГО КЛУБУ»)

В. Сліпецька (Дрогобич)

У сучасних мовознавчих студіях дослідники зазначають (Космеда, 2012 : 54), що «висновок про емоцію можна зробити тільки аналізуючи конкретну ситуацію: вербаліка + невербаліка + ситуація роблять зрозумілим те, що виражається, й для спостерігача, й для комуніканта». Не можна не погодитись із думкою Т. А. Космеди, що емоції впливають на своєрідний стиль мислення й мовлення людини, а специфіка їх вияву є візитною карткою мовної особистості. Емоції нелегко укласти в слова, оскільки «онтологічна складність зумовлює складність лінгвістичну» (Апресян, 1993). *Мета* дослідження – схарактеризувати систему пунктограм, що слугують засобами вираження негативних емоцій в українських, російських, англійських художніх текстах. *Предмет* – система пунктограм, що слугує засобами вираження негативних емоцій в художніх текстах.

Використання графічних знаків для вираження негативних емоцій у тексті стимулює розвиток системи пунктограм. На думку І. В. Арнольд, текст, що містить багато знаків, вважається емоційним (Арнольд, 1999 : 299). Графічні знаки, що слугують засобами вербалізації негативних емоцій додають тексту виразності, емоційності. Серед графічних знаків вираження негативних емоцій в художньому тексті основними є тире, знак оклику, три крапки. У системі пунктуації окреме місце належить крапкам, знаку перерваної мови, або не до кінця закругленої думки. Л. А. Булаховський уважає крапку «емоціональним» розділовим знаком (Булаховський, 1947 : 54). Три крапки, зазвичай, слугують засобом графічного вираження мовчання, є невербальним маркером мовчання. Аналіз нашої вибірки з художніх текстів свідчить про те, як емотивність позначається трьома крапками, які слугують підсиленням вербалізації негативної емоції *гніву*. Невербальний графічний знак три крапки функціонує поряд з вербальними засобами (іменники: *дурень, дурак*; дієслово: *сердитись*; прислівник *сердито*) для вираження негативної емоції *гнів*.

THE VERBALIZATION OF NEGATIVE EMOTIONS AS A STIMULUS FOR THE DEVELOPMENT OF THE PUNCTUATION SYSTEM IN UKRANIAN, RUSSIAN, ENGLISH (BASED ON THE WORKS WRITTEN BY I. NECHUI-LEVYTSKYI, M. V. HOHOL, CH. DICKENS)

Vira Slipetska (Drohobych)

In modern linguistic studies the scientists admit (T. A. Kosmeda, 2012 : 54) that «the conclusion about the emotion can be made only after the analysis of a certain situation: the verbal means+the non-verbal means+the context make it clear what is expressed for the observer as well as for the participant of a communicative process». It's impossible not to agree to the point of view, expressed by T. A. Kosmeda that emotions have some influence on the way of thinking and speech of a person, and the peculiarity of their verbalization is a visit card of a language personality. It's rather difficult to express emotions in words because «the ontological complexity causes a linguistic complexity» (Apresyan, 1993). The *goal* of the research is to characterize the punctuation system that function as the means of verbalization of the negative emotions in Ukrainian, Russian and English fiction texts. *The subject* – the system of punctuation that serves the means of verbalization of the negative emotions in fiction texts.

The use of graphic signs to express the negative emotions in the text stimulates the development of the punctuation system. I. V. Arnold considers the text in which there are many signs of punctuation to be emotional (Arnold, 1999 : 299). The graphic signs that function as the means of verbalization of negative emotions make the text more definite, emotional. The hyphen, the exclamatory mark and three dots are the main graphic signs to verbalize the negative emotions the fiction text. In the punctuation system three dots occupy a certain place as a sign of an interrupted speech or non-finished idea. L. A. Bulakhovskyi considers a dot as an «emotional» sign of punctuation (Bulakhovskyi, 1947 : 54). Three dots are mainly used to mark the state of being silent, they are a non-verbal marker of being silent. The analysis of our sample of the fiction texts illustrates the fact that emotionality is expressed by means of three dots that are used to verbalize a negative emotion *anger*. To express a negative emotion *anger* the non-verbal graphic sign functions alongside with the verbal means (the noun: *a fool*; the infinitive: *to get angry*; the adverb: *angrily*).

To express a negative emotion *anger* a poly-functional use of the hyphen and the exclamatory mark is typical of Ukrainian, Russian and English

В українському, російському та англійському художніх текстах специфічним є поліфункціональне використання тире та знаку оклику під час сварки, суперечки для вираження негативної емоції *гніву*. Використання знаку оклику, тире вказує на емоційність висловлювання. Тире семантизує психічний стан персонажів, створює ефект несподіванки. Семантизоване тире частіше знаходиться в кінці речення, створюючи анаколуфний силенціальний ефект. Вираження емоції *гніву* підсилюється використанням тире в середині речення, між словами з негативною семантикою: *rascal* – шахрай, негідник; *ruffian* – негідник, хуліган, бандит.

В українській, російській, англійській мовах об'єктивно-суб'єктивна природа знаків пунктуації, що слугують графічними засобами вербалізації негативних емоцій, вмотивована комунікативно-прагматичними інтенціями мовців. Використання невербальних графічних компонентів, що слугують засобами вербалізації негативних емоцій, доповнюється вербальними елементами, діалогами, для яких характерна спонтанність, емоційність.

Апресян В. Ю. Метафора в семантическом представлении эмоций / В. Ю. Апресян // Вопросы языкознания. – 1993. – № 3. – С. 27-35.

Арнольд И. В. Семантика, стилистика, интертекстуальность [Текст] : сб. статей / И. В. Арнольд. – СПб. : СПБГУ, 1999. – 443 с.

Булаховський Л. А. Українська пунктуація [Текст] : монографія / Л. А. Булаховський. – К., Львів : Радянська школа, 1947. – 72 с.

Космеда Т. А. Ego і Alter Ego Тараса Шевченка в комунікативному просторі щоденникового дискурсу : монографія. / Т. А. Космеда. – Дрогобич : Коло, 2012. – 372 с.

fiction texts in dialogues that illustrate a quarrel, a fight. The use of the exclamatory mark, the hyphen indicates the emotionality of the text. The hyphen is a semantic sign of a psychic state of a hero, it creates the effect of something that is sudden. This type of a hyphen is mainly used at the end of the sentence to create an emphatic effect. The expression of the emotion of *anger* is facilitated by the use of the hyphen in the middle of the sentence, among the words with a negative semantic meaning, for instance: *rascal, ruffian* etc.

In Ukrainian, Russian and English the objective-subjective nature of the punctuation signs, that function as graphic means of the verbalization of negative emotions, is motivated by the communicative-pragmatic intentions of the speakers. The use of the non-verbal graphic components, that serve the means of verbalization of the negative emotions, is accomplished with the verbal elements, dialogues to which emotionality is peculiar.

Apresyan, V.Yu. (1993). Metafora v semanticheskom predstavlenii emotsiy. *Voprosy yazykoznaniya, 3*, 27-35 [in Russian].

Arnold, I.V. (1999). *Semantika, stilistika, intertekstualnost*. (pp. 23-233). Sankt-Peterburg : SPBGU [in Russian].

Bulakhovskiy, L.A. (1947). *Ukraïnska punktuatsiya*. Kyiv, Lviv : Radyanska shkola [in Ukrainian].

Kosmeda, T.A. (2012). *Ego i Alter Ego Tarasa Shevchenka v komunikativnomu prostori shchodennikovogo diskursu*. Drogobich : Kolo [in Ukrainian].

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОВНОЇ ПОВЕДІНКИ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ КИЯН ПІД ВПЛИВОМ СЕРЕДОВИЩА

С. Соколова (Київ)

Київ традиційно вважають двомовним містом з нерівномірним розподілом комунікативного навантаження мов за різними сферами їх функціонування. Відповідно практично всі його мешканці є білінгвами, але представляють різні його типи – від координативного до субординативного з наданням переваги або українській, або російській мові.

У розвідці проаналізовано мовну поведінку киян, які під час анкетування, здійсненого відділом соціолінгвістики Інституту української мови НАН України, оцінили свою мовну компетенцію як вільне володіння українською мовою з додатковим знанням російської мови або як вільне володіння лише українською мовою (близько 13% усіх опитаних). Аналіз відповідей на інші питання дав змогу зарахувати їх усіх до представників асиметричного білінгвізму, які принаймні добре розуміють російську мову. Серед інфомантів, які оцінили себе як таких, що вільно володіють обома мовами, майже третина зазначили, що їм *комфортніше спілкуватися* українською, отже, частка переважно українськомовних серед усіх опитаних зростає до більш як 40%. Надалі наведено характеристики лише тих, хто самі визнали себе переважно українськомовними.

Майже всі вони назвали українську своєю *рідною мовою* (94,37%), для 83,1% вона є й *мовою комфортного спілкування*, 80,28% спілкуються винятково українською мовою *з матір'ю*. Переважно українською мовою ці респонденти здобували *середню* (83,10%) та *вищу* (85,92%) *освіту*. Незважаючи на такі власні мовні характеристики, лише 38,03% зазначили, що в усіх ситуаціях розмовляють лише українською мовою, решта можуть переходити з однієї мови на іншу. Як причину зміни мовного коду респонденти зазначили рівною мірою ситуацію спілкування і мову співрозмовника (по 35,21%).

Вони спілкуються переважно українською *на роботі*: *з колегами* (63,39%), *з начальником* (64,79%), *з відвідувачами* (47,89%), ведуть нею *документацію* (80,29%), та пишуть *інші папери* (64,79%), однак наявність відповідей на ці питання «обома мовами», а в окремих випадках і «російською», свідчить про те, що їх до цього спонукає навколишнє середовище. *Поза межами родини і роботи* представники цієї групи виявляють мовну стійкість, спілкуючись лише українською *в офіційних держустановах* (88,73%),

THE TRANSFORMATION OF THE UKAINIAN-SPEAKING KYIVITE'S VERBAL BEHAVIOR UNDER THE INFLUENCE OF ENVIRONMENT

Svitlana Sokolova (Kyiv)

Kyiv is traditionally considered to be a bilingual city, possessing uneven distribution of the communication load of languages by various areas of their operation. According to that fact almost all its inhabitants are bilingual but represent various types of it – from coordinative to the subordinative providing advantages either to Ukrainian or to Russian languages.

The linguistic behavior of the Kyivite's was investigated and analyzed, who during the questionnaire, made by the Sociolinguistics Department (The National Academy of Science of Ukraine, Institute of Ukrainian Language), rated their linguistic competence as fluent Ukrainian with additional knowledge of Russian language or as Fluent in Ukrainian only (nearly 13% of those surveyed). Analysis of answers given to other questions made it possible to classify them all to the representatives of asymmetrical bilingualism who at least understand of Russian language. Among the surveyed, who rated themselves as such, who are fluent in both languages, almost one third noted that its more comfortable to communicate in Ukrainian, so the part of the Ukrainian-speaking among those surveyed grows up to more than 40%. Further characteristics of only those are given, who consider themselves mainly Ukrainian-speaking people.

Almost all of them named Ukrainian as their *native language* (94,37%), for 83,1% it is considered the comfortable language to communicate, 80,28% speak only Ukrainian with their mother. Preferably, these respondents gained their secondary (83,10%) and higher (85,92%) education in Ukrainian language. Despite their own language characteristics, only 38,03% mentioned that in all situations they speak Ukrainian only, all the rest can change from one language to another. As a reason to change language code respondents indicated equally the situation of communication and language of the interlocutor (by 35,21%).

They mainly speak Ukrainian at work: with colleagues (63,39%), with the chief (64,79%), with visitors (47,89%), maintain documentation (80,29%), write other papers (64,79%), but the presence of answers to these questions «in both languages», and in some cases «in Russian», indicates that the environment motivates this fact. Outside the family and work the representatives of this group show their stability in language speaking Ukrainian in official state institutions (88,38%), trade institutions

торгівельних (63,38%) та лікувальних закладах (64,79%), решта у разі потреби переходять на російську, а частина тільки нею й послуговується попри власні мовні вподобання.

У сфері *сприйняття інформації* переважно україномовні інформанти виявляють найбільшу мовну толерантність, зокрема *читаючи пресу* (85,92%) та *художню літературу* (78,87%) обома мовами. Порівняння даних щодо реального та бажаного споживання інформації засвідчило, що суто україномовний продукт хотіло б мати приблизно удвічі більше респондентів, ніж його споживає реально, а щодо фахової літератури показники різняться майже утричі. Відповідно й менша кількість бажає читати обома мовами, порівняно з тими, хто це робить. Стосовно суто російськомовного продукту співвідношення зворотне – майже удвічі менше тих, хто бажає його споживати (2,82%), порівняно з тими, хто його реально споживає (4,23%).

Більшість мовців цієї групи схвалює лише україномовні вивіски (88,73%), близько 40% не схвалює російськомовні, хоча майже третина ставиться до них нейтрально.

Загалом мовна поведінка переважно україномовних киян багато в чому зумовлена середовищем, яке змушує їх пристосовуватися и тим самим виходити за межі зони власного комфорту. Їхнє природне мовне середовище зберігається лише в родині, а їхні потреби у споживанні інформації рідною мовою не завжди задовольняються.

(63,38%), medical establishments (64,79%), all the rest if it is necessary switch to Russian and a part use it only, despite their own linguistic preferences.

In the sphere of information perception mainly Ukrainian-speaking informants show the greatest tolerance in linguistic, especially in reading the media (85,92%) and fiction literature (78,87%) in both languages. A comparison of data on any real and the desired consumption of information showed that exclusively Ukrainian-language product would like to have approximately twice as many respondents as it is actually consumed, regarding the professional literature indicator differs almost three times. According to that fact, smaller amount want to read in both languages, in comparison with those who do it. Concerning exclusively Russian-language product the ratio is reverse – almost half as many of those who wish to consume (2,82%) in comparison with those who actually consume it (4,23%).

The majority of speakers in this group welcomes only Ukrainian-language signboards (88,73%), 40% does not approve Russian, although almost one third treats them neutrally.

All in all, the language behavior of Ukrainian-speaking Kyivites mostly depends on the environment that forces them to adapt thus making them come out of their comfort zone. Their natural linguistic environment is preserved only in the family, and their need to consume information in their native language is not always satisfied.

ИМИТАЦИЯ – НАЧАЛЬНАЯ СТАДИЯ РАЗВИТИЯ ЯЗЫКА В ОНТОГЕНЕЗЕ

А. Тамразян (Ереван)

Цель настоящего исследования – психолингвистическое изучение подражания как начального этапа и базовой функции познания и развития языковой способности. Мы предполагаем, что языковая имитация (подражание) может пролить свет на механизмы вербальной деятельности человека, на проблемы, касающихся возникновения и развития этой деятельности и на принципы словесного моделирования реальности. Кроме того, изучение имитации может обогатить наши знания о природе и принципах других познавательных операциях. Одной из особенностей данного исследования является когнитивный подход к языку как вербальному средству моделирования реальности. Второй важной особенностью является изучение подражания в качестве основной познавательной работы с миром объектов и в качестве основы для семиотической абстракции звуков мира в объекты языковых знаков. Результаты экспериментов, проведенных нейропсихологами и неврологами дают все основания полагать, что структурные основы для подражания являются врожденными. Одним из важнейших открытий в этой области стало существование зеркальных нейронов, которые имеют двойное назначение: они отвечают как за восприятие действий, так и за планирование и выполнение данных действий. Другими словами, многие действия могут быть «признаны» с помощью звуков ассоциируемых с данными действиями. Это объясняет тот факт, почему звукоподрожательные слова или звуковые имитации формируют словарный запас ребенка на начальных этапах развития речи. Анализ имитативного поведения младенцев показывает, что они очень чувствительны как к собственным движениям, так и движениям других людей. Вполне вероятно, что младенцы идентифицируют людей в различных обстоятельствах с помощью подражания. Исполнитель и наблюдатель имеют тот же репертуар двигательных и артикулятивных действий. Это означает, что источником нервного возбуждения – речь, звуки, действия, физические или эмоциональные ощущения – ассоциируется с человеком, который выполняет данное действие, вызывает данное физические или эмоциональные ощущение. Когда этот процесс хорошо сформирован, ребенок начинает искать параллели между собственным вербальным / невербальным поведением и физическим / эмоциональным состоянием с одной стороны и между поведением

THE PROCESS OF MASTERNING IMITAITONASA BASIC COGNITIVE OPERATION AND AS A VERBAL TOOL

Hamest Tamrazyan (Yerevan)

The subject matter of this paper is imitation. The research hypothesis is that imitative processes lie in the basis of human cognition and it is as well the initial stage of language acquisition in infants from the ontogenetic aspect of study.

We assume that imitation in language may throw light on the mechanisms of verbal activity of human beings, the problems concerning the emergence and the development of this activity and the principles of verbal modeling of reality. Besides imitation may be related to other areas of human cognition and experimentation in imitation may enrich our knowledge about the nature and the principles of human thought.

One of the specific features of this research is the cognitive perspective where language is viewed as verbal means of modeling reality. The second important feature is the exploration of imitation in its twofold representation: as a basic cognitive operation with the world of objects and as a basis for semiotic abstraction of the sounds of the world into objects of linguistic signs.

The basic discovery made byneuropsychologists and neurologists in resent years is the existence of mirror neurons which have dual visuomotor purpose – responding both to the perception of an action and to the planning and execution of the action. In other words, many object-related actions can be recognized by their sound. This explains the fact why onomatopoeic words or sound imitations form the basic vocabulary of the child during the initial stages of LA. It seems reasonable enough to assume that infants imitate the sounds, the actions of the grownups, as the same mirror neurons responsible for performing these actions or articulating these sounds are activated.

The analyses of the imitative behavior of infants demonstrate that they are very sensitive towards their own movements and the movements produced by others. It is very probable that infants identify people under different circumstances with the help of imitation. The agent and the observer share the same motor action repertoire, the same articulatory motor repertoire. This means that the source of nervous excitation – speech, action, physical or emotional sensation – becomes associated with the person who performs the action, causes physical or emotional sensations. When this process is well established, the child starts to find parallels between his verbal/ non verbal behavior and physical/emotional states

других людей и ответных реакцией на его действия и вокализации со стороны родителей или других людей с другой стороны. После формирования механизма обратной связи, ребенок устанавливает контроль над своими речевыми органами и усваивает новые звуки. В результате меняется врожденная биологическая система звуков[1]: из него выпадают звуки нетипичные для языка данного народа и формируется звуковая система родного языка ребенка. Результаты наших исследований позволяют нам прийти к выводу, что имитация как познавательный процесс прослеживается в развитии речи и социализации детей: 1. Имитация поверхностных структур языка, 2. Имитация глубинных структур языка. На начальных этапах младенец использует имитацию поверхностных структур, обращая больше внимание на фонетический код данного языка. Позднее, когда дети отличают семантический уровень от фонологического, они используют имитацию глубинных структур.

Результаты аналитического исследования позволяют полагать, что подражание как познавательный процесс прослеживается в развитии языка в онтогенезе. Имитация также является важным фактором на всех уровнях языковой категоризации.

[1] Анализ врожденной биологической системы звуков был проиведен Винарской Е. Н. Винарская Е. Н. Раннее развитие ребенка и проблемы дефектологии : Периодика раннего развития. Эмоциональные предпосылки освоения языка. М. : Просвещение, 1987, с. 165.

from one side and the behavior of other people and the responses he gets from the parents as a result of his actions and vocalizations. After establishing this feedback mechanism, the infant gains control over his speech organs and learns new sounds, modifies the sounds included in his biological vocal system[1].

The orientation towards the sound form, which is ascribed to have a motivated meaning, results in formulating *generalized relations or generalized imitations*: a kind of model of the sound form, which will be applied to all the phenomena of a given type.

The results of our analytic research allow us to believe that imitation of different degrees of complexity as a cognitive process is traced in language acquisition and socialization in young children: 1. surface structure imitation, 2. deep structure imitation.

During the initial stages of language acquisition the child uses mainly the surface structure imitation, attending to the phonological code rather than the semantic code. During the late phases of LA, when children's cognition is better categorized and they distinguish the semantic level from the phonological one, they engage in ***deep-structure imitation.***

The results of analytical research allow us to believe that *imitation as a cognitive process is traced in LA in younger children. Besides, onomatopoeic words can serve as part of basic vocabulary in initial stages of LA. Imitation is also proved to be an essential factor on all levels of linguistic categorization.*

[1] The analysis of the biological sound system has been conducted by Vinarskaya.
Винарская Е.Н. Раннее развитие ребенка и проблемы дефектологии: Периодика раннего развития. Эмоциональные предпосылки освоения языка. М.: Просвещение, 1987, стр. 165.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ

С. Танана (Переяслав-Хмельницький)

Предметом навчання студентів економічних вищих навчальних закладів є спеціальна термінологія, засвоєння якої є передумовою успішного оволодіння професійно орієнтованої іноземною мовою для наступного її використання як засобу комунікації із зарубіжними партнерами та отримання фахової інформації з автентичних джерел. Методику формування іншомовної лексичної компетенції досліджували І. М. Берман, В. Д. Борщовецька, М. О. Бурлаков, В. А. Бухбіндер, Ю. В. Гнаткевич, Е. В. Мірошниченко, О. П. Петращук, О. Б. Тарнапольський, R. Carter, R. Ellis, I. Nation, L. Taylor, N. Schmit та ін.

Для формування лексичної компетенції у студентів важливе значення має урахування таких психолого-педагогічних категорій, як мислення, пам'ять, сприймання, уява, відчуття, вікові особливості, певні закономірності організації навчального процесу, методи і технології навчання, оскільки вони формують індивідуально-психологічні риси особистості в процесі засвоєння іншомовної лексики, впливають на навчальну, розумову, пізнавальну діяльність студентів. Психологи (А. В. Брушлинський, І. О. Зимня, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, О. В. Молчанова, Н. Ф. Шевченко, Т. С. Яценко) довели, що потреба у пізнанні нового, внутрішня та зовнішня мотивації визначають аналітико-синтетичну зберігання у пам'яті лексичної інформації.

На процес формування іншомовної лексичної компетенції у студентів-економістів впливає низка чинників, одні з яких полегшують засвоєння лексичних одиниць, а інші його ускладнюють. До перших відносимо сформованість у студентів понятійного апарату з навчальної дисципліни рідною мовою та вміння оперувати вже засвоєною на попередніх етапах навчання загально-економічною термінологічною лексикою, наявність розвинутих умінь здогадуватися про значення невідомих лексичних одиниць з контексту або за допомогою аналізу знайомих словотвірних елементів. Студенти можуть розкрити свій фаховий потенціал англійською мовою при комплексному використанні інтерактивних видів навчальної діяльності, якими є рольові та ділові ігри, дискусії, презентації. Серед інших чинників, які позитивно впливають на ефективність процесу формування іншомовної лексичної компетенції, відзначаємо

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PECULIARITIES OF TEACHING TERMINOLOGICAL VOCABULARY THE STUDENTS-ECONIMISTS

Svitlana Tanana (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

The training of students of economic higher educational institutions includes a special terminology, learning of which is a prerequisite for successful mastering of professionally oriented foreign language for its subsequent use as a means of communication with foreign partners and obtaining the professional information from authentic sources. Methods of forming lexical competence of foreign language studied I. M. Berman, V. D. Borschovetska, M. O. Burlakov, V. A. Buhbinder, Y. V. Gnatkevych, E. V. Miroshnichenko, O. P. Petrashchuk, O. B. Tarnapolskyi, R. Carter, R. Ellis, I. Nation, L. Taylor, N. Schmit and others.

Consideration of such psychological and educational categories as thinking, memory, perception, imagination, feeling, age characteristics, certain patterns of school organization, teaching methods and technologies is very important for students' lexical competence formation because they form the individual and psychological traits of the person in the process of learning foreign language vocabulary and influence on the educational, mental and cognitive activity of students. Psychologists (A. V. Brushlynskyi, I. O. Zymnia, G. S. Kostiuk, O. M.Leontiev, O. V. Molchanov, N. F. Shevchenko, T. S. Yatsenko) proved, that the need for knowledge of something new, internal and external motivation determine analytical and synthetic storage of lexical information in memory.

On the process of students-economists' foreign language lexical competence formation influence several factors, some of which facilitate the assimilation of lexical units, and other complicate it. To the first group we refer the formation in students of conceptual apparatus from teaching discipline by native language and the ability to operate already learned general and economical terminological vocabulary on the previous stages of study, availability of developed skills to guess the meaning of unknown lexical units from the context or by analyzing familiar structural word elements. The students can reach their professional potential in English by complex using of the interactive kinds of learning activities, which are represented by the role and business games, discussions and presentations. Among the other factors that positively influence the efficiency of the process of foreign language lexical competence formation, we note the high level of students' autonomy, knowledge of the methods of

високий рівень автономності студентів, обізнаність з методами пошуку інформації в мережі Інтернет, вміння працювати з літературою за фахом та спеціальними словниками, довідниками.

Домогтися частого використовування іншомовного лексичного матеріалу в мовленні та його повторення з метою успішного запам'ятовування можна шляхом активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів-економістів через створення комунікативних ситуацій і за допомогою постановки проблемних питань під час дискусій, через організацію ігрових форм навчального процесу та виконання творчих завдань.

Отже, врахування викладених вище психолого-педагогічних особливостей повинно інтенсифікувати процес оволодіння термінологічною лексикою, підвищити якість іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей.

finding information in the Internet, the ability to work with literature by profession, special dictionaries and reference books.

To achieve the frequent using of foreign language lexical material in speech and its review with the aim of successful memorization is possible in the way of enhancing teaching and learning the students-economists through the creation of communicative situations and with the help of problematical questions during the debate, through the organization of game forms in educational process and carrying out of creative tasks.

Thus, taking into account the above mentioned psychological and pedagogical peculiarities will intensify the process of mastering the terminological vocabulary, improve the quality of foreign language training the students of economical specialties.

ВІРА У СПРИЙНЯТТІ УКРАЇНЦІВ, РОСІЯН ТА БІЛОРУСІВ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МАТЕРІАЛІВ АСОЦІАТИВНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ)

Д. Терехова (Київ)

Вивчення етнокультурної специфіки мовної свідомості представників різних народів є актуальною проблемою психолінгвістичних досліджень останніх десятиліть. Як зауважує Н. В. Уфімцева (2003), у межах етнопсихолінгвістичної парадигми особливе місце посідають роботи з вивчення специфіки мови і культури за допомогою асоціативних експериментів, які з позицій сучасних підходів дають можливість виявити етноспецифіку процесів категоризації та ідентифікації представників різних культур. Контрастивні зіставлення образів мовної свідомості, які репрезентують їх загальні та ідіоетнічні риси, є важливими для усунення конфліктів непорозуміння у міжкультурній комунікації. У межах зазначеної проблематики виконано пропоноване дослідження.

У цілому робота спрямована на проведення комплексного зіставного аналізу асоціативних полів слів, які пов'язані із внутрішнім світом людини, виявлення спільного та етноспецифічного у мовній свідомості представників східнослов'янських народів.

Матеріал дослідження одержано внаслідок проведення низки асоціативних експериментів серед студентської молоді України, Росії та Білорусі на початку XXI століття.

Завданням розвідки є зіставний психолінгвістичний аналіз стимулу ВІРА та його корелятів у російській та білоруській мовах з метою виявлення етнокультурної специфіки відповідних фрагментів образу світу представників цих народів, їхніх ціннісних пріоритетів.

Віра є одним з основоположних понять для кожного народу разом з культурою, мовою, менталітетом тощо. Народ без віри і святинь є мертвим. У часи найскладніших випробувань – війн, міжусобиць, найбільших страждань – віра завжди допомагала вистояти, збираючи навколо національних святинь, спираючись на систему цінностей, які складалися століттями.

Аналіз асоціативних полів проведено за методом гештальту, який детально репрезентує структуру асоціативних полів, показує зони їх перехрещення та розбіжностей у сприйнятті певного поняття.

У результаті зіставлення гештальтів асоціативних полів у зазначених мовах виявлено риси подібності у структурах гештальтів, у

THE PERCEPTION OF FAITH BY UKRAINIANS, RUSSIANS AND BELORUSSIANS (ACCORDING TO THE RESULTS OF ASSOCIATION EXPERIMENTS)

Diana Terekhova (Kyiv)

The study of ethno-cultural characteristics of the linguistic consciousness of different nations has been a topical problem in psycholinguistic research for the last few decades. According to N. V. Ufimtseva (2003), within the ethno-psycholinguistic paradigm a special attention is focused on investigating the peculiarities of a language and a culture with the help of association experiments that make it possible to identify ethno-cultural peculiarities for the processes of categorisation and the identification of the representatives of different cultures in line with modern approaches. Contrastive studies of images of linguistic consciousness that represent their common and idioetnichnic features are essential to eliminate conflicts and misunderstanding during intercultural communication. The suggested study is conducted within the above mentioned field.

In general, the work is aimed at conducting a comprehensive comparative analysis of association areas of the words related to people's inner world as well as at identifying similar and ethno peculiar features in the linguistic consciousness of the representatives of eastern Slavonic nations.

The data for analysis is obtained due to conducting association experiments among Ukrainian, Russian and Belorussian students in the beginning of 21st century.

The objective of the research is a contrastive psycholinguistic analysis of FAITH stimulus and its equivalents in Russian and Belarussian in order to identify the ethno-cultural peculiarities of the corresponding fragments of the world image for those nations and their value priorities.

Faith is one of the fundamental concepts for every nation as well as the culture, the language, mentality etc. People without faith and shrines are dead. During the wars, feuds, and times of greatest suffering faith has always helped some to survive by uniting people around national shrines, based on the value system that had been evolving over the centuries.

The analysis of the association areas has been conducted in accordance with gestalt method that represents a detailed structure of association areas and shows the zones of their intersection and divergence in the perception of certain concepts.

As a result, the comparison of gestalts in the association areas in the above mentioned languages has revealed similarities in the gestalt structures and association areas, which can be accounted for by

наявності однакових зон, що пояснюється об'єктивними причинами сприйняття даного поняття, особливостями історико-культурного розвитку країн та існуванням в образах свідомості представників цих народів загальних констант культури. Розбіжності виявлено в наступному:

1) у різній кількості зон: найменше їх у гештальті білоруської мови – 17 зон, а більше – в гештальті української мови – 22 зони; у гештальті російської мови – 21 зона;

2) у ядрах гештальтів (двох найбільших за обсягом реакцій зонах): в асоціативних полях української та білоруської мов це однакові зони («Що дає» 28% і 33% відповідно; «Персоналії» 16% та 18%), тоді як в асоціативному полі російської мови збігається лише перша зона – («Що дає» 21 %), а другу позицію займає зона «Ставлення» 13%;

3) у наявності окремих зон лише в певному гештальті, наприклад, у гештальті української мови присутні зони: «Знання», «Душа», «Емоційний стан», «Мета», «Розум», «Пора року»; у гештальті російської мови – зони: «Вдсутність», «Вчинок», «Дія», «Символ»; у гештальті білоруської мови – зона «Батьківщина»;

4) у кількісному (за обсягом реакцій) і в якісному наповненні зон, наявних у трьох або двох зонах.

У подальшому дослідженні інших слів-стимулів допоможе створити цілісний образ світу носіїв східнослов'янських мов.

the objective reasons in the perception of a concept, characteristic features of historical and cultural development of the country and the general culture constants existing in the consciousness of these nations representatives.

The differences have been found in the following aspects:

1) a different number of association areas: the least gestalts have been identified in Belorussian – 17 areas, there are more of them in the gestalts in Ukrainian – 22 areas and 21 areas in the gestalts in Russian;

2) in the nucleus of gestalts (two areas that are the largest in terms of reactions): the association areas in Ukrainian and Belarussian are the same («Giving» 28% and 33% respectively, «Personalia» 16% and 18%), while in association areas in Russian only the first area coincides, – («Giving» 21%) and the area «Attitude» 13% is on second place;

3) some areas are revealed only in particular gestalts, e.g. Ukrainian gestalt may have the following areas: «Knowledge», «Soul», «Emotional state», «Aim», «Mind», «Season» whereas in Russian gestalt there can be such areas as «Absence», «Deed», «Action», «Symbol» and in Belarussian gestalt «Motherland» area;

4) quantitative (the number of reactions) and qualitative content of areas.

Further investigation of other words-stimuli will promote the creation of a comprehensive image inherent in the minds of the people speaking eastern Slavonic languages.

ВЕРБАЛЬНІ ПРОЯВИ ТРИВОЖНОСТІ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ

О. Турчак (Київ)

Зміни в мовленні під впливом тривожного стану досліджували такі вчені, як Д. Бумер, Н. В. Вітт, В. І. Галунов, Дж. Каган, В. Г. Лєбєдєв, В. Х. Маньоров, В. Л. Маріщук, Е. Л. Носенко, Ч. Осгуд, Р. Якобсон та інші, проте більшою мірою увага вчених була сконцентрована на вивченні особливостей усного мовлення, у той час як писемне мовлення індивіда досліджене недостатньо.

Одне із найдокладніших досліджень особливостей писемного мовлення у тривожному стані було проведене Ч. Осгудом та Е. Уолкер, основою якого стали близько ста передсмертних записок самогубців (Осгуд, 1959). У своєму дослідженні вчені порівнювали ці записки з листами тих самих людей, написаними у звичайному психічному стані, та дійшли висновку, що для писемного мовлення у тривожному стані характерна стереотипність уживаних слів, яка виявляється у виборі мовних одиниць, найбільш притаманних для мовлення індивіда. Окрім того, дослідники стверджують, що писемне мовлення у тривожному психічному стані характеризується помилками узгодження слів, нечіткою синтаксичною композицією, семантично нерелевантними повтореннями, вживанням слів зі значенням семантичної безвинятковості, наприклад «усі», «нічого», «ніхто», «завжди», «ніколи», вживанням слів із чіткою позитивною або негативною конотацією.

Для виявлення найбільш характерних вербальних проявів тривожності в писемному мовленні студентів нами здійснено емпіричне дослідження, результати якого дають змогу стверджувати, що під час навчальної діяльності стан тривожності студентів виявляється у вербальних проявах, що спостерігаються на трьох стадіях породження писемної мовленнєвої продукції (формулювання, зовнішнього оформлення, самоконтролю). Нами встановлено, що на стадії формулювання писемне мовлення студентів у стані тривожності характеризується частішим вживанням дієслів і дієслівних форм порівняно з прикметниками, а також порушенням логічної зв'язності викладу думок. На стадії зовнішнього оформлення для писемного мовлення у ситуаціях емоційної напруги характерною є наявність описок, механізм появи яких, на нашу думку, схожий із механізмом появи парафазій в усному мовленні. На стадії самоконтролю вербальним проявом тривожності в писемному

VERBAL MANIFESTATIONS OF ANXIETY IN STUDENTS' WRITTEN SPEECH

Olesia Turchak (Kyiv)

Changes in speech under the influence of anxiety were studied by such scholars as J. Boomer, V. Halunov, R. Jacobson, J. Kagan, V. Lebedev, V. Maniorov, V. Marischuk, E. Nosenko, Ch. Osgood, N. Vitt and others, but their attention was mostly focused on oral speech characteristics, while written speech is underexplored enough.

One of the most fundamental researches of written speech characteristics in the state of anxiety was conducted by Ch. Osgood and E. Walker. The background of their research was about hundred suicide notes (Osgood, 1959). In their study, researchers compared these notes with the letters of the same people, written in normal mental state, and concluded that for the written speech under the state of anxiety it is typical the stereotypical vocabulary, which is manifested in the choice of language units the most typical for an individual. In addition, the researchers state that writing in the state of anxiety is characterized by errors in sequence of words, fuzzy syntactic composition, semantically irrelevant repetitions, use of such words as «all», «nothing», «no», «always», «never», as well as use of words with distinct positive or negative connotation.

To investigate verbal manifestations of anxiety in students' written speech we've conducted an empirical research, allowing to state that during the learning activities anxiety of students is expressed in verbal manifestations observed in three stages of written speech production (formulation, writing, and self-monitoring). We found that at the stage of formulation students' written speech in a state of anxiety is characterized by frequent use of verbs and verb forms compared with adjectives and violation of logical coherence; at the stage of writing – by slips; at the stage of self-monitoring – self-corrections that can be divided into three types: 1) correcting the sequence of information presentation; 2) reformulation; 3) correcting of errors in certain words.

Analysis of the empirical data allows us to claim that most characteristic verbal manifestations of anxiety in students' written speech are: 1) more frequent use of verbs and verb forms versus adjectives (100% of respondents); 2) violation of logical coherence (99.1%); 3) self-corrections (53%); 4) slips (16%).

Prospects for further research are to establish interdependence between anxiety verbal manifestations in written speech and characteristics of individual's thinking and to develop a comprehensive method of

мовленні у ситуаціях емоційної напруги є наявність самокорекцій, які можна поділити на три типи: 1) виправлення послідовності викладу думок; 2) переформулювання; 3) виправлення помилок в окремих словах.

Аналіз отриманих емпіричних даних дозволяє нам стверджувати, що найхарактернішими вербальними проявами тривожності у писемному мовленні студентів є: 1) більш часте вживання дієслів і дієслівних форм порівняно з прикметниками (100% респондентів); 2) порушення логічної зв'язності викладу думок (99,1%); 3) самокорекції (53%); 4) поява описок (16%).

Перспективою подальших досліджень є встановлення взаємозалежності вербальних проявів тривожності у писемному мовленні і особливостей мислення індивіда, а також розробка комплексної методики дослідження емоційного стану індивіда за допомогою аналізу писемної мовленнєвої продукції.

studying the emotional state of an individual through analysis of written speech production.

ПРОБЛЕМА КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

І. Федосєєва (Переяслав-Хмельницький)

В умовах соціально-політичної та економічної нестабільності сучасного українського суспільства значна частина населення втратила морально-етичні орієнтири, натомість поглибилася невпевненість у завтрашньому дні, що загалом призвело до психологічної деформації у взаємовідносинах людей. Такі деструкції простежуються, перш за все, в нетерпимому ставленні один до одного, до політичної еліти, держави в цілому.

У цьому зв'язку надзвичайно актуалізується проблема формування й розвитку комунікативної толерантності кожного свідомого громадянина, підростаючого покоління, молоді, не залежно від соціального статусу, гендерної чи етноприналежності.

Комунікативна толерантність є стрижневою характеристикою особистості, оскільки значною мірою визначає її життєвий шлях і діяльність (становище в найближчому оточенні, на роботі, просування в кар'єрі, виконання професійних обов'язків). Комунікативна толерантність як інтегральна якість учителя проявляється в структурі його професійної педагогічної діяльності.

У результаті ґрунтовного теоретико-методологічного аналізу форм та особливостей прояву комунікативної толерантності/інтолерантності, було виокремлено фактори, орієнтування на які, визначає комунікативну толерантність вчителя:

- знання самого себе (толерантна людина добре орієнтується у власних перевагах і недоліках);
- захищеність (відчуття безпеки й упевненість);
- відповідальність (внутрішній локус контролю);
- потреба у визначеності;
- орієнтування на себе (переважне орієнтування на особистісну незалежність, менше – на приналежність до зовнішніх інститутів і авторитетів);
- відсутність абсолютної прихильності до правил (нижча педантичність);
- здатність до емпатії;
- почуття гумору;
- надання переваги свободі, демократії.

Відтак, спираючись на виокремлені фактори, що забезпечують толерантний розвиток

PROBLEM OF COMMUNICATIVE TOLERANCE IN PROFESSIONAL EDUCATIONAL ACTIVITIES OF A TEACHER

Iryna Fedoseieva (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

In terms of socio-political and economic instability of modern Ukrainian society much of the population has lost moral and ethical guidelines, instead of it deepened the insecurity that led to general psychological strain in relations between people. Such degradation can be traced primarily in aversion to each other, the political elite and state as a whole.

In this regard actualized the problem of formation and development of communicative tolerance of every conscious citizen, younger generation, young people, regardless of social status, gender or ethno characteristic.

Communicative tolerance is a core characteristic of the individual, because it largely determines the life and work (the situation in the immediate vicinity, at work, in career advancement, professional capacity). Communicative tolerance as an integral quality of a teacher is manifested in the structure of his professional educational activities.

As a result of thorough theoretical and methodological analysis of forms and features in display of communicative tolerance/intolerance were singled out the factors, orientation on which determines communicative tolerance of a teacher:

- knowledge of oneself (tolerant man is well-versed in his/her own advantages and disadvantages);
- protection (a sense of security and confidence);
- responsibility (internal locus of control);
- the need for certainty;
- targeting over himself (mainly targeting on personal independence, less – to belonging to external institutions and authorities);
- lack of absolute adherence to rules (low pedantry);
- the ability for empathy;
- sense of humor;
- favoring for freedom and democracy.

Therefore, based on the singled factors which ensure tolerant personality's development it is possible to formulated principles of tolerant relationship in communication of a teacher with students:

- ✓ rejection from violence as an unacceptable means of familiarizing the younger generation to any idea;
- ✓ voluntary choice in behavior;
- ✓ ability to force myself not forcing others;
- ✓ compliance to laws, respect for traditions and customs;

особистості, можна сформулювати принципи толерантних взаємин учителя з учнями в процесі комунікацій:

✓ відмова від насилля як неприйнятного засобу прилучення підростаючого покоління до будь-якої ідеї;

✓ добровільність у виборі поведінки;

✓ уміння примусити себе, не змушуючи інших;

✓ дотримання законів, повага до традицій, звичаїв;

✓ прийняття Іншого, який може відрізнятися за різними ознаками – національними, расовими, культурними, релігійними й т. д.

Найрізноманітніші джерела інтолерантності породжують сьогодні в нашому суспільстві насилля, жорстокість, відчуження. Формування комунікативної толерантності вчителя слід розглядати в якості невідкладної архіважливої задачі, якщо хочемо зберегти країну, суспільство, людину й людяність.

Зважаючи на той факт, що в Європі в тому чи іншому вигляді означена проблематика обговорюється напротязі п'яти століть, і що цей процес закарбувався у свідомості європейців, ми, покеровуючись їхнім досвідом, не можемо і не повинні сліпо його копіювати. Формування комунікативної толерантності учителя повинне вибудовуватися з урахуванням наших етно-ментальних реалій, особливостей традицій і культури, і головне – готовності свідомості людей до конкретних змін.

✓ another decision that may differ on various grounds - ethnic, racial, cultural, religious and other.

There is a variety of intolerance generating sources in our society today, e.g. violence, cruelty, alienation. Formation of teacher's communicative tolerance should be seen as paramount urgent task if we want to save the country, society, man and humanity.

In view of the fact that in Europe in one form or another the designated issues have been discussing during five centuries, and this process is imprinted in the minds of Europeans, we using their experience, cannot and should not blindly copy it. Formation of communicative teacher's tolerance must be built on the basis of our ethno-mental realities, features of traditions and culture, and the most importantly – people's minds readiness to specific changes.

ФАКТОРНА СТРУКТУРА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ПРАКТИКУЮЧИХ ПСИХОЛОГІВ

С. Федько (Київ)

Функціональне поле професійної діяльності психолога передбачає активну взаємодію з носіями і виразниками певного менталітету, психологічні труднощі яких, як правило, детерміновані низкою соціокультурних чинників середовища проживання. Опосередковуючою ланкою між психологічним консультуванням і культурною складовою ми вбачаємо *соціокультурну рефлексію психолога,* що виступає як процес осмислення культурної зумовленості власної професійної діяльності і, відповідно, забезпечує володіння культуродоцільними способами професійної поведінки.

Характерною особливістю даного дослідження є його міждисциплінарний характер, що передбачає вивчення теоретичних і практичних проблем, які лежать в площині психологічного консультування, етнопсихології, культурології, психолінгвістики, релігієзнавства, міжкультурної комунікації та ін.

Вихідним положенням дослідження виступає теза про те, що кожен з існуючих підходів у психологічному консультуванні має у своїй основі певний соціокультурний контексті, а відтак націлений на роботу з певним менталітетом і відповідним типом мислення. Звідси випливає необхідність співвіднесення фундаментальних основ консультативного методу і етнічного менталітету, втіленого в когнітивних паттернах тієї чи іншої соціокультурної спільноти.

Мета дослідження полягала в емпіричному вивченні й обґрунтуванні смислотворчих елементів професійної рефлексії, як ключової детермінанти соціокультурної компетентності психологів.

В основу нашої експериментальної ідеї лягло вивчення особливостей представленості феномену культуродоцільності у професійній свідомості психологів-практиків, шляхом аналізу сукупності вихідних елементів професійної рефлексії, кожен з яких уособлює собою окреме уявлення про власні способи професійних дій.

Програма експерименту передбачала вирішення наступних завдань: 1) розробку і підбір дослідницького інструментарію, адекватного заявленій проблематиці; 2) визначення змістовних корелятів структури професійної свідомості практикуючих психологів; 3) отримання факторної структури професійної свідомості психологів-практиків з акцентом на показниках

THE FACTOR STRUCTURE OF THE SOCIOCULTURAL CONTENT OF PSYCHOLOGISTS' PROFESSIONAL REFLECTION

Svitlana Fedko (Kyiv)

The field of psychologists' professional activity involves the interaction with bearers of a certain mentality whose psychological problems are usually determined by number of socio-cultural factors. Therefore, we postulate socio-cultural reflection of psychologists as the mediating link between psychological counseling and culture. Socio-cultural reflection is a process of comprehension of socio-cultural conditionality of psychologists' professional activity which should result in possession culturally-congruent ways of psychological help.

A special feature of our research is its interdisciplinary approach that involves studying the theoretical and practical problems that lie in the fields of psychological counseling, ethnic psychology, psycholinguistics, religious studies, intercultural communication, and others.

The starting point of our study support the thesis that every existing approach in psychological counseling is based on a certain socio-cultural context, and thus aims to work with the mentality and, accordingly, the special way of thinking of the representatives of a certain socio-cultural area. The article argues the necessity of correlating the fundamental concepts of counseling method and ethnic mentality that is incarnated in cognitive patterns of certain socio-cultural group.

This study aimed at the investigation of the semantic components of professional reflection as a key determinant of socio-cultural competence of psychologists.

Our experimental idea was to study the peculiarities of cultural congruence phenomenon in the professional consciousness of counseling psychologists by analyzing the set of elements, each of which represents a separate understanding of their own ways of professional activities.

The study objectives include the following: 1) the selection of a research design; 2) the identification of the substantive units of the professional consciousness of practicing psychologists; 3) the identification of the factor structure of counseling psychologists' professional consciousness with a focus on indicators of socio-cultural orientation of their professional activities.

The phenomenon under study is interested us in terms of the deep structures of professional self-understanding of counseling psychologists. Therefore, we applied the Principal Components Factor Analysis.

соціокультурної спрямованості їхньої професійної діяльності.

Досліджуване явище цікавило нас саме з позиції глибинних структур професійного саморозуміння спеціалістів-психологів. Тому у вирішенні поставлених завдань ми застосували факторний аналіз за методом головних компонент. В контексті нашого дослідження обраний спосіб обробки емпіричних даних забезпечує викриття імпліцитного змісту професійної свідомості психологів-практиків шляхом аналізу провідних характеристик способів професійних дій.

У результаті дослідження було виділено 6 значущих показників, які характеризують професійну свідомість консультуючих психологів, зокрема стосовно розуміння себе як професіоналів у соціокультурному вимірі психологічної допомоги. Серед них: професійна зрілість; рефлексія культуровідповідності способів дій; проблеми кваліфікування того, що відбувається з клієнтом; слідування традиціям антипсихіатрії; рефлексія щодо предмету власної професійної діяльності; відкритість до взаємодії з представниками суміжних областей і професій.

Кожен з отриманих факторів підлягав змістовній інтерпретації, що уможливило детальне розкриття соціокультурного змісту професійної рефлексії практикуючих психологів.

This method provides the identification of the implicit content of psychologists' professional consciousness by the analysis of the leading characteristics of their professional activities.

The study identified six significant indicators which characterize the psychologists' professional reflection. They are: the professional maturity; the reflection of culturally-sensitive work methods; the problem of classifying the client's mental problems; the adherence to tradition of anti-psychiatry; the reflection of the subject of their own professional activity; the openness to interaction with representatives of related professional fields.

Each of these selected factors was a subject of a deep analysis that provided the disclosure of the content of socio-cultural reflection of counseling psychologists.

МОВНА ОСОБИСТІСТЬ ДОШКІЛЬНИКА В УМОВАХ АУДІЮВАННЯ

Н. Харченко (Переяслав-Хмельницький)

При визначенні мовної особистості спираємося на розуміння поняття «особистість», запропоноване В. А. Іванніковим (2010). Зокрема, за основу аналізу психолінгвістичної літератури взяті сформульовані ним положення, у яких розкрито погляди на особистість. Ці положення трансформовано в проблематику мовної особистості й адаптовано нами стосовно категорії «мовна особистість»:

1) урахування психолінгвістичних реальностей, які намагаємося пояснити через поняття «мовна особистість»: а) мовна особистість як соціальне новоутворення; б) унікальний набір генетично заданих і набутих якостей та властивостей кожної дитини (їх сплав); в) особистість – суб'єкт суспільних і міжособистісних відношень;

2) критерії особистості: а) мовна особистість як особлива властивість людини; б) мовна особистість як людина, яка володіє певними якостями, можливостями (спроможностями); в) мовленнєвий вчинок – характеристика дитини як мовної особистості; г) «моральний – аморальний» вибір мовленнєвої поведінки як прояв здібності людини відповідати за свою мовленнєву поведінку; д) «моральний – аморальний» вибір мовної поведінки як критерій мовної особистості;

3) щоб стати мовною особистістю, дитина має вміти: а) оцінювати з позиції моралі свої мовні інтереси, потреби та наслідки мовних дій – власних і чужих, орієнтуючись на інших людей і дотримуючись відповідальності за свої мовні дії; б) довільно виконувати мовні дії, що необхідні, але слабко мотивовані, переборювати свої сильні мовні бажання, морально недоречні в даній мовленнєвій ситуації; в) навмисно й усвідомлено змінювати ієрархію своїх мовно-мовленнєвих цінностей;

4) щоб стати мовною особистістю дитина повинна володіти: а) мовною свідомістю й мовною самосвідомістю; б) мовленнєвим мисленням і волею; в) здібністю до смислоутворення.

Мовна особистість в умовах аудіювання – соціальне новоутворення, суб'єкт міжособистісних відношень, людина, яка володіє сукупністю мовно-мовленнєвих якостей, властивостей і можливостей (спроможностей), як-от:

– усвідомлена, навмисна, довільна реалізація аудіативної діяльності у формі комунікації;

– здійснення аудіативних операцій і дій (виокремлення суттєвих «смислових ядер» у

LANGUAGE IDENTITY OF A PRESCHOOLER IN TERMS OF LISTENING

Nataliia Kharchenko (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

In determining linguistic identity we rely on understanding of the concept «identity», proposed by V. A. Ivannikov (2010). In particular, as a basis for psycholinguistic literature analysis was taken formulated by him principles, which reveal views on the identity. These principles are transformed into problems of linguistic identity and adapted by us in relation to the category of «linguistic identity»:

1) taking into account psycholinguistic realities which we try to explain through the concept of «linguistic identity»: a) linguistic identity as a social formation; b) a unique set of genetically defined and acquired qualities and characteristics of each child (their combination); a) the identity as a subject of social and interpersonal relations;

2) individual criteria: a) linguistic identity as a distinct property of a man; b) linguistic identity as a person who has certain qualities, abilities (capabilities); c) the speech act as a characteristics of linguistic identity of the child; d) «moral – immoral» choice of speech behavior as a manifestation of human ability to answer for own speech behavior; d) «moral – immoral» choice of language behavior as a criterion of linguistic identity;

3) to become a language identity, a child must be able to: a) assess from positions of morality his/her language interests, needs and effects of speech acts – own and others', focusing on other people and keeping responsibility for personal language action; b) optionally perform language activities that are necessary but poorly motivated, to overcome strong personal language desire, morally irrelevant in this speech situation; c) deliberately and consciously change the hierarchy of the own language and speech values;

4) to become linguistic identity the child must have: a) language consciousness and linguistic self-consciousness; b) verbal thinking and will; c) the ability to sense-formation.

Language identity in terms of listening – social new formation, a subject of interpersonal relationship, a man who owns a set of language and speech qualities, properties and capabilities (abilities), such as:

– conscious, deliberate, arbitrary implementation of auditive activity in the form of communication;

– implementation of audio operations and actions (separation of essential «semantic nuclei» in a holistic utterance, implementation of semantic prediction, encoding, matching of the components

цілісному висловлюванні, здійснення смислового прогнозування, перекодування, співставлення компонентів сприйнятого повідомлення, трансформація поверхнево-синтаксичних конструкцій у глибинно-синтаксичні структури, абстрагування від окремих значень елементів тексту і від «зовнішнього» змісту повідомлення, утворення індивідуального смислу);

– здатність до смислоутворення;

– смислові установки, особистісний смисл;

– спроможність до внутрішнього формування й експлікування оцінювальних суджень та власних інтенцій щодо сприйнятого повідомлення;

– готовність (можливість) через емоційно здійснене розуміння включатися в нові соціальні відношення;

– спроможність навмисно й усвідомлено змінювати ієрархію своїх мовно-мовленнєвих цінностей у процесі аудіювання.

Розвиток мовної особистості дошкільника в контексті аудіювання – це складний процес набуття дитиною особливих відношень із предметним і соціальним світом у формі комунікації, операцій і здібностей, нових здатностей сприймання і розуміння мовних значень, їх трансформації в особистісні смисли, становлення її як суб'єкта комунікативної взаємодії, який здобув завдяки своїй мовленнєвій (аудіативній) діяльності по реалізації цієї комунікативної взаємодії нові особливі можливості, компетенції та якості, що роблять дитину особистістю.

Иванников В. А. Основы психологии / В. А. Иванников. – СПб. : Питер, 2010. – 336 с.

of perceived message, transformation of surface-syntax constructions into deep syntactic structures, abstracting from the individual values of text elements and from «external» message content, formation of an individual sense);

– ability to sense formation;

– sense settings, personal meaning;

– ability to internal formation and explication of estimative judgments and personal intentions regarding the perceived message;

– willingness (ability) through emotionally committed understanding to include into new social relation;

– ability deliberately and consciously to change the hierarchy of the own language and speech values in the process of listening.

The development of linguistic identity of a preschooler in the context of listening – is a complex process of gaining by child of special relationship with objective and social world in the form of communications, operations and skills, new abilities of perception and understanding of linguistic meanings, their transformation into personal meanings, his/her becoming as the subject of communicative interaction which won thanks to its speech (auditive) activities on implementation of this communicative interaction new special capabilities, competencies and qualities that make a child personality.

Ivannikov, V.A. (2010). Osnovy psikhologii. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ПСИХОЛИНГВИСТИКИ В ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКОВОГО СОЗНАНИЯ

Т. Храбан (Киев)

Важной областью лингвистических исследований становится изучение языкового сознания с использованием данных психолингвистических экспериментов.

Ассоциативный эксперимент является наиболее разработанной техникой психолингвистического анализа семантики. Психосемантика ставит перед собой задачу реконструкции индивидуальной системы значений, через призму которой происходит восприятие субъектом мира, других, самого себя, а ассоциативный эксперимент применяется в целях экспериментального исследования субъективных семантических полей слов, формируемых и функционирующих в сознании человека, а также семантических связей слов внутри семантического поля.

Ассоциативный эксперимент предоставляет обширный материал для предположений о том, какая информация может стоять за словом как таковым в индивидуальном сознании и, следовательно, какие фрагменты этой информации могут быть использованы сознанием, если слово будет включено в разнообразные контексты.

В лингвистике значение использования ассоциативного эксперимента проявляется в следующем:

1. Результаты ассоциативного эксперимента можно трактовать как объективацию национально-культурной специфики образов языкового сознания.
2. На основании свободного ассоциативного эксперимента можно, сравнивая ответы-реакции разных испытуемых, найти наиболее частые, общие, что может привести к построению ассоциативных норм любого языка.
3. Ассоциативный эксперимент служит ценным материалом для изучения психологических эквивалентов того, что в лингвистике называется семантическим полем, и вскрывает объективно существующие в психике носителя языка семантические связи слов.
4. На основании проводимых подобным образом экспериментов можно получить ценнейший материал, так называемое лингвистическое поле, которое скрывается в психическом состоянии носителя языка и определяет семантическую связь слов.
5. Ценность использования ассоциативного эксперимента в современной лингвистике заключается также в том, что ассоциативный

EXPERIMENTAL PSYCHOLINGUISTIC DIRECTION FOR LEARNING THE LANGUAGE CONSCIOUSNESS

Tatyana Khraban (Kyiv)

An important area of linguistic research is learning of language consciousness by means of findings of psycholinguistic experiments.

Associative experiment has the most thorough technique for psycholinguistic analysis of semantics.

Psychosemantics commits itself to the reconstruction of an individual system of meanings in the light of which person apprehends the world, others, himself while the association experiment is used for the purpose of the experimental investigation of subjective semantic fields of words. These fields had been formed and thereafter began function in the human mind. Also association experiment is used for the purpose of semantic relationships of words in semantic field.

Associative experiment provides extensive material for conjectures about what information may be included in words in the individual consciousness and consequently which fragments of this information may be used by mind if the word is included in various contexts.

The importance of using association experiment in linguistics manifests in the following:

1. The results of association experiment can be interpreted as the objectification of national and cultural specific features of images of linguistic consciousness.
2. It is possible on the basis of the free associative experiment to compare responses of different test reactions, to find the most frequent and common responses. In the wake of associative experiment associative norms of any language can be constructed.
3. Association experiment is a valuable material for the study of the psychological equivalent of semantic field. It reveals semantic relation of words objectively existing in the mind of a native speaker.
4. On the basis of association experiment you can get valuable material (so-called linguistic field). This field lies in the mental state of a native speaker and establishes the semantic relationship of words.
5. The value of using of association experiment in nowaday linguistics is in recording of the actual meaning of the word, in revealing its real semantics as opposed to the meaning represented in the dictionary.

In scientific experimental practice different types of association experiments are used. They are: free (straight), directed and chain association experiments.

This research offers an interpretation and analysis of free association experiment conducted among

эксперимент фиксирует актуальное значение слова, проявляет отличие его реальной семантики от значения, представленного в словаре.

В научной экспериментальной практике используются разные виды ассоциативных экспериментов, среди которых можно назвать свободный (прямой), направленный и цепной ассоциативные эксперименты.

В данном исследовании предложена интерпретация и анализ свободного ассоциативного эксперимента, проведенного среди лицеистов Киевского военного лицея. Участникам эксперимента было предложено как можно быстрее ответить первым пришедшим в голову словом (реакцией) в ответ на предъявленное слово-стимул «война».

При анализе и интерпретации результатов исследования было использовано два типа классификации реакций: формальный и семантический. Первая классификация учитывает характер связи, вторая – строится на основе содержания связи и используется для реконструкции картины мира и языкового сознания.

При классификации по формальным отношениям последовательно сравниваются между собой пары стимул-реакция. Каждая реакция была оценена по двум категориям: логические связи и грамматические связи.

Логические реакции разделены на подгруппы центральных и периферических.

students of the Kiev Military Lyceum. The participants of experiment were asked in reply to the stimulus word «war» to write down as quickly as possible the first words (reactions) coming to their mind.

During implementation of analysis and interpretation of the results of the research two types of classification of reactions were used: the formal and semantic. The first classification takes into account the nature of the relationship; the second is founded on the basis of content of the relationship and used for reconstructing a picture of the world and linguistic consciousness.

In the classification according to formal relations stimulus-response pairs are sequentially compared with each other. Each reaction was evaluated in two categories: logical connections and grammatical ones.

Logic reactions are separated into groups of central and peripheral reactions.

МОВНА СТІЙКІСТЬ, МОВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ І МОВНИЙ КОНФОРМІЗМ В ПОВСЯКДЕННОМУ СПІЛКУВАННІ МОЛОДІ

І. Цар (Київ)

Проблема вивчення соціальних, психологічних та лінгвістичних факторів мовної взаємодії в умовах українського білінгвального молодіжного середовища не втрачає актуальності в рамках соціо- та психолінгвістики.

Метою дослідження є вивчення особливостей та факторів перемикання кодів у повсякденному мовленні молодих киян з вищою освітою, які використовують українську мову для повсякденного спілкування.

Мовною стійкістю називають індивідуальну або групову мовну поведінку, спрямовану на закономірне використання рідної мови залежно від обставин комунікації. Протилежне поняття позначає термін «мовна лабільність». Під мовною толерантністю розуміють шанобливе ставлення з боку етносу, що чисельно чи соціально домінує на певній території, а також відповідних владних структур до мов інших етнічних груп (переважно нечисленних чи некорінних), що мешкають на цій території. Мовна толерантність передбачає дотримання мовних прав і економічних інтересів носіїв цих мов, забезпечення можливості користуватися рідними мовами в деяких комунікативних сферах з урахуванням рівня демографічної потужності цих груп, функціонального розвитку їхніх мов, історичну традицію побутування цих мов на певній території. Протилежне явище – це мовний конформізм – відмова від рідної мови чи зневажливе ставлення до неї під впливом панівної думки про непрестижну роль цієї мови у певному соціумі.

Матеріалом дослідження є записи спонтанного мовлення в неформальній обстановці за допомогою диктофону.

Інформантам притаманна мовна стійкість у випадках, коли мовці були раніше знайомі й упевнені, що зрозуміють один одного (комунікативної потреби перемикання кодів немає).

Перемикання кодів спричинене переважно комунікативною метою, потребою цитування, переданням прямої мови, вживанням фразеологізмів, повторенням іншомовного фрагмента висловлювання, а також прагненням надати висловлюванню експресивності. Водночас не було виявлено проявів мовного конформізму як граничного вияву толерантності як чинника

LINGUSTIC STABILITY, LINGUISTIC TOLERANCE AND LINGUISTIC CONFORMISM IN EVERYDAY COMMUNICATION OF YOUNG PEOPLE

Ivanna Tsar (Kyiv)

The issue of studying social, psychological and linguistic factors of verbal interaction in the Ukrainian bilingual youth environment does not lose relevance within the socio- and psycholinguistics.

The aim of our research is the description of linguistic stability, linguistic tolerance and linguistic conformism based on the features and factors of switching codes in daily speech of Kiev youth.

Linguistic stability is individual or group linguistic behavior aimed at legitimate using of the mother tongue depending on the circumstances of communication. The opposite concept indicates the term «linguistic lability». Linguistic tolerance is understood as respect of the ethnic group that numerically or socially dominates in the particular area, as well as relevant authorities to languages of other ethnic groups (usually a few or non-indigenous) living in the area. Linguistic tolerance implies respect for language rights and economic interests of native speakers, enabling possibility to use native languages in some fields of communication. Herewith, the level of demographic power of these groups, functional development of their language, historical tradition of existence at the particular territory are taken into account. Linguistic conformism is the marginal language expression of linguistic tolerance. Linguistic conformism is a refusal of the mother tongue or dismissive attitude to it under the influence of the dominant thought about demeaning role of this language in a certain society.

Materials of study are recordings of spontaneous speech in an informal setting with the voice recorder. Informants are boys and girls aged 21-25 years with higher education, who lives in Kyiv city and uses Ukrainian language for daily communication.

Analysis of spontaneous speech recordings shows that the linguistic stability characterizes Kyiv youth at the cases when speakers are still familiar and confident that understand each other that is when communication needs no switching codes.

Whereas conformism is the critical expression of linguistic tolerance, it is not found any examples of switching codes as a factor in the spontaneous speech recordings of Ukrainian speaking youth of Kyiv city. Verbal behavior motives are advisable to follow by using the poll or discussion in focus groups.

Switching codes is caused mostly by communicative purpose, by need of citation, by using of direct speech, by using of phraseology, by

перемикання кодів. Мотиви мовної поведінки доцільніше простежити за допомогою опитування чи обговорення у фокус групах.

Передаючи пряму мову і перемикаючи мовний код з української на російську, мовець може несвідомо спонтанно знову перемикати мовний код на українську, не зауважуючи зміни кодів. У ситуації, коли комунікант розповідає про подію з минулого, коли його базовою мовою була російська, він також несвідомо поступово перемикає мовний код на російську мову.

Незбалансована мовна ситуація, коли, з одного боку, україномовна молодь виявляє мовну толерантність, а з іншого – російськомовна молодь вдається до мовної стійкості, стає однією з причин феномену змішування мовних кодів – суржику. Молодь з вищою освітою вдається не лише до свідомого використання суржику з певною комунікативною метою. У спонтанному мовленні вживання суржику є найчастіше несвідомим, невмотивованим та неконтрольованим і відбувається під впливом неформальної обстановки. Елементи суржику проникають у розмовне мовлення під впливом соціального оточення, телебачення, відсутності сформованого власне українського сленгу.

Отже, в українському молодіжному середовищі зміна мовних кодів має свою специфіку. Відсутність мовної стійкості україномовної молоді і одночасне поширення мовної толерантності, що пропагується в українському соціумі, на тлі переважної мовної стійкості у російськомовному молодіжному середовищі, створює умови для формування суржику та звуження функцій української мови у спонтанному повсякденному спілкуванні.

repeating fragment of foreign statement and by the desire to give expressivity to the statement.

The speaker may unconsciously again spontaneously switch cod on Ukrainian language without noticing a change codes by submitting direct language and language cod switching from Ukrainian to Russian. In the situation when the communicant is talking about the past event, when the base language is Russian, he also unknowingly gradually switches the language cod into Russian.

Unbalanced linguistic situation where, on the one hand, Ukrainian-language youth reveals linguistic tolerance, and on the other hand the Russian-speaking young people resort linguistic stability, is one of the reasons of the mixing language codes phenomenon named surzhyk. Young people with higher education are possible not only to responsible use of surzhyk with specific communicative purpose. Surzhyk usage is often unconscious, unmotivated and uncontrolled and is effected by informal environment during spontaneous speech. Surzhyk elements penetrate in the pronunciation under the influence of social environment, television, unformed their own Ukrainian slang.

Consequently, alteration of linguistic codes Ukrainian youth environment has its own specifics. The lack of language stability of Ukrainian-language young people and the simultaneous spread of linguistic tolerance promoted in Ukrainian society, against overwhelming language stability in the Russian-speaking youth, creates conditions for the formation of surzhyk and narrowing of functions of Ukrainian language in spontaneous everyday communication.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВИМІРИ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ СТИЛІВ СТУДЕНТІВ

Ю. Цьось (Луцьк)

Питання комунікації в умовах розвитку сучасного суспільства широко вивчається психологами, лінгвістами, спеціалістами з питань соціальної комунікації та інших галузей знань. Проте, однозначної відповіді на те, якою має бути ефективна комунікація однозначної відповіді немає. Враховуючи особливості взаємодії студентської молоді та особливе значення спілкування в процесі становлення їх особистості і самосвідомості, доцільним видається вивчення комунікативно-мовленнєвих стилів саме на цьому віковому етапі.

Комунікативно-мовленнєві аспекти життєдіяльності людини вивчали такі дослідники як Н. І. Ашиток, Н. М. Карташова, Т. М. Косова і Ю. М. Лук'янова, Є. М. Мехоніна, М. Ю. Олешков, Т. О. Піроженко, Н. І. Рябкова, Є. В. Трапезнікова та ін. Серед проблематики їх досліджень вивчення комунікативно-мовленнєвої: категорії, вмінь, компетентності, стратегії, інтелектуальної культури, розвитку, компетенції тощо.

Комунікативно-мовленнєві стилі доцільно розглядати у вимірах міжособової взаємодії, комунікативно-мовленнєвої компетентності, когнітивних стилів та стилів спілкування.

У вимірі міжособової взаємодії комунікативно-мовленнєві стилі виражають конкретні мовленнєві способи комунікативної взаємодії, які й визначають ефективність міжособових відносин; у вимірі когнітивних стилів зіставляються із своєрідними способами обробки вербальної інформації, формами контролю пізнавальної діяльності, що забезпечує ефективну взаємодію із соціальним світом.

Наступним виміром досліджуваної категорії є комунікативно-мовленнєва компетентність. Тут варто зазначити твердження Т О Піроженко про те, що стрижнем комунікативно-мовленнєвої діяльності є комунікативно-мовленнєві здібності, які характеризуються як індивідуальні психологічні й психофізіологічні особливості, що сприяють швидкому і якісному засвоєнню умінь та навичок застосовувати засоби спілкування в конкретній ситуації взаємодії з оточуючими.

Таким чином, найважливішими операціоналізуючими поняттями комунікативно-мовленнєвих стилів слугують поняття комунікації в сукупності таких емпіричних референтів, як людина і ситуація (комунікація), а також мовна форма і значення (мовлення).

SOCIO-PSYCHOLOGICAL DIMENSIONS OF COMMUNICATIVE-SPEECH STYLES OF STUDENTS

Yuliia Tsos (Lutsk)

The issue of communication in modern society has been widely studied by psychologists, linguists, specialists in social communication and other branches of knowledge. However, there is no clear answer to what the effective communication must be. Students are a special age group. Communication is important at this age stage, because through interacting with others, students develop their personality and identity. Therefore, it is important to study communicative-speech styles among students.

Such researchers as N. I. Achitok, N. M. Kartashov, T. M. Kosova and Y. M. Lukyanova, I. M. Mehonina, M. Y. Oleshkov, T. A. Pirozhenko, N. I. Ryabkov, I. V. Trapeznikova have been studied the communicative-verbal aspects of human life. Among the researches there are such topics as the study of communicative-speech: categories, skills, competence, strategy, intellectual culture, development of competence ets.

It is worth to consider communicative-speech styles in the dimensions of interpersonal interaction, communicative and speech competence, cognitive styles and communication styles.

Communicative-speech styles in the dimension of interpersonal interaction express specific verbal communicative ways of interaction that determine the effectiveness of interpersonal relationships. In the dimension of cognitive styles they are mapped with unique ways of processing verbal information, forms of controls the cognitive activity. This ensures the effective interaction with the social world.

The following measurement of the studied category is communicative-speech competence. T. A. Pirozhenko says that the core of the communicative speech act is a communicative-speech abilities. These abilities are individual psychological and psychophysical personal characteristics. They help to learn quickly and efficiently and to use right communicative techniques in specific situations of interaction.

Thus, the most important operationalization concepts of communicative-speech styles are the concept of communication (as the combination of person and situation) and the concept of speech (as the combination of linguistic form and meaning).

Therefore, we can conclude that communicative-speech style is a systematic description of an individual that determines human communicative-speech behavior, determines the leading way of solving speech and communication problems the nature of interaction with the outside world.

Отже, комунікативно-мовленнєвий стиль – це системна характеристика індивіда, яка зумовлює комунікативно-мовленнєву поведінку людини, визначає провідний спосіб вирішення нею комунікативних і мовленнєвих задач та характер взаємодії з оточуючим світом.

Вибірку дослідження склали 262 особи 16-19 років, серед них 75 – чоловічої і 180 – жіночої статі. Усі досліджувані – студенти першого року навчання різних спеціальностей Східноєвропейського національно університету імені Лесі Українки.

Результати дослідження розподілу студентів відповідно за трьома рівнями прояву комунікативно-мовленнєвих стилів (низький, середній, високий), дозволили зробити однозначний висновок про перевагу середнього рівня прояву всіх зазначених стилів. Третині опитаної студентської молоді притаманний високий рівень прояву особистісного та складного стилю, ще третині – низький рівень прямого, непрямого та складного стилів.

Отримані дані загалом характеризують помірність прояву таких характеристик як індивідуалізм, колективізм, спрямованість на відправника або отримувача повідомлення, рольова ідентичність, багате, експресивне мовлення чи лаконічність, почуття дистанції в процесі комунікації.

The empirical research took place in the Lesya Ukrainka Eastern European National University (Lutsk, Ukraine). The participants were 262 students enrolled at the 1st course on different specialties.

The percentage distribution of students according to three levels (low, medium, high) of each communicative-speech style (direct, indirect, elaborate, succinct, personal, contextual, instrumental, affective) have been graphically shown. The domination of medium level of all styles has been indicated. It means the moderate symptoms of such characteristics as individualism, collectivism, focus on the sender or recipient of the message, role identity, rich, expressive speech or brevity, the sense of distance in the communicative process.

РОЗВИТОК АУДІЮВАННЯ І ГОВОРІННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (РОЗМОВЛЯЄМО З АНГЛІЙСЬКИМИ ДРУЗЯМИ)

О. Чернякова (Переяслав-Хмельницький)

Підготовка до розмови з англійськими друзями вимагає сформованості у дітей 1) рецептивних навичок слухати, розуміти елементарну англомовну інформацію і відповідних умінь (аудіювання) та 2) продуктивних навичок і умінь активного мовлення з метою здійснення мовленнєвого контакту, порозуміння у сферах дитячої життєдіяльності (говоріння).

Процес розвитку буде успішним тоді, коли:

1) для дитини діяльність з аудіювання і говоріння буде цікавою (наявність мотиву);

2) результат слухання чи говоріння буде очікуваний (наявність мети);

3) у пам'яті, уяві, попередньому досвіті дитини будуть наявні можливості розв'язувати завдання (наявність засобів);

4) ніщо не буде стримувати пошуково-інтелектуальну діяльність, спрямовану на розв'язання завдань іншомовного спілкування (наявність умов).

Аудіювання – це не тільки сприймання повідомлень, але й підготовка у внутрішньому мовленні зворотної реакції на почуте. Аудіювання готує говоріння, а говоріння допомагає формувати сприйняття мовлення на слух. Аудіювання є передумовою розвитку індивідуальної англійської мови дошкільників, сприяє оволодінню звуковою стороною мовлення, фонемним слухом, інтонацією, структурами мовлення, у широкому смислі виховує культуру слухання, розвиває пам'ять, зокрема слухову.

Оволодіння дітьми англійською мовою починається з формування вмінь сприймати іншомовне мовлення на слух. Першочерговою умовою до розвитку мовленнєвих операцій аудіювання є повне розуміння дитиною іншомовних слів, речень, які вводяться в формі гри у процесі спостереження за театралізованим дійством, що розігрує педагог. З перших занять іноземною мовою пані Вимова, її дресировані звірята, тренер зі спорту, інші гості вітаються з дітьми, називають себе, розповідають цікаві історії, запрошують дітей повторювати за ними нові іншомовні зразки мовлення, вимовляти складні звуки. Педагог, використовує переклад, різні типи унаочнення, допомагає дітям зрозуміти значення слів і речень, ужитих англійською мовою.

Розвиток аудіювання проводиться із використанням аудіо записів із зразками аутентичного англійського мовлення.

DEVELOPMENT OF LISTENING AND SPEAKING IN PRESCHOOL CHILDREN (TALKING WITH ENGLISH FRIENDS)

Olena Cherniakova (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

Preparation for talks with British friends requires formation in children 1) receptive skills of listening, to understand elementary English-language information and relevant skills (listening) and 2) productive skills and abilities of active speech for the purpose of speech contact, understanding in the areas of child's life (speaking).

The learning process will be successful when:

1) activities in listening and speaking will be interesting for a child (availability of motive);

2) the result of a listening or speaking will be expected (availability of a target);

3) in memory, imagination, previous experience of a child will be available opportunities to solve the tasks (availability of means);

4) nothing will deter search and intellectual activities aimed at solution of tasks in foreign language communication (availability conditions).

Listening – is not only the perception of messages, but also training in internal speech to back reaction of the heard. Listening prepares speaking, speaking helps to shape speech perception by ear. Listening is a precondition for preschoolers' individual English, it promotes mastery of speech sounds, phonemic hearing, intonation, speech samples and in a wide sense it brings up the culture in hearing, develops memory, particularly auditory.

Teaching children English language begins with the formation of foreign language skills to perceive speech by listening. The primary requirement for the development of speech operations of listening is a complete understanding by a child of foreign words, sentences, which are introduced in a form of a game during observation of a theatrical performance that plays the teacher. From the first lessons lady Pronunciation lessons, her trained animals, coach in sport, other guests are welcomed with children, calling themselves, tell interesting stories, invite children to repeat after them new foreign-language samples of speech and pronounce difficult for pronunciation sounds. The teacher uses the translation, different types of visual aids, helps children to understand the meaning of foreign words and sentences.

Training of listening is conducted by using audio recordings of authentic examples of English speech.

Preparatory character of preschoolers' English language development determines the need to form in children primarily dialogic speech skills. On further stages of foreign language development, under created suitable conditions of game activity, each child will

Підготовчий характер розвитку англійської мови дошкільників визначає потребу сформувати в них, у першу чергу, навички діалогічного мовлення. На більш віддалених етапах розвитку іншомовного мовлення, при створених відповідних умовах ігрової діяльності, кожна дитина здатна збільшити монологічне висловлювання до 3-4 речень, оволодіти іншомовною комунікативною компетенцією.

Окрім мовної та мовленнєвої компетенції важливою складовою у розвитку іншомовної комунікативної компетенції є соціокультурна компетенція, формування якої також має місце на заняттях іноземною мовою. Підвищуючи інтерес дітей до іноземної мови як засобу спілкування, одночасно розвиваємо інтерес до мови як скарбниці культури. Тому обов'язково включаємо матеріал країнознавчого, національно-культурного характеру, зокрема такий, що має розвивальне значення. Елементами соціокультурного компоненту стають малі форми дитячого фольклору віршики, пісеньки, лічилки, казки та ін. Такий матеріал, крім того, що спричиняє реалізацію соціокультурного компонента розвитку дітей, допомагає формувати артикуляційні, інтонаційні, лексико-граматичні навички та вміння, передбачені програмою, позитивно впливає на мотиваційну та емоційну сферу особистості дошкільника, формувати його ще й як мовленнєву особистість.

be able to increase monological utterance to 3-4 sentences and master foreign language competence.

Beside speech and language competence the important part in formation of foreign language communicative competence has socio-cultural competence, formation of which should also take place on foreign language lessons. Increasing the interest of children to foreign language as means of communication, it is necessary to develop an interest in language as a treasury of culture. Therefore, into content of English training material necessarily is needed to include the material of geographic, national and cultural character, in particular one that has educational value. Elements of socio-cultural component represent small forms of children's folklore like poems, songs, rhymes, stories and so on. This material, besides causing realization of socio-cultural component of preschoolers' development, helps to form articulation, intonation, lexical and grammatical skills, provided by program, positively influence on motivation and emotional sphere of preschooler's personality and form him as language identity.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ФОРМА КОРЕКЦІЇ Й РОЗВИТКУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Д. Чижма (Переяслав-Хмельницький)

Мовлення будь-якої людини має свої індивідуальні особливості, які залежать від вміння володіти ним, використовувати його як засіб спілкування, регулювати його. Стилістична і логічна досконалість, емоційна образність, переконливість, впливовість і т.д. виробляються у процесі набуття практичного досвіду, проте вони потребують і власної саморегуляції, прагнення до вдосконалення мови.

Сучасний етап розвитку психології характеризується великим арсеналом методичного інструментарію, серед якого чільне місце посідають методи активного психологічного впливу на особистість. До таких методів відносять програму психологічного супроводу, яка, в свою чергу, охоплює певну систему психологічних вправ, психологічних і ділових ігор, які застосовуються з метою корекції та розвитку мотиваційної, рефлексивної, вольової сфер і самозростання, саморозвитку індивіда, як удосконалення особистісної саморегуляції.

Програма психологічного супроводу покликана зменшити силу перешкод, з якими стикаються підлітки в повсякденному житті, що пов'язані з мотивацією, рефлексією, вольовим самоуправлінням тощо. В ній зазначені невеликі інформаційні повідомлення, які є корисними під час роботи з учасниками корекційної програми. Зокрема, велика увага приділяється аспектам, які якісно не відпрацьовуються в бесідах або диспутах.

Розроблений нами варіант програми психологічного супроводу корекції та розвитку особистісної саморегуляції підлітків складається із 15 занять тривалістю 1,5 години (90 хвилин) кожне, які проводяться 1 раз на тиждень. Кількість учасників у одній групі 12-15 осіб, саме в таких групах позитивні ефекти занять проявляються найбільш виразно, послідовно. При подальшому збільшенні групи відбувається зниження особистісних внесків учасників у групову роботу, наростає громіздкість проведення й обговорення вправ, зменшується рівень емпатичності та толерантності у внутрішньо групових стосунках, збільшується можливість непостійності, нерегулярності відвідування учасниками, що має дестабілізуючий вплив на колективну діяльність.

Програма психологічного супроводу та вибір стратегії базуються на принципах, які визначають мету, завдання корекції і розвитку, методи й засоби

PSYCHOLOGICAL SUPPORT AS A FORM OF CORRECTION AND DEVELOPMENT OF SELF-REGULATION IN ADOLESCENTS

Diana Chyzhma (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

Everybody's speech has individual characteristics that depend on the ability to possess it, use it as a means of communication, regulate it. Stylistic and logical perfection, emotional imagery, credibility, influence, etc. are produced in the process of gaining practical experience, but they need their own self-regulation, striving for language perfection.

The current stage of psychology development is characterized by a large arsenal of methodological tools, among which an important place have active methods of psychological influence on personality. Such methods include psychological support program, which, in its turn, covers a system of psychological exercises, psychological and business games, which are used to correct and develop motivational, reflexive, and volitional spheres and self-development of the individual as personal self-improvement.

The program of psychological support aims to reduce the force of obstacles faced by young people in everyday life associated with motivation, reflexion, willful self-government and more. It includes small informational messages that are useful when working with the participants of correctional program. In particular, great attention focuses on the aspects that are not qualitatively tested in conversations or debates.

Developed version of the program of psychological support and correction of personal self-regulation of teens consists of 15 sessions lasting 1.5 hours (90 minutes) each, which are held one day a week. The number of participants in one group is 12-15 people; it is in these groups the positive effects from studies appear most clearly and consistently. Further increasing of a group decreases personal contributions of participants in group work, increases cumbersome of conducting and exercises discussion, reduces the level of empathy and tolerance in intra-relationships, increases the possibility of inconstancy, irregularity in visiting by participants which have a destabilizing effect on a collective activity.

The program of psychological support and selection of strategies are based on the principles that define the purpose and objectives in correction and development of methods and means of psychological impact. Following Beh I. D., we take into account the following principles: a) purposeful creation of emotionally colored situations; b) person-developing communication; c) use of empathy as a psychological mechanism that positively affects the process of

психологічного впливу. Вслід за І. Д. Бехом, нами враховувалися такі *принципи*:

а) цілеспрямованого створення емоційно забарвлених виховних ситуацій; б) особистісно-розвивального спілкування; в) використання співпереживання як психологічного механізму, що позитивно впливає на процес виховання особистості; г) системного аналізу вихованцем власних і чужих вчинків.

Мета програми психологічного супроводу корекції та розвитку особистісної саморегуляції підлітків полягала в поглибленні й стабілізації навичок позитивного ставлення підростаючої особистості учня до себе, своїх переживань і життя в цілому, які сприятимуть вирішенню його психологічних проблем; актуалізації й активізації процесів самоспостереження, самоаналізу, самопізнання; удосконаленню особистісної саморегуляції.

Ефективність авторського психологічного супроводу із корекції та розвитку особистісної саморегуляції підлітків проявилась в удосконаленні усіх компонентів особистісної саморегуляції поведінки підлітків. Якісна динаміка пояснюється тим, що учні глибше усвідомлюють роль почуття впевненості та віри у власні сили як пріоритетної якості, що активізує процес мотивації досягнення; сформованістю умінь контролювати власні дії стійкими цілями, які обумовлені твердими переконаннями та спрямовані здебільшого на віддалені цілі; здатністю займатися самоаналізом і адекватно оцінювати себе, помічати недоліки у власній поведінці. При цьому підвищується система власних цінностей, самосприйняття, розвивається здатність усвідомлювати сутність своєї взаємодії з оточуючими.

education of the individual; d) systemic analysis by adolescent of the own and others' actions.

The purpose of the program of psychological support connected with correction and development of personal self-regulation of adolescents lies in deepening and stabilization of skills for positive attitude of growing up to oneself, their experiences and life in general, which will help to solve their psychological problems; actualization and activation of the processes of introspection, self-awareness, self-knowledge; personal self-improvement.

Efficiency of the author's psychological support on correction and development of personal self-regulation of teens is manifest in improving of the all components of personal self-control behavior among adolescents. High-quality dynamics can be explained by the fact, that schoolchildren began to understand deeply the role of self-confidence and faith in themselves as a priority qualities which activates the process of achievement motivation; formation of skills to control their own actions by sustainable objectives, which are caused by strong convictions and are aimed mainly at long-term goals; the ability to engage in introspection and adequately assess themselves, notice shortcomings in their own behavior. This increases the system of personal values, self-perception, develops the ability to understand the nature of their interactions with others.

ВЕРБАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПРОФЕСІЇ БОГОСЛОВА У СТУДЕНТІВ ДУХОВНИХ ТА ДЕРЖАВНИХ ВНЗ

Н. Чміль (Луцьк)

Актуальність дослідження професії богослова зумовлена офіційним введенням до переліку спеціальностей «Богослов'я (теології)» (у 2010 р.), що підсилюється результатами останнього соцопитування (березень 2015 р.), що свідчать про найвищий рівень довіри до церкви та її діячів серед інших соціальних інституцій.

Богослов або теолог – спеціаліст у галузі богослов'я (теології), який вивчає історію релігії, релігійну культурну спадщину (пам'ятники релігійної писемності, релігійне мистецтво, релігійну науково-дослідну діяльність), форми релігійного життя, релігійне (церковне) право, історію та сучасний стан взаємин між різними релігійними напрямками та організаціями.

Вивченням різних особливостей релігійного дискурсу загалом та студентів-богословів зокрема, займаються психологи (Р. В. Мотрук) та філологи (О. К. Гадомський, Л. А. Закреницька, В. І. Постовалова).

Отже, *мета дослідження* – здійснення концептуального аналізу вербальної репрезентації професії богослова студентами духовних та державних ВНЗ.

Вибірку дослідження склали 202 студенти віком 16-28 років. З них 152 респонденти це студенти-богослови з Рівеньської духовної семінарії, Київської та Волинської православних богословських академій (духовних ВНЗ) Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП). Інші 50 респондентів – студенти релігієзнавці Національного університету «Острозька академія».

Матеріалом дослідження виступали незакінчені речення за методом В.Ф. Петровського, які були спрямовані на виявлення знань, уявлень та мотивів вибору професії богослова. Для реалізації мети дослідження було використано фреймовий аналіз письмового тексту, який здійснювався у декілька етапів, що були запропоновані дослідниками Л. В. Засєкіною та С. В. Засєкіним.

Здійснений фреймовий аналіз вербальної репрезентації професії богослова дав підстави змоделювати уявлення і бачення студентів духовних та державних ВНЗ щодо основних характеристик досліджуваної спеціальності. У результаті такого аналізу ми виокремили шість провідних категорій: релігійні терміни, рід занять, життя, люди, внутрішній світ і ресурси. Найбільшими за об'ємом є фрейми «релігійні

VERBAL REPRESENTATION OF THE THEOLOGIAN PROFESSION CONCEPT BY THE STUDENTS OF RELIGIOUS AND STATE UNIVERSITIES

Nataliia Chmil (Lutsk)

Intensification of attention to the issue of research a theologian profession is related with the reform of higher education in Ukraine. «Theology» was included in the official list of specialties in Ukraine (in 2010). Also, results of the last sociological survey in Ukraine (March 2015), show the highest level of trust to the church and its leaders, among other social institutions.

Theologian is a specialist in the field of theology, which examines the history of religion and religious cultural heritage (monuments of religious written language, religious art, religious research activities and education), forms of religious life, religious (church) law, history and current state of relations between different religious trends and organizations. Employment of theologian is connected with solving important social problems: teaching theology in schools or in universities, as an expert in the field of fundamental knowledge of religion, as a consultant in a variety of public and state structures.

The problems of different features of religious discourse and theology students are studied by psychologists (R. V. Motruk) and linguists (O. K. Gadomskiy, L. A. Zakrenyts'ka, V. I. Postovalova).

The aim of the research is the conceptual analysis of verbal representation of theologian profession by the students of religious and public universities.

The survey sample totaled 202 students aged 16-28 years. 152 respondents are students-theology from Rive Theological Seminary, Kyiv and Volyn Orthodox theological academies (religious school) Ukrainian Orthodox Church Kiev Patriarchate (UOC-KP). The other 50 respondents are students of religious studies from National University «Ostroh Academy».

Unfinished sentences by the V. F. Petrovsky method were our research materials. Sentences were aimed to identify knowledge, ideas and motivation of theologian profession choice. To achieve the goal of our research we used the frame analysis proposed by researchers L. V. Zasyekina and S. V. Zasyekin.

Thus, as a result of the frame analysis of verbal representation of theologian profession, we described the ideas and vision on the main characteristics of the profession of students of religious and state universities. As a result six frames are identified: religious terms, occupation, life, people, inner world and resources. The largest on volume frames are «religious terms», «people» and «occupation».

терміни», «люди» та «рід занять». Найменшу кількість слів містить фрейм «ресурси».

Найчастотніші слова у кожному виділеному фреймі дав підстави сконструювати сценарій тексту у кожній із досліджуваних вибірок. У студентів духовних ВНЗ сценарій тексту опису професії богослова відображається у таких поняттях: Бог, служитель, життя, людина, душа, слово. Тобто суть роботи богослова студенти духовних ВНЗ вбачають у служінні Богу та людям, присвяченні цьому всього свого життя для спасіння душ через слово. Такий сценарій тільки підкреслює особливості навчання студентів у духовних ВНЗ як релігійних організацій.

У студентів державних ВНЗ сценарій тексту опису професії богослова відображається у таких поняттях: Бог, служитель, життя, людина, покликання, слово. Тобто студенти описують цю професію як покликання у житті, що передбачає служіння Богу та людям за допомогою слова.

Таким чином, здійснений фреймовий аналіз вербальної репрезентації професії богослова дозволив виявити відмінності у студентів духовних та державних ВНЗ. Так, студенти державних ВНЗ частіше використовують поняття фреймів «рід занять» та «ресурси», а студенти духовних ВНЗ – «внутрішній світ». Також у фреймі «внутрішній світ» знайдено відмінності у двох вибірках за найчастотнішим словом у категорії. Так, студенти духовних ВНЗ зазначають поняття «душа» найчастіше, а студенти державних ВНЗ – «покликання».

The smallest number of words contains a frame «resources».

We have designed scenario of the text descriptions of theologian profession in each of samples. The scenario by students of religious universities is shown in the following terms: God, attendant, life, person, soul, word. So, students of religious universities explain the essence of the work in theology as service to God and people, a special lifestyle for the salvation of souls by the word. This scenario highlights the features of training students in religious universities as religious organizations.

The scenario by students of state universities is shown in the following terms: God, attendant, life, person, vocation, word. So students characterize this profession as a vocation in life, which involves service to God and people through words.

In conclusion, we found the differences in verbal representation of theologian profession by students of religious and state universities. Thus, students of state universities often use frames «occupation» and «resources» but students of religious institutions – «inner world». Also we found differences in the two samples in the frame «inner world» for the most frequent word in the category. Thus, students of religious universities often note term «soul», and students of state universities – «vocation».

Prospects for further study of this problem are associated with in-depth analysis of differences between students of state and religious universities exactly in spirituality and value orientations.

ПЕРЕМИКАННЯ КОДІВ У РОЗМОВНОМУ МОВЛЕННІ ДЕРЖСЛУЖБОВЦІВ ПОЛТАВЩИНИ – КООРДИНАТИВНИХ БІЛІНГВІВ

В. Шелудько (Київ)

Державні службовці (ДС) та посадові особи місцевого самоврядування (ПОМС) – представники бюрократичної еліти, які мають бути взірцем для пересічних громадян у плані дотримання законів, зокрема й стосовно використання державної мови. Попри це ДС та ПОМС нерідко послуговуються ще й російською мовою не тільки в особистому спілкуванні, яке не може бути регламентовано законодавчо, але й у процесі виконання службових обов'язків і не лише у комунікативно обґрунтованих випадках, що вказує на потребу глибшого вивчення самої ситуації, аналізу її причин і пошуку шляхів корекції. Питання перемикання кодів у сучасному українському мовознавстві вивчають у контексті дво- та багатомовності, проте в аспекті білінгвізму ДС ці питання не були досліджені. Ретельне вивчення внутрішніх мотивацій міжмовного перемикання кодів є передумовою корекції мовних преференцій у професійній сфері.

Метою нашого дослідження є комплексний аналіз причин перемикання мовних кодів в усному мовленні ДС Полтавщини – координативних білінгвів.

Для її реалізації було здійснене анкетування 307-ми ДС та ПОМС Полтавщини, яка входить до регіону, мова якого була покладена в основу сучасної української літературної мови. 240 опитаних (78,2%) позиціонують себе як координативні білінгви, вказуючи на вільне володіння українською та російською мовами, серед яких 89,1% активно використовують обидві мови.

Усне професійне спілкування здійснюється залежно від ситуації двома мовами з відвідувачами (39,6%), колегами (за офіційних – 28,8%, за неофіційних умов – 27,9%), начальником (19,1%), на засіданнях (16,2%). Це той відсоток опитуваних, які вказують на постійний перехід з мови на мову відповідно до мови співрозмовника, комфорту та власних мовних преференцій. Ті самі опитувані значно рідше використовують обидві мови в родинному спілкуванні: з матір'ю (9,6%), батьком (10,4%), дружиною / чоловіком (15,4%), дітьми (15,9%), порівняно з людьми, з якими вони мало знайомі або незнайомі (з іншими родичами – 32,9%, із сусідами – 35,8%, в магазині – 38,3%, у поліклініці – 37,5%). У родинному спілкуванні переважає змішування кодів, особливо між

CODE-SWITCHING IN CONVERSATION OF PUBLIC SERVANTION AS COORDIANATING BILINGUALS IN POLTAVA REGION

Vira Sheludko (Kyiv)

Public servants and individuals of the local self-government are representatives of bureaucratic elite that have to be the example for common citizens in case of following the law in particular and with using official language. In spite of this public servants and individuals of the local self-government often use Russian language not only in personal speech that can not be regulated legislatively but also in the process of service discharging. It exists not only in those situations which are communicatively motivated. It indicates to the need of deeper studying of this situation, analysis of its causes and search the ways of correction. The point of code-switching in modern Ukrainian linguistic is studied in the context of bilingualism and multilingualism. But these items haven't been researched in terms of public servants bilingualism. Careful studying of individual motivations in code-switching between two languages is a precondition for correction of the language preferences in professional field.

A total analysis of the reasons for code-switching in public servants as coordinating bilinguals' conversation in Poltava region is a goal of our research.

There was a questionnaire of 307 public servants and individuals of the local self-government in Poltava region. This region is a part of the area whose language was the basis for modern Ukrainian language. 240 respondents (78,2%) represent themselves as coordinative bilinguals pointing to the fluent usage of Ukrainian and Russian languages. Among them 89,1% respondents use both languages actively.

Professional conversation is realised between public servants and citizens (39,6%), colleagues (in official situations – 28,8%, in informal situations – 27,9%), chief (19,1%), at the meetings (16,2%) by two languages depending on the situation. This is that per cent of the respondents who points to the constant transition from one language to another depending on the collocutor's language, comfort and individual language preferences. The same respondents use both languages in family conversations more rarely: with mother (9,6%), with father (10,4%), wife / husband (15,4%), with children (15,9%) in comparison with less familiar or unknown people (with other relatives – 32,9%, with neighbours – 35,8%, in the shop – 38,3%, in the hospital – 37,5%). A code-mixing predominates in the family conversations especially between the members of the different generations. It becomes

членами різних поколінь, що виявляється у використанні суржику з матір'ю та батьком.

Тільки 28,8% ДС мають стійку позицію щодо використання у фаховому спілкуванні лише української мови і за умови, що до розмови долучиться російськомовна особа, продовжать бесіду українською мовою, інші (67,1%) готові змінити мову спілкування. Позитивною тенденцією є готовність 79,6% опитаних змінити російську мову на українську за умов долучення до комунікативного процесу українськомовної особи. При цьому відсоток тих ДС, які під час перемикання коду опікуватимуться статусом російськомовного співрозмовника (31,6%), є вищим за показних тих, які опікуватимуться статусом українськомовного (25%).

Найчастіше перемикання кодів ДС пояснюють мовою співрозмовника (57,9%), необхідністю цитування (22,9%), темою спілкування (12,5%), рідше – зміною виконуваної соціальної ролі, нестачею лексичного запасу та іншими причинами, серед яких переважно вказують на неможливість російськомовних розуміти українську мову.

Отже, для ДС та ПОМС Полтавської області характерним є перемикання (навперемінне послуговування українською та російською мовами) і змішування кодів (використовування гібридних форм української та російської мовних систем). Це свідчить про необхідність підвищення мовної компетенції та формування мовної свідомості сучасних українських державних службовців, посилення вимог до рівня володіння державною мовою для кандидатів на відповідні посади тощо.

apparent in the usage of mixed Russian-Ukrainian dialect between mother and father.

Only 28,8% of public servants have a constant position in the usage of Ukrainian language solely in professional conversation. They will continue to communicate in Ukrainian if Russian speaker joins the conversation, but other respondents (67,1%) are ready to change the language for communication. The readiness of 79,6% respondents to change Russian language into Ukrainian in case Ukrainian speaker's joining to the communicative process is a positive tendency. The percentage of the public servants who will take care of Russian speaker's status upon the code-switching (31,6%) is higher than the index of those who will take care of Ukrainian speaker's status (25%).

The most often public servants' codes-switching are explained by collocutor's language (57,9%), the need of citing (22,9%), the theme of communication (12,5%), rarely it is performed by the change of social roles, lack of vocabulary and other factors, including primarily a point of the inability Russian speakers to understand Ukrainian language.

In conclusion the code-switching (usage of Ukrainian and Russian languages in turns) and code-mixing (usage of the mixed Russian-Ukrainian dialect) is typical for public servants and individuals of the local self-government in Poltava region. It shows the necessity of improving linguistic competence and forming the modern Ukrainian public servants' language consciousness, increasing requirements for candidates' State language proficiency for the relevant appointments.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОГО ГЕШТАЛЬТУ GOOD / EVIL

О. Шостак (Київ)

У лінгвістиці у системі інших понять когнітивістики знайшло своє місто поняття гештальт. Воно було позичено з психології. Гештальт в психології виступає засобом категоризації об'єктів. Повсякденна свідомість оперує саме базовим рівнем, на якому зберігається найбільша частина нашого знання і який не потребує спеціальних, теоретичних знань про об'єкт. На цьому рівні сприйняття категоризація об'єктів здійснюється гештальтно, тобто неподільно. Людина сприймає об'єкти і оперує їх концептами несвідомо, не замислюючись над їх основними характеристиками і складовими компонентами. Визначення лінгвістичного гештальта було запропоновано представником американської школи когнітивної лінгвістики Дж. Лакофф. Визначення лінгвістичного гештальта було запропоновано представником американської школи когнітивної лінгвістики Дж. Лакофф. Гештальт визначається як вид концепту з наступними характерними відзнаками:

1) гештальти складаються з певних ієрархічно побудованих частин та утворюють цілісності;

2) залежно від певних чинників (позиції спостерігача, прийнятих поглядів) гештальт можна розкласти на окремі елементи декількома способами; залежно від цього відношення між цими складниками будуть різними;

3) гештальти можуть мати між собою зв'язки різного характеру або бути спроектованими один на одного через логічне виведення або культурні асоціації; залежно від цих відносин кожен з гештальтів може отримувати нові властивості;

4) гештальти покладено в основу всіх процесів людської діяльності, які, у свою чергу, також можна вважати гештальтами;

5) аналіз гештальту не потребує розкладення його компонентів на елементарні частки.

У даному дослідженні обґрунтовуються релігійно-філософський, морально-етичний, інформаційно-прагматичний та символічний аспекти гештальту *good / evil*.

У лексико-семантичних репрезентаціях гештальтів *good / evil* знайшли своє відображення релігійно-філософські вчення та теологія. Досить повно, на наш погляд, відображено філософське релігійне холістичне уявлення про реальність. Коли робиться акцент на однорідності протиставлення, мається на увазі спільність двох начал: протилежні початки виключають один одного, але діють в рамках єдиного цілого. Категорії *добра* і *зла* для

RESEARCH OF LINGUISTIC GESTALT GOOD / EVIL

Oleh Shostak (Kyiv)

Active development of cognitive linguistics (science dealing with man's acquisition, storage and processing of information by means of language) has assisted with designing of new methods to conduct researches of language and cogitative systems. The concept gestalt has appeared in the cognitive linguistics' system of concepts.

Conception gestalt was borrowed from psychology. In psychology gestalt is a means for categorizing of objects. Everyday consciousness works with just baseline containing the largest part of our knowledge and undemanding special theoretical knowledge about the object. At this level of perception categorization of objects executes as undivided.

Gestalt is defined as a kind of concept with the following characteristic features:

1) gestalt is composed from hierarchically constructed parts and forms integrity;

2) depending on certain factors (position of observer, common views) gestalt can be decomposed into separate elements by several means. According to these factors the relationship between these components will be different;

3) gestalts may have connections of different character between themselves or be designed to each other through inference or cultural associations. In compliance with these relationships every gestalt can receive new characteristics;

4) gestalt is the basis of all the processes of human activity which by-turn can also be considered gestalt;

5) gestalt analysis doesn't require decomposing of its components into elementary particles.

Mental formations *good / evil* are studied in this reaching work. They are integral notions. Thereafter they can be defined as gestalt. Since a man's thinking is associative and relied on life experience, stereotypes, mythological conception then gestalts' intensity manifest in a cognitive metaphor.

Concepts represented in a metaphor on the different language levels create single multifaceted concept-impression. It is a gestalt according to its structure. Gestalt reflects dynamic nature of concept. It is formed at the level of whole text, contains the bunch of images, impressions and senses.

Concepts, historical events, real people, personages of mythology and religion can be in the capacity of the source of metaphor creation at the level of gestalt.

The religious-philosophical, moral, informative-pragmatic and symbolic aspects is examined in this research.

буденного сприйняття емоційно забарвлені, але мовою символізму їх можна замінити на загальні нейтральні поняття позитивного та негативного аспектів єдиної сили: невидиме Першоджерело проявляє себе у світі видимого через поляризацію сил, подвійність.

Морально-етичний аспект гештальтів *good / evil* у творах англомовних письменників не можна назвати однозначним. Поняття добра і зла не перебувають на різних полюсах. Аналізуючи морально-етичний аспект гештальтів *good / evil* у творах англомовних письменників, можна зробити висновок, що парадокс етики, проблема критерію добра і зла існує у свідомості носіїв англійської мови і знайшла своє вербальне відображення в літературній творчості.

Виходячи з постулатів В. Дем'янкова, ми вважаємо за необхідне наступний аспект, який представлений у гештальтах *good / evil*, позначити як інформаційно-прагматичний.

Аналізуючи символічний аспект гештальтов *good / evil* в творах англомовних письменників можна зробити висновок, що процес метафоризації на рівні гештальт-структур відображає найважливіші для людства події в світі.

There are reflections of religious-philosophical doctrine and religious theology in lexical-semantic representations of gestalts *good / evil*. Here is the complementarity which exists in two origins: the opposite origins deny each other, but operate within the framework of single unit. Categories of *good* and *evil* as symbols may be substituted by general neutral concepts of positive and negative aspects of single force.

Having analyzed the moral aspect of gestalts *good / evil* everyone can draw conclusion that «paradox of ethics», the problem of criterion of *good* and *evil* exists in consciousness of the English native speakers and has found the verbal reflection in literary novels of the English-language writers.

Based on W. Demyankov's tenets we consider it necessary to name the next aspect that represented gestalt *good / evil* as information and pragmatic.

Having analyzed the associative aspect of gestalts *good / evil* everyone can draw conclusion that the process of creation of metaphors at the level of gestalt-structures reflects major for humanity events in the world. Moreover gestalt *evil* is presented considerably wider than gestalt *good*.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ДИСКУРСУ ТОЛЕРАНТНОСТІ (СУГЕСТИВНИЙ АСПЕКТ) В ЕЛЕКТРОННИХ МЕДІА

Л. Юдко (Київ)

Толерантність все більше сприймається світовою спільнотою як стиль сучасного прогресивного мислення. Дослідження проблеми толерантності займає провідне місце серед психолінгвістичних розвідок, оскільки сутність цього явища може бути визначена лише на перетині різних галузей знань.

Так, комунікативний аспект толерантності досліджується в різних вимірах – мовленнєвої взаємодії (І. Борисова); міжособистісного, міжгрупового, міждержавного та міжкультурного спілкування (В. Гольдін) та ін.

Останнім часом дискурс толерантності стає механізмом маніпуляції суспільною думкою. Його вплив зумовлюється психолінгвістичними чинниками, які ще не було визначено сучасною наукою в повному обсязі. Саме цим фактом зумовлена *актуальність* даного дослідження.

Прихований характер застосування символічної влади дозволяє провести паралелі між символічною владою й маніпуляцією. Успішності маніпуляції сприяє її прихований характер і, таким чином, непомітність для адресата. *Дискурс толерантності* може бути визначений як тип соціальної поведінки, всі організаційні (психолінгвістичні, когнітивні, прагматичні тощо) складові якої спрямовані на забезпечення безконфліктного спілкування.

Дискурс толерантності визначаємо як інваріант дискурсу ввічливості, оскільки їх спільна мета – формування реальних або уявних гармонійних міжособистісних відносин між комунікантами, проте прояв толерантності пов'язаний також і з вираженням негативної оцінки об'єкта висловлювання.

Аналіз західних електронних ЗМІ довів, що для формування дискурсу толерантності використовуються наступні стратегії: іронія як менш жорсткий засіб вербальної агресії (*Die britische Hauptstadt ist als «Londongrad» bekannt…)*; цитування, що дозволяє читачеві сформувати власне ставлення до подій (*Der britische Außenminister William Hague sieht die Welt «am Rand eines neuen Kalten Krieges»)*; «співіснування» культурно (ідеологічно) значущих концептів (*Für den Westen ist das russische Vorgehen auf der Krim inakzeptabel)*; контраст лексико-фразеологічних і граматичних одиниць, які втілюють протилежне сприйняття дійсності *(They kill our soldiers but we can only stand and watch);* посилання на авторитетні

REALIZATION OF THE DISCOURSE OF TOLERANCE (SUGGESTIVE ASPECT) IN ELECTRONIC MEDIA

Liudmyla Yudko (Kyiv)

Tolerance is being increasingly adopted by the world community as a style of progressive way of thinking. Investigation of the problems of tolerance is ranked as a leading one among psycholinguistic researches, as the essence of this phenomenon can be defined only by means of overlapping different disciplines.

For instance, the communicative aspect of tolerance is studied in different dimensions, such as talk exchange (I. Borysova); interpersonal, intergroup, interstate, and cross-cultural communication (V. Goldin), and others.

Currently the discourse of tolerance is becoming the tool for manipulating public opinion. Its influence is based on psycholinguistic principles which haven't been defined by contemporary science to the fullest extent. This very fact determines the timeliness of this research.

The concealed nature of symbolic power makes it possible to draw a parallel between the symbolic power and manipulation. This concealed nature and its inconspicuousness for the addressee encourage manipulation. The discourse of tolerance can be defined as a type of social behavior in which all organizational (psycholinguistic, cognitive, pragmatic etc.) constituents are aimed at conflict-free communication.

We define the discourse of tolerance as an invariant of the discourse of politeness, as their common aim is to form real or imaginary harmonious interpersonal relations between communicants. However, manifestation of tolerance is also linked to expressing negative assessment of the object of speech act.

The analysis of western electronic media led to the conclusion that the following strategies are used to develop the discourse of tolerance: irony as the least abusive means of verbal aggression (*Die britische Hauptstadt ist als «Londongrad» bekannt…)*; quoting, which allows readers to formulate own attitude to events (*Der britische Außenminister William Hague sieht die Welt «am Rand eines neuen Kalten Krieges»)*; «co-existence» of culturally (ideologically) significant concepts (*Für den Westen ist das russische Vorgehen auf der Krim inakzeptabel)*; contrasting lexical-phraseological and grammatical units which embody opposite perception of reality *(They kill our soldiers but we can only stand and watch)*; appeal to reliable sources while covering and interpreting events (*Looking back today, many experts and officials point*

джерела при викладі та інтерпретації подій (*Looking back today, many experts and officials point to the decision not to stand and fight in Crimea as the beginning of a Ukraine policy based)*. Всі зазначені стратегії на імпліцитному рівні формують у читача певне ставлення до описуваних подій та їх учасників, що дозволяє авторам не висловлювати власну оцінку, демонструвати об'єктивність і толерантність. Головна мета подібних дискурсів – формування громадської думки – досягається не засобами примушення, а засобами переконання, які ґрунтуються на сугестії: об'єкт впливу сам визначає запропоновані ідеї єдино правильними для себе. Вплив електронних медіа базується на підміні активного сприйняття до предмета комунікації навмисно створеною пасивністю. Отже, дискурс толерантності не лише сприяє ефективному досягненню комунікативної мети шляхом вуалювання вихідних негативних інтенцій адресанта (вуалювання інструментальної агресії) або пом'якшенню експліцитної негативної оцінки, але й програмує адресата на певне сприйняття подій. І в цьому ракурсі виникає нове питання – щодо можливих негативних впливів на суспільну думку дискурсу толерантності. Саме це питання вважаємо перспективою подальших досліджень.

to the decision not to stand and fight in Crimea as the beginning of a Ukraine policy based). All the mentioned above strategies form the reader's specific attitude to the covered event and their participants. This allows the authors to avoid expressing their own assessment, to demonstrate objectivity and tolerance. The main aim of such discourses – shaping public opinion – is reached non by means of enforcement, but by means of reassurance based on suggestion: the individual under influence personally defines the suggested ideas to be the only reasonable for himself/herself. The influence of electronic media is based on substitution of operational sense of subject matter of communication by inactivity which was created on purpose.

So, the discourse of tolerance not only promotes effective achievement of communicative goals by means of hiding the original negative intentions of the addresser (hiding the instrumental aggression), or by means of toning down the explicit negative assessment, but it also programs the addressee to perceive events in a particular way. Here there appears a new problem of possible negative influence of the discourse of tolerance on the public opinion. This very problem constitutes the prospect for further investigation.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Акімова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Кіровоградського інституту державного та муніципального управління Класичного приватного університету.

Бондаренко Олександр Федорович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології і педагогіки Київського національного лінгвістичного університету, член-кореспондент НАПН України.

Бочаріна Наталія Олексіївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Бутакова Лариса Олеговна – доктор филологических наук, профессор, завкафедрой русского языка, славянского и классического языкознания Омского государственного университета им. Ф. М. Достоевского.

Ващенко Ірина Володимирівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Гордієнко-Митрофанова Ія Володимирівна – доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди.

Грубич Костянтин Володимирович – телеведучий, старший викладач Інституту кіно і телебачення Київського національного університету культури і мистецтв.

Дем'яненко Світлана Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти.

Досенко Анжеліка Костянтинівна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури та мистецтв.

Дядюшка Юлія Віталіївна – здобувач ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Загородня Ольга Феліксівна – аспірант кафедри української мови Навчально-наукового інституту філології та журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Засєкін Сергій Васильович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *(Луцьк)*.

Засєкіна Лариса Володимирівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *(Луцьк)*.

Зубарєва Марія Анатоліївна – кандидат наук із соціальних комунікацій, старший викладач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Національного університету «Острозька академія».

Івашкевич Ернест Едуардович – магістрант Інституту філології Київського національного університету імені Т. Шевченка.

Ігнатьєва Світлана Євгенівна – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри історії та політичної теорії ДВНЗ «НГУ» Інституту гуманітарних проблем *(Дніпропетровськ)*.

Калмиков Георгій Валентинович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології Донбаського державного педагогічного університету *(Слов'янськ)*, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти.

Калмикова Лариса Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти.

Карп'юк Марія Денисівна – кандидат філологічних наук, доцент *(Переяслав-Хмельницький)*.

Кириченко Тетяна Василівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Козак Інна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету.

Колесникова Ірина Миколаївна – магістр прикладної лінгвістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *(Луцьк)*.

Коміна Тетяна Олександрівна – аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв.

Компанцева Лариса Феліксівна – доктор філологічних наук, професор Національної академії Служби безпеки України *(Київ)*.

Кондрашихин Андрей Борисович – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики и менеджмента Института экономики и права (филиал) Академии труда и социальных отношений.

Корніяка Ольга Миколаївна – доктор психологічних наук, головний науковий співробітник лабораторії вікової психофізіології Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України *(Київ)*.

Короп Олеся Анатоліївна – аспірант ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Кубрак Тина Анатольевна – кандидат психологических наук, научный сотрудник лаборатории психологии речи и психолингвистики Института психологии РАН *(Москва)*.

Кючуков Христо Славов – доктор педагогических наук профессор Свободного университета в Берлине, академик МАНПО.

Лапшина Ірина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету.

Лила Магдалина Василівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Литвиненко Олена Олександрівна – кандидат психологічних наук, практичний психолог школи № 36 ім. С. П. Корольова *(Київ)*.

Лобода Вікторія Віталіївна – кандидат педагогічних наук, в.о. завідувача кафедри корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Лохвицька Любов Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Луценко Ірина Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри дитячої творчості, заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Інституту розвитку дитини Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова *(Київ)*.

Мачикова Марія Костянтинівна – здобувач Національної академія Служби безпеки України (Київ).

Мельникова Ірина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології вищої школи, почесний працівник Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ).

Мельникова Олена Сергіївна – старший викладач кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

Мисан Інна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики Рівненського державного гуманітарного університету.

Мілінчук Володимир Ігорович – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *(Луцьк)*.

Молодиченко Валентин Вікторович – доктор філософських наук, професор Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Молодиченко Наталія Аліміджанівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Недашківська Тетяна Євгенівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри слов'янських і германських мов Навчально-наукового інституту філології та журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Новикова Галина Павловна – доктор педагогических наук, доктор психологических наук, профессор, ведущий научный сотрудник ФГБНУ «ИСРО РАО», академик МАНПО, академик Украинской академии наук и креативной педагогіки.

Олександренко Катерина Валентинівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов Хмельницького національного університету.

Орап Марина Олегівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Петрова Галина Леонідівна – аспірантка кафедри теоретичної і прикладної лінгвістики та новогрецької філології Київського національного лінгвістичного університету.

Порядченко Леся Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Постолова Ірина Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент Національного фармацевтичного університету *(Харків)*.

Потапчук Євген Михайлович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та педагогіки Хмельницького національного університету.

Роменкова Валентина Андреевна – доктор психологии, асоц. профессор Рижской академии педагогики и управления образованием.

Рудківська Наталія Леонідівна – аспірант ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Румянцева Ирина Михайловна – доктор филологических наук, доктор психологических наук, профессор, главный научный сотрудник Института языкознания РАН *(Москва)*.

Савченко Олена Вячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, докторант кафедри загальної та соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *(Луцьк)*.

Савчин Олександр Михайлович – викладач кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти, здобувач ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Самійлик Світлана Володимирівна – аспірант кафедри української мови Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Сібірякова Олена Олександрівна – кандидат історичних наук кафедри тележурналістики, тележурналістики та ведучих телепрограм Інституту Кіно і Телебачення *(Київ)*, здобувач Класичного Приватного Університету *(Запоріжжя)*.

Скорофатова Зоя Тимофіївна – завідувач ЦРД «Сонечко» *(Драбів)*, здобувач ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Сліпецька Віра Дмитрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германських мов і перекладознавства, заступник директора Інституту іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка.

Соколова Світлана Олегівна – доктор філологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу соціолінгвістики Інституту української мови НАН України *(Київ)*.

Сорока Зоя Володимирівна – практичний психолог *(Київ)*.

Тамразян Амест Сержиковна – кандидат филологических наук кафедры германских языков Армянского Государственного Педагогического Университета имени Х. Абовяня.

Танана Світлана Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики іноземного мовлення ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Терехова Діана Іванівна – кандидат філологічних наук, професор кафедри теоретичної і прикладної лінгвістики та новогрецької філології Київського національного лінгвістичного університету.

Турчак Олеся Миколаївна – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей Національного університету біоресурсів і природокористування України *(Київ)*.

Ушакова Оксана Семеновна – доктор педагогических наук, профессор, академик МАНПО, руководитель центра изучения детства ФГБНУ «Институт изучения детства, семьи и воспитания Российской академии образования».

Федосєєва Ірина Володимирівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Федько Світлана Леонідівна – аспірант кафедри психології і педагогіки Київського національного лінгвістичного університету.

Харченко Наталія Валентинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти.

Храбан Тетяна Євгенівна – аспірантка Горлівського інституту іноземних мов, викладач Київського військового ліцею імені Івана Богуна.

Цар Іванна Миколаївна – аспірантка відділу соціолінгвістики Інституту української мови НАН України *(Київ)*.

Цьось Юлія Анатоліївна – аспірант кафедри загальної та соціальної психології «Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки» *(Луцьк)*.

Чернякова Олена Іванівна – старший викладач кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Чижма Діана Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Чміль Наталія Сергіївна – аспірантка кафедри загальної і соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки *(Луцьк)*.

Шелудько Віра Леонідівна – аспірантка відділу соціолінгвістики Інституту української мови НАН України *(Київ)*.

Шостак Олег Григорович – студент Київського воєнного ліцею імені Івана Богуна.

Юдко Людмила Віталіївна – здобувач Національної академії Служби безпеки України *(Київ)*.

Яшина Валентина Ивановна – кандидат педагогических наук, профессор, зав. кафедрой теории и методики МПГУ, член-корреспондент МАНПО.

OUR AUTHORS

Akimova Nataliia V. – Ph. D. in Philology, Assistant professor of the Department of Humanitarian, Social, and Economic Subjects of the Kirovohrad Institute of State and Municipal Administration of the Classic Private University *(Kirovohrad)*.

Bocharina Nataliia O. – Ph. D. in Psychology, Assistant professor of the Department of Applied Psychology of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Bondarenko Oleksandr F. – Dr. in Psychology, Professor, Head of the Department of Psychology and Pedagogy of the Kyiv National Linguistic University, a corresponding member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine *(Kyiv)*.

Butakova Larisa O. – Dr. in Philology, Professor, Head of the Department of Russian Language, Slavic and Classical linguistics of the Omsk State University named after F. M. Dostoievskiy *(Omsk)*.

Cherniakova Olena I. – Senior lecturer of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Chmil Nataliia S. – the Postgraduate student of the Department of General and Social Psychology of the Eastern National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Chyzhma Diana M. – Ph. D. in Psychology, Assistant professor of the Department of Psychology of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Demyanenko Svitlana D. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*, Associate Member of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education.

Diadiusha Yuliia V. – the Postgraduate student of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Dosenko Angelika K. – Ph. D. in Social communication, Assistant professor of the Department Journalistic of the Institute of Journalistic and International Relations of the Kyiv National University of Culture and Art *(Kyiv)*.

Fedko Svitlana L. – the Postgraduate student of the Department of Psychology and Pedagogy of the Kyiv National Linguistics University *(Kyiv)*.

Fedoseieva Iryna V. – Ph. D. in Psychology, Assistant professor of the Department of Applied Psychology of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Hordienko-Mytrofanova Iya V. – Dr. in Psychology, Professor of the Department of Practical Psychology of the Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda *(Kharkiv)*.

Hrubych Kostiantyn V. – TV presenter, Senior lecturer of Film and Television Institute of the Kyiv National University of Culture and Arts *(Kyiv)*.

Ihnatyeva Svitlana Ye. – Ph. D. in Philology, Assistant professor, Professor of the Institute of Human Problems of the Dnipropetrovsk SHEE «National Mining University» *(Dnipropetrovsk)*.

Ivashkevych Ernest E. – Master student of the Institute of Philology of the Kyiv National University named after Taras Shevchenko *(Kyiv)*.

Kalmykov Heorhii V. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of the Department of Applied Psychology of the Donbas State Pedagogical University *(Slovyansk)*, Associate Member of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education.

Kalmykova Larysa O. – Dr. in Psychology, Professor, Head of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University

named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*, Academician of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education.

Karpiuk Mariia D. – Ph. D. in Philology, Assistant professor *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Kharchenko Nataliia V. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*, Associate Member of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education.

Khraban Tatyana Ye. – the Postgraduate student of Gorlovka Institute of Foreign Languages, teacher of the Kyiv Military Lyceum named after Ivan Bohun *(Kyiv)*.

Kiuchukov Khrysto S. – Dr. in Pedagogy, Professor of the Free University *(Berlin)*, Academician of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education.

Kolesnikova Iryna M. – Master of Applied Linguistics of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Komina Tetiana O. – the Postgraduate student of the Kyiv National University of Culture and Arts *(Kyiv)*.

Kompantseva Larysa F. – Dr. in Philology, Professor of the National Academy of Security Service of Ukraine *(Kyiv)*.

Kondrashihin Andrey B. – Dr. in Economic science, Professor of the Department of Economics and Management, Institute of Economics and Law (branch) of the Academy of Labor and Social Relations.

Korniyaka Olha M. – Dr. in Psychology, Chief scientific researcher, Laboratory of age psychophysiology of Kostiuk's Institute of Psychology, the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine *(Kyiv)*.

Korop Olesia A. – the Postgraduate student of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Kozak Inna I. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi *(Vinnytsia)*.

Kubrak Tina A. – Ph. D. in Psychology, Scientific researcher of the Institute of Psychology of RAS *(Moscow)*.

Kyrechenko Tetiana V. – Ph. D. in Psychology, Assistant professor of the Department of Psychology of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Lapshyna Iryna M. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of the Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi *(Vinnytsia)*.

Loboda Viktoriia V. – Ph.D. in Pedagogy, Acting Head of the Department of Special Education and Inclusion of Pedagogical Education of the National University named after Ivan Franko *(Lviv)*.

Lokhvytska Liubov V. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Lutsenko Iryna O. – Dr. in Pedagogy, Professor, Acting Head of the Department of Children's Creativity, Deputy Director for Science and International Relations, Institute of Child's Development, the National Pedagogical University named after Dragomanov *(Kyiv)*.

Lyla Mahdalyna V. – Ph. D. in Psychology, Assistant professor of the Department of Foreign Languages Philology and Methods of Education of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Lytvynenko Olena O. – Ph.D. in Psychology, practical psychologist of school № 36 named after S. Koroliov *(Kyiv)*.

Machikova Mariia K. – Researcher of the National Academy of Security Service of Ukraine *(Kyiv)*.

Melnykova Iryna M. – Ph. D. in Pedagogy, Professor of the Department of Pedagogy and Psychology of Higher Education, Honorary Worker of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanova *(Kyiv)*.

Melnykova Olena S. – Senior Lecturer of the Department of Social Communications of the Mariupol State University *(Mariupol)*.

Milinchuk Volodymyr I. – Ph. D. in Psychology, Senior Lecturer of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Molodychenko Nataliia A. – Ph. D. in Pedagogy, Associate professor, Head of Foreign Languages Department, the Melitopol State Pedagogical University named after Ivan Franko *(Melitopol)*.

Molodychenko Valentyn V. – Dr. in Philosophy, Professor, the Melitopol State Pedagogical University named after Ivan Franko *(Melitopol)*.

Mykhalchuk Nataliia O. – Dr. in Psychology, Professor, Head of the Department of English Theory and Practice of the Rivne State University of Humanities *(Rivne)*.

Mysan Inna V. – Ph. D. in Pedagogy, Senior lecturer of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Nedashkivska Tetiana Ye. – Ph. D. in Philology, Associate professor, Head of the Department of Slavic and Germanic Languages, Educational and Research of the Institute of Philology and Journalism of the Zhytomyr State University named after Ivan Franko *(Zhytomyr)*.

Novikova Halyna P. – Dr. in Pedagogy, Dr. in Psychology, Professor, Academician of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education, Academician of Ukrainian Academy of Sciences and Creative Pedagogy *(Moscow)*.

Oleksandrenko Kateryna V. – Dr. in Psychology, Professor, Head of the Department of Foreign Languages of the Khmelnytskyi National University *(Khmelnytskyi)*.

Orap Maryna O. – Dr. in Psychology, Professor of the Department of Psychology of the Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk *(Ternopil)*.

Petrova Halyna L. – the Postgraduate student of the Department of Theoretical and Applied Linguistics and Modern Greek philology of the Kyiv National Linguistic University *(Kyiv)*.

Poryadchenko Lesia A. – Ph. D. in Pedagogy, Assistant professor of the Department of Primary Education and Methods of Humanitarian Disciplines of the Pedagogical Institute of Kyiv University named after Borys Hrinchenko *(Kyiv)*.

Postolova Iryna V. – Ph.D. in Philology, Assistant professor of the National University of Pharmacy *(Kharkiv)*.

Potapchuk Yevhen M. – Dr. in Psychology, Professor, Head of the Department of Applied Psychology and Pedagogy of the Khmelnytskyi National University *(Khmelnytskyi)*.

Romenkova Valentina A. – Dr. in Psychology, Associated Professor of the Riga Teacher Training and Education Management Academy *(Riga)*.

Rudkivska Nataliia L. – the Postgraduate student of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Rumyantseva Iryna M. – Dr. in Philology, Dr. in Psychology, Professor, Chief Researcher of the Institute of Linguistics (Russian Academy of Sciences) *(Moscow)*.

Samiilyk Svitlana V. – the Postgraduate student of the Department of Ukrainian Language of the Zhytomyr State University named after Ivan Franko *(Zhytomyr)*.

Savchenko Olena V. – Ph. D. in Psychology, Assistant professor, Doctoral student of the Department of General and Social Psychology of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Savchyn Oleksandr M. – a Lecturer of the Department of Psychology and Pedagogy of Preschool Education, Postgraduate student of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Sibiriakova Olena A. – Ph. D. in History of the Department of Journalism, TV Journalism and a Presenter of TV Programs of the Institute of Film and Television (Kyiv), Doctoral Student of the of the Classic Private University *(Zaporizhzhia)*.

Sheludko Vira L. – the Postgraduate student of the Department of Sociolinguistics of the Institute of Ukrainian language of the NAS of Ukraine *(Kyiv)*.

Shostak Oleh H. – a Student of Kyiv Military Lyceum named after Ivan Bohun *(Kyiv)*.

Skorofatova Zoya T. – the Head of the CRD (Drabiv), Postgraduate student of the HSEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Slipetska Vira D. – Ph. D. in Philology, Assistant professor of the Department of Germanic Languages and Translation Studies, Deputy Director of the Institute of Foreign Languages, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University *(Drohobych)*.

Sokolova Svitlana O. – Dr. in Philology, Head Researcher, the Head of Sociolinguistics Department, the National Academy of Science of Ukraine, Institute of Ukrainian Language *(Kyiv)*.

Soroka Zoya V. – a Practical psychologist *(Kyiv)*.

Tamrazyan Hamest S. – Ph. D. in Philology, Assistant professor of the Department of Germanic Languages of the Armenian State Pedagogical University named after Kh. Abovyan.

Tanana Svitlana M. – Ph. D. in Pedagogy, Associate professor of the Department of Foreign Languages Practice of the SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda» *(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*.

Terekhova Diana I. – Ph. D. in Philology, Assistant professor of the Department of Theoretical and Applied Linguistics and Modern Greek Philology *(Kyiv)*.

Tsar Ivanna M. – the Postgraduate student of the Department of Sociolinguistics of the National Academy of Science of Ukraine, Institute of Ukrainian Language *(Kyiv)*.

Tsos Yuliia A. – the Postgraduate student of the Department of General and Social Psychology of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Turchak Olesia M. – Ph. D. in Psychology, Senior lecturer of the Department of English for Technical and Agrobiological Specialities of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine *(Kyiv)*.

Ushakova Oksana S. – Dr. in Pedagogy, Professor, Academician of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education, Manager of the Centre of Childhood of the «Institute of Studying Childhood, Family and Education» of RAS *(Moscow)*.

Vashchenko Iryna V. – Dr. in Psychology, Professor, Professor of the Department of General Psychology of the Kyiv National University named after Taras Shevchenko *(Kyiv)*.

Yashyna Valentyna I. – Ph. D. in Pedagogy, Professor, Head of the Department of Theory and Methodics of MPSU, Corresponding Member of the International Academy of Sciences of Pedagogical Education *(Moscow)*.

Yudko Liudmyla V. – the Postgraduate student of the National Academy of Security Service of Ukraine *(Kyiv)*.

Zagorodnia Olha F. – the Postgraduate student of the Department of the Ukrainian Language, Educational and Research of the Institute of Philology and Journalism of the Zhytomyr State University named after Ivan Franko *(Zhytomyr)*.

Zasiekin Serhii V. – Ph.D. in Philology, Associate professor of the Department of Applied Linguistics of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Zasiekina Larysa V. – Dr. in Psychology, Professor, Head of the Department of General and Social Psychology of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka *(Lutsk)*.

Zubarieva Mariia A. – Ph. D. in Social communications, Senior lecturer of the Department of Documentation and Information Activity of the National University «Ostrog Academy» *(Ostrog)*.

Наукове видання

ПСИХОЛІНГВІСТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ – 2015

Тези
X Міжнародної науково-практичної конференції

22-23 жовтня 2015 року
(Переяслав-Хмельницький, Україна)

Scientific publication

PSYCHOLINGUISTICS IN A MODERN WORLD – 2015

Theses
of the 10 th International scientific and practical conference

October 22-23, 2015
(Pereyaslav-Khmelnytskyi, Ukraine)

ISBN 978-617-7009-00-0

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», 2015

Підписано до друку 01.10.2015 р. Формат 60Х84 1/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Наклад 300. Зам. № 228. Ум. друк. арк. 12,7.
Виготівник ФОП Лукашевич О. М.,
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців КІ №157 від 15.05.2012 р.
e-mail: kalina_print@ukr.net